

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2016

"תאגיד קטן" - בהמשך להודעה לתאגידיים מיום 27 בינואר, 2014, שהופצה על ידי רשות ניירות ערך בדבר אישור ועדת הכספים של הכנסת למתווה הקלות לתאגידיים קטנים, במסגרת תיקון לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים (להלן: **"התיקון"**) מבקשת החברה לעדכן כי היא עומדת בהגדרות "תאגיד קטן" כהגדרת מונח זה בתיקון. החברה אימצה את הסעיפים הבאים: (1) ביטול החובה לפרסם דוח על הבקרה הפנימית ודוח רואה חשבון מבקר על הבקרה הפנימית בתאגיד קטן, כך שהחברה תחויב בצירוף הצהרות מנהלים מצומצמות בלבד; (2) העלאת סף המהותיות בקשר עם צירוף הערכות השווי ל 20% (חלף שיעור של 10%); (3) העלאת סף הצירוף של דוחות חברות כלולות מהותיות לדוחות הביניים ל 40% (כאשר בדוחות השנתיים סף הצירוף נותר 20%); (4) פטור מיישום הוראות התוספת השנייה בתקנות (לעניין פרטים בדבר חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם, **"דוח גלאי"**). החברה בחנה את עמידתה בתנאים לסיווג כתאגיד קטן נכון ליום 31.12.2016, ומצאה כי אלה מתקיימים.

תוכן העניינים:

תיאור עסקי התאגיד	פרק א'
דוח הדירקטוריון	פרק ב'
דוחות כספיים מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016, ומידע כספי נפרד על החברה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016	פרק ג'
פרטים נוספים על התאגיד	פרק ד'
דוח בדבר האפקטיביות על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	פרק ה'
שאלון ממשל תאגידי	פרק ו'

סעיף	פרק א' – תיאור עסקי התאגיד	עמ'
1	כללי	7
2	מגזרי פעילות	7
	מגזר ההנדסה	7
	מגזר תוכנה ובקרה	8
	מגזר אנרגיה ואיכות סביבה	9
3	מבנה קבוצת לודן	9
	תרשים	10
4	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	11
	הנפקת אג"ח	11
5	דיבידנדים	11
6	מידע כספי על מגזרי פעילות עיקריים	11
7	סביבת הפעילות הכללית של הקבוצה	13
	עיקר פעילות הקבוצה	13
	7.1	13
	7.2	14
	גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות, מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות והשינויים החלים בהם	14
	7.3	15
8	תחליפים למוצרי החברה ושינויים החלים בהם	15
	מגזר פעילות ההנדסה	16
	כללי	16
	8.1	16
	פרטים בקשר עם פעילות לודן ישראל	17
	8.2	17
	פרטים בקשר עם החזקות בחברות הבנות בחו"ל	18
	8.3	18
	אפיון קבוצת שירותים דומים	18
	8.4	18
	פילוח הכנסות של קבוצת שירותי הנדסה מגורמים חיצוניים	18
	8.5	18
	אופן ההתקשרות עם הלקוחות	18
	8.6	18
	לקוחות	22
	8.7	22
	צבר הזמנות	22
	8.8	22
	תחרות	23
	8.9	23
	אשראי לקוחות ואשראי ספקים	24
	8.10	24
9	מגזר פעילות תוכנה ובקרה	26
	כללי	26
	9.1	26
	אפיון קבוצת שירותים דומים	27
	9.2	27
	פילוח הכנסות של קבוצת השירותים מגורמים חיצוניים	27
	9.3	27
	אופן התקשרות עם לקוחות	28
	9.4	28
	לקוחות	28
	9.5	28
	צבר הזמנות	29
	9.6	29
	תחרות	29
	9.7	29
	מחקר ופיתוח	29
	9.8	29
	קנין רוחני	30
	9.9	30
	ספקים וקבלני משנה	30
	9.10	30
	אשראי לקוחות ואשראי ספקים	31
	9.11	31
	הסכמים מהותיים	32
	9.12	32
10	מגזר פעילות אנרגיה ואיכות סביבה	33
	פעילות השקעה ופיתוח בתחום אנרגיה מתחדשת	34
	10.1	34
	לקוחות	35
	10.2	35
	מידע כספי	35
	10.3	35
	צבר הזמנות	36
	10.4	36
	אשראי לקוחות ואשראי ספקים	36
	10.7	36

עמ'	פרק א' – תיאור עסקי התאגיד	סעיף
37	עניינים משותפים לכלל מגזרי הפעילות של החברה	11
37	לקוחות	11.1
37	מקרקעין בבעלות הקבוצה	11.2
37	רכוש קבוע אחר	11.3
37	משרדים בשימוש הקבוצה	11.4
37	מבנה ארגוני והון אנושי	11.5
41	תנאי העסקה של נושאי המשרה מקרב בעלי העניין	11.6
41	תנאי העסקת המנכ"לים המשותפים, שהינם בעלי עניין	11.6.1
41	ביטוח פטור ושיפוי של דירקטורים ונושאי משרה	11.6.2
41	מדיניות תגמול	11.6.3
41	מימון ואשראי	11.7
43	מס	11.8
43	דיני איכות הסביבה, מגבלות ופיקוח	11.9
44	הסכמים מהותיים	11.10
45	הליכים משפטיים	11.11
45	ביטוח	11.12
46	יעדים ואסטרטגיה	11.13
48	מידע כספי לגבי מגזרים גאוגרפיים	11.14
49	גורמי סיכון	11.15
52	פרק ב' – דוח הדירקטוריון	
53	נתונים על תוצאות פעילות	1
53	תמצית דוחות רווח והפסד לפי שנים	1.1
54	הכנסות	1.2
54	רווח גולמי	1.3
55	הוצאות מכירה ושיווק	1.4
55	הוצאות פיתוח עסקים	1.5
55	הוצאות הנהלה וכלליות	1.6
55	הוצאות אחרות, נטו	1.7
55	רווח (הפסד) תפעולי אחרי הוצאות אחרות, נטו	1.8
55	הוצאות מימון נטו	1.9
55	חלק החברה בתוצאות חברות כלולות	1.10
55	מיסים על הכנסה	1.11
55	רווח (הפסד) נקי	1.12
56	תמצית נתוני רווח והפסד	1.13
57	מצבה הכספי של החברה	2
57	נתונים מאזניים עיקריים	2.1
57	נכסים שוטפים	2.2
57	נכסים שאינם שוטפים	2.3
58	התחייבויות שוטפות	2.4
59	התחייבויות שאינן שוטפות	2.5
59	הון	2.6
60	תזרים מזומנים, מקורות מימון ואשראי	3
60	תזרים מזומנים מפעילות שוטפת	3.1
60	תזרים מזומנים מפעילות השקעה	3.2
60	תזרים מזומנים מפעילות מימון	3.3
60	יתרות מזומנים, שווי מזומנים ופקדונות מיועדים	3.4
61	מקורות מימון חיצוניים עיקריים	3.5
661	אשראי לקוחות וספקים	3.6

עמ'		סעיף
61	פרק ב' – דוח הדירקטוריון	
61	התייחסות לסימני אזהרה	4
61	חשיפה לסיכוני שוק ודרך ניהולם	5
63	תכנית אכיפה מנהלית פנימית	6
63	המבקר הפנימי	7
64	הקשר בין תנאי התגמול לנושאי המשרה הבכירה לבין תרומת מקבל התגמול לתאגיד	8
65	המבקר של החברה	9
66	פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד	10
67	עסקאות זניחות	11
67	ארועים לאחר תאריך המאזן	12
68	פרק ג' – דוחות כספיים מאוחדים לשנה שנסתיימה ביום 31 לדצמבר, 2016, ומידע כספי נפרד על החברה לשנה שנסתיימה ביום 31 לדצמבר, 2016	
173	פרק ד' – פרטים נוספים על התאגיד	
187	פרק ה' – דוח בדבר האפקטיביות על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	
191	פרק ו' – שאלון ממשל תאגידי	

פרק א' תיאור עסקי התאגיד

לודן חברה להנדסה בע"מ

(להלן: "החברה")

תיאור עסקי התאגיד

1 כללי

החברה נתאגדה בישראל ביום 26 באוקטובר 1977 כחברה פרטית בעירבון מוגבל על פי פקודת החברות. ביום 5 באוגוסט 1997 הפכה החברה לחברה ציבורית ומניותיה נרשמו למסחר בבורסה על פי תשקיף שפרסמה החברה ביום 7 באוגוסט 1997. החברה והחברות הבנות שלה יקראו להלן ביחד: "הקבוצה" ו/או "קבוצת לודן".

החברה נוסדה לצורך מתן שירותי תכנון הנדסי, לרבות בתחום מכשור ובקרה לתעשייה התהליכית הכוללת בין היתר את התעשייה הכימית והפטרוכימית. במשך השנים הרחיבה החברה את פעילותה לתחומי התוכנה והבקרה, האנרגיה ואיכות הסביבה, הגדילה החברה את מגוון שירותיה, פיתחה יכולות ביצוע פרויקטים בתחומי פעילותה, הרחיבה את שווקי פעילותה ונוכחותה בשווקי חו"ל, ובכלל זאת רכשה החזקות בחברות הנדסה בהולנד ובבלגיה, הקימה חברות בנות הפעילות כיום ברומניה, סרביה, ספרד, רוסיה וסין. כמו כן, רכשה החברה החזקות בחברות בישראל ומיזגה פעילויות למגזרי פעילותה העיקריים בישראל. לפרטים נוספים ראו גם באור 9 לדוחות הכספיים המצ"ב כפרק ג' של דוח תקופתי זה (להלן: "הדוחות הכספיים") כיום פעילות הקבוצה נחלקת ל-3 מגזרי פעילות עיקריים: מגזר ההנדסה, מגזר תוכנה ובקרה ומגזר אנרגיה ואיכות הסביבה. מידע מפורט בדבר מגזרי הפעילות של הקבוצה מובא בפסקה 2 להלן.

2 מגזרי פעילות

למועד דוח זה, מגזרי הפעילות העיקריים של הקבוצה הינם, כדלקמן:

2.1 מגזר ההנדסה

מגזר זה כולל את פעילות ההנדסה של הקבוצה בארץ ובחו"ל. לודן שירותי הנדסה בין-לאומיים בע"מ (להלן: "לודן בינ"ל"), חברה בהחזקתה המלאה של החברה משמשת כחברת ההחזקות של פעילות ההנדסה בקבוצה, בארץ ובעולם. פעילות ההנדסה בישראל מבוצעת באמצעות לודן הנדסה ישראל בע"מ (להלן: "לודן ישראל") וכן בחברת הבת בישראל, לודן תשתיות ובינוי (1993) בע"מ (להלן: "תשתיות ובינוי"), ועיקר פעילות ההנדסה בחו"ל מתנהלת בפועל בחברות הבנות בהולנד - KH Engineering B.V. (לעיל ולהלן: "KH הולנד"), בבלגיה - KH Engineering N.V. ו-KH Engineering Belgie N.V. (להלן ביחד: "KH בלגיה"), ברומניה - Ludan Engineering S.R.L. (להלן: "לודן רומניה") בסרביה - Ludan Engineering D.O.O. (להלן: "לודן רוסיה") ובסין (להלן: "לודן סרביה"), ברוסיה - Ludan Engineering Rus LLC (להלן: "לודן רוסיה") ובסין Ludan Environmental Engineering Technology (Shanghai) Ltd. (להלן: "לודן סין").

מגזר ההנדסה כולל בעיקרו שני סוגי פעילויות: שירותי נתר"ה, מלאים או חלקיים, ו-"Turn-Key".

2.1.1 **שירותי נתר"ה** - במסגרת פעילות הקבוצה במגזר ההנדסה מספקת הקבוצה שירותי הנדסה וניהול פרויקטים הכוללים שירותי ניהול, תכנון, רכש והקמה (להלן: "נתר"ה"), המאופיינים בעיקר בהסכמים נפרדים לכל פרויקט.

2.1.2 **"Turn-Key"** - במסגרת זו מבצעת הקבוצה פרויקטים במתכונת של "אחריות כוללת"-Turn-Key", בהם אחראית הקבוצה לתכנון וביצוע כולל של כל שלבי הפרויקט.

במסגרת אספקת השירותים במתכונת של Turn-Key מקבלת הקבוצה סכום כולל, המשמש לתשלום התמורה לכל קבלני המשנה והספקים, לכיסוי הוצאות השירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה, והיתרה, ככל שקיימת, מהווה את הרווח הקבלני.

לפרטים נוספים בדבר פעילות מגזר ההנדסה, ראו פסקה 8 להלן.

2.2 מגזר תוכנה ובקרה

מגזר זה כולל את פעילות החברה והחברות הבנות שימקוטק בע"מ (חברה בת המוחזקת במלואה, בשרשור מלא, על ידי החברה), (להלן: "שימקוטק"), לודן מערכות תוכנה ובקרה בע"מ (חברה בת בשיעור החזקה של כ- 98%) (להלן: "למ"ת"), חברת ארדן קונטרול-טק בע"מ (חברה בת בשיעור החזקה של 51%) (להלן: "ארדן קונטרול טק") ושותפות לודן סייבר סקיוריטי – שותפות מוגבלת (שותפות מוגבלת בשיעור החזקה של 51%) (להלן: "לודן סייבר סקיוריטי").

פעילות המגזר מכונסת תחת לודן-טק בע"מ (להלן: "לודן-טק"), חברה בת בבעלות מלאה של החברה.

2.2.1 שימקוטק עוסקת בפיתוח וייצור מערכות בדיקה אוטומטיות (צב"ד) ומערכות ממוחשבות למכירת כרטיסים ובקרת כניסה עבור מספר לקוחות בישראל בתחומי התחבורה הציבורית והתעשיות הביטחוניות. בנוסף, במסגרת מגזר פעילות זה מספקת הקבוצה שירותים בתחום התוכנה (איסוף ועיבוד נתונים בזמן אמת), בעיקר שיווק ופיתוח מוצרי תוכנה והתאמתם לצרכי הלקוחות בתחום התעשייה, ובפרט בתעשייה התהליכית.

2.2.2 בנוסף, מתמחה הקבוצה בתחום מערכות בקרה המשמשות לפיקוד ולבקרה על תפעול מפעלים, בעיקר בתעשייה התהליכית. חברות מגזר הפעילות מספקות שירותי הנדסה לרבות שירותים של אפיון תכנון מערכות פיקוד ובקרה בזמן אמת ובדיקות היתכנות, וכן יישום תוכנות ניהול בין לאומיות במפעלי או מתקני הלקוח ותחזוקתן. בחלק מהמקרים הקבוצה מעמידה עובדים לרשות הלקוח גם בתחום פעילות זה.

לפרטים נוספים בדבר פעילות מגזר זה, ראו פסקה 9 להלן.

2.3 מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה

מגזר זה מרכז את כל פעילות הקבוצה בתחום איכות הסביבה בארץ ובחו"ל. הפעילות במגזר זה כוללת פתרונות טכנולוגיים לשפכים תעשייתיים, יעוץ וביצוע שיקום של קרקעות ומי תהום ומדידה וטיפול בגזי פליטה.

פעילות מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה מרוכזת תחת לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ (להלן: "טכנולוגיות סביבה"), חברה בת בבעלות מלאה של החברה שהוקמה לצורך מטרה זו, וחברת אקו-טק שירותי סביבה בע"מ (להלן: "אקו-טק"), חברה בת אשר החל ממחצית שנת 2016 טכנולוגיות סביבה מחזיקה ב-100% מהון המניות הנפרע וזכויות ההצבעה בה לאחר השלמת עסקה שנחתמה במהלך שנת 2015, במסגרתה רכשה טכנולוגיות סביבה את כלל מניות אקו-טק בשתי פעימות.. תחת החזקתה של טכנולוגיות סביבה פועלות חברות הפעילות בתחום האנרגיות המתחדשות בהולנד וספרד. תחומי העיסוק של חברות הבת בתחום האנרגיות המתחדשות הינם בפיתוח, רישוי, תיכנון, הקמה, תפעול ותחזוקה של מתקנים לייצור אנרגיה (חשמל ו/או אנרגיה תרמית) או גז, תוך שימוש בחומרי גלם מתחום האנרגיה הירוקה – פסולת תעשייתית או חקלאית ממוחזרת, לרבות שאריות גידולים חקלאיים וזבל אורגני (להלן: "מתקני אנרגיה מתחדשת").

פעילותה של אקו-טק מתמקדת בביצוע סקרי פליטות אוויר במפעלי תעשייה שונים בארץ.

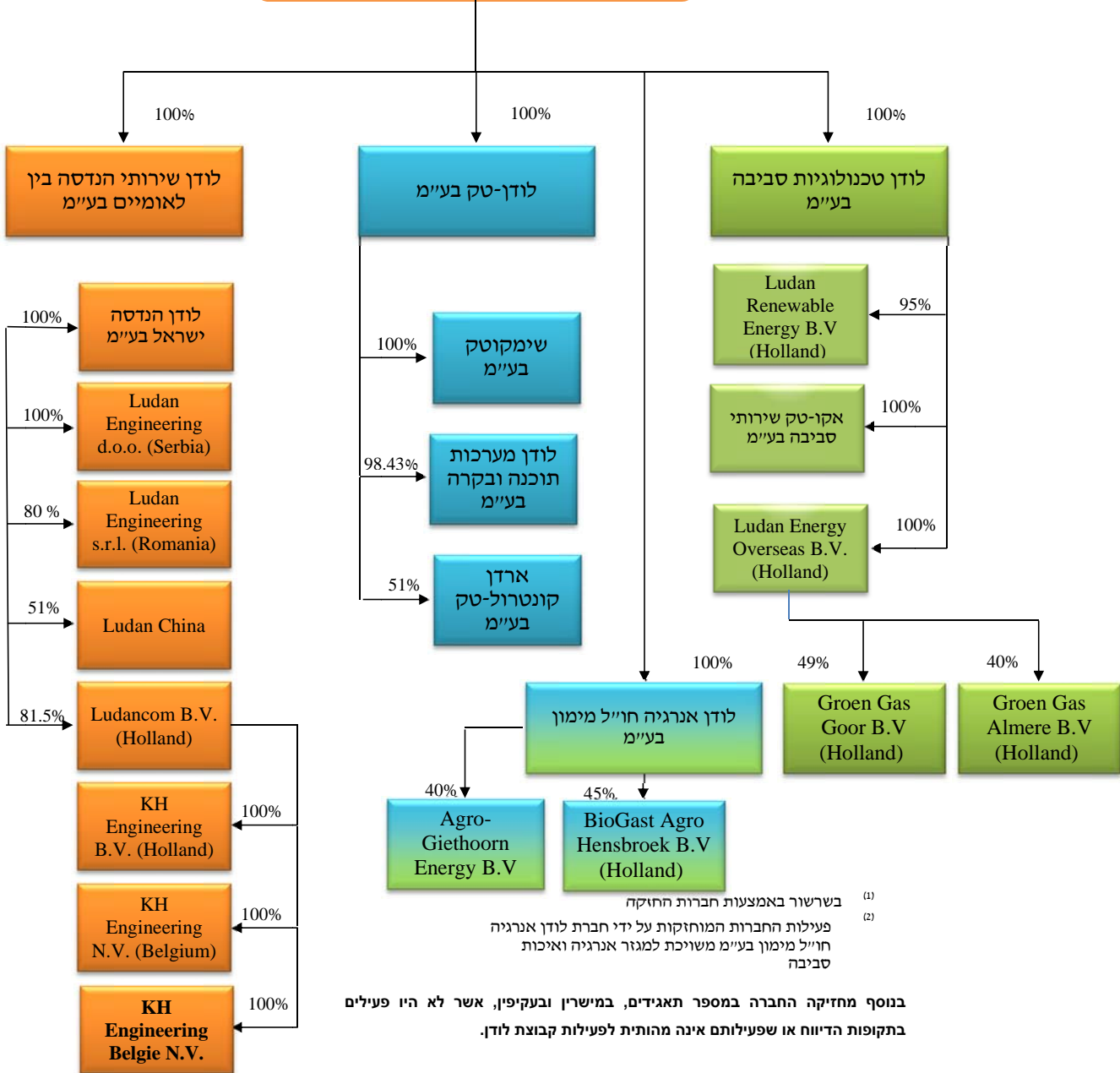
לפרטים נוספים בדבר פעילות מגזר זה, ראו פסקה 10 להלן.

3 מבנה קבוצת לודן

3.1 בתרשים שלהלן מתוארות החזקותיה של החברה, נכון ליום 31.12.2016, בתאגידים העיקריים בקבוצת לודן (כולל חברות כלולות שאינן מאוחדות). לפרטים בדבר החזקות נוספות של הקבוצה, לרבות בתאגידים בעלי פעילות שאינה מהותית, , ראה רשימת החזקות החברה בבאור 9 לדוחות הכספיים.

לודן חברה להנדסה בע"מ

4 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

למעט הנפקת אג"ח, כמפורט להלן, לא נערכו השקעות בהון החברה, או עסקאות מהותיות אחרות על ידי מי מבעלי העניין בניירות הערך של החברה.

4.1 הנפקת אג"ח

ביום 26 בפברואר, 2015, השלימה החברה גיוס בסך של כ-50,000,000 ש"ח באמצעות הנפקת אג"ח שאינן המירות (לפרטים ראה סעיף 11.7.7 להלן).

5 דיבידנדים

לא הוכרז או חולק דיבידנד במהלך השנתיים האחרונות.

6 מידע כספי על מגזרי פעילות עיקריים

לפרטים בדבר מידע כספי אודות מגזרי הפעילות של הקבוצה, ראה באור 29 לדוחות הכספיים. להלן מידע כספי לגבי תחומי הפעילות העיקריים של הקבוצה (באלפי ש"ח):

מגזר	כלל הכנסות בתחום הפעילות			הכנסות מתחומי פעילות אחרים בלבד			הכנסות מחיצוניים בלבד (הכנסות בדוח המאוחד)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
מגזר ההנדסה	330,450	367,352	389,383	5,728	5,672	5,780	324,722	361,680	383,603
מגזר תוכנה ובקרה	74,346	142,899	159,580	7,599	805	32	66,747	142,094	159,547
מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה	85,599	15,583	38,649	8,652	541	-	76,947	15,042	38,649
סה"כ	490,395	525,833	587,611	21,979	7,018	5,812	468,416	518,816	581,799

תחום פעילות	כלל העלויות ⁽¹⁾ במגזר הפעילות			עלויות ⁽¹⁾ למגזרי פעילות אחרים בלבד			עלויות ⁽¹⁾ לחיצונים בלבד		
	משתנות ⁽²⁾	קבועות ⁽³⁾	סה"כ	משתנות ⁽²⁾	קבועות ⁽³⁾	סה"כ	משתנות ⁽²⁾	קבועות ⁽³⁾	סה"כ
מגזר ההנדסה	284,680	85,359	370,039	-1,136	-	-1,136	285,816	85,359	371,175
מגזר תוכנה ובקרה	117,226	32,455	149,681	193	3,938	4,131	117,033	28,517	145,550
מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה	28,665	12,469	41,134	1,700	1,437	3,137	26,966	11,031	37,997
סה"כ	430,571	130,283	560,854	757	5,375	6,132	429,814	124,907	554,722

2015									
עלויות (1) לחיצונים בלבד			עלויות (1) למגזרי פעילות אחרים בלבד			כלל העלויות (1) במגזר הפעילות			תחום פעילות
סה"כ	קבועות (3)	משתנות (2)	סה"כ	קבועות (3)	משתנות (2)	סה"כ	קבועות (3)	משתנות (2)	
348,931	64,228	284,703	652	(123)	775	349,584	64,105	285,478	מגזר ההנדסה
140,060	22,189	117,871	3,972	3,385	587	144,032	25,574	118,458	מגזר תוכנה ובקרה
26,646	7,190	19,456	2,353	1,024	1,329	28,998	8,214	20,785	מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה
515,637	93,607	422,030	6,977	4,286	2,691	522,614	97,893	424,721	סה"כ

2014									
עלויות (1) לחיצונים בלבד			עלויות (1) למגזרי פעילות אחרים בלבד			כלל העלויות (1) במגזר הפעילות			תחום פעילות
סה"כ	קבועות (3)	משתנות (2)	סה"כ	קבועות (3)	משתנות (2)	סה"כ	קבועות (3)	משתנות (2)	
316,360	85,694	230,666	12,900	6,460	6,440	329,260	92,154	237,106	מגזר ההנדסה
65,069	14,509	50,560	1,971	185	1,786	67,040	14,694	52,346	מגזר תוכנה ובקרה
75,490	3,935	71,555	6,692	121	6,571	82,182	4,056	78,126	מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה
456,919	104,138	352,781	21,563	6,766	14,797	478,482	110,904	367,578	סה"כ

- (1) עלויות - משמע עלות ההכנסות, הוצאות הנהלה וכלליות והוצאות פיתוח עסקים.
- (2) עלויות משתנות – משמע עלויות שכר עבודה ונלוות, עלויות עבודות חוץ ועלויות ציוד וחומרים, הנכללות בסעיף עלות ההכנסות, כמפורט בבאור 22 לדוחות הכספיים.
- (3) עלויות קבועות – משמע הוצאות תפעול אחרות ועלויות פחת והפחתות הנכללות בסעיף עלות ההכנסות כמפורט בבאור 22 לדוחות הכספיים, וכן עלויות הנהלה וכלליות ועלויות פיתוח עסקים.

רווח (הפסד) תפעולי מאוחד מיוחס לבעלי המיעוט			רווח (הפסד) תפעולי מאוחד מיוחס לבעלי מניות			רווח (הפסד) תפעולי מאוחד			תחום פעילות
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
3,312	1,500	2,602	5,049	11,249	9,826	8,361	12,749	12,428	מגזר ההנדסה
(17)	13	42	1,694	2,021	13,955	1,678	2,034	13,997	מגזר תוכנה ובקרה
26	(10)	66	1,432	(11,594)	585	1,457	(11,604)	651	מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה
3,321	1,503	2,711	8,175	1,676	24,367	11,496	3,179	27,077	סה"כ

סך ההתחייבויות			סך הנכסים			תחום פעילות
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
86,992	115,312	101,237	145,917	165,966	156,726	חטיבת ההנדסה
95,364	126,033	112,429	121,738	154,252	147,216	חטיבת תוכנה ובקרה
39,054	70,226	60,892	27,164	56,735	43,493	חטיבת אנרגיה ואיכות הסביבה
5,620	4,742	3,035	6,757	5,822	4,198	לא משויך לתחום פעילות מסויים ⁽²⁾
227,030	316,313	277,594	301,576	382,775	351,633	סה"כ

בהקשר הנתונים דלעיל יצוין, כדלקמן:

הרווח התפעולי המצוין הינו הרווח התפעולי של הקבוצה (כפי שמופיע בדוחות המאוחדים) המחושב בכל תחום פעילות. קיימות עסקאות בהן הלקוח הסופי מתקשר עם חברה בקבוצה מתחום פעילות מסוים אשר מעסיקה חברות אחרות בקבוצה מתחום פעילות אחר, כקבלניות משנה, כנגד מחירי העברה מוסכמים. בהתאם, עסקאות פנימיות אלה באות לידי ביטוי בטבלאות המתייחסות להכנסות והוצאות מ"תחומי פעילות אחרים".

7 סביבת הפעילות הכללית של הקבוצה

נוכח העובדה שלכל מגזרי הפעילות מספר מאפיינים משותפים, כמפורט להלן, ניתן המידע המובא בפסקה 7 זו באופן כללי והוא רלוונטי לגבי כל מגזרי הפעילות גם יחד:

7.1 עיקר פעילות הקבוצה הינו בתחום התעשייה התהליכית. יצוין, כי הכנסות הקבוצה ורווחיה תלויים בהיקף ההשקעות הכללי בשווקים בהם פעילות חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל, ובפרט בתחום התעשייה התהליכית כמו גם בשאר המגזרים התעשייתיים בהם הקבוצה פועלת, והם עלולים להיפגע מירידה בהיקף השקעות אלה. ראו גם פסקה 11.15.1 להלן.

כמו כן, הקבוצה פעילה בביצוע פרויקטי תשתית בתחום מערכות כירטוס חכמות בתחבורה הציבורית, כאשר אין סינרגיה מהותית בין פעילות הקבוצה בתחום התעשייה התהליכית לבין הפעילות בתחום מערכות הכרטוס.

החברה שוקדת באופן מתמיד על התאמת פעילות הקבוצה לתנאי השוק, להיקפי ההשקעות במשק ולשינויים במצב התחרות בין חברות ההנדסה.

על רקע זה הרחיבה הקבוצה, בשנים האחרונות, את פעילותה במספר מישורים:

[א] הרחבת הפעילות במגזר התוכנה והבקרה, לרבות רכישת השליטה בחברת ארדן קונטרול טק.

[ב] יזום ותמיכה בפתרונות טכנולוגיים של בעיות איכות הסביבה לרבות פרויקטים של טיפול באיכות אוויר ומים, טיפול בשפכים ובקרקעות מזוהמות, לרבות רכישת השליטה בחברת אקו-טק, כמפורט בפסקה 11.13 [א] להלן.

[ג] הרחבת פעילות הקבוצה בחו"ל.

[ד] הרחבת פעילות הקבוצה לביצוע פרויקטים במתכונת Turn Key, כמפורט בפסקה 8.1.2 להלן.

[ה] הרחבת פעילות הקבוצה כיזמית ו/או שותפה במיזמים לפיתוח והקמה של מתקני אנרגיה מתחדשת בחו"ל.

[ו] גיוס חוב מגורמי מימון פרטיים והנפקת אג"ח לצורך מימון השקעות במיזמים בתחום האנרגיה המתחדשת ו/או ברכישות ומיזוגים של חברות בעלות פעילות סינרגטית לפעילות חברות הקבוצה.

7.2 גורמי ההצלחה הקריטיים במגזרי הפעילות, מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של מגזרי הפעילות והשינויים החלים בהם

קיימים מספר גורמי הצלחה קריטיים במגזרי הפעילות של הקבוצה, שהעיקריים שבהם הינם (לא בהכרח לפי סדר חשיבות):

7.2.1 מוניטין בתחום - קיימת חשיבות למוניטין של הקבוצה, זאת הן לעניין היקף הלקוחות הפונים לקבוצה, בעקבות המוניטין שרכשה, והן לעניין היקף הפרויקטים שיימסרו לביצוע על ידי הקבוצה. כמו כן, מוניטין שרכשה עשוי לסייע ולהעניק לקבוצה יתרון על מתחרים פוטנציאליים, לרבות במסגרת מכרזים.

7.2.2 איתנות פיננסית - איתנות פיננסית עשויה להעניק יתרון במסגרת פרויקטים גדולים בכלל, ובמסגרת פרויקטים מסוג Turn-Key בפרט, במסגרתם עשויה הקבוצה להידרש למימון ביניים של הפרויקט, כפועל יוצא של התזרים המוסכם, וכן להציג ערבויות ובטחונות.

לאיתנות פיננסית כגורם הצלחה קיים היבט נוסף - יכולות מימון השקעת הון עצמי, כמו גם שיפור יכולת גיוס הון זר, מרחיבות את יכולת החברה להשקיע במיזמים ובהחזקות בחברות פרויקט, אשר חברות הקבוצה מבצעות עבורם עבודות בתחום ביצוע פרויקטים והקמתם, באופן אשר מרחיב את פוטנציאל היקף הפעילות של חברות הקבוצה.

7.2.3 מצבת כח אדם - כח אדם מנוסה ומיומן, דוגמת זה הקיים כיום בקבוצה, אשר פועל בתחום פעילות החברה שנים רבות והמתמקצע בתחומי הנדסה שונים, עשוי להוות יתרון, הן במגוון הפרויקטים אותם הקבוצה מבצעת, והן במורכבות הפרויקטים. במיוחד יש להדגיש את השדרה הניהולית אשר יש בה כדי לאפשר צמיחה ומוטת שליטה.

7.2.4 מעקב ובקרה - הקבוצה עוקבת באופן שוטף אחר הפרויקטים השונים בהם היא מעורבת, לרבות ביצוע בפועל למול תכנון, בקרות כספיות, בקרות איכות, בטיחות ולוחות זמנים של הפרויקטים, אשר מאפשרים לקבוצה לזהות במועד, סטיות בפועל למול התכנון ולהבטיח כי ביצוע הפרויקטים יהיה ברמה הנדרשת עם מזעור של התקלות, ככל הניתן.

7.2.5 פרישה גיאוגרפית - נוכחות חברות בנות של הקבוצה במוקדי פעילות שונים, מאפשרת נגישות לפרויקטים תוך ניצול הידע המשותף הנצבר על ידי החברות.

7.2.6 מחסומי כניסה

בשנים האחרונות קיימת מגמה בעולם של ביצוע פרויקטים במתכונת של אחריות כוללת (Turn-Key), וזאת להבדיל מקבלת שירותים הנדסיים, כפי שהיה נהוג בשנים עברו.

ככלל, ככל שפרויקט מצומצם בהיקפו ומכיל מספר תחומים מצומצם, ישנן יותר חברות היכולות להציע את שירותיהן לצורך ביצועו, בעוד שקיימות בארץ מעט חברות רב תחומיות גדולות, אשר יכולות להציע את שירותיהן לביצוע כולל של פרויקט. כלומר, רק חברות בעלות יכולות מגוונות בדיסיפלינות השונות של תחום ההנדסה מסוגלות לבצע פרויקטים מורכבים ו/או פרויקטים בעלי היקף גדול בהם נדרשת התמחות במגוון תחומים הנדסיים.

בחלק מהפרויקטים החברה נדרשת לכלול ידע, שנרכש במהלך השנים או זמין בגין הסכם ידע עם חברה יעודית. במקרים אלו מצטמצמת יכולת התחרות לחברות בעלות יכולת התקשרות בהסכמי שיתוף ידע.

יכולת כוללת של יזום, טכנולוגיה, ביצוע וטיפול ותחזוקה על ידי גורם יחיד מקנה יתרון לקבוצה. בנוסף, בפרויקטים מורכבים ו/או פרויקטים בעלי היקף גדול ו/או ארוכי טווח, נדרשת בדרך כלל איתנות פיננסית לצורך העמדת ערבויות והשגת מימון נדרש בתנאים תחרותיים.

7.2.7 מחסומי יציאה

בחלק מהפרויקטים בתחום ההנדסה נדרשות חברות ההנדסה להעניק תקופת אחריות, כפי שנקבע בין חברת ההנדסה לבין הלקוח (בדרך כלל עד 24 חודשים). יחד עם זאת, על פי ניסיון העבר של הקבוצה, העלות הנגרמת מאחריות זאת אינה מהותית, ולכן עשוי מחסום זה שלא להיות ממשי.

במיזמים בתחום האנרגיה המתחדשת, בהם הקבוצה משתתפת בהחזקות במיזם וכן אמורה לבצע את עבודות ההקמה, התפעול והאחזקה השוטפת של המתקן, ישנן התחייבויות ארוכות טווח כלפי שותפים למיזם ו/או רשויות בקשר עם הפעלת המתקן ותחזוקתו, ואי-אלו הגבלות על העברת החזקות במיזם לצדדים שלישיים.

7.3 תחליפים למוצרי החברה ושינויים החלים בהם

שירותי ההנדסה ו/או הספקת מערכות יכולים להינתן על ידי גופים פעילים בתחום או מהנדסים בעלי ידע בתחומים הספציפיים. במקרה בו הלקוח מפצל את העבודה למספר חברות הנדסה על פי התחום הנדסי הנדרש, גדלה התחרות, וזאת מאחר וקיימות בשוק הישראלי הרבה חברות הנדסה חד תחומיות ו/או יועצים עצמאיים. היתרון ממנו נהנית הקבוצה הינו במצבת הרחבה של המהנדסים ובעלי מקצוע בעלי ניסיון העומדים לרשותה, במגוון של דיסיפלינות הנדסה שונות. להערכת החברה, קיים בישראל מספר מועט של חברות רב תחומיות המסוגלות להציע שירותים בכל תחומי העשייה הנדסית במסגרת פרויקט כולל.

8.1 כללי

להלן יפורטו שירותי ההנדסה הניתנים במסגרת פעילות הקבוצה, באמצעות החברות הבנות של הקבוצה בארץ ובחו"ל.

8.1.1 שירותי נתר"ה

שירותי הנתר"ה ניתנים בעיקר בתחום התעשייה התהליכית והפטרוכימית במסגרת הקמת פרויקטים תעשייתיים, העוסקים ברוב המקרים, בהקמת מתקנים וקווי ייצור במפעלים תעשייתיים ו/או בשדרוג מתקנים וקווי ייצור קיימים, וכוללים בדרך כלל את השירותים הבאים:

א. ניהול הפרויקט - ניהול ותיאום בין הגורמים השונים המעורבים בהקמת הפרויקט, לרבות הכנת לוחות זמנים ותקציבים ובקרה על ביצועם.

ב. תכנון - תכנון הפרויקט במסגרת התחומים ההנדסיים השונים: הנדסת תהליך, הנדסה מכנית, הנדסת צנרת, הנדסת חשמל, הנדסת מכשור ובקרה, הנדסה אזרחית וכיו"ב. בסיום שלב התכנון מתקבלים מפרטים טכניים, תוכניות, שרטוטים ומפרטים לביצוע של המרכיבים השונים בפרויקט.

ג. שירותי רכש - איסוף מפרטים, מסמכים ומידע טכני למכרזים (שיפורסמו על ידי מזמין הפרויקט או על ידי החברה בשמו) ורשימות לרכש, הכנת אומדני עלויות, השוואת הצעות ובחירת ספקים וקבלנים לביצוע, הכנת חוזים והזמנות, מעקב משלוחים וכיו"ב.

ד. פיקוח על הקמה - ניהול אתר ההקמה, פיקוח מקצועי על ביצוע עבודות באתר, פיקוח ובקורת על יצור ועל טיב ביצוע עבודות בבתי המלאכה, תיאום בין הקבלנים והספקים השונים, בדיקת כמויות, אישור חשבונות, ארגון מחסן הקמה, מבחני קבלה וכיו"ב. פעילות זו מתבצעת גם באמצעות תשתיות ובינוי.

התקשרות הקבוצה עם לקוחות הינה לעתים למתן כל סוגי השירותים כמפורט לעיל, בכל שלבי הפרויקט, ולעתים למתן חלק מהשירותים. בדרך כלל, קיים בידי הלקוח ידע תהליכי (שפותח או שנרכש על ידו), כאשר ידע זה משמש כבסיס לתכנון המתבצע על ידי הקבוצה. במקרים כאלה הקבוצה אינה אחראית לטיבו או לאפשרות יישומו של הידע העומד בבסיס הפרויקט.

התמורה בסוג זה של התקשרות (שירותי נתר"ה) נקובה בדרך כלל בסכום קבוע או לפי שעות עבודה בפועל במחירי שעה מוסכמים.

שירותי הנתר"ה כוללים בתוכם גם שירותי תמיכה הנדסיים הניתנים על ידי כח אדם של הקבוצה העומד לרשות הלקוחות לתקופות קצובות באתרי הלקוחות. מתן שירותים אלה נעשה על פי התקשרויות של הקבוצה עם הלקוח, בהן נקבע המחיר לשעת עבודה בו יחויב הלקוח ולעתים גם ההיקף המקסימלי של שעות העבודה או על בסיס כתבי כמויות (ראו פסקה 8.6.2 להלן).

בחלק מהמקרים, הלקוחות, לאחר שהתוודעו לעובדי הקבוצה במסגרת פרויקטים אחרים, מבקשים מהקבוצה כי תעמיד לרשותם, במתכונת של שירותים שוטפים, עובדים ספציפיים. השירותים השוטפים ניתנים על ידי השמת מהנדסים והנדסאים כתגבור לצוותי העבודה של הלקוח, בדרך כלל, לביצוע עבודות ספציפיות, כאשר הן הפיקוח האדמיניסטרטיבי על העובדים (לרבות מעקב אחר שעות העבודה שבוצעו בפועל) והן הפיקוח המקצועי עליהם, נעשה גם על ידי הקבוצה וגם על ידי הלקוח. השירותים השוטפים כוללים השאלת עובדי הקבוצה ללקוחות לצורך ניהול פרויקטים בפיקוח הלקוח, שירותי תכנון ושרטוט, הרצת מפעלים ופיקוח על עבודות הקמה ואחזקה.

על פי רוב, לרבות בהסכמים עם לקוחות מהותיים, מתחייבת הקבוצה לשפות את הלקוח, במקרה בו תועלנה ותתקבלנה טענות של קיום יחסי עובד-מעביד בין עובד הקבוצה ללקוח.

8.1.2 שירותים במתכונת "אחריות כוללת" Turn Key

הקבוצה מעניקה שירותים גם במתכונת Turn-Key. במסגרת זו, משמשות חלק מחברות הקבוצה כקבלן ומתחייבות כלפי הלקוח לתכנן וביצוע של שלבי הפרויקט, לרבות מרכיבי הנתר"ה ולרבות ביצוע בפועל של הרכש הנדרש לפרויקט, הקמת הפרויקט, בדיקת תקינות המערכות הכלולות בו ומסירתו ללקוח כפרויקט מוגמר בהתאם לדרישת הלקוח. ההתקשרויות במתכונת ה-Turn-Key מאופיינות בהיקפים גדולים יותר מפרויקטים בתחומים אחרים.

נוכח האחריות הכוללת במתן השירותים במתכונת התקשרות זו, כמפורט לעיל, ובכלל זאת בגין היקפיו הכספיים של הפרויקט, התפרשות אחריותה של הקבוצה לכל תחומי הפרויקט ושלביו, אחריות על עניני הבטיחות, ככל שקיימת, ומסירתו ללקוח כפרויקט מוגמר, ביצוע עבודות במתכונת של Turn-Key עלול לטמון בחובו סיכונים גבוהים יותר בהשוואה ליתר השירותים שקבוצת לודן מספקת ללקוחותיה. ראו פסקה 11.15.3 להלן.

ככל שמועלות על ידי לקוח טענות באשר לביצוע פרויקט, מופעלות פוליסות הביטוח השונות (ביטוח ייעודי לפרויקט ו/או ביטוח אחריות מקצועית של הקבוצה). על פי ניסיון העבר, כל הטענות עד כה היו מכוסות במסגרת הפוליסות. ראו גם פסקה 11.12 להלן. **אין כל וודאות כי גם טענות עתידיות של לקוחות יכוסו על ידי ביטוח האחריות המקצועית של הקבוצה ו/או ביטוח ייעודי לפרויקט.**

8.2 פרטים בקשר עם פעילות לודן ישראל

8.2.1 לודן ישראל הוקמה בשלהי שנת 2012, ועם הקמתה, קלטה את עיקר פעילות ההנדסה בישראל שעד להקמתה בוצעה על ידי החברה. כיום מרביתה ככולה של פעילות ההנדסה בישראל מבוצעת הלכה למעשה באמצעות לודן ישראל, אשר פועלת משני מוקדי פעילות – סניף צפון שביוקנעם, וסניף דרום שבעומר.

8.2.2 החל משנת 2015 העמיקה החברה את פעילותה בתחום תשתיות הגז הטבעי, והתקשרה במספר פרויקטים עבור לקוחות תעשייתיים לביצוע הסבת תשתיות הלקוח לתשתיות המותאמות לקליטת גז טבעי כמקור האנרגיה המפעלי.

8.3 פרטים בקשר עם החזקות בחברות בנות בחו"ל

לפרטים בדבר החזקות חברות בנות בחו"ל בתחום פעילות ההנדסה ראה באור 9 לדוחות הכספיים.

חברות מגזר פעילות ההנדסה במערב אירופה מוחזקות על ידי חברת Ludancom B.V. (להלן: "לודן הולנד"), אשר 81.5% מהון מניותיה הנפרע מוחזק על ידי לודן בינ"ל, ו-18.5% הנותרים מוחזקים בידי מנהלים בכירים של חברת KH הולנד.

החל מיום 1 במרץ 2015, קלטה חברת KH הולנד את פעילות הייעוץ והתכנון ההנדסי בתחומי תעשיית הכימיקלים, הנפט והגז בהולנד של תאגיד הולנדי בינלאומי.

בנוסף, בחודש אוקטובר 2015, רכשה חברת לודן הולנד, חברת הנדסה דומה בפעילותה אשר מקום מושבה באנטוורפן.

8.4 אפיון קבוצת שירותים דומים

כמפורט בפסקה 8.1 לעיל, שירותי ההנדסה מחולקים לשתי קבוצות שירותים עיקריות:

[א] שירותי נתר"ה (מלא או חלקי)

[ב] פרויקטים במתכונת "Turn-Key"

8.5 פילוח הכנסות של קבוצת שירותי ההנדסה מגורמים חיצוניים

שיעור ההכנסות מכלל הכנסות הקבוצה ב- %			הכנסות (באלפי ש"ח)			קבוצת שירותים
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
63%	65%	62%	294,709	339,064	361,076	שירותי נתר"ה
6%	4%	4%	30,013	22,616	22,527	פרויקטים ב-Turn-Key
69%	70%	66%	324,722	361,679	383,603	סה"כ

8.6 אופן ההתקשרות עם הלקוחות

8.6.1 התקשרות חברות הקבוצה עם לקוח במסגרת פעילות מגזר ההנדסה נעשית, בדרך כלל, בעקבות פניה של לקוח קיים או חדש אל הקבוצה מתוך היכרות בין הצדדים, או בעקבות מכרז או בקשה להצעת מחיר.

הקבוצה נוקטת ביוזמה שיווקית, המונחית על ידי המנכ"לים המשותפים או מנכ"לי החברות הבנות, לפי העניין, ומופעלת הלכה למעשה, על ידי מנהלים בדרגים השונים.

בתחום שירותי ההנדסה קיימת אפשרות של התקשרויות אד-הוק של מספר חברות הנדסה (אשר לעיתים מתחרות האחת באחרת) על פי רוב בדרך של מתן שירותים בקבלנות משנה האחת לשניה ולעיתים גם למתן שירותי הנדסה במשותף, והכל, בדרך כלל, לפי דרישת הלקוח ותוך התחשבות, בדרך כלל, בהתמחות, אם קיימת, של כל אחת מהחברות בתחומי ההנדסה השונים. כמו כן, קיימות התקשרויות אד-הוק בין חברות הנדסה לבין חברות העוסקות בתחומים משיקים למתן שירותים משותפים. התקשרויות אלה נעשות, בדרך כלל, במסגרת הגשת הצעה משותפת, בין תחומית, במכרזים.

8.6.2 הקבוצה מתקשרת עם לקוחותיה בשלוש דרכי התקשרות אופייניות, כמפורט להלן, כאשר חלק מההתקשרויות הנ"ל חוסות תחת הסכם מסגרת. דרך ההתקשרות בכל פרויקט נקבעת, בדרך כלל, לפי דרישת הלקוח ותוך משא ומתן עמו, כאשר התמחור של כל אחד מהפרויקטים (ללא קשר לדרך ההתקשרות עם הלקוח) נעשה בקבוצה, בדרך כלל, לפי שעות העבודה וההוצאות הצפויות בו. להלן פרטים על שלוש דרכי ההתקשרות:

(א) **על בסיס מחיר קבוע.** דרך התקשרות זו נעשית, בדרך כלל, לגבי פרויקטים בהם היקף העבודה הנדרש מוגדר היטב. לעתים, המחיר הקבוע נקבע כשיעור מסוים מערך ההשקעה של הלקוח בפרויקט (כפי שהוא מוגדר, בדרך כלל, בהסכם עם הלקוח), או, כאשר מדובר בניהול ופיקוח על ביצוע פרויקטים בתחום התשתיות, כשיעור מסוים מהתשלומים שמזמין העבודה משלם לקבלן המבצע את הפרויקט, והוא מבוצע בדרך כלל בהתאם להתקיימותן של אבני דרך שנקבעות בהסכמה. לעתים נקבעים אחוזים שונים לגבי כל אחד מסוגי שירותי ה"נתר". ההתקשרויות במתכונת של Turn-Key הינן, בדרך כלל, התקשרויות על בסיס מחיר קבוע.

(ב) **על בסיס כתבי כמויות.** בדרך התקשרות זו נקבעים מחירים לביצוע מקטעי עבודה מוגדרים ו/או להכנת מסמכים (למשל: שרטוטים, תוכניות, מפרטים וכיו"ב) והחיוב הוא בהתאם למספר הפעולות ו/או המסמכים שבוצעו והוכנו לפי סוגיהם השונים.

(ג) **על בסיס שעות עבודה.** לעתים נקבעת מסגרת שעות עבודה אשר במידה שקיימת חריגה ממנה, אזי המחיר לשעת עבודה בגין השעות העודפות הינו נמוך יותר או שלא משולם כלל. בין הקבוצה לבין אחדים מלקוחותיה קיימים הסכמי מסגרת לתעריפים בהם מוגדרים תעריפים לשעות עבודה של בעלי תפקידים שונים, תעריפים אישיים למנהלים ועובדים בכירים, תעריף לשעת נסיעה ותעריף לעבודה בשעות חריגות. בהזמנות לשירותים הניתנים ללקוחות על בסיס שעות עבודה, קיימת הפניה, בדרך כלל, להסכם התעריפים שבתוקף.

יצוין כי קיימת שונות גדולה ברווחיות בין הפרויקטים השונים, לרבות אף בין פרויקטים המבוצעים עבור אותו לקוח. כיוצא בזה, רווחיות הקבוצה מפרויקט מסויים איננה נקבעת בהכרח בהתאם לדרך ההתקשרות עם הלקוח כאמור לעיל, לסוג הלקוח או לזהות הלקוח, ולא לסוג השירותים הניתן לו בתחום הנתר"ה, אלא נגזרת גם מפרמטרים ומשיקולים רבים, כגון עלות ביצוע הפרויקט, גובה התמורה מהלקוח, שיקולים של חדירה לשווקים וללקוחות חדשים וכו'.

עוד יצוין בהקשר זה כי במהלך חייו של כל פרויקט, עשוי היקפו להשתנות, בעקבות תוספות ושינויים לפי בקשת הלקוח וכתוצאה מכך ישתנו, בהתאם, ההכנסות וההוצאות ממנו.

8.6.3 תנאי התשלום, בכל אחת מדרכי ההתקשרות דלעיל, הינם, בדרך כלל, בתשלומים חודשיים על פי קצב התקדמות העבודה, לפי ביצוע שעות עבודה בפועל, או בהתקיים אבני דרך שהוגדרו בהסכם. במקרים מסוימים נקבע אחוז מסוים מהתמורה הצפויה אותו משלם הלקוח רק עם סיום העבודה והוצאת תעודת גמר. יצוין כי בהתקשרויות במתכונת Turn-Key מקבלת הקבוצה תמורה כוללת עבור הפרויקט, אשר משמשת לתשלום לכל קבלני המשנה והספקים, לכיסוי הוצאות השירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה, והיתרה, ככל שקיימת מהווה את הרווח הקבלני.

בהתאם, תמחור עבודות הקבוצה בהתקשרויות במתכונת Turn-Key, לוקח בחשבון, בנוסף לשעות ההנדסה, גם את עלויות הציוד והעבודות הקבלניות (אשר עלותם עשויה להיות גבוהה לאין שיעור מעלות שעות ההנדסה).

בחלק מהמקרים נדרשות חברות הקבוצה להפקיד, להבטחת ביצוע התחייבויותיהן או כנגד קבלת מקדמה, ערבות בנקאית בשיעור מסוים מתמורת העבודה (בפרויקטים המתבצעים במתכונת של Turn-Key משלם המזמין, בדרך כלל, מקדמה לפני או עם תחילת העבודה, במרבית המקרים, כנגד ערבות). במקרים אחרים, להבטחת אחריות הקבוצה לעבודות, נדרשות חברות הקבוצה, עם סיום העבודות, להפקיד ערבות בנקאית בשיעור מסוים מהיקף ההזמנה וזאת עד לתום תקופת האחריות (אף כי ביחס ללקוחות KH הולנד למשל, בדרך כלל מזמיני הפרויקט אינם מעכבים בידיהם ערבות או סכום כספי לתקופת הבדק).

בחלק מהמקרים נקבעות בהסכם הוראות שונות בקשר עם פיצויים מוסכמים. בהתאם עלולה הקבוצה לחוב בתשלום פיצויים עקב הפרת ההסכם ו/או עקב פיגורים באספקת השירותים, כנגזרת של תקופת ההפרה או הפיגור ועד לסך מקסימלי שנקבע כשיעור מסוים מהיקף ההזמנה.

8.6.4 לעיתים נעשית ההתקשרות עם הלקוח על ידי אחת מחברות הקבוצה כאשר צדדים שלישיים משמשים כקבלני משנה של אותה חברה, בהתאם לחלוקת עבודה שנקבעת על פי סוגי השירותים ההנדסיים השונים. דרך ההתקשרות בין החברה שהתקשרה עם הלקוח לבין קבלני המשנה שלה נקבעת, לעיתים, "גב אל גב" בהתאם לדרך ההתקשרות בין החברה שהתקשרה עם הלקוח לבין הלקוח, לרבות התניית התשלום לקבלני המשנה בקבלת התשלום על ידי חברות הקבוצה. לעיתים, לקבלני המשנה אחריות ישירה כלפי הלקוח, בנוסף לאחריות הקבוצה כלפיו. נכון למועד פרסום דו"ח זה, התקשרויות החברה בתנאי "גב אל גב" הינן בהיקפים שאינם מהותיים.

לעיתים מהווה חברה מסוימת בקבוצה קבלן משנה של חברה אחרת, בהתאם לאופי העבודה המבוצעת ולהיקפה, או במקרים בהם הלקוח מכתב התקשרות ישירה מול החברה, והעבודה בפועל מבוצעת על ידי חברת בת בקבוצה, בהתאם לתחום פעילותה.

התקשרויות במתכונת Turn-Key, מחייבות, מטיבן, התקשרויות עם חברות אחרות (לאו דווקא חברות הנדסה), העוסקות בתחומים משיקים ומתקשרות ביניהן לשם מתן שירותים משותפים, וכן התקשרות עם ספקי משנה.

לקבוצה אין תלות בקבלן משנה מסוים.

הוצאות הקבוצה לקבלני משנה (חיצוניים) במגזר ההנדסה בשנים 2014, 2015 ו-2016 הסתכמו לסך של כ-74,259 אלפי ש"ח, כ-73,681 אלפי ש"ח וכ-72,911 אלפי ש"ח בהתאמה. בהוצאות לקבלני משנה (חיצוניים) בחטיבת ההנדסה, נכללות גם הוצאות לנותני שירותים עצמאיים (Freelancers), המעניקים שירותי תכנון והנדסה לחברות הקבוצה, בעיקר באירופה. לפרטים נוספים ראה פסקה 11.5.2 להלן.

8.6.5 הקבוצה נושאת באחריות מקצועית כלפי הלקוח בתחומי הפרויקט עליהם היא מופקדת, קרי, איכות התכנון וביצוע הרכש, הניהול וההקמה. יצויין כי אחריות חברת הקבוצה המתקשרת בהסכם במתכונת Turn-Key הינה אחריות כוללת, ובהתאם, פרויקט המבוצע במתכונת זו עלול לטמון בחובו סיכונים גבוהים יותר. בהתקשרות במתכונת של Turn-Key, הקבוצה היא זו שמביאה, במקרים מסויימים, את הידע הנרכש מצדדים שלישיים, ואז בנוסף, אחראית הקבוצה כלפי הלקוח גם לטיבו ולאפשרות יישומו של הידע.

אחריות הקבוצה לטיב העבודות נמשכת גם לאחר גמר העבודות לתקופת אחריות בהתאם לפרק הזמן הקבוע בהסכם (בד"כ עד 24 חודשים).

בחלק קטן מהמקרים, לרבות בהסכמים עם לקוחות מהותיים, מקבלת על עצמה הקבוצה אחריות על תחום הבטיחות בעבודה, לרבות אחריות לפקח על החובות הנובעות מתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), תשמ"ח - 1988. יצויין כי גם בתחום זה של בטיחות, במקרים של התקשרות במתכונת Turn-Key, אחריות הקבוצה הינה אחריות כוללת (מעבר לאחריות פיקוח).

בחלק מהמקרים אחריות הקבוצה אינה מוגבלת בסכום, בתקופה או לסוג מסוים של נזקים.

על פי ניסיון העבר, העלות הנגרמת כתוצאה מאחריותה של הקבוצה לפרויקט לאחר השלמתו אינה מהותית, ולפיכך אין הקבוצה מבצעת הפרשות בדוחותיה לפרויקטים שנסתיימו, אלא במקרים ספציפיים בהם קיימת טענה מצד הלקוח. **אין כל וודאות כי העלויות בעתיד בגין אחריות הקבוצה בפרויקטים בביצוע ו/או בפרויקטים שתבצע תמשכנה להיות לא מהותיות.**

במסגרת ההסכמים עם הלקוחות מתחייבת הקבוצה לבטח, ומבטחת את עצמה בביטוחים שונים, ובחלק מהמקרים, בהתאם להתחייבותה, כוללת את הלקוח כמוטב נוסף בפוליסות שנערכות לצרכי הפרויקט או כוללת בפוליסה האמורה סעיף הרחבת שיפוי לטובת הלקוח.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים הנוגעים לאחריות הקבוצה, ראו באור 18.ד. לדוחות הכספיים.

8.6.6 בדרך כלל, התקשרות הקבוצה עם לקוחותיה כוללת גם חתימה על התחייבויות לשמירה על סודיות ומידע שברשותו של הלקוח, שנמסר לחברה לצורכי ביצוע הפרויקט.

8.7 לקוחות

8.7.1 בין לקוחות הקבוצה במסגרת פעילות חטיבת ההנדסה בישראל ובחול"ל ניתן למנות חברות תעשייתיות מענפים מגוונים (כגון: מזון, כימיה, פטרוכימיה, נפט וגז, דשנים, פארמצבטיקה, מיקרו-אלקטרוניקה, תקשורת, מתכת, תשתיות, אנרגיה וכו'), כמו גם לקוחות מהמגזר הציבורי (לרבות משרדי ממשלה ורשויות מקומיות).

8.7.2 במגזר פעילות ההנדסה לא היה לקבוצה לקוח בודד שההכנסות ממנו בשנה הקלנדרית עלו על 10% מהמחזור המאוחד.

8.7.3 במגזר פעילות ההנדסה לא היה בתקופת הדוח ובשנתיים שקדמו לה, לקוח בודד שההכנסות ממנו עלו על 10% מהמחזור במגזר הפעילות.

להלן התפלגות הכנסות הקבוצה ממגזר פעילות ההנדסה, באחוזים מסך ההכנסות במגזר פעילות זה לפי שיוך גיאוגרפי של לקוחותיה:

שיוך ענפי	% מההכנסות במגזר בשנת 2016	% מההכנסות במגזר בשנת 2015	% מההכנסות במגזר בשנת 2014
ישראל	27%	27%	31%
חול"ל	73%	73%	69%

8.8 צבר הזמנות

8.8.1 להלן פרטים בדבר צבר ההזמנות של מגזר ההנדסה ליום 31.12.2016 (באלפי ש"ח לפי מועדי אספקה צפויים):

קבוצות שירותים	רבעון 1 2017	רבעון 2 2017	רבעון 3 2017	רבעון 4 2017	2018 ואילך	סה"כ
נתר"ה	71,201	26,041	18,006	14,878	2,010	132,137
Turn-Key	5,970	2,966	1,916	2,563	5,787	19,203
סה"כ	77,171	29,007	19,922	17,442	7,798	151,340

נכון למועד הדוח, לא חלו שינויים מהותיים בצבר ההזמנות של מגזר פעילות ההנדסה.

בהקשר זה יצוין כי, החלק הארי מההתקשרויות נעשה בסמוך לתחילת העבודה. כמו כן, בדרך כלל, בהתקשרויות עם מזמיני העבודות (לרבות לקוחות מהותיים) מופיעות הוראות על פיהן המזמין רשאי, בהתרעה כלשהי, להפסיק את ביצוע העבודה, בהתאם להוראות ההסכם הנקבעות בכל מקרה לגופו. במקרים של הפסקת העבודה כאמור, על פי רוב הקבוצה אינה זכאית לתשלום בגין אובדן רווח עתידי, אלא לתשלומים בגין עבודות שבוצעו בלבד. ראו גם פסקה 11.15.4 להלן.

על פי ניסיון העבר, במקרים מסוג זה התשלומים שהקבוצה מקבלת משקפים את עלות העבודה שבוצעה על ידה בפועל, ולעיתים גם רווח מסוים בגיבן.

8.8.2 ליום 31.12.2015 עמד צבר ההזמנות של חטיבת ההנדסה לביצוע בשנת 2016 על כ-230,250 אלפי ש"ח. ההכנסות מלקוחות חיצוניים שנרשמו בחטיבת ההנדסה בשנת 2016 עמדו על כ-383,603 אלפי ש"ח. הגידול בהכנסות בשנת 2016 לעומת צבר ההזמנות לשנת 2016 נובע בעיקרו מכניסת פרויקטים אשר לא היו כלולים בצבר מלכתחילה, בעיקר בחו"ל. צבר ההזמנות של מגזר ההנדסה מושתת על הזמנות ברמת וודאות גבוהה לביצוע, ולהערכת החברה, רובו ככולו של הצבר ליום 1.1.2016 אף מומש במהלך שנת 2016. עם זאת, יובהר כי לעתים, חלקו של הצבר לא ממומש על פי לוח הזמנים שנצפה בתחילת השנה, בין אם מסיבה של דחיית ביצוע פרויקטים ובין אם מסיבה של עצירת השקעות או צמצומן. כאשר מדובר בדחיית ביצוע, הרי שיתרת הצבר שלא מומשה במהלך השנה, ממומשת במהלך השנה העוקבת. עם זאת, באותם מקרים של עצירת השקעות, ייתכן מצב של ביטול הזמנות שמשמעותן מחיקתן מהצבר.

תחרות

8.9

בנוסף לקבוצה, פועלות בישראל חברות הנדסה נוספות העוסקות במתן שירותי הנדסה מסוג השירותים שמספקת החברה בישראל. גם בבנלוקס פועלות, נוסף ל-KH הולנד ול-KH בלגיה, חברות נוספות העוסקות במתן שירותים מסוג השירותים הניתנים על ידי KH הולנד ו-KH בלגיה. בין חברות ההנדסה הרב-תחומיות הבולטות בישראל, בנוסף לקבוצה, ניתן לציין את קבוצת ברן בע"מ, תה"ל, י.ו. גליל הנדסה בע"מ ו-M+W Zander Israel Ltd.

בנוסף, קיימות חברות הנדסה חד-תחומיות רבות המעניקות שירותים בתחום הנדסי מסוים או מספקות רק חלק משירותי הנתר"ה, ומתחרות בקבוצה ב-"נישה" מוגדרת של שירותים, בעוד שהקבוצה מעניקה את כל שירותי הנתר"ה בתחומי הנדסה מגוונים. בין מתחרות הקבוצה בבנלוקס ניתן למנות את Dordtse, Aker Kvaerner, CB&I, J.G.C., Fluor Daniel, Jacobs Engineering ו-EPG Ingenieursbureau וכן חברות השמת כוח אדם.

אשר לפעילות הקבוצה ברומניה, למיטב ידיעת החברה, בין מתחרותיה ניתן למנות את ISPE, IPIP ו-Washington. עם זאת, למיטב ידיעת החברה, השוק ברומניה מאופיין ברמה טכנולוגית נמוכה יחסית ומעט חברות הנדסה מבצעות פרויקטי הנדסה במתכונת Turn Key. מצב דברים זה עשוי להעניק לקבוצה יתרון יחסי ולאפשר לקבוצה לנצל את הידע שעומד לרשותה וליישמו בשוק ברומניה. השוק ברומניה, לעומת השוק בישראל, מאופיין בריבוי גדול יותר של פרויקטים במתכונת Turn-Key, גם אם היקפם קטן יותר. עם זאת, בשנים האחרונות סובל השוק ברומניה מהאטה ומקוטן בהיקפי ההשקעות, ובהתאם אף צומצמו היקפי פעילות הקבוצה ברומניה.

להערכת החברה, לקבוצה אין יתרון יחסי מובהק על פני מתחריה. החברה מתמודדת עם המתחרים בתחום על ידי מתן שירותי הנדסה במגוון תחומים תוך השענות על הידע והניסיון של הקבוצה.

במסגרת ביצוע פרויקטים במתכונת Turn-Key נימנים על מתחריה של הקבוצה גם קבלני בניה וקבלנים אחרים. לקבוצה יש יתרון מול קבלנים שאינם חברות הנדסה בשל כך שהיא מסוגלת לספק בעצמה, בארץ ובחו"ל, את שירותי ההנדסה ויכולה לספק פתרון הנדסי כוללני ברמה גבוהה יותר.

כמו כן, להערכת החברה, בהתמודדות עם מתחרים עשוי להיות יתרון לחברות הקבוצה על ידי הרחבת השווקים והפחתת עלויות בשיתוף פעולה בין חברות הקבוצה בישראל, הולנד, בלגיה, רומניה, סרביה ורוסיה.

8.10 אשראי לקוחות ואשראי ספקים

8.10.1 אשראי לקוחות

התשלומים מלקוחות כפופים על פי רוב לאישור מפקח או מהנדס פרויקט מטעם הלקוח. הקבוצה מעניקה ללקוחות מגזר ההנדסה בישראל אשראי הנע, בדרך כלל, בין 60 ל- 120 יום ממועד הגשתו של כל חשבון (המוגש בדרך כלל מדי חודש).

KH הולנד, KH בלגיה ו- לודן רומניה מעניקות ללקוחותיהן אשראי הנע, בדרך כלל, בין 40 יום ל- 60 יום ממועד הגשתו של כל חשבון כאמור.

תנאי התשלום בהתקשרויות במתכונת Turn-Key נקבעים על בסיס עמידה באבני דרך המוגדרות בהתקשרות עם הלקוח. במקרים מסוימים, מועד התשלום על ידי הלקוח הינו מאוחר יותר מתשלומי הקבוצה לספקיה, וכתוצאה מכך נוצר "תזרים מזומנים שלילי" בפרויקט, דהיינו הקבוצה מעניקה בפועל אשראי ללקוח, אשר בחלק מהמקרים עשוי להיות מכוסה באמצעות מקדמה על חשבון הפרויקט.

במקרים בהם מתעכב תשלום הלקוח המתייחס לעמידה באבן דרך מסוימת שנקבעה (לדוגמא עקב בעיות תזרים מזומנים של הלקוח או בשל מחלוקת על עצם העמידה באבן הדרך המסוימת), עלול להיווצר מצב (לרבות על פי הסכמים עם לקוחות מהותיים) של הענקת אשראי ללקוח שלא במסגרת תוכנית המימון של הפרויקט, וזאת עד להסדרת בעיות התזרים של הלקוח או הסדרת המחלוקת עם הלקוח באשר לעמידה באבן הדרך המסוימת.

החברה מנסה לצמצם את סיכון האשראי האמור למינימום וליצור "תזרים מזומנים חיובי" בפרויקט, בין היתר על דרך של קבלת מקדמות מהלקוח.

בשנת 2016 עמד האשראי הממוצע בפועל על כ-87 ימים ממועד הגשתו של כל חשבון לעומת האשראי הממוצע בפועל של כ-82 ימים בשנת 2015.

בדרך כלל מקבלת הקבוצה מקדמות מלקוחות בפרויקטים במתכונת של Turn-Key.

8.10.2 אשראי ספקים וקבלני משנה

במקרים בהם מתקשרת הקבוצה עם קבלני משנה וספקים, הכוללים בעיקר מהנדסים והנדסאים המעניקים לקבוצה שירותי הנדסה בקבלנות משנה, תנאי התשלום לקבלני המשנה מוגדרים בין הצדדים (בדרך כלל בתנאי אשראי של שוטף + 30 עד 60 יום בישראל; ובתנאי אשראי המבוססים על תקופה שבין 30 ל- 45 יום ממועד הגשת החשבון בהולנד). לעיתים תנאי התשלום הינם "גב אל גב" לתנאי התשלום אותם מקבלת הקבוצה, באופן שבפועל, מותנה התשלום לקבלני המשנה בקבלת התשלום על ידי חברות הקבוצה.

בהתקשרויות במתכונת Turn-key מנהלת הקבוצה משא ומתן עם ספקיה וקבלני המשנה שלה על מנת לקבל אשראי מירבי, בניסיון להקבילו ככל שניתן לאשראי שהקבוצה מעניקה ללקוחות, בהתאם לכל פרויקט ופרויקט. בדרך כלל, מותנה אשראי הספקים וקבלני המשנה בהתקשרויות במתכונת Turn-Key, בעמידה באבני דרך שהוגדרו עם הספק או קבלן המשנה, לפי העניין, ולא דווקא במועדי תשלום קשיחים הקבועים מראש.

בשנת 2016 עמד האשראי הממוצע בפועל על כ-52 ימים לעומת אשראי ממוצע בפועל של כ-91 ימים בשנת 2015.

השינוי המהותי בממוצע ימי האשראי לספקים וקבלני משנה נובע מקליטת פעילות במערב אירופה, שם נהוגה תקופת ימי אשראי קצרה יותר בהשוואה לאזורים הגאוגרפיים האחרים בהם פועלת הקבוצה.

9.1 כללי

9.1.1 הקבוצה מספקת מזה שנים רבות שירותים, משווקת מוצרי תוכנה ומבצעת פרויקטים של תוכנה ובקרה (חלקם במתכונת של פרויקט כולל) בתעשייה, האזרחית והבטחונית.

9.1.2 ביום 20 בינואר, 2015, הושלמה עסקת רכישת השליטה בארדן קונטרול – טק בע"מ. לפרטים בדבר עסקת הרכישה האמורה, ראה דוח מיידי על אירוע או עניין החורגים מעסקי התאגיד הרגילים שהגשתו עוכבה בדבר חתימה על הסכם רכישת שליטה מיום 17 בדצמבר, 2014 (מס' אסמכתא 2014-01-224070).

9.1.3 שימקוטק

שימקוטק עוסקת בפיתוח וייצור מערכות בדיקה אוטומטיות ומערכות ממוחשבות למכירת כרטיסים ובקרת כניסה למספר לקוחות מצומצם בישראל בתחומי התחבורה הציבורית. במסגרת פעילות זו, שימקוטק מבצעת אינטגרציה של מערכות תוכנה ובקרה באמצעות רכישה של מוצרי מדף ו/או פיתוח חומרה, שילוב ביניהם וקתיבת תוכנה יישומית רלבנטית ליישום הפונקציונלי לשימוש הלקוחות. כמו כן, שימקוטק מספקת שירותי תחזוקה למערכות הכרטוס. בנוסף, עוסקת שימקוטק, באיפיון, תכנון, יצור ושילוב מערכות בדיקה אוטומטיות יעודיות (להלן גם: "צב"ד"), המיועדות לענות על צרכים ספציפיים של הלקוחות, בעיקר עבור התעשיות הביטחונית. במסגרת זו מבצעת החברה פרויקטים עבור לקוחותיה ופעילותה כוללת סיוע ללקוח באיפיון הצב"ד, תכנון המערכת (תוכנה וחומרה), ייצור, אינטגרציה, התקנה באתר הלקוח, כתיבה והפקת ספרות תיעוד טכני, הדרכה בתפעול ותחזוקת הציוד ומתן שרות ללקוח.

כמו כן עוסקת שימקוטק, בפיתוח, תכנון, ייצור, התקנה והטמעה של מערכות ממוחשבות לתשלום ובקרת כניסה ומתן שירותי תחזוקה למערכות אלה.

9.1.4 תוכנה

כאמור בפסקה 2.2 לעיל, הקבוצה עוסקת בשיווק מוצרי תוכנה, התקנתם אצל לקוחותיה והתאמתם לצרכיהם. כמו כן עוסקת הקבוצה במתן תמיכה ללקוחותיה לאחר התקנת התוכנה. מוצרי התוכנה המשווקים על ידי הקבוצה הם בעיקר בתחומים הבאים: מערכות אינפורמציה למתן מידע עדכני על מערך המכשור בייצור, העשויות אף לשלב מספר מערכות בקרה, לכל דרגי התפעול והניהול הרלוונטיים במפעל. מוצרי התוכנה הנ"ל הם בעיקר מערכות שפותחו על ידי חברות ובתי תוכנה זרים ומשווקים כתוכנות מדף.

הקבוצה עוסקת גם בהתאמת תוכנות המדף לצרכים המיוחדים של כל לקוח ולקוח, מתן תמיכה, שירות וביצוע פרויקטים בעזרת תוכנות אלה.

בנוסף, הקבוצה מבצעת אינטגרציה של מערך התוכנות הכולל במפעל (בין אם מדובר בתוכנות קיימות ובין אם מדובר בתוכנות חדשות הנרכשות מהקבוצה ו/או מאחרים) ומפתחת תוכנות בהתאם לצרכים ייחודיים של לקוחות, מקום בו תוכנות המדף אינן מתאימות לצרכי הלקוח.

9.1.5 הבטחת מידע (Cyber Security)

במהלך שנת 2016 העמיק מגזר הפעילות את עיסוקו בתחום אבטחת המידע, בדרך של שילוב פתרונות טכנולוגיים בנושא אבטחת המידע במערכות התוכנה והבקרה המפקחות על תהליכי הייצור במפעלים ומתקנים שונים.

9.1.6 בקרה

הקבוצה מתמחה בתחום מערכות בקרה המשמשות לפיקוד ולבקרה על תפעול מפעלים, בעיקר בתעשייה התהליכית, המבוססות על מחשבים ותוכנות יעודיים הקיימים בשוק ומותאמים לצרכי הלקוח. בנוסף, מתמחה החברה באמצעות ארדן קונטרול טק בתכנון וביצוע פרויקטים של אספקת חדרי ישיבות חכמים, התקנת מערכות אבטחה משולבות בקרת כניסה, טלוויזיה במעגל סגור, והקלטה דיגיטלית. חברות המגזר מספקות מערכות שלמות (במתכונת של "פרויקט כולל" - Turn Key), שירותי נתר"ה ויישום, לרבות אפיון תכנון מערכות פיקוד ובקרה בזמן אמת ובדיקת היתכנות. בחלק מהמקרים מעמידות החברות במגזר עובדים לרשות הלקוח בתחום פעילות זה.

9.2 אפיון קבוצת שירותים דומים

באופן כללי ניתן לחלק את מגזר התוכנה והבקרה לשתי קבוצות שירותים עיקריות:

[א] תוכנה - בעיקר יישומים ואינטגרציה של מוצרי תוכנה, אשר חברת הקבוצה משמשת נציג למכירתם ולביצוע יישומים על פיהם לפי צרכי הלקוחות וכן שירותי פיתוח, ייצור, התקנה והטמעה של מערכות ממוחשבות לתשלום ובקרת כניסה ומערכות בדיקה אוטומטיות ומתן שירות למערכות אלה. ראו פסקה 9.1.4 לעיל.

[ב] בקרה - אספקת מערכות בקרה שלמות (במתכונת של פרויקט כולל - Turn-Key) ומתן שירותי ניהול, תכנון, יישום, רכש והקמה המתייחסים ללקוחות תעשייתיים במסגרת פרויקטים של אספקה, תכנון, יישום, הטמעה ושדרוג מערכות הבקרה שלהם. ראו גם פסקה 9.1.6 לעיל.

9.3 פילוח הכנסות של קבוצת השירותים מגורמים חיצוניים

שיעור ההכנסות מכלל הכנסות הקבוצה ב- %			הכנסות (באלפי ש"ח)			קבוצת שירותים
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
13%	15%	17%	61,443	75,909	101,120	תוכנה
1%	12%	9%	5,304	66,185	50,068	בקרה
14%	27%	26%	66,747	142,094	151,188	סה"כ

9.4 אופן ההתקשרות עם הלקוחות

אופן התקשרות חברות הקבוצה במגזר התוכנה והבקרה דומה לאופן ההתקשרות המפורט בפסקה 8.6 לעיל.

במרבית המקרים, הקניין הרוחני של תוצרי השירות, הכולל תוכנה מותאמת ו/או שרטוטים ו/או קניין רוחני אחר, נשאר בידי מזמין העבודה, גם אם מדובר בפיתוחים של הקבוצה.

על פי ניסיון העבר, העלויות הנגרמות כתוצאה מאחריותה של הקבוצה לפרויקט לאחר השלמתו הינן זניחות, ולפיכך אין הקבוצה מבצעת הפרשות בדוחותיה לפרויקטים שנסתיימו, אלא במקרים ספציפיים בהם קיימת טענה מצד הלקוח וכן בקשר עם פרויקטים של שימקוטק בגינם נעשית בדרך כלל הפרשה בדוחות הכספיים עד לתום תקופת האחריות. **אין כל וודאות כי העלויות בעתיד בגין אחריות הקבוצה בפרויקטים בביצוע ו/או בפרויקטים שתבצע תהינה זניחות כפי שהיו בעבר.**

בקשר עם חלק מהפרויקטים המבוצעים על ידי שימקוטק, מתקשרת שימקוטק עם מזמין הפרויקט בהסכם למתן שירותי תחזוקה לציוד ולמערכות שסופקו והותקנו על ידה. כך למשל התקשרה שימקוטק בהסכם עם רכבת ישראל, לה היא מספקת מערכות ממוחשבות לתשלום ובקרת כניסה. עבודות התחזוקה כוללות, בין היתר, תחזוקת הציוד המותקן, לרבות תוכנת המערכת ועדכונים, טיפול וכיול אלקטרוני ומכני תקופתי, תיקון תקלות וליקויים, אספקת חלקי חילוף ועוד.

9.5 לקוחות

9.5.1 במגזר תוכנה ובקרה לא היה לקבוצה לקוח בודד שההכנסות ממנו בשנה קלנדרית עלו על 10% מהמחזור המאוחד.

9.5.2 להלן פירוט מספר לקוחות עיקריים במגזר תוכנה ובקרה (לקוחות שהמכירות להם עלו על 10% מהמחזור במגזר הספציפי (להלן: "**לקוח עיקרי במגזר**") לפי שיוך גיאוגרפי:

שיוך ענפי	מספר לקוחות עיקריים במגזר לשנת 2016	מספר לקוחות עיקריים במגזר לשנת 2015	מספר לקוחות עיקריים במגזר לשנת 2014
ישראל	1	1	4
חו"ל	--	--	--

להלן התפלגות הכנסות הקבוצה ממגזר תוכנה ובקרה, באחוזים מסך ההכנסות במגזר זה לפי שיוך גיאוגרפי של לקוחות המגזר:

שיוך ענפי	% מההכנסות במגזר בשנת 2016	% מההכנסות במגזר בשנת 2015	% מההכנסות במגזר בשנת 2014
ישראל	95%	88%	91%
חו"ל	5%	12%	9%

9.6 צבר הזמנות

9.6.1 להלן פרטים בדבר צבר ההזמנות של הקבוצה ליום 31.12.2016 (באלפי ש"ח לפי מועדי אספקה צפויים) במגזר שירותי התוכנה והבקרה:

קבוצות שירותים	רבעון 1 2017	רבעון 2 2017	רבעון 3 2017	רבעון 4 2017	שנת 2018 ואילך	סה"כ
תוכנה	17,913	13,113	14,403	14,273	-	59,702
בקרה	7,764	7,764	7,779	7,779	-	31,086
סה"כ	25,677	20,877	22,182	22,052	-	90,788

נכון למועד הדוח, לא חלו שינויים מהותיים בצבר ההזמנות של מגזר פעילות תוכנה ובקרה. בהקשר זה יצוין כי, חלק מההתקשרויות נעשות בסמוך לתחילת העבודה ובהן מופיעות בדרך כלל הוראות על פיהן המזמין רשאי, בהתראה כלשהי, להפסיק את ביצוע העבודה. ראו גם פסקה 11.15.4 להלן. בשנים האחרונות, זכות הלקוחות לסיום מוקדם של ההתקשרות כאמור לעיל במגזר זה לא מומשה. אין ודאות כי זכות זאת לא תמומש גם בעתיד. חלק מההתקשרויות הן התקשרויות ארוכות טווח שאינן ניתנות לביטול אלא במקרים חריגים.

9.6.2 ליום 31.12.2015 עמד צבר ההזמנות במגזר זה, לביצוע בשנת 2016, על כ-75,231 אלפי ש"ח. ההכנסות שנרשמו במגזר זה בשנת 2016 עמדו על כ-151,188 אלפי ש"ח. הגידול בהכנסות בשנת 2016 לעומת צבר ההזמנות לשנת 2016 נובע בעיקרו מכניסת פרויקטים במהלך תקופת הדוח. צבר ההזמנות של מגזר התוכנה והבקרה מושתת על הזמנות ברמת וודאות גבוהה לביצוע. עם זאת, יובהר כי לעתים, חלקו של הצבר לא ממומש על פי לוח הזמנים שנצפה בתחילת השנה, ולפיכך, מימושו נדחה לשנה העוקבת.

9.7 תחרות

בתחום הפעילות קיימים מספר רב של מתחרים, חלקם חברות רב לאומיות (דוגמת SAP ו-ORACLE), כמו גם חברות ישראליות הפועלות בתחום יישומי התוכנה, בתחום הבקרה ובתחום הצב"דים, ובכללן חברות הנדסה רב-תחומיות, כמפורט בפסקה 8.9 לעיל.

למיטב ידיעת החברה, יתרונה היחסי בתחום זה נובע מכך שהקבוצה משווקת את מוצריהן של חברות בעלות מוניטין רב במסגרת הפרויקטים המבוצעים על ידה.

לא ניתן להעריך את נתח השוק של הקבוצה בתחום פעילות זה, אך, להערכת החברה, הוא קטן.

9.8 מחקר ופיתוח

אין בקבוצה מדיניות קבועה של השקעה בתחומי מחקר ופיתוח. השקעה כאמור, ככל שנעשית, מבוצעת בהתאם לצרכים המזוהים על ידי הנהלת הקבוצה.

בשנת 2015 היוון המגזר הוצאות פיתוח בסך של 1.75 מיליון ש"ח, ובשנת 2016 לא הונו הוצאות פיתוח במגזר הפעילות.

9.9 קניין רוחני

הקבוצה מקבלת זכויות שימוש בתוכנה מספקיה והיא רשאית להעניק רישיונות לצדדים שלישיים. במגזר הפעילות קיימים פיתוחים טכנולוגיים בתחום הכרטוס החכם, לגביהם הוגשו בקשות לרישום פטנט.

9.10 ספקים וקבלני משנה

9.10.1 ספקי הקבוצה במגזר זה הינם חברות זרות המספקות לקבוצה רישיונות תוכנה וכן ספקים בישראל ובח"ל המספקים לקבוצה שירותים ומוצרים בקשר עם מערכות הכרטוס וציוד הבדיקה. עם חלק מספקי רישיונות התוכנה, קשורה הקבוצה בהתקשרויות Reseller. בהתאם להתקשרויות אלו, מתמנה חברת הקבוצה כ- Reseller לא בלעדי של מוצרי הספק לתקופה שנקבעה מראש (על פי רוב תקופה של שנה המתחדשת מאליה). ההתקשרויות ניתנות לסיום בהודעה מוקדמת. בהתאם להתקשרויות הנ"ל רוכשת הקבוצה את המוצרים על פי תעריפים או מנגנון הקבוע בהן, והיא רשאית למכור אותם ללקוחותיה. הקבוצה מחויבת להעניק שירותי תמיכה למוצרים שנמכרו על ידה, בהתאם לסטנדרטים שנקבעו בין הקבוצה לספקים.

התקשרויות הקבוצה עם ספקי ציוד ושירותים המיועדים למערכות הכרטוס וציוד הבדיקה של שימקוטק נעשות בדרך כלל בדרך של הזמנות עבודה המוצאות מעת לעת על ידי שימקוטק לספקים השונים.

בנוסף, לשימקוטק התקשרות ארוכת טווח עם ספק עיקרי בקשר לאספקת ציוד בתחום מכונות הכרטוס במסגרת הפרויקט המבוצע עבור רכבת ישראל. התחייבויותיו של הספק האמור הינן באותם התנאים לפיהם מחוייבת שימקוטק במסגרת התקשרויותיה לביצוע הפרויקט.

9.10.2 לפעילות התוכנה אין תלות בספק אחד. להלן ספקים עיקריים (ספקים שהיקף הרכישות מהם בתקופת הדוח עלה על שיעור של 10% מהיקף ההכנסות של מגזר הפעילות) במגזר פעילות התוכנה והבקרה:

רכישות באלפי ש"ח			שם התוכנה/מערכת ויישומה	שם הספק
2014	2015	2016		
14,481	30,835	17,206	ציוד ורכיבים למערכות כרטוס	Xerox Business Solutions (formerly known as Affiliated Computer Services Solutions SAS)
--	14,984	--	ציוד ורכיבים למערכות כרטוס	Karl Gotschlich Gesellschaft m.b.H

9.10.3 הוצאות הקבוצה לקבלני משנה בתחום שירותי התוכנה והבקרה בשנים 2014, 2015 ו-2016 הסתכמו לסך של כ- 3,875 אלפי ש"ח, כ-19,645 אלפי ש"ח וכ-18,238 אלפי ש"ח בהתאמה. הגידול בשימוש בקבלני משנה החל משנת 2015 מיוחס לביצוע עבודות קבלני משנה בפרויקטים הקשורים בהקמתן של תחנות חדשות ברכבת ישראל ומקליטת פעילות ארדן.

9.11 אשראי לקוחות ואשראי ספקים

9.11.1 אשראי לקוחות

התשלומים מלקוחות, בעיקר במסגרת שירותי הבקרה, כפופים לאישור מפקח או מהנדס פרויקט מטעם הלקוח.

הקבוצה מעניקה ללקוחותיה בתחום התוכנה והבקרה אשראי הנע, בדרך כלל, בין 60 ל-120 יום ממועד הגשתו של כל חשבון (המוגש בהתאם לאבני הדרך הקבועות בתנאי ההתקשרות). בשנת 2016, עמד האשראי הממוצע בפועל על כ-100 ימים. בשנת 2015, עמד האשראי הממוצע בפועל על כ-110 ימים ממועד הגשתו של כל חשבון, על פי אבני הדרך הקבועות בתנאי ההתקשרות.

בחלק מהמקרים מעמידה החברה ללקוחותיה ערבויות בנקאיות להבטחת מקדמות המשולמות על ידם.

ההפרשה לחובות מסופקים נקבעת בעיקרה באופן ספציפי.

כמו כן, יצוין שבמהלך שנת 2013 התקשרה חברה בת תחום הפעילות עם לקוח בשתי התקשרויות נפרדות לאספקת מערכות כרטוס חכם. ההתקשרות מאופיינת באספקת ציוד, שעיקרו נרכש מספקי ציוד חיצוניים, כאשר מרכיב הציוד מהווה חלק מהותי בהיקף ההתקשרות. תנאי ההתקשרות עם הלקוח כללו גם הסדר מימון מיוחד, לפיו העניקה חברת הבת בתחום הפעילות הלוואה ללקוח בכל אחת מההתקשרויות עמו, בתנאים שהוסכמו בין הצדדים. מנגד, נטלה חברת הבת בתחום הפעילות, הלוואה בנקאית בתנאים דומים, באופן שאיפשר לחברת הבת לבצע את הרכש הדרוש לפרויקטים, כאשר החזר הלוואה הבנקאית שנטלה חברת הבת מבוצע מכספי הלוואות שהוענקו, ומוחזרים על ידי הלקוח. לפרטים נוספים ראה באור 10 לדוחות הכספיים.

יצוין כי הסדרי מימון מיוחדים עם לקוחות בתחום אספקת מערכות כרטוס ותחזוקתן הופכים להיות שכיחים יותר ויותר, ונדרשים על ידי הלקוחות במסגרת הפנייה לקבלת הצעות מחיר. ככל שביכולתה של הקבוצה להגיש הצעה הכוללת הסדר מימון מיוחד, גדל הסיכוי של זכייה בביצוע הפרויקט. במקרה של הסדר מימון מיוחד, נערכת הקבוצה מראש, ובוחנת אפשרויות המימון, הן על ידי מקורותיה והן באמצעות הלוואות בנקאיות בתנאים התואמים את הסדר המימון והתשלומים של הלקוח.

9.11.2 אשראי ספקים

אשראי הספקים בתחום פעילות זה, עמד בשנת 2016 על ממוצע בפועל של כ-75 ימים לעומת האשראי ממוצע של כ-79 ימים בשנת 2015.

9.12 הסכמים מהותיים

9.12.1 שימקוטק משמשת כקבלן משנה של אמן ארגון מדעי ניהול יועצים בע"מ ("אמן") בחוזה עבור רכבת ישראל בע"מ ("הרכבת") להקמת מערכת כרטוס וגבייה אוטומטית עבור הרכבת ("הפרויקט"). שימקוטק אחראית לאספקת ציוד, התקנת מערכות הכרטוס והגבייה בתחנות הרכבת השונות ולתחזוקתן למשך תקופת ההתקשרות. במהלך שנת 2014, הורחבה ההתקשרות האמורה, כך שלתכולת העבודה של שימקוטק נוספו גם עבודות בתחום פיתוח תוכנה התומכת בכל המערכות המסופקות במסגרת הפרויקט.

9.12.2 במהלך שנת 2013 זכתה החברה בביצוע פרויקט עבור לקוח מהותי של הקבוצה, לתכנון והקמה של מתקן ערבול תזקינים. לנוכח אופיו של הפרויקט, אשר בעיקרו הינו בתחום הבקרה, ביצוע הפרויקט בפועל נעשה על ידי למ"ת, בתנאי גב-אל-גב עם תנאי ההתקשרות בהם התחייבה החברה כלפי הלקוח המהותי. לפרטים בדבר תנאי ההתקשרות ראה פסקה 11.10.5 להלן. במהלך שנת 2014, כתוצאה מעיכובים שנגרמו בביצוע הפרויקט, ולאחר התדיינות עם הלקוח על השלכות העיכובים האמורים, נערך ונחתם מסמך תיקון לחוזה המקורי, לפיו הופחתה התמורה שנקבעה בהסכם המקורי מסך של 12.7 מיליון אירו לסך של 9.6 מיליון אירו, והוארכה תקופת הביצוע להשלמת הפרויקט. לפרטים נוספים, ראה דוח מידי בדבר אירוע או עניין החורגים מעסקי התאגיד הרגילים שהגשתו עוכבה מיום 24 בנובמבר, 2014 (מס' אסמכתא 2014-01-201849).

מגזר זה מרכז את כל פעילות הקבוצה בתחום אנרגיה ואיכות הסביבה בארץ ובחו"ל. הפעילות כונסה תחת חברת הבת טכנולוגיות סביבה אשר הוקמה לצורך מטרה זו.

הידע והטכנולוגיה שבשימוש הקבוצה במסגרת מגזר זה מבוססים על ניסיון נצבר, השקעה בטכנולוגיות מובילות והסכמי ידע עם חברות מובילות בעולם.

במסגרת מגזר זה פועלת הקבוצה למתן פתרונות טכנולוגיים לטיפול בזיהומים שנגרמים על ידי פעילות תעשייתית בתחומים של אוויר, מים, שפכים וקרקע. כמו כן מספקת החברה, יעוץ ללקוחות תעשייתיים בכל הקשור לעמידה בדרישות הרגולציה בנושאי איכות סביבה, כולל, ביצוע סקרי הערכה לזיהומים בתחומים של קרקע, אוויר ושפכים, הכנת תכניות למזעור מפגעים ועבודה מול המשרד להגנת איכות הסביבה לקבלת היתרים לפעילות.

כמו כן, עוסק מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה בייזום והקמה של פרויקטים של אנרגיה מתחדשת לייצור אנרגיה (חשמל ו/או אנרגיה תרמית או ייצור גז) תוך שימוש בפסולת תעשייתית וחקלאית.

מתן פתרונות טכנולוגיים לשפכים תעשייתיים - במסגרת זו מציעה הקבוצה ליווי של הלקוחות התעשייתיים באפיון הצרכים, התאמת פתרון טכנולוגי ויישומו, לרבות טיפול בבוצות תעשייתיות.

עריכת סקרי זיהום וביצוע שיקום של קרקעות ומי תהום - במסגרת זו מבצעת הקבוצה סקרים היסטוריים, מיפוי זיהומים, מדידת גזים המצויים בקרקע, מדידת מזהמים במי התהום, סקרי הערכת סיכונים, הספקה והפעלה של מערכות טיפול לשיקום קרקעות ומי תהום.

עריכת סקרי פליטה וטיפול בגזי פליטה - במסגרת זו מציעה הקבוצה ליווי של הלקוחות התעשייתיים בביצוע סקרי פליטה וניתוח תוצאותיהם, באפיון הצרכים, התאמת פתרון טכנולוגי ויישומו. פעילות זו מתייחסת לפליטות ממערכת יצור בתעשייה התהליכית. כמו כן מספקת הקבוצה שרותי ניטור לפליטות אוויר ממתקני תעשייה בארץ.

ייזום והקמה של פרויקטים לייצור אנרגיה - במסגרת פעילות זו, פועלת הקבוצה בשני אפיקי פעילות. באפיק הראשון פועלת הקבוצה בייזום פרויקטים לייצור אנרגיה מתחדשת, בעיקר בהולנד, כאשר הקבוצה משתתפת בהחזקות בכל פרויקט כאמור, בדרך כלל עם שותפים מקומיים. השקעת החברה בפרויקטים מסוג זה, נעשית בד בבד עם הבטחת ביצוע עבודות ההקמה, התחזוקה וההפעלה של הפרויקט על ידי מי מחברות הקבוצה. באפיק של הקמת והפעלת פרויקט, מבצעת הקבוצה, באמצעות חברות בשליטתה עבודות הקמה, תחזוקה והפעלה של מתקני אנרגיה מתחדשת עבור פרויקטים אותם היא יוזמת או עבור צדדים שלישיים.

שלושה פרויקטים קטנים בספרד, בהם החברה שותפה בהחזקות, טרם הניבו הכנסות מהותיות. במהלך חודש אפריל 2014 התקבלה פניה מהשותף לפרויקטים בספרד לפירוק השותפויות בפרויקטים האמורים. החברה מעריכה את גדר חשיפתה במידה ותפורקנה השותפויות האמורות בסך השקעותיה והלוואותיה לשותפויות, בסכום של כ-2 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בדבר הליכים משפטיים בקשר עם השותפויות בפרויקטים האמורים ראה באור 18 ד לדוחות הכספיים.

10.1 פעילות השקעה ופיתוח בתחום אנרגיה מתחדשת

10.1.1 החל משנת 2010 הרחיב המגזר את פעילותו בתחום השקעה ופיתוח של מתקני אנרגיה מתחדשת בחו"ל והקמתם, באמצעות חברות לודן אנרגיה חו"ל בע"מ או לודן אנרגיה חו"ל מימון בע"מ (להלן ביחד בפסקה 10.1 זו: "לודן").

10.1.2 בדרך כלל, השקעה במתקן כאמור, מבוצעת ביחד עם שותפים מקומיים, ואחזקותיה של לודן בכל חברת פרויקט הן שונות. במהלך שנת 2016 נחתם הסכם לשיתוף פעולה בתחום עם חברה ישראלית, הפעילה בתחום ההשקעות במיזמי אנרגיה מתחדשת. לפרטים בדבר הסכם שיתוף הפעולה האמור, ראה דוח מיידי מיום 19.7.2016, מס' אסמכתא 2016-01-085249.

10.1.3 המתקנים המדוברים הם מתקנים, לייצור חשמל ו/או חום ו/או לייצור גז. האנרגיה המיוצרת במתקן נמכרת לרשת ההפצה (חשמל או גז) המקומית בתעריף שוק ובהשלמה על ידי המדינה לסכום אשר נקבע מראש (בהתאם לחקיקה המקומית בכל מדינה). תוצרי הלואי של המתקן הינם אנרגיה תרמית CO2 ודשנים, אשר אף הם בעלי פוטנציאל למכירה. כמו כן, חלק מהמתקנים גובים תשלום בגין פסולות אשר מועברות אליהם כחומרי גלם, המהווה מקור הכנסה נוסף. בחלק מהמיזמים, השותפים המקומיים עשויים לשמש הן כספקי חומרי הגלם והן כצרכני תוצרי הלואי הנזכרים לעיל.

10.1.4 פיתוח פרויקט כאמור כרוך בעיקר בהליך אישור לסובסידיה ממשלתית כולל אתר מתאים, קבלת היתרים ורישיונות שונים מהרשויות המקומיות – היתרים סביבתיים, היתרים לייצור חשמל ו/או גז ומכירתו לרשת המקומית, והיתרים סטטוטוריים. מכאן, שתקופת הפיתוח בקשר עם כל מתקן משלבי התכנון הראשוניים ועד לקבלת היתר הבניה אורכת 24-36 חודשים. תקופת ההקמה של כל מתקן בסדר גודל הנזכר לעיל הינה כ-12 חודשים.

10.1.5 המימון לצורך הקמת מתקן כאמור מבוסס על השקעת הון עצמי של השותפים במיזם בשיעור משתנה מהיקף ההשקעה, המושפע מאפשרות גיוס מימון בנקאי בצורה של מימון פרויקטים ומהזכאות למענק ממשלתי (ככל שקיימת).

10.1.6 תנאי להצטרפותה של לודן למיזם כאמור הינו כי עבודות ההקמה ו/או התחזוקה וההפעלה של המתקן יבוצעו על ידי חברות מקבוצת לודן. בנוסף, לודן בוחנת אפשרויות לביצוע עבודות הקמה של מתקנים כקבלן ביצוע בלבד, וללא אחזקות במיזם עצמו.

10.1.7 נכון למועד פרסום דוח זה, פעילות המגזר בתחום זה מתרכזת בעיקר בהולנד, שם קיים שוק פעיל בתחום, רגולציה תומכת ומערכת פיננסית המעניקה מימון דרוש לפרויקטים מסוג זה. בנוסף, בהולנד קיימת כבר פעילות של חברות הקבוצה, אשר משמשות כקבלני הביצוע להקמתם של מתקנים במיזמים בהם שותפה לודן.

10.1.8 נכון למועד פרסום דוח תקופתי זה, הושלמה הקמתם של שני פרויקטים בהולנד, והקמתם של ארבעה פרויקטים בספרד. פרויקטים נוספים בהם מעורבת לודן בהולנד, הן כשותף הון בחברת

הפרויקט והן כקבלן לביצוע עבודות הקמה, תחזוקה והפעלה, נמצאים בשלבי הקמה ופיתוח שונים. בנוסף, הייתה החברה מעורבת בעבר בהספקת שירותי הנדסה וקבלנות בקשר לשלב ההקמה של מגוון פרויקטים אחרים בתחום עבור צדדים שלישיים.

הקבוצה נערכת לאפשרות שבמהלך השנה הקרובה, ובשנים שלאחריה, יצאו מספר פרויקטים כאמור לביצוע, ולודן תידרש להשקיע הון עצמי לצורך הקמתם.

10.2 לקוחות

בשנים 2014-2016 לא היה לקוח במגזר אנרגיה ואיכות סביבה אשר היקף ההכנסות ממנו עלה על שיעור של 10% ממחזור ההכנסות המאוחד של הקבוצה.

להלן פירוט מספר לקוחות עיקריים במגזר אנרגיה ואיכות הסביבה (לקוחות שהמכירות להם עלו על 10% מהמחזור במגזר הספציפי (להלן: "לקוח עיקרי במגזר") לפי שיוך גיאוגרפי:

שיוך ענפי	מספר לקוחות עיקריים במגזר לשנת 2016	מספר לקוחות עיקריים במגזר לשנת 2015	מספר לקוחות עיקריים במגזר לשנת 2014
ישראל	--	--	--
חו"ל	1	2	2

להלן התפלגות הכנסות הקבוצה ממגזר אנרגיה ואיכות הסביבה, באחוזים מסך ההכנסות במגזר זה לפי שיוך גיאוגרפי של לקוחותיה:

שיוך ענפי	% מההכנסות במגזר בשנת 2016	% מההכנסות במגזר בשנת 2015	% מההכנסות במגזר בשנת 2014
ישראל	33%	75%	16%
חו"ל	67%	25%	84%

10.3 למידע כספי בנוגע למגזר איכות הסביבה, לרבות פרטים בדבר הכנסות הקבוצה ממגזר זה, ראו הפירוט בפסקה 6 לדוח זה לעיל.

10.4 להלן פרטים בדבר צבר ההזמנות של מגזר איכות הסביבה ליום 31.12.2016 (באלפי ש"ח לפי מועדי אספקה צפויים):

סה"כ	2018 ואילך	רבעון 4 2017	רבעון 3 2017	רבעון 2 2017	רבעון 1 2017	קבוצות שירותים
6,746	-	906	1,472	1,660	2,708	שירותים אחרים
43,343	6,133	3,183	11,449	12,005	10,573	Turn-Key
50,089	6,133	4,090	12,921	13,665	13,281	סה"כ

10.5 נכון למועד הדוח, לא חל שינוי מהותי בצבר ההזמנות של מגזר אנרגיה ואיכות סביבה. ליום 31.12.2015 עמד צבר ההזמנות במגזר זה, לביצוע בשנת 2016, על כ-31,754 אלפי ש"ח. ההכנסות שנרשמו במגזר זה בשנת 2016 עמדו על כ-38,649 אלפי ש"ח.

10.6 הוצאות הקבוצה לקבלני משנה במגזר אנרגיה ואיכות סביבה בשנים 2014, 2015 ו- 2016 הסתכמו לסך של כ-24,393 אלפי ש"ח, כ-4,014 אלפי ש"ח וכ-10,926 אלפי ש"ח בהתאמה. הגידול בשימוש בקבלני משנה בשנת 2016 מיוחס לקידום פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת במערב אירופה.

10.7 אשראי לקוחות ואשראי ספקים

10.7.1 אשראי לקוחות

הקבוצה מעניקה ללקוחותיה במגזר האנרגיה ואיכות הסביבה אשראי הנע, בדרך כלל, בין 60 לכ-90 יום ממועד הגשתו של כל חשבון (המוגש בהתאם לאבני הדרך הקבועות בתנאי ההתקשרות). בשנת 2016, עמד האשראי הממוצע בפועל על כ-62 ימים. בשנת 2015, עמד האשראי הממוצע בפועל על כ-113 ימים ממועד הגשתו של כל חשבון, על פי אבני הדרך הקבועות בתנאי ההתקשרות. הקיטון המשמעותי בימי האשראי ללקוחות נובע משיפור בהליכי הגביה בפעילות בארץ, ומגידול הפעילות מול לקוחות בחו"ל, שם אשראי הלקוחות הנהוג הוא קצר יותר.

10.7.2 אשראי ספקים

אשראי הספקים במגזר פעילות זה עמד בשנת 2016 על ממוצע בפועל של כ-49 ימים לעומת האשראי ממוצע של כ-47 ימים בשנת 2015.

11 עניינים משותפים לכלל מגזרי הפעילות של החברה

11.1 לקוחות

לפרטים על הכנסות מלקוחות עיקריים בשנים 2014-2016 (באחוזים מהמחזור המאוחד ובאלפי ש"ח) ראה באור 21 לדוחות הכספיים.

11.2 מקרקעין בבעלות הקבוצה

להלן פרטים בדבר נכסי מקרקעין אשר בבעלות החברה:

מיקום	שטח (מ"ר)	שימוש	הגבלות על זכויות
פתח תקוה	668	משרדים	זכויות חכירה מהוונות ל-49 שנים החל מיום 26.10.1994, אשר ניתנות להארכה, על פי תנאי מנהל מקרקעי ישראל, ל-49 שנים נוספות. לפרטים בדבר שעבודים שערכה החברה בקשר עם רכישת הנכס בפ"ת, ראה באור 18.א. לדוחות הכספיים.
	171	חניות	

11.3 רכוש קבוע אחר

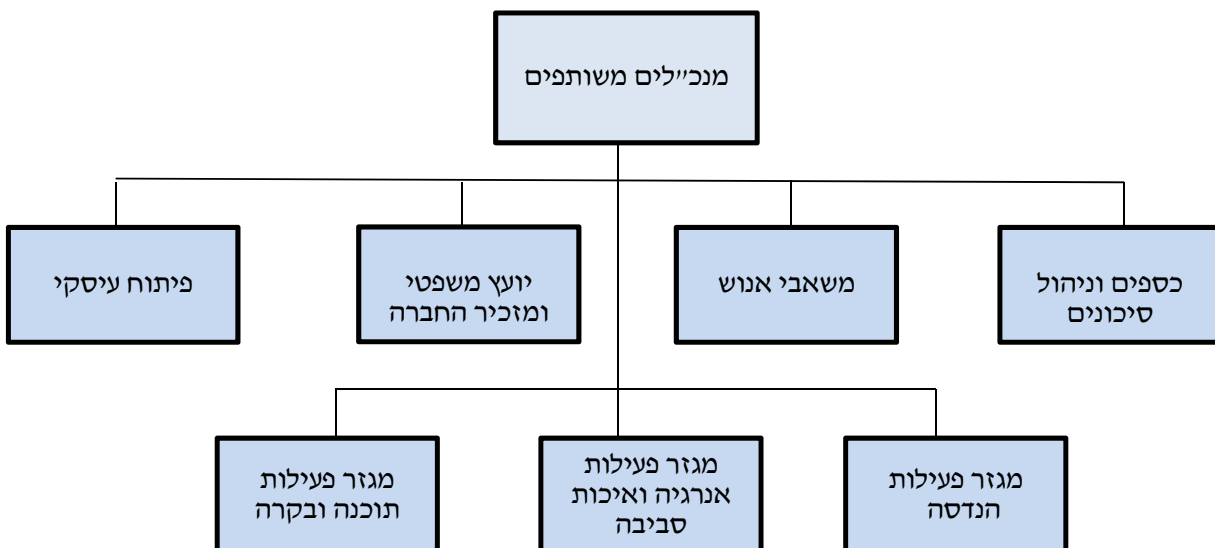
לפרטים בדבר רכוש קבוע אחר (מלבד המקרקעין המפורטים בטבלה לעיל) הכולל ברובו שיפורים במושכר, ציוד מחשב, תוכנות וציוד משרדי, ראה באור 11.א. בדוחות הכספיים.

11.4 משרדים בשימוש הקבוצה

למועד פרסום דוח זה, מלבד השימוש שעושה הקבוצה במשרדים שבבעלותה, כמפורט בפסקה 11.2 לעיל, שוכרת הקבוצה שטחי משרדים ואחסנה בישראל ובחו"ל. לפרטים בדבר שטחי המשרדים העיקריים המושכרים עבור חברות הקבוצה, ראה באור 18.ה.1 לדוחות הכספיים.

11.5 מבנה ארגוני והון אנושי

11.5.1 להלן תרשים סכמטי של המבנה הארגוני של הקבוצה, כפי שהינו נכון למועד פרסום דוח זה:

ה"ה יהודה שריד, מנכ"ל משותף, וארנון אהרון, מנכ"ל משותף, אחראים לניהולה השוטף של החברה, ובנוסף על הפיתוח העסקי של פעילות הקבוצה, כח האדם של הקבוצה והשיווק.

להערכת החברה ה"ה יהודה שריד וארנון אהרון הינם אנשי מפתח, אשר הפסקת עבודתם עלולה להביא בעתיד לירידה בהכנסות הקבוצה, אף כי להערכת החברה, לחברה אין תלות בהם, ראו פסקה 11.15.2 להלן.

11.5.2 כל עובדי הקבוצה בישראל, מועסקים על פי תנאי העסקה אישיים. בנוסף, על עובדי ארדן קונטרול טק מוחלים תנאי הסכם העבודה הקיבוצי בענף החשמל, מתכת ואלקטרוניקה. יחסי העבודה בקבוצה תקינים, ומאז התאגדותה של החברה¹ לא היו בחברה סכסוכי עבודה, השבתות או עיצומים אחרים.

יצוין, כי מספר העובדים המועסקים בקבוצה עשוי להשתנות כתוצאה ישירה של שינוי משמעותי לאורך זמן בעומס העבודה. עומס העבודה נגזר מהיקפי הפרויקטים בשלבי הביצוע השונים אותם מבצעת הקבוצה.

הקבוצה נעזרת, מעת לעת, בקבלני משנה חיצוניים, על מנת לווסת את עומס העבודה.

לנוכח ההאטה במשק הישראלי, ובפרט בתחום ההשקעות בתעשייה, נדרשת הנהלת החברה, ומנהלי מגזרי הפעילות בישראל, לבצע באופן רציף התאמה של מצבת כח-האדם בחברות הקבוצה בישראל לצבר העבודות הנוכחי והצפוי, זאת, בהמשך לתכנית ההבראה שיישמה החברה במהלך החציון השני של שנת 2015.

להלן מצבת עובדי הקבוצה וקבלני משנה לפי התפלגות גאוגרפית נכון ליום 31.12.2016:

סה"כ	קבלני משנה		מועסקים		
	אחר	מקצועי	מטה	מקצועי	
558	-	54	118	386	ישראל
128	16	17	10	85	מזרח אירופה
666	1	177	36	452	מערב אירופה
1,352	17	248	164	923	סה"כ

¹ ומאז ייסודן של חברות בקבוצה שנוסדו על ידי החברה או רכישת החזקות החברה בחברות שהחזקות בהן נרכשו על ידי החברה, לפי העניין.

להלן מצבת עובדי הקבוצה וקבלני משנה של הקבוצה לפי התפלגות גאוגרפית נכון ליום 31.12.2015:

סה"כ	קבלני משנה		מועסקים		
	מטה	מקצועי	מטה	מקצועי	
495	-	-	113	382	ישראל
131	14	25	10	82	מזרח אירופה
659	6	149	40	464	מערב אירופה
1,285	20	174	163	928	סה"כ

הגידול במספר קבלני המשנה בישראל מיוחס לגידול בהיקפי הפעילות בישראל. כתוצאה משינוי מדיניות ההעסקה בחברה, גויסו עובדים לטובת מתן שירותים בפרויקטים אותם מבצעת החברה בישראל במתכונת של קבלני משנה עצמאיים.

להערכת החברה ל- KH הולנד אין תלות בקבלן משנה מסוים.

הוצאות KH הולנד לקבלני משנה בשנים 2014 2015 ו- 2016 הסתכמו לסך של כ-13,464 אלפי ש"ח, כ-14,117 אלפי ש"ח וכ-8,023 אלפי ש"ח בהתאמה. הקיטון בהוצאות KH הולנד לקבלני משנה בשנת 2016 נובע משימוש בקבלני משנה זולים יותר במהלך שנת 2016.

למיטב ידיעת החברה, לא מתקיימים יחסי עובד מעביד בין KH הולנד לבין קבלני המשנה שלה.

עובדי KH הולנד מועסקים בהתאם למסמך תנאי עבודה כלליים שסוכם בין נציגות העובדים לבין הנהלת KH הולנד ובהתאם להסכם העסקה אישי לכל עובד, אשר משלים את מסמך תנאי העבודה הכלליים, ומגדיר את המשרה, תנאי השכר, התפקיד וכד'.

מרבית עובדי KH הולנד מועסקים על בסיס חודשי והיתר על בסיס שעתי.

להערכת החברה ל- KH בלגיה אין תלות בקבלן משנה מסוים.

הוצאות KH בלגיה לקבלני משנה בשנת 2015 ו- 2016, הסתכמו לסך של כ-14,043 בהתאמה וכ-20,355 אלפי ש"ח בהתאמה. הגידול בהוצאות לקבלני משנה מיוחס לגידול בפעילות הנובע מרכישת חברת הנדסה בבלגיה, בשלהי שנת 2015.

ללודן רומניה אין תלות בקבלן משנה מסוים.

הוצאות לודן רומניה לקבלני משנה בשנת 2014, 2015 ו- 2016, הסתכמו לסך של כ-1,886, כ-1,692 וכ-3,378 אלפי ש"ח בהתאמה. הגידול בהוצאות לקבלני משנה בשנת 2016 מיוחס לפרויקט במתכונת תכנון וביצוע. למטרת ביצוע הפרויקט, נרכשו שירותים מקבלני משנה חיצוניים.

11.5.3 להלן התפלגות עובדי הקבוצה לפי תפקידים ולפי תחומי פעילות, כפי שהינם בתוקף במועד דוח

זה:

ליום 31.12.2016*:

תפקיד	מגזר ההנדסה	מגזר תוכנה ובקרה	מגזר איכות הסביבה	סה"כ
מנהלים	66	35	3	104
כח אדם מקצועי**	688	107	24	672
מנהלה	115	43	6	164
סה"כ	869	185	33	1,087

* לא כולל אנשי מקצוע/יועצים הפועלים במתכונת של קבלני משנה ועובדים המועסקים על ידי חברות כוח אדם. בדרג המנהלים במגזר ההנדסה נכללים גם מנהלי מחלקות מקצועיות, מנהלי פרויקטים ואנשי מטה בכירים.
** כולל מהנדסים, הנדסאים וטכנאים.

ליום 31.12.2015*:

תפקיד	מגזר ההנדסה	מגזר תוכנה ובקרה	מגזר איכות הסביבה	סה"כ
מנהלים	83	42	9	134
כח אדם מקצועי**	680	97	17	794
מנהלה	113	44	6	163
סה"כ	876	183	32	1,091

* לא כולל אנשי מקצוע/יועצים הפועלים במתכונת של קבלני משנה ועובדים המועסקים על ידי חברות כוח אדם. בדרג המנהלים במגזר ההנדסה נכללים גם מנהלי מחלקות מקצועיות, מנהלי פרויקטים ואנשי מטה בכירים.
** כולל מהנדסים, הנדסאים וטכנאים.

11.5.4 לפרטים בדבר התחייבויות בשל הטבות לעובדי הקבוצה בארץ ובחו"ל, ראה באור 17 לדוחות

הכספיים.

11.5.5 לחלק מחברות הקבוצה אין עובדים משלהן ופעילותן מתבצעת באמצעות עובדי החברה, וזאת

כנגד תשלום עבור שירותי הנדסה ודמי ניהול לחברה.

11.5.6 החברה מחלקת מעת לעת מענקים לעובדים, לרבות נושאי משרה ובעלי עניין, לפי החלטת

הנהלת החברה (ובמקרה של נושאי משרה או בעלי עניין - גם לאחר קבלת אישור ועדת התגמול ו/או הדירקטוריון ו/או האסיפה הכללית, לפי הצורך, ובהתאם לתוכנית התגמול שאומצה ואושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות), המושפעת, בדרך כלל, מהתוצאות העסקיות של החברה.

בנוסף, זכאים עובדים בכירים (לרבות מנכ"לים של חברות בנות בקבוצה ומנהלים נוספים) למענקים, בכפוף לעמידה ביעדי רווחיות של החברות הבנות, בהתאם לתוכנית התגמול הנזכרת לעיל.

11.5.7 ההדרכה מתבצעת בכל מגזר פעילות בנפרד על פי הצרכים המקצועיים הרלבנטיים למגזר הפעילות ולפי רמת הדרישות המקצועיות מכל בעל תפקיד. הדרכה והשתלמויות מבוצעות בעיקר באמצעות הדרכה פנים ארגונית או על ידי מומחים חיצוניים, וכן באמצעות גורמים חיצוניים (ימי עיון וקורסים). תקציב ההדרכה וההשתלמויות נקבע בכל תחום פעילות בנפרד. תכנית הדרכה כלל ארגונית תיושם רק לגבי נושאים מיוחדים.

11.6 תנאי העסקה של נושאי משרה מקרב בעלי הענין

11.6.1 תנאי העסקת המנכ"לים המשותפים, שהינם בעלי ענין בחברה

לפרטים בקשר עם העסקת ה"ה יהודה שריד וארנון אהרון, המכהנים כמנכ"לים משותפים של החברה, ומעניקים שירותי ניהול לחברה, ראה באור 30.א. לדוחות הכספיים.

בדבר תשלומים בתקופת הדוח לנושאי משרה בכירה בחברה ראו תקנה 21 לפרק "פרטים נוספים" המצורף לדוח זה.

11.6.2 ביטוח, פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה

לפרטים בקשר עם הסדרי ביטוח, פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה שבתוקף בתאריך הדוח, ראה הפירוט הניתן בקשר עם תקנה 29.א. בפרק ד' – פרטים נוספים על התאגיד.

11.6.3 מדיניות תגמול

החברה אימצה תכנית מדיניות תגמול המוחלת על נושאי המשרה הבכירים בחברה (להלן: "תכנית התגמול"). תכנית התגמול נדונה ואושרה בועדת התגמול של דירקטוריון החברה ובדירקטוריון החברה, והובאה לאישורה של אסיפת בעלי המניות של החברה. ביום 6.10.2016 אישרה אסיפת בעלי המניות של החברה את עדכון מדיניות התגמול בהתאם להוראות החוק, וזאת לאחר שהתכנית עודכנה ואושרה על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון החברה.

לפרטים בדבר תכנית התגמול, ראה נספח ב לדוח מיידי בדבר כינוס אסיפה מיום 25 באוגוסט, 2016, אסמכתא מס' 2016-01-110677.

11.7 מימון ואשראי

להלן פירוט בקשר עם המימון והאשראי שנלקח על ידי חברות הקבוצה, (בפסקה זו "הקבוצה" – למעט KH הולנד ו-KH בלגיה והחברות בהחזקתן):

11.7.1 הקבוצה מממנת את פעילותה, בעיקר מהונה העצמי. בנוסף לוותרה הקבוצה הלוואות לזמן ארוך למימון רכישת נכסי מקרקעין.

לפירוט מצבת האשראי של הקבוצה ליום 31.12.2016 (באלפי ש"ח), ראה באור 13 לדוחות הכספיים.

לקבוצה מסגרות שסוכמו עם בנקים בישראל להוצאת ערבויות כספיות בסכום כולל של כ-29.2 מליון ש"ח.

בנוסף, ל- KH הולנד קיימת מסגרת אשראי בהיקף אשר אינו עולה בדרך כלל על כ- 4 מיליון אירו (מתוכה 2.5 מיליון אירו ניתנת לניצול לשם הוצאת ערבויות. ללודן רומניה מסגרת אשראי בהיקף של 1.5 מיליון אירו הניתנת לניצול לשם הוצאת ערבויות.

כמו כן, בגין פרויקטים בביצוע במזרח אירופה ניתנו לחברות הקבוצה מסגרות להוצאת ערבויות בהיקף של כ- 4.8 מיליון אירו.

11.7.2 **הסכם המימון** – לפרטים בדבר הסכם המימון מחודש יוני 2011, לפיו הועמדו לחברה סכומים ומסגרות אשראי בסך כולל של 20 מיליון ש"ח, ראה באור 13.1. לדוחות הכספיים.

11.7.3 **הלוואות חברת בת למימון פרויקט עבור לקוח** – לפרטים בדבר הלוואות חברת בת במגזר פעילות התכנה והבקרה, שנטלו לצורכי מימון פרויקט עבור לקוח, ראה באור 10(2) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר התניות פיננסיות בהן התחייבה החברה כלפי בנקים המעניקים לחברה מסגרות אשראי, ראה באור 18.ג. לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר ההתניות הפיננסיות כלפי מחזיקי האג"ח, ראה באור 18 ג. (5) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר התניות פיננסיות בהן התחייבה חברת הבת שימקוטק כלפי בנק המעניק לה שירותים בנקאיים, ראה באור 18.ג. (2) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר התניות פיננסיות בהן התחייבה חברת לודן הולנד כלפי תאגיד בנקאי הולנדי, ראה באור 18.ג. (6) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר אשראי הספקים שמקבלת הקבוצה ואשראי הלקוחות שהיא מעניקה, ראו פסקאות 8.10, 9.10 ו- 10.7 לעיל.

לפרטים בדבר בטחונות, אשר העמידה הקבוצה בקשר עם רכישת נכסי מקרקעין, ראו באור 18.א. (1) לדוחות הכספיים.

11.7.4 החברה ערבה לערבויות בנקאיות שנתנו חברות מאוחדות ללקוחות כבטחון להבטחת ביצוע עבודות, ראו פסקה 11.7.6 להלן.

11.7.5 החברה ערבה לבנק לאומי רומניה, להבטחת קו אשראי בהיקף מקסימלי של 1,500 אלפי אירו (כאשר ערבות החברה מוגבלת לסך של 1,050 אלפי אירו), לודן רומניה מנצלת סך של כ-553 אלפי אירו מתוך מסגרת האשראי האמורה. לפרטים נוספים בדבר ההחזקות בלודן רומניה ראו באור 9 ג לדוחות הכספיים.

11.7.6 ליום 31.12.2016 עמדה יתרת הערבויות הבנקאיות שהוצאו עבור קבוצת לודן כערבויות לביצוע התחייבויות ו/או כערבויות כנגד קבלת מקדמה ו/או כערבויות במסגרת הצעות למכרזים, על סך של כ- 27 מיליון ש"ח (כ- 25 מיליון ש"ח בניכוי מזומנים משועבדים לערבויות).

11.7.7 ביום 26 בפברואר, 2015, השלימה החברה גיוס בסך של כ-50,000,000 ש"ח באמצעות הנפקת אג"ח שאינן המירות, על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 24 בפברואר, 2015 (מס' אסמכתא 2015-01-037789). לפרטים בדבר תוצאות ההנפקה, ראה דוח מידי מיום 26 בפברואר, 2015 בדבר הודעת המציע על תוצאות ההנפקה (מס' אסמכתא 2015-01-039208).

במסגרת הליך הנפקת האג"ח פרסמה החברה דוח דירוג אודותיה. לפרטים בדבר דוח הדירוג האמור ראה דוח מידי מיום 11 לפברואר, 2015 (מס' אסמכתא 2015-01-029872), וכן ראה עדכונים לדוח הדירוג האמור בהתאם לדוח שפורסם ביום 10 לספטמבר, 2015 (מס' אסמכתא 2015-01-118812) ולדוח עדכון נוסף שפורסם ביום 28 לספטמבר, 2016 (מס' אסמכתא 2016-01-056586).

11.7.8 מימון קבוצת לודן הולנד

ההון העצמי (כולל חלק המיעוט) של לודן הולנד, חברת האם של KH הולנד, ליום 31.12.2016 עמד על סך של כ-26.6 מיליון ש"ח. ההון העצמי של KH הולנד ליום 31.12.2016 עמד על סך של כ-42 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר מימון פעילותה של לודן הולנד, ראה באור 18 א (2) לדוחות הכספיים.

11.7.9 מימון לודן רומניה

ההון העצמי של לודן רומניה, ליום 31.12.2016 עמד על סך של כ-3.5 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בקשר עם מסגרת האשראי האמורה, ראה פסקה 11.7.5 לעיל.

11.8 מס

לפרטים בדבר היבטי המיסוי הנוגעים לחברה ולקבוצה, ראה באור 27 לדוחות הכספיים.

11.9 דיני איכות הסביבה, מגבלות ופיקוח

ככלל, רכיבים שונים בפרויקטים מסוימים המבוצעים על ידי הקבוצה עבור לקוחותיה, מחייבים התייחסות לנושאים הקשורים לדיני איכות הסביבה החלים על הלקוחות.

במסגרת ההסכמים עם הלקוחות (לרבות בהסכמים עם לקוחות מהותיים), לעיתים מתחייבת הקבוצה לקיים הוראות הנוגעות לשמירה על איכות הסביבה, בנוסף להוראות החלות מכח כל דין. הקבוצה מתחייבת לשפות את הלקוחות בגין כל נזק שייגרם ללקוח עקב הפרה של התחייבויותיה כאמור.

בנוסף, חשופה הקבוצה לטענה, כי עקב אחריותה לביצוע פרויקטים שונים (במתכונת זו או אחרת), היא אחראית גם כי קבלני המשנה ו/או מי מטעמם יקיימו את הוראות הדין הנוגעות לאיכות הסביבה.

הקבוצה לומדת את דיני איכות הסביבה הרלבנטיים לביצוע כל פרויקט על מנת לעמוד במסגרת הדינים.

נכון למועד דוח זה לא קיימות טענות ו/או דרישות כלשהן כנגד חברות הקבוצה בקשר עם הפרת דיני איכות הסביבה, למעט חקירת רשויות בהולנד לגבי טענה לזיהום סביבתי שנגרם בביצוע הקמת מתקן ביוגז על ידי חברה בת. למיטב ידיעת החברה אין לקבוצה חשיפה מהותית בגין הפרת דיני איכות הסביבה.

מגבלות ופיקוח

להלן פרטים בדבר האישורים שניתנו על ידי מכון התקנים (או הגופים הרלבנטיים בחו"ל) למערכות ניהול האיכות של החברה ושל החברות הבנות.²

<u>בתוקף עד³</u>	<u>תקן</u>	<u>סניף/חברה בת</u>
ספטמבר 2017	ת"י 2008 : ISO 9001	סניף דרום - באר שבע
ספטמבר 2018	ת"י 2008 : ISO 9001	סניף צפון - נשר
אוקטובר 2018	ת"י 2008 : ISO 9001	לודן תשתיות ובינוי
ספטמבר 2018	ת"י 2008 : ISO 9001	שימקוטק
ספטמבר 2018	ת"י 2008 : ISO 9001	למ"ת
ספטמבר 2018	ת"י 2004 : ISO 90003	
אוגוסט 2017	ISO 9001:2008	KH הולנד
נובמבר 2017	ISO 9001:2008	לודן רומניה
נובמבר 2017	ISO 14001:2004	
נובמבר 2017	ISO 18001:2007	

למיטב ידיעת החברה, הקבוצה עומדת בדרישות הדין בישראל, בהולנד, בבלגיה וברומניה.

11.10 הסכמים מהותיים

להלן יפורטו הסכמים בהם התקשרה החברה (לרבות חברות בנות), העשויים להיחשב מהותיים:

11.10.1 התקשרות בין שימקוטק ואמן ארגון מדעי ניהול יועצים בע"מ ("אמן") על פיה משמשת שימקוטק כקבלן משנה של אמן, אשר זכתה במכרז שפרסמה רכבת ישראל ("הרכבת") לרכישה ותחזוקה של מערכת כרטוס חכם (ללא מגע) של הרכבת, כמפורט בפסקה 9.11.1 לעיל.

11.10.2 הסכם המימון המתואר בבאור 13.1.1. לדוחות הכספיים.

11.10.3 בחודש יולי 2012 התקשרה החברה עם לקוח מהותי, בהסכם להקמת מתקן להפרדת גז פחמן דו חמצני (CO2) מגז מתאן בהיקף של כ-15 מיליון אירו.

ההסכם הינו במתכונת Turn-Key, והמתקן נמסר ללקוח בשלהי שנת 2015.

נכון למועד פרסום דוח תקופתי זה, המתקן נמצא עדיין תחת תקופת אחריות, כאשר התחייבויות החברה לתקופת האחריות מובטחות בערבות טיב בשיעור של כ-5% מהיקף התמורה החוזית.

² הכוונה לנהלי העבודה ולדפוסים הפעולה של החברה במגעייה עם לקוחות ולקוחות פוטנציאליים ולרבות נהלי עבודה ודפוסים פעולה במהלך ביצועם של פרויקטים.

³ חידושם של האישורים בעתיד מותנה בהמשך עמידה בקריטריונים על פי בדיקות אותן מבצע מכון התקנים (או הגופים הרלבנטיים בחו"ל) מעת לעת. ההוצאות הכרוכות בהערכות להמשך עמידה בתקן הישראלי או בתקנים הבינלאומיים, לפי העניין, הינן בהיקף שאינו מהותי לתוצאות העסקיות של החברה.

במהלך עבודות ההקמה והרצת המתקן נגרמו עיכובים שונים, אשר בעטיים נקנסה החברה בפיצויים מוסכמים בשיעור של 10% מערך התמורה החוזית, אשר קוזזו מסכום התמורה הסופי. בנוסף, קיזז הלקוח באופן חד-צדדי שאינו מוסכם על החברה, סכום בסך 320,000 אירו, אשר קוזזו מסכום התמורה שהוגש במסגרת החשבון הסופי, וזאת בשל טענות הלקוח להתחייבויות החברה בקשר עם אספקת חומרים שונים הנדרשים לתפעול השוטף של המתקן. בכוונת החברה לנהל התדיינות עם הלקוח בנוגע לקיזוז הסכום האמור, וכן בנוגע לטענות הדדיות נוספות שבין החברה והלקוח.

11.10.4 בחודש דצמבר 2014 התקשרה חברת בת בהסכם לרכישת שליטה בחברת בקרה בארץ. לפרטים ראו דו"ח מיידי מיום 17 בדצמבר, 2014 בדבר אירוע או עניין החורגים מעסקי התאגיד הרגילים שהגשתו עוכבה, מס' אסמכתא 2014-01-224070.

אישור הממונה על הגבלים עסקיים להתקשרות ניתן ביום 11 בינואר 2015.

11.10.5 בחודש יוני 2013 התקשרה החברה בהסכם לתכנון והקמה של מתקן ערבול תזקינים. בהיקף של כ-12.5 מיליון אירו.

ההסכם הינו במתכונת Turn-Key, וזמן ההקמה המשוער עד להפעלת המתקן הינו לכ-18 חודשים. המתקן נמסר ללקוח בחודש ספטמבר 2016.

נכון למועד פרסום דוח תקופתי זה, המתקן נמצא עדיין תחת תקופת אחריות, כאשר התחייבויות החברה לתקופת האחריות מובטחות בערבות טיב בשיעור של כ-5% מהיקף התמורה החוזית.

11.10.6 בחודש פברואר 2015 הגיעה KH הולנד להבנות עם תאגיד הולנדי אחר, לקליטת פעילות ייעוץ ותכנון הנדסי בתחומי תעשיית הכימיקלים, הנפט והגז של אותו תאגיד. לפרטים ראו דו"ח מיידי מיום 15 בפברואר, 2015 בדבר אירוע או עניין החורגים מעסקי התאגיד הרגילים, מס' אסמכתא 2015-01-031450.

11.11 הליכים משפטיים

לפירוט בדבר ההליכים המשפטיים שהחברה ו/או החברות הבנות הינן צד להם, ואשר סכומי התביעה הנומינליים בהם גבוהים מ-2.5 מיליון ש"ח, ראה באור 18.ד. לדוחות הכספיים.

11.12 ביטוח

לפרטים בדבר ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, ראו הפירוט הניתן בקשר עם תקנה 29.א. בפרק ד' – פרטים נוספים על התאגיד.

להערכת הנהלת החברה, ובהתבסס על ניסיון העבר, נכון למועד דוח זה, הקבוצה אינה מצויה במצב של תת-ביטוח, והיא עומדת בתנאי הפוליסות שלה.

לפרטים בדבר הליכים שנמסרו לטיפול מבטחים, ראו באור 18.ד. לדוחות הכספיים.

על רקע מעמדה המבוסס בקרב חברות התעשייה בארץ המשמשות כעוגן לפעילות הקבוצה, מפנה הקבוצה את כוונת ההתפתחות בהעמקת נוכחותה בחו"ל.

בסיס הפעילות הינו באמצעות אחזקות בחברות הנדסה במדינות שונות תוך יצירת יתרון יחסי בעזרת ידע וטכנולוגיה העומדים לרשות הקבוצה. כמו כן מציבה הקבוצה כיעד את הביצוע של חלק מהפעילות במתכונת של Turn-Key. בנוסף, בוחנת הקבוצה השתתפות בפרויקטים בשיטת B.O.O (Build Operate Own) ו-B.O.T (Build Operate Transfer) כיזם, ובלבד שחברות הקבוצה יבצעו חלקים מהפרויקטים, תוך התחשבות בסיכונים והחשיפות האופייניים לפרויקטים מסוג זה, ובכפוף ליכולת החברה לממן את השקעת ההון העצמי בפרויקטים אלו במשאביה ולא באמצעות גיוס הון זר.

הביזור הגיאוגרפי מקטין את תלות הקבוצה במשק זה או אחר.

הצעדים הטקטיים בהם נוקטת הקבוצה בתהליך מימוש האסטרטגיה מפורטים להלן:

[א] בתחומי התעשייה השונים בארץ ובעולם מתמקדות הרשויות לאיכות הסביבה בקביעת תקנים מחמירים לכל סוגי הפליטות והזיהומים, ולפיכך היקף הפעילות בתחומים אלה עשוי לגדול, והתמחות בתחום זה עשויה לשפר את פוטנציאל הקבוצה לקבלת פרויקטים לטיפול. הקבוצה זיהתה את התחום האמור כסינרגטי לפעילות הקבוצה וחוג לקוחותיה. לפיכך יסדה הקבוצה את חברת הבת טכנולוגיות סביבה, אליה הועברו הפעילויות הקיימות בתחום. במהלך שנת 2016 השלימה הקבוצה רכישת חברה ישראלית הפעילה בתחום ביצוע סקרי פליטות אויר וזיהומי קרקע, כחלק ממימוש אסטרטגיית הקבוצה בתחום איכות הסביבה. כמו כן עומדת הקבוצה בקשר עם חברות בינלאומיות בעלות טכנולוגיות לטיפול במגוון בעיות איכות הסביבה, לרבות זיהומי קרקע, שפכים, פליטות אויר וטיהור מים. באופן כזה מתאפשר לקבוצה להציע ללקוחותיה מגוון שירותים, לרבות הגדרת מימדי בעיית איכות הסביבה, דרך הקמת מתקני הדגמה (Pilot) ועד לתכנון ואספקה של מתקנים לסילוק מפגעים. בהקשר זה יצוין כי, בכונת הקבוצה לרכוש טכנולוגיות בתחום איכות הסביבה, להרחיב את בסיס הידע שלה ולשקול להיכנס להחזקות הוניות בפרויקטים. אין וודאות כי הקבוצה תצליח לנצל את הפוטנציאל האמור ו/או לנצל אותו בהתאם להערכות החברה, היה ולא יהיה בידה ידע מספק ו/או ספציפי לתחום ו/או היה ולא יעלה בידה לאתר ו/או לרכוש טכנולוגיה בתחום. מובהר, כי ניצול הפוטנציאל כאמור מותנה, בין היתר, במידת אכיפת התקנים המחמירים על ידי הרשויות ובגיבוש הסכמות מסחריות בין הקבוצה ובין הלקוחות הפוטנציאליים ו/או חברות בינלאומיות בעלות טכנולוגיות מתאימות (להלן: "התנאים בקשר לאיכות הסביבה").

[ב] הקבוצה פועלת, על בסיס הפרישה הכללית של משרדיה לשיווק ולהרחבת תחום התוכנה והבקרה לחוג הלקוחות הפוטנציאלי באירופה ובישראל. בהקשר לכך הוקמה חברת הבת לודן-טק המאחדת תחתיה את הניסיון בתחום. במסגרת מימוש האסטרטגיה האמורה, רכשה לודן-טק בראשית שנת 2015 את השליטה בארדן קונטרול טק. **אין וודאות, כי הקבוצה תצליח בשיווק הפעילות כאמור והיא מותנה בניהול נכון של השיווק כמו גם בגיבוש הסכמות מסחריות בין הקבוצה ובין לקוחותיה הפוטנציאליים, באיתור הזדמנויות עסקיות להשקעות לקוחות פוטנציאליים בתוכנות ובציוד (דבר הנעשה על ידי הלקוחות אחת למספר שנים) ובכך שהיא תצליח לחדור לשוק זה, שגודלו אינו ברור דיו (להלן: "התנאים בקשר לתוכנה ובקרה").**

[ג] החברה פועלת לבסס את מעמדה באירופה. החברה הציבה לעצמה כיעד, הגדלת היקף ביצוע פרויקטים במתכונת Turn Key. על מנת להשיג את יעדיה, פועלת הקבוצה להרחבת פעילותה במגזרי הפעילות שלה, בעיקר על ידי העמקת פעילותה באיזורי הפעילות הקיימים ואחרים המזוהים על ידי החברה כבעלי פוטנציאל התואם את אסטרטגיית ההתרחבות של החברה.

[ד] החברה פועלת להרחבת פעילותה לשוק הסיני, אשר בו רואה החברה פוטנציאל לשיווק יכולותיה בשלושת מגזרי הפעילות של החברה. במגזר פעילות ההנדסה, החברה צופה אפשרות של ליווי חברות תעשייתיות, ישראליות וזרות, המעתיקות את מרכזי הייצור שלהן לסיין.

אין וודאות, כי הקבוצה תצליח בשיווק הפעילות כאמור וחדירה לשוק הסיני. הצלחת החברה מותנית ביציבות השוק בסיין, ביכולות של גורמים מקומיים להשקיע בשיפור מתקנים תעשייתיים ובטכנולוגיות מערביות, במגבלות רגולציה מקומית וביכולתה של הקבוצה לבסס קשר מסחרי מחייב עם גורם מקומי אשר באפשרותו ליישם את מדיניות החברה ומטרותיה העסקיות.

למען הסר ספק מובהר, כי הערכות החברה המפורטות בפסקה 11.13 זו לעיל הינן מידע הצופה פני עתיד ואין וודאות כי מידע כאמור יתממש ו/או מה תהיה השפעתו על תוצאות הקבוצה במידה ויתממש. הערכות אלו עשויות להשתנות אם יחולו שינויים בתנאים בקשר להרחבת היקף הפעילות, בתנאים בקשר לאיכות הסביבה ובתנאים בקשר לתוכנה ובקרה, לפי העניין.

11.14 מידע כספי לגבי מגזרים גיאוגרפיים

הקבוצה מעניקה את שירותיה כאמור לעיל בישראל ובחו"ל, בעיקר באירופה.

להלן מידע כספי נוסף לגבי מגזרים גיאוגרפיים בהם פועלת הקבוצה (באלפי ש"ח):

סך נכסים			הכנסות מחיצוניים			מגזר גיאוגרפי
2014	2015	2016	2014	2015	2016	
180,048	234,409	238,229	173,745	232,663	279,968	ישראל
78,958	114,833	95,809	233,281	270,082	282,811	מערב אירופה
42,572	33,778	17,595	61,390	16,071	19,020	מזרח אירופה
301,578	383,020	351,633	468,416	518,816	581,799	סה"כ

בהקשר לנתונים בטבלה דלעיל, יצוין, כדלקמן:

הבסיס להקצאת הנכסים וההכנסות לכל מגזר גיאוגרפי הוא מיקומו של הלקוח הסופי (מקור ההכנסה).

הכנסות החברה מופקות בעיקר במטבעות אירו וש"ח, כמפורט בטבלה להלן:

מטבע	אירו	ש"ח	אחר
שיעור הכנסה	51%	44%	5%

יובהר כי שיעור ההכנסה במטבע אירו כולל גם הכנסות מפרויקטים המבוצעים בישראל ובמזרח אירופה, בהם התמורה קבועה באירו, ומשולמת בש"ח או במטבע מקומי, צמוד לאירו. החשיפה לסיכונים הנובעת מהפעילות בחו"ל הינה בעיקר החשיפה המטבעית, ראו באור 11.15.6 א.א(3)(א)(1) לדוחות הכספיים, וחשיפה לשינויים עתידיים ברגולציה, ראו פסקה 8 לעיל. לאור המפורט בבאור הנוגע לסיכוני החשיפה המטבעית, והאמצעים בהם נוקטת החברה לצמצום החשיפה, כמובהר שם, החברה סבורה כי הינה נוקטת באמצעי הגנה סבירים מפני החשיפה המטבעית.

הגידול בהכנסות מפעילות הקבוצה בישראל מיוחס בעיקרו לביצוע פרויקטים של מערכות כרטוס בתחבורה הציבורית.

הגידול בהכנסות מפעילות הקבוצה במערב אירופה מיוחס להרחבת הפעילות בבלגיה.

הגידול בהכנסות מפעילות הקבוצה במזרח אירופה נובע מגידול בהיקפי הפעילות ברומניה.

לפרטים נוספים בדבר פעילות הקבוצה בפרויקטים במתכונת ה-Turn-Key, ראו פסקה 8 לעיל בכלל ופסקה 8.1.2 לעיל בפרט. לפרטים נוספים בדבר הסיכון הכרוך בהתקשרויות במתכונת של Turn-Key, ראו גם פסקה 11.15.3 להלן.

11.15 גורמי סיכון

למיטב הערכת דירקטוריון החברה, עם גורמי הסיכון העיקריים בפעילותה של קבוצת לודן, נמנים הפרטים הבאים:

11.15.1 הכנסות הקבוצה ורווחיה תלויים בהיקף ההשקעות הכללי, בישראל ובחו"ל, במדינות בהן פועלת הקבוצה ובפרט בתחום התעשייה התהליכית (הכוללת - זיקוק נפט, פטרוכימיה, מחצבים, כימיה, פרמצבטיקה ודומיהן) ובתחום האנרגיה והגז הטבעי, והם עשויים להיפגע מירידה בהיקף השקעות אלה. ההאטה ו/או צמצום הפעילות במשק עלולים לגרום לפגיעה בהכנסות הקבוצה ורווחיה.

השינויים בשווקים הפיננסיים השונים יכולים אף הם להוות גורם להאטת ההשקעות.

לענין זה ראו גם הגילוי בדבר שינויים בסביבה הכלכלית, המשבר בגוש האירו וסיכוני שוק, בדוח הדירקטוריון לשנת 2016.

11.15.2 מעצם היותה חברת הנדסה, נשענת הקבוצה על מספר אנשי מפתח אשר הפסקת עבודתם עלולה להביא בעתיד לירידה בהכנסות הקבוצה וברווחיה, אולם להערכת החברה, לחברה אין תלות בהם (קרי: סיום כהונתם לא יביא לירידה מהותית מיידית בפעילות הקבוצה).

עם אנשי המפתח נמנים ה"ה יהודה שריד, מנכ"ל משותף וארנון אהרון, מנכ"ל משותף.

11.15.3 ביצוע עבודות במתכונת של Turn-Key, עשוי לטמון בחובו סיכונים גבוהים יותר מאשר מתן כל יתר השירותים שקבוצת לודן מספקת ללקוחותיה. פרויקטים אלה כוללים, בנוסף לשירותי הנתר"ה, גם אספקת ציוד ועבודות הקמת מפעל. להערכה לא נכונה של אחד ממרכיבי שירותי הנתר"ה, עלות הציוד או ההקמה עשויות להיות השלכות משמעותיות ביותר על הקבוצה, ראו גם פסקה 8 בכלל ו- 8.1.2 בפרט, לעיל. בנוסף יצוין כי בפרויקטים מסוג זה לא תמיד ניתן להתקשר עם ספקי הציוד בתנאים "גב אל גב" להתקשרות מול הלקוח. במקרים כאלו קיימת לקבוצה חשיפה גבוהה יותר.

11.15.4 בדרך כלל, בהתקשרויות של הקבוצה עם מזמיני העבודות (לרבות לקוחות מהותיים), מופיעות הוראות על פיהן המזמין רשאי, בהתראה כלשהי, להפסיק את ביצוע העבודה. אף כי במקרה של הפסקת עבודה, משלם המזמין לקבוצה, בדרך כלל, את התמורה המגיעה לה עד למועד ההפסקה. הפסקה של עבודה בהיקף גדול עשויה להביא לעלויות נלוות עליהן לא מקבלת הקבוצה, בדרך כלל, פיצוי כלשהו. במקרים של הפסקת העבודה כאמור, על פי רוב הקבוצה אינה זכאית לתשלום בגין אובדן רווח עתידי, אלא לתשלומים בגין עבודות שבוצעו בלבד.

11.15.5 הקבוצה בוחנת את נחיצות ביטוח חובות הלקוחות בהתאם לפרמטרי סיכון. עד כה לא בטחה החברה את חובות הלקוחות הנוכחיים שלה בביטוח אשראי. כיוצא בכך, חשופה החברה לאפשרות שלקוחות לא יעמדו בהתחייבויותיהם כלפיה. בדוחות הכספיים של החברה נערכות הפרשות לחובות מסופקים ולחובות אבודים, אולם אין וודאות כי הפרשות אלו תהיינה מספקות.

11.15.6 חשיפה מטבעית – לפרטים בדבר החשיפה של חברות הקבוצה הנובעת מפעילות במטבעות שונים, ראו באור 20.א.(3)(א)(1) לדוחות הכספיים.

11.15.7 לקוחות - הלקוחות המהותיים של הקבוצה, אשר היקף המכירות להם עלו בשנים 2014-2016 על 10% מהמחזור המאוחד מפורטים בפסקה 9.5.2 לדוח זה לעיל. כל מחלוקת עם מי מהלקוחות המהותיים של הקבוצה בכל הקשור למימוש ההסכם איתו, כמו גם קשיים פיננסיים של הלקוח ו/או בעיות רגולטוריות ו/או פוליטיות, עלולים לפגוע בהיקף תשלומי הלקוח לקבוצה ו/או בעיתוי התשלומים. הקבוצה לא ביצעה הגנה על ההכנסות מלקוחות מהותיים במסגרת ביטוח אשראי כלשהו.

11.15.8 חשיפה לדין זר - שינויים ברגולציה בחו"ל, לרבות שינוי בחקיקה ו/או בתקינה ו/או הטלת מגבלות על יבוא ו/או על יצוא, עלולים להשפיע לרעה על ההתקשרויות בין הקבוצה ובין מי מלקוחותיה בחו"ל, בכל הקשור להסדרי תשלומים בגין עבודות שבוצעו ו/או בכל הקשור להיבטי המס הקשורים בתשלומים אלה.

כמו כן, שינויים ברגולציה בחו"ל בנוגע לסובסידיות, מענקים ותמיכה ממשלתית בפרויקטים שהינם מתחומי הפעילות של הקבוצה, ובפרט בתחום אנרגיה מתחדשת, עלולים לעכב או לסכל השקעות החברה או את האפשרות של חברות הקבוצה לבצע עבודות הקמה בפרויקטים מסוג זה.

בנוסף, התקשרויות KH הולנד עם לקוחות, ספקים ועם עובדים כפופות לדין ההולנדי. בהתאם להוראות הדין ההולנדי, החברה מוגבלת באופן הפסקת התקשרותה עם עובדים. שינויי רגולציה בהולנד בכל הקשור להתקשרויות מעין אלה עלולים לחשוף את KH הולנד, ואת הקבוצה בכלל, להתחייבויות ו/או להוצאות בלתי צפויות.

11.15.9 חשיפה לתביעות משפטיות - הקבוצה חשופה לתביעות משפטיות ולאיזמים בתביעות משפטיות, הנובעים מעצם אחריותה המקצועית ו/או מפעולותיה השוטפות. לפרטים בדבר הליכים משפטיים שהקבוצה צד להם נכון למועד דוח זה, ראו גם באור 18.ד. לדוחות הכספיים.

11.15.10 תחרות – כאמור בפסקאות 8.9 ו-9.6 לעיל, ברוב תחומי פעילותה של החברה קיים מספר רב של מתחרים, הן בישראל והן מצד חברות בינלאומיות ורב לאומיות.

להלן טבלה המרכזת את גורמי הסיכון:

מידת השפעת הסיכון על הקבוצה			סוג הסיכון	
קטנה	בינונית	גדולה		
		+	האטה גלובלית בהיקף ההשקעות	סיכוני מקרו
		+	היקף השקעות במדינות בנלוקס ומזרח אירופה	
	+		חשיפת מטבעית	
	+		חשיפה לדין זר ו/או שינויים ברגולציה בחו"ל	
		+	פעילות מסוג Turn-Key	סיכונים ענפיים
	+		הפסקת עבודות	
	+		תחרות	
	+		אשראי לקוחות	
	+		אנשי מפתח	סיכונים מיוחדים לקבוצה
		+	חשיפה ללקוחות מהותיים	
+			חשיפה לתביעות משפטיות	

=====

פרק ב'

דוח הדירקטוריון

**דו"ח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016**

דירקטוריון לודן חברה להנדסה בע"מ מתכבד להגיש בזאת דו"חות כספיים וסקירה על מצב ענייני החברה ועל התוצאות הכספיות שלה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016.

הנתונים הכספיים הנכללים בדו"ח נערכו לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים - IFRS (כמוגדר בבאור 2א. לדוחות הכספיים המצורפים לדוח דירקטוריון זה, להלן "הדוחות הכספיים השנתיים") ומתייחסים לחברה ולחברות הבנות במאוחד, למעט אם צוין אחרת.

1. נתונים על תוצאות הפעילות

1.1. תמצית דוחות רווח והפסד לפי שנים (באלפי ש"ח) לשנה שנסתיימה ביום:

31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	באור	
				הכנסות
468,416	518,816	581,799	1.2	
411,373	461,580	495,854		עלות ההכנסות
57,043	57,236	85,945	1.3	רווח גולמי
12.2%	11.0%	14.8%		רווח גולמי %
1,218	5,759	9,949	1.4	הוצאות מכירה ושיווק
3,086	2,642	2,065	1.5	הוצאות פיתוח עסקים
41,243	45,656	46,854	1.6	הוצאות הנהלה וכלליות
11,496	3,179	27,077		רווח תפעולי לפני הכנסות (הוצאות) אחרות
				הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו
755	(4,378)	(3,753)	1.7	
12,251	(1,199)	23,324	1.8	רווח (הפסד) תפעולי
2.6%	-0.2%	4.0%		רווח (הפסד) תפעולי %
(6,726)	(8,760)	(9,266)		הוצאות מימון
2,004	2,290	1,655		הכנסות מימון
(4,722)	(6,470)	(7,611)	1.9	הוצאות מימון, נטו
32	(192)	(1,133)	1.10	חלק החברה בתוצאות חברות כלולות
7,561	(7,861)	14,580		רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
2,279	(1,605)	5,551	1.11	מיסים על ההכנסה (הטבת מס)
5,282	(6,256)	9,029	1.12	רווח (הפסד) נקי
1.1%	-1.2%	1.6%		רווח (הפסד) נקי %
				<u>מיוחס אל:</u>
2,947	(7,495)	7,277		בעלי המניות של החברה
2,335	1,239	1,752		זכויות שאינן מקנות שליטה
				<u>רווח (הפסד) למניה</u>
0.26	(0.65)	0.63		בסיסי ובדילול מלא (בש"ח)

1.2. הכנסות

סה"כ הכנסות בשנת 2016 הסתכם בכ-581,799 אלפי ש"ח לעומת כ-518,816 אלפי ש"ח בשנת 2015, המהווה גידול של כ-12.1%. הגידול בהכנסות נובע בעיקר מרכישת חברת בת במערב אירופה, קידום בפרויקטי הקמה בחו"ל וגידול בפעילות חברת בת בישראל.

להלן חלוקת ההכנסות מלקוחות חיצוניים לפי מגזרים עסקיים (באלפי ש"ח):

2014	2015	2016	
324,722	361,680	392,572	מגזר ההנדסה
66,747	142,094	159,579	מגזר התוכנה ובקרה
76,947	15,042	38,648	מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה
468,416	518,816	581,799	סה"כ הכנסות

הגידול בהכנסות במגזר ההנדסה לעומת התקופה המקבילה אשתקד מיוחס לרכישת חברת בת ולרכישת פעילות במערב אירופה.

הגידול בהכנסות מגזר התוכנה ובקרה נובע מגידול בפעילות החברות בישראל.

הגידול בהכנסות במגזר אנרגיה ואיכות הסביבה נובע מקידום בפרויקט הקמה במערב באירופה.

1.3. רווח גולמי

הרווח הגולמי בשנת 2016 הסתכם בכ-85,945 אלפי ש"ח, המהווה כ-14.8% מסך ההכנסות, לעומת רווח גולמי של כ-57,236 אלפי ש"ח בשנת 2015, שהיווה כ-11% מסך ההכנסות. הגידול בשיעור הרווח הגולמי נובע מצמצום עלויות כתוצאה מתוכנית ההבראה וההתייעלות שננקטה בחברות בישראל החל מהרבעון השלישי של שנת 2015, מרכישת חברת בת במערב אירופה, קידום בפרויקט הקמה אף הוא במערב אירופה ומגידול בפעילות חברת בת בישראל.

להלן חלוקת הרווח הגולמי לפי מגזרים עסקיים (באלפי ש"ח):

רווח (הפסד) גולמי מאוחד						מגזר פעילות
2014		2015		2016		
שיעור מהכנסות (%)	סך רווח (הפסד)	שיעור מהכנסות (%)	סך רווח (הפסד)	שיעור מהכנסות (%)	סך רווח (הפסד)	
15.4	49,915	15.3	55,314	14.7	57,931	מגזר ההנדסה
13.1	8,765	6.4	9,099	16.5	26,418	מגזר תוכנה ובקרה
5.2	4,035	(53)	(7,968)	16.9	6,527	מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה
	(5,672)		(3,900)		(4,931)	ביטולים בין חברתיים
12.2	57,043	10.1	52,545	14.8	85,945	סה"כ

הגידול ברווח הגולמי במגזר ההנדסה לעומת התקופה המקבילה אשתקד מיוחס לגידול בהכנסות כתוצאה מרכישת חברת בת ומרכישת פעילות במערב אירופה. שיעור הרווח הגולמי קטן לעומת התקופה המקבילה אשתקד בשל שונות בתמהילי הפרויקטים הנכללים בהכנסות.

הגידול ברווח הגולמי במגזר התוכנה ובקרה נובע מסיום השפעת פרויקטי ביצוע במזרח אירופה.

הגידול ברווח הגולמי במגזר אנרגיה ואיכות הסביבה נובע מסיום השפעת פרויקטי ביצוע במזרח אירופה ומקידום בפרויקט הקמה במערב באירופה.

1.4. הוצאות מכירה ושיווק

הוצאות מכירה ושיווק לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו בכ-9,949 אלפי ש"ח, לעומת כ-5,759 אלפי ש"ח בשנת 2015. הגידול בהוצאות נובע מרכישת חברה בת במערב אירופה וממיון מחדש של הוצאות בחברה בת בישראל אשר מעסיקות כח אדם ייעודי בתחום שיווק ומכירות.

1.5. הוצאות פיתוח עסקים

הוצאות פיתוח עסקים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הסתכמו בכ-2,065 אלפי ש"ח, לעומת כ-2,642 אלפי ש"ח בשנת 2015. הקיטון מיוחס בעיקרו לצמצום בפעילות פיתוח העסקים בישראל.

1.6. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות בשנת 2016 הסתכמו בכ-46,854 אלפי ש"ח לעומת כ-45,656 אלפי ש"ח בשנת 2015. הגידול נובע בעיקר מרכישת חברת בת במערב אירופה.

1.7. הוצאות אחרות, נטו

סה"כ הוצאות אחרות, נטו, לשנת 2016 הסתכמו בכ-3,753 אלפי ש"ח לעומת סה"כ הוצאות אחרות שהסתכמו בכ-4,378 אלפי ש"ח בשנת 2015. ההוצאות האחרות השנה מיוחסות להפסד הון בגין מכירת נכס, מהפרשה לירידת ערך נכסים בחברה מוחזקת במזרח אירופה, ומהפחתת נכסים בלתי מוחשיים בחברה מוחזקת בישראל.

1.8. רווח (הפסד) תפעולי אחרי הוצאות אחרות, נטו

הרווח התפעולי בשנת 2016 הסתכם בכ-23,324 אלפי ש"ח לעומת הפסד תפעולי של כ-1,199 אלפי ש"ח בשנת 2015. המעבר מהפסד תפעולי בתקופה המקבילה אשתקד לרווח תפעולי בתקופת הדוח, נובע בעיקר מגידול ברווח הגולמי שנבע מיישום תוכנית ההתייעלות והארגון מחדש שנקטה החל מהרבעון השלישי של שנת 2015 וכן מגורמים נוספים כפי שהוסבר לעיל.

1.9. הוצאות מימון, נטו

הוצאות מימון, נטו בשנת 2016 הסתכמו בכ-7,611 אלפי ש"ח לעומת כ-6,470 אלפי ש"ח בשנת 2015. הגידול בהוצאות המימון נובע בעיקר משימוש במסגרות אשראי למימון פעילות שוטפת במערב אירופה ובישראל והפרשי שער בחברות מוחזקות במזרח אירופה.

1.10. חלק החברה בתוצאות חברות כלולות

חלק החברה בתוצאות חברות כלולות בשנת 2016 הסתכם בהפסד של כ-1,133 אלפי ש"ח לעומת הפסד של כ-192 אלפי ש"ח בשנת 2015. ההפסד נובע בעיקר מהפסדים במיזמים משותפים של בעלות במתקני ביו-גז במערב אירופה, בהם החברה בעלת החזקות.

1.11. מיסים על ההכנסה

הוצאות מיסים על ההכנסה בשנת 2016 הסתכמו בסך של כ-5,551 אלפי ש"ח לעומת הטבת המס בשנת 2015 שהסתכמה בסך של כ-1,605 אלפי ש"ח. הגידול בהוצאות המס בשנת 2016 נובע בעיקר משיפור משמעותי בתוצאות העסקיות של חברות הקבוצה.

1.12. רווח (הפסד) נקי

הרווח בשנת 2016 הסתכם בכ-9,029 אלפי ש"ח, המהווה כ-1.6% מסך ההכנסות לעומת הפסד של כ-6,256 אלפי ש"ח, המהווה כ-1.2% מסך ההכנסות בשנת 2015. הגורמים לגידול ברווח נובעים מהסיבות שפורטו לעיל.

1.13. תמצית נתוני רווח והפסד רבעונים (באלפי ש"ח) לתקופות שנסתיימו ביום :

31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	31/12/2016	שנת 2016	
142,602	148,752	143,264	147,180	581,799	הכנסות
121,256	126,131	123,922	124,544	495,854	עלות ההכנסות
21,345	22,621	19,343	22,636	85,945	רווח גולמי
15.0%	15.2%	13.5%	15.4%	14.8%	רווח גולמי %
2,896	2,510	2,078	2,465	9,949	הוצאות מכירה ושיווק
540	458	435	631	2,065	הוצאות פיתוח עסקים
11,437	11,336	11,790	12,291	46,854	הוצאות הנהלה וכלליות
6,472	8,317	5,040	7,248	27,077	רווח תפעולי לפני הכנסות (הוצאות) אחרות
-	17	(445)	(3,326)	(3,753)	הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו
6,472	8,334	4,595	3,923	23,324	רווח תפעולי
4.5%	5.6%	3.2%	2.7%	4.0%	רווח תפעולי %
(2,300)	(2,138)	(2,436)	(2,393)	(9,266)	הוצאות מימון
388	590	260	417	1,655	הכנסות מימון
(1,912)	(1,548)	(2,176)	(1,976)	(7,611)	הוצאות מימון, נטו
(291)	(883)	(342)	383	(1,133)	חלק החברה בתוצאות חברות כלולות
4,269	5,904	2,077	2,330	14,580	רווח לפני מיסים על הכנסה
1,768	1,803	1,035	945	5,551	מיסים על ההכנסה
2,501	4,101	1,042	1,386	9,029	רווח נקי
1.8%	2.8%	0.7%	0.9%	1.6%	רווח נקי %
					<u>מיוחס אל:</u>
2,084	3,594	856	743	7,277	בעלי המניות של החברה
417	507	186	643	1,752	זכויות שאינן מקנות שליטה
					<u>רווח למניה</u>
0.18	0.31	0.07	0.07	0.63	בסיסי ובדילול מלא (בש"ח)

2. מצבה הכספית של החברה

2.1. להלן נתונים מאזניים עיקריים (אלפי ש"ח):

31.12.2015		31.12.2016	
281,511		257,339	נכסים שוטפים
19,323		25,407	חברות כלולות השקעות הלוואות
18,280		11,491	לקוחות והלוואות לזמן ארוך
19,244		17,697	רכוש קבוע
32,459		27,491	נכסים בלתי מוחשיים
<u>12,203</u>		<u>12,208</u>	אחרים
383,020		351,633	סה"כ נכסים
204,793		191,966	התחייבויות שוטפות
<u>111,765</u>		<u>85,628</u>	התחייבויות בלתי שוטפות
316,558		277,594	סה"כ התחייבויות
61,634		68,667	הון עצמי מיוחס לבעלי מניות
<u>4,828</u>		<u>5,372</u>	זכויות שאינן מקנות שליטה
66,462		74,039	סה"כ הון עצמי
383,020		351,633	סה"כ התחייבויות והון עצמי

2.2. נכסים שוטפים (אלפי ש"ח)

הסברי החברה	שינוי מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
הקיטון נובע מקבלת מקדמות מלקוחות בקשר עם ביצוע פרויקטים לקראת סוף שנת 2015, ושימוש ביתרות לצורך תשלום לספקים וביצוע הפרויקטים במהלך שנת 2016.	(29,099)	63,922	34,823	מזומנים ושווי מזומנים
הקיטון בפיקדונות מיועדים נובע ממשיכת כספים בגין פרויקטים שקודמו.	(4,443)	7,880	3,437	פיקדונות מיועדים בבנקים מוגבלים בשימוש
הגידול בלקוחות והכנסות לקבל נובע מפעילות חברות הנדסה בישראל בניכוי סיום פרויקטים במזרח ומערב אירופה	7,843	170,780	178,623	לקוחות והכנסות לקבל
הגידול נובע מרכישת ציוד לפרויקט בארץ בחברה מאוחדת בישראל	1,505	15,179	16,684	מלאי
	152	3,420	3,572	נכסי מיסים שוטפים
	<u>(130)</u>	<u>20,330</u>	<u>20,200</u>	חייבים אחרים ויתרות חובה
	(24,172)	281,511	257,339	סה"כ נכסים שוטפים

2.3 נכסים שאינם שוטפים (אלפי ש"ח)

הסברי החברה	שינוי מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
הגידול בהשקעות בחברות כלולות נובע מהשקעות במיזמי ביו גז במערב אירופה	6,084	19,323	25,407	חברות כלולות – השקעות והלוואות
הקיטון נובע מפירעון הלוואה שניתנה ללקוח וכן מפרעון חייבים בגין רכישת זכויות בחברות מתאחדות	(6,789)	18,280	11,491	הלוואות ללקוחות ולאחרים
הקיטון נובע מפחת שוטף ובתוספת רכישות השנה	(1,547)	19,244	17,697	רכוש קבוע
הקיטון נובע מירידת ערך של מוניטין ונכסים אחרים וכן מהפחתה שוטפת של נכסים בלתי מוחשיים.	(4,968)	32,459	27,491	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
	<u>5</u>	<u>12,203</u>	<u>12,208</u>	נכסים אחרים
	(7,215)	101,509	94,294	סך הנכסים שאינם שוטפים

2.4 התחייבויות שוטפות (אלפי ש"ח)

הסברי החברה	שינוי מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
הגידול נובע מהצגת חלות שוטפת בגין הלוואות מוכר ומנגד פירעון אשראי מתאגידים בנקאיים לזמן קצר.	6,417	30,852	37,269	אשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים
הגידול נובע מהצגת החלות השוטפת בגין אג"ח	5,435	-	5,435	חלויות שוטפות של אגרות חוב
הקיטון נובע בעיקר מסיום פרויקטים במזרח אירופה	(4,738)	57,026	52,288	ספקים ונותני שירותים
הקיטון במקדמות נובע מקידום בפרויקטים מימוש המקדמות	(15,639)	37,904	22,265	מקדמות מלקוחות
הקיטון נובע מהשלמת עסקה לרכישת חברה בת במערב אירופה וכן חברה בת בישראל	(6,909)	76,773	69,864	זכאים אחרים ויתרות זכות
	<u>2,607</u>	<u>2,238</u>	<u>4,845</u>	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
	(12,827)	204,793	191,966	סה"כ התחייבויות שוטפות

2.5. התחייבויות שאינן שוטפות (אלפי ש"ח)

הסברי החברה	שינוי מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
הגידול נובע מהכללת חלות שוטפת בגין הלוואת מוכר בסך של כ-10 מיליוני ש"ח ומנגד פירעון אשראי מתאגידים בנקאיים לזמן קצר.	(18,503)	40,208	21,705	התחייבויות לתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים
הגידול נובע מהכללת חלות שוטפת בגין אג"ח שהפירעון הראשון חל בדצמבר 2017.	(5,101)	48,577	43,476	אגרות חוב
הקיטון נובע ממיון סך של 2.3 מיליון ש"ח לסעיף זכאים אחרים ויתרות זכות לזמן קצר.	(2,365)	2,365	-	זכאים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות
עדכון אופציית PUT בהתאם לעבודת הערכת השווי ההוגן של האופציה לתאריך המאזן.	75	6,540	6,615	אופציית PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	28	313	341	זכאים אחרים לזמן ארוך
הקיטון נובע בעיקר מהשלמת תשלום בגין עסקה לרכישת חברה בת במערב אירופה וכן חברה בת בישראל.	(758)	1,200	442	התחייבויות בשל מיסים נדחים
	487	12,562	13,049	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
	(26,137)	111,765	85,628	סך ההתחייבויות שאינן שוטפות

2.6. הון (אלפי ש"ח)

הסברי החברה	שינוי מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
	-	12,936	12,936	הון מניות
	(724)	15,218	14,494	פרמיה על מניות וקרנות
הגידול נובע מרווח השנה	7,757	33,480	41,237	עודפים
	7,033	61,634	68,667	סה"כ הון מיוחס לבעלים של החברה
הגידול נובע מחלקו ברווחי השנה בניכוי דיבידנד שחולק ע"י החברה המאוחדת.	544	4,828	5,372	זכויות שאינן מקנות שליטה
	7,576	66,462	74,039	סה"כ הון

3. תזרים מזומנים, מקורות מימון ואשראי

3.1. תזרים מזומנים שנבע מפעילות (שימש לפעילות) שוטפת לשנים שהסתיימו ביום (אלפי ש"ח)

שניו מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
15,285	(6,256)	9,029	רווח נקי (הפסד)
8,543	17,724	26,267	התאמות לסעיפי רווח והפסד
(3,091)	(6,755)	(9,846)	מזומנים ששולמו בגין ריבית ומיסים, נטו
20,737	4,713	25,450	תזרים מזומנים פרמננטי (FFO)
(63,503)	30,672	(32,831)	שינויים בסעיפי ההון החוזר
(42,766)	35,385	(7,381)	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) שוטפת

התזרים השלילי השנתי מפעילות שוטפת בסך של כ-7.4 מיליוני ש"ח לעומת תזרים חיובי בסך של כ-35.4 מיליוני ש"ח, אשתקד, נובע בעיקר משינויים בהון החוזר.

תזרים המזומנים הפרמננטי מבוסס על נתונים מתוך תזרים המזומנים מפעילות שוטפת שנערך בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, ומוצג לעיל. החברה סבורה כי קיימת חשיבות, בצד הצגת נתוני תזרים המזומנים מפעילות שוטפת, גם להצגת התזרים הפרמננטי, "המנטרל" השפעות של שינויים בהון החוזר, שלעיתים תקפים אך ורק למועד נקודת החתך של הדוח הכספי.

3.2. תזרים המזומנים מפעילות השקעה לשנים שהסתיימו ביום (אלפי ש"ח)

שניו מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
19,118	(24,935)	(5,817)	מזומנים נטו, שימשו לפעילות השקעה

תזרים המזומנים השלילי מפעילות השקעה בתקופת הדוח, נובע מהשקעה בחברות ביו-גז במערב אירופה בניכוי מימוש של פיקדונות מיועדים בגין פרויקטים שבוצעו.

3.3. תזרים מזומנים מפעילות מימון לשנים שהסתיימו ביום (אלפי ש"ח)

שניו מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
(33,009)	17,603	(15,406)	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) מימון

תזרים המזומנים השלילי מפעילות מימון בתקופת הדוח נובע מפירעון הלוואות מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים וכן מפירעון התחייבות בגין רכישת זכויות בחברה מאוחדת. תזרים המזומנים החיובי מפעילות מימון בתקופה המקבילה אשתקד מיוחס להנפקת אג"ח בניכוי צמצום ניצול מסגרות אשראי קיימות.

3.4. יתרות מזומנים ושווי מזומנים ופיקדונות מיועדים ליום (אלפי ש"ח)

שניו מול שנת 2015	31/12/2015	31/12/2016	סעיף
(29,099)	63,922	34,823	יתרות מזומנים ושווי מזומנים לסוף שנה
(4,443)	7,880	3,437	יתרות פקדונות מיועדים בבנקים לסוף שנה

להסברים ראה סעיף 2.2 לעיל.

3.5. להלן מקורות המימון החיצוניים העיקריים של הקבוצה ליום (אלפי ש"ח)

31/12/2015	31/12/2016	
30,239	37,269	אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים (כולל חלויות שוטפות של הלוואות לזמן ארוך)
613	-	אשראי לזמן קצר מאחרים (כולל חלויות שוטפות של הלוואות לזמן ארוך)
27,255	18,697	אשראי לזמן ארוך מתאגידים בנקאיים (בניכוי חלויות שוטפות)
12,953	3,008	אשראי לזמן ארוך מתאגידים אחרים (בניכוי חלויות שוטפות)
48,577	48,911	אגרות חוב (כולל חלויות שוטפות)

3.6. אשראי לקוחות וספקים ליום (אלפי ש"ח)

31/12/2015	31/12/2016	
170,780	178,623	אשראי ללקוחות
19,540	15,122	הלוואה ללקוח (ראה באור 10(2) בדוחות הכספיים השנתיים) כולל חלויות שוטפות
57,026	52,288	אשראי מספקים
37,904	22,265	מקדמות מלקוחות

4. התייחסות לסימני האזהרה

נכון למועד הדוחות, לא מתקיימים סימני אזהרה (כהגדרתם בתקנה 10.ב.(14) לתקנות).

5. חשיפה לסיכוני שוק ודרך ניהולם

5.1. האחראים לניהול סיכונים בחברה

ארנון אהרון – מנכ"ל משותף, וגונן בצר – סמנכ"ל כספים, הינם האחראים על ניהול סיכוני השוק בחברה. פרטים נוספים לגבי האחראים על ניהול סיכוני השוק בחברה, ראה תקנה 26.א. בפרק ד' לדוח התקופתי.

5.2. תיאור סיכוני השוק

5.2.1. סיכון שער חליפין ומדד

לפרטים ראה באור 20.א.(3) (א) לדוחות הכספיים המאוחדים.

5.2.2. סיכון שערי ריבית

לפרטים ראה באור 20.א.(3) (ב) לדוחות הכספיים המאוחדים.

5.2.3. אשראי לקוחות

לקוחות החברה אינם משלמים בד"כ ריבית ו/או הפרשי הצמדה. משנחתם הסכם ונקבעו תנאי אשראי, החברה עושה מאמצים לגבות את החוב במסגרת תנאים אלה. החברה בוחנת באופן שוטף את האיחור בתשלומים ובהתאם נוקטת באמצעים לגביית החוב ואף עוצרת את המשך מתן השירותים ללקוחות באם יש צורך בכך. החברה עושה מאמצים שהסכמיה עם לקוחותיה יהיו מושתתים על תזרים חיובי.

5.2.4. פיקוח

הסיכונים בחברה נבחנים באופן שוטף ע"י הנהלתה. גידור הסיכונים נערך באופן שוטף על פי מהות הסיכון ובכל מקרה של סיכון חריג מובא הנושא לדיון ולהחלטה בהנהלת החברה.

5.2.5. לקוחות

התנודתיות בשווקים הפנימיים והבין לאומיים גורמת לאי ודאות מתמשכת בהשלמת פרויקטים בביצוע וכן בהשקעות עתידיות.

5.2.6. שינויים בסביבה הכלכלית בגוש היור

לשינויים בסביבה הכלכלית השפעות שונות על פעילות חברות הקבוצה בתחום שירותי ההנדסה ובתחום ייזום מתקני ייצור חשמל בטכנולוגיית אנרגיה מתחדשת. אם כי, כפי שיפורט להלן, ובהנחה שלא יחול משבר פיננסי מחודש, אין החברה צופה שמדובר בהשפעות בעלות השלכות מהותיות על פעילות החברה ועסקיה.

בתחום שירותי ההנדסה, עיקר פעילותה של החברה באירופה הינה במדינות מערב אירופה - הולנד, בלגיה וספרד ויתרת פעילותה במדינות מזרח אירופה - רומניה, סרביה, קרואטיה ורוסיה.

במדינות מערב אירופה, למועד פרסום דוח תקופתי זה, לא היתה לשינויים בסביבה הכלכלית השפעה מהותית על פעילות חברות הקבוצה. יחד עם זאת, החברה חווה, קיטון בהשקעות בשווקי הפעילות של חברות הקבוצה (תעשייה כבדה ובתי זיקוק), לאור הפיחות שחל במחירי הנפט ומוצריו. מנגד, הרחיבה החברה את שווקי פעילותה לתחום הפארמה, באמצעות רכישת חברה במערב אירופה. החברה אינה צופה שינוי מהותי בסביבה הכלכלית במערב אירופה בטווח הקצר.

החברה ממשיכה לבחון אפשרויות שונות למיצי יכולותיה של לודן רומניה באופן יעיל ורווחי, לרבות ביצוע עבודות במדינות אחרות במזרח אירופה, שם קיים ביקוש גבוה יותר לשירותי ההנדסה המסופקים על ידי הקבוצה כתוצאה מדרישות רגולטיביות.

פעילות הקבוצה בתחום ייזום מתקני ייצור חשמל בטכנולוגיית אנרגיה מתחדשת והקמתם, חשופה לשינויים בסביבה הכלכלית ולתנודתיות מחירי הנפט ומוצריו, כפי שיפורט להלן -

יובהר כי עלות הייצור של חשמל בטכנולוגיית אנרגיה מתחדשת הינה יקרה יותר מעלות ייצור חשמל בטכנולוגיה קונבנציונלית. עם זאת, לנוכח היתרונות של טכנולוגיית האנרגיה המתחדשת, בעיקר בתחום השמירה על איכות הסביבה, מדינות רבות באירופה בכלל ובגוש היורו בפרט, מעודדות ייזום והקמתם של מתקנים כאמור, בדרך של קביעת מדיניות סובסידיה ומענקים התומכת ביזמי הפרויקטים בדרכים שונות, כגון מענקי הקמה ו/או הבטחת מחירי מכירת החשמל לרשת בתעריפים מסובסדים.

כמדיניות, פעילותה של הקבוצה בתחום זה מכוונת למדינות אירופה, אשר בהן נהוגה רגולציה התומכת בפרויקטים כאמור.

בנוסף, תנאי לכניסתן של חברות הקבוצה כיזם בפרויקטי טכנולוגיה מתחדשת, הינו אפשרות גיוס מימון בנקאי לצורכי הקמת המתקן וליווי הפרויקט. מימון בנקאי כאמור לכסות 50%-60% מעלות ההקמה.

שינויים בסביבה הכלכלית בהקשר זה יצריכו בחינה מחודשת של מדינות שונות לגבי מדיניות התמיכה שלהן בפרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת, והקשחת התנאים הכרוכים בהשגת מימון בנקאי, באופן שעשוי להשפיע על כדאיות הייזום של הפרויקט. בנוסף, בסביבה כלכלית של מחירי אנרגיה קונבנציונלית נמוכים, פוחתת הכדאיות בהשקעה בפיתוח מתקני ייצור אנרגיה בטכנולוגיות מתחדשות, כמו גם הסבתם של מתקנים הצורכים אנרגיה מבוססת מזוט ופחם לצריכת אנרגיה המבוססת על גז טבעי.

יודגש, כי למועד פרסום דוח תקופתי זה, מעורבותן של חברות הקבוצה בפרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת אינה מגעת לכדי פעילות מהותית מתוך כלל עסקיהן של חברות הקבוצה.

לאור האמור לעיל, אין החברה צופה השפעות על תוצאות פעילותה, נזילותה, איתנותה הפיננסית ומקורות המימון שלה הנובעות מהסביבה הכלכלית בגוש היורו.

יודגש כי באמור לעיל נכלל מידע הצופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. המידע צופה פני עתיד הינו הערכות החברה בקשר להשפעותיו השונות של המשבר בגוש היורו על פעילותה של החברה כפי שהוצגו לעיל. הערכות החברה כאמור נשענות על אומדנים ונתוני שוק שנאספו על ידי החברה בקשר עם הכנת תכנית העבודה השנתית שלה לשנת 2017, ואין ודאות כי מידע זה אכן יתממש, ואם יתממש, מה תהיה השפעתו בפועל על תוצאות פעילותה של החברה. בין הגורמים אשר עשויים להביא לכך שהמידע צופה פני עתיד לא יתממש, ניתן למנות אפשרות של התחדשותו של המשבר הפיננסי, באופן שיגרום לעצירת השקעות ומחנק אשראי עמוקים יותר מאילו הנחזים במועד זה, ושינויים ברגולציה אשר עשויים להכביד על ייזום של פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

5.3. לפרטים בדבר המכשירים הפיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים בקבוצה, ראה באור 20 בדוחות הכספיים השנתיים.

6. תכנית אכיפה מנהלית פנימית

דירקטוריון החברה קיבל החלטה בדבר גיבוש תכנית אכיפה מנהלית פנימית שתתייחס לקריטריונים להכרה בתכנית אכיפה מנהלית פנימית שהונחו על ידי רשות ניירות ערך, ותגובש בהתאם למאפייני הפעילות של החברה, מורכבות פעילותה, מבנה החברה, נסיבותיה הייחודיות והחשיפות האפשריות להפרות דיני ניירות ערך עמן החברה מתמודדת.

מר גונן בצר, סמנכ"ל הכספים בחברה, הינו הממונה על האכיפה בחברה, מטעמה של ועדת הביקורת, אשר הוסמכה על ידי דירקטוריון החברה כגורם האחראי מבחינת הדירקטוריון לפיקוח על ביצוע תכנית האכיפה המנהלית הפנימית.

החברה ביצעה סקר ציות אשר כלל גם איתור פעולות או מצבים שבהם עלולים לקרות כשלים בקיום הוראות דיני ניירות ערך, תוך בחינת תהליכי העבודה בחברה הנוגעים למילוי דרישות הדין האמורות.

ממצאי סקר הציות הובאו לדיון בוועדת הביקורת, אשר קבעה סדרי עדיפויות לטיפול בממצאים, בדרך של עריכת נהלים מתאימים, הפצתם והטמעתם בקרב הגורמים הרלבנטיים בחברה, ובמקרה הצורך, אף בקרב כלל ציבור העובדים.

גובשה תכנית אכיפה מנהלית פנימית הכוללת סט נהלים חדש, המותאם לממצאי סקר הציות וסדרי העדיפויות שהוגדרו על ידי ועדת הביקורת.

נהלי תכנית האכיפה המנהלית הפנימית אושרו על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.

בנוסף, החלה החברה ביישום תכנית האכיפה המנהלית הפנימית, ובהקשר זה נעשו הפעולות הבאות:

- הפצת נהלי תכנית האכיפה המנהלית הפנימית בקרב חברי ההנהלה בארץ;
- הצגת נושא תכנית האכיפה המנהלית הפנימית, היערכות החברה וההשלכות הנובעות ממנה לחברי הנהלה בכירים של חברות הקבוצה בחו"ל, ובקרב פורום מנהלים זוטרי בארץ ובחו"ל (הולנד ובלגיה);
- הרצאות לעובדי חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל להצגת תכנית האכיפה המנהלית הפנימית וההשלכות החלות על כלל עובדי החברה. הרצאות כאמור טרם נערכו בפני כלל עובדי הקבוצה.

7. המבקר הפנימי

7.1 שם המבקר הפנימי בתאגידי: רו"ח דב אינגבר

7.2 תאריך תחילת כהונתו: 27.11.1997.

7.3 הכישרים המכשירים את המבקר הפנימי לביצוע התפקיד:

- רו"ח במקצועו, שותף במשרד רואי חשבון.

- בעל תואר שני במנהל עסקים (MBA).

- 20 שנות ניסיון בביקורת ועבודות חשבונאיות.

- מבקר פנימי במספר חברות ציבוריות.

7.4 המבקר הפנימי אינו עובד של החברה אלא מעניק לה שירותי ביקורת פנים באמצעות משרדו. המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית.

7.5 זהות הממונה הארגוני על המבקר הפנימי: יו"ר הדירקטוריון.

7.6 תכנית העבודה של המבקר הפנימי לשנת 2016 נקבעה על ידי ועדת הביקורת של הדירקטוריון בראשית השנה, בהתבסס על הצעת תכנית עבודה שהוגשה על ידי המבקר הפנימי, בשיתוף עם הנהלת החברה, שכללה מספר נושאים לביקורת. ועדת הביקורת בחרה את הנושאים שנכללו במסגרת תכנית הביקורת השנתית, והסדר הכרונולוגי לעריכת הביקורת בנושאים שנבחרו. במהלך שנת 2012 נערך סקר סיכונים על ידי המבקר הפנימי, אשר מהווה בסיס לתכנית עבודה רב-שנתית של המבקר הפנימי החל משנת 2013. תכנית הביקורת הרב-שנתית אושרה בדיון בוועדת הביקורת של דירקטוריון החברה, על בסיס הצעה שהוגשה על ידי המבקר הפנימי, בשיתוף עם הנהלת החברה, ולאחר שינויים שהוכנסו בהתאם להחלטות ועדת הביקורת. יובהר שעל-אף קביעתה של תכנית ביקורת רב-שנתית, עדיין בראשיתה של כל שנה מאושרת מחדש תכנית הביקורת שנקבעה לאותה שנה ונקבע הסדר הכרונולוגי של הביקורת השונות הקבועות לאותה שנה. בנוסף, קיימת אפשרות של עריכת שינויים בתכנית הביקורת הרב-שנתית, בהתאם לצורכי החברה.

7.7 תכנית הביקורת מתייחסת גם לתאגידיים מוחזקים על ידי החברה, בעלי פעילות מהותית, ומתייחסת לפעילות תאגידיים מוחזקים של החברה מחוץ לישראל.

- 7.8. היקף העסקת המבקר הפנימי וצוות העובדים הכפופים לו: כ-250 שעות בשנה. בפועל בוצעו 232 שעות במסגרת תכנית הביקורת לשנת 2016, כולן בגין ביקורות שנערכו בחברות הקבוצה בישראל.
- 7.9. עריכת הביקורת: על פי הודעת המבקר הפנימי, הביקורת נערכה בהתאם לתקני הביקורת הפנימית המקובלים בארץ ובעולם ובהתאם להנחיות מקצועיות בתחום הביקורת הפנימית, חוק הביקורת הפנימית וחוק החברות.
- 7.10. גישה למידע: למבקר הפנימי גישה מלאה בלתי מוגבלת ובלתי אמצעית למערכות המידע ולנתונים הכספיים לצורך הביקורת לפי סעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, לרבות בביקורות הנערכות בתאגידים או בפעילות של החברה מחוץ לישראל.
- 7.11. להלן המועדים בהם הוגש דין וחשבון בכתב על ממצאי המבקר הפנימי למנכ"לים המשותפים ולחברי ועדת הביקורת בנוגע לנושאים שנכללו בתכנית הביקורת לשנת 2016, והמועדים בהם התקיים דיון בוועדת הביקורת בממצאי המבקר הפנימי:

נושא דו"ח הביקורת	תאריך הפצת הדו"ח	תאריך הדיון בדו"ח
ניהול המלאי בארדן קונטרול טק ובשימקוטק	23/05/2016	29/05/2016
ניהול חשבונות בנק בארץ ובחו"ל	15/03/2017	20/03/2017
ניהול פעילות הסבת גז	15/03/2017	20/03/2017
ניהול חברות בנות בחו"ל	16/03/2017	20/03/2017

- 7.12. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי: להערכת דירקטוריון החברה וועדת הביקורת, כישורי המבקר הפנימי וצוותו, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימי, הינם סבירים בניסיונות העניין ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית של החברה.
- 7.13. תגמול: שכ"ט המבקר הפנימי בשנת 2015 בגין שירותי ביקורת פנימית היה 48 אלפי ש"ח.

8. מדיניות התגמול ותנאי התגמול לנושאי המשרה הבכירים

תנאי התגמול של נושאי המשרה הבכירים מוצגים בפירוט שניתן בקשר לתקנה 21 בפרק ד' – פרטים נוספים על התאגיד, המצ"ב לדוח תקופתי זה (להלן: "תקנה 21").

בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "תיקון 20"), אימצה החברה מדיניות תגמול לנושאי המשרה בחברה, אשר נדונה במסגרת ועדת התגמול של הדירקטוריון, אושרה בדירקטוריון החברה והובאה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות, שהתכנסה ביום 1 באוקטובר, 2013. במהלך שנת 2016 עודכנה תכנית מדיניות התגמול לנושאי המשרה בחברה על ידי ועדת התגמול של דירקטוריון החברה, אושרה על ידי הדירקטוריון, והובאה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות שהתכנסה ביום 6 באוקטובר, 2016.

מדיניות התגמול האמורה נערכה בהתאם לגודלה ואופי פעילותה של החברה, במטרה לסייע להשגת מטרות החברה, עמידה בתכניות העבודה וקידום האסטרטגיה ארוכת הטווח של החברה.

במסגרת תכנית התגמול, נקבעו פרמטרים ואמות מידה בנוגע לתגמול נושאי המשרה הבכירים, המתייחסים לתפקודו של נושא המשרה, עמידה בדרישות התפקיד וביעדי החברה, באופן המשקף קשר בלתי אמצעי בין התגמול לו זכאי נושא המשרה הבכירה לבין תרומתו לחברה.

לפרטים, ראה מסמך מדיניות תכנית התגמול של החברה, אשר צורף כנספח לדוח מידי בדבר כינוס אסיפה כללית של בעלי המניות, שפורסם במגנ"א ביום 25 באוגוסט, 2016, מס' אסמכתא 2016-01-110677.

9. פרטים בדבר המבקר של החברה

פירמת ראיית החשבון Baker Tilly הינה רואה החשבון המבקר של החברות בישראל, בהולנד, בבלגיה, ובספרד. משרד BDO הינו רואה החשבון המבקר של החברות הבנות סרביה וקרוואטיה.

סך התשלומים ששולמו למשרדי רואי החשבון המבקרים השונים בגין שירותי ביקורת, מיסוי ושירותים אחרים בגין שנת 2016 עמדו על כ-1,245 אלפי ש"ח. סה"כ שעות שהושקעו הסתכמו בכ-4,365 שעות, כולן בגין ביקורת מיסוי ו-ISOX:

שירות		ביקורת ומסים		אחרים
משרד	שעות	תשלום (אלפי ש"ח)	שעות	תשלום (אלפי ש"ח)
Baker Tilly	4,050	1,212	-	-
BDO	120	20	-	-
אחרים	195	13	-	-
סה"כ	4,365	1,245	-	-

• לא כולל תשלומים לרואי חשבון בישראל שאינם מבקרים של החברה.

סך התשלומים ששולמו למשרדי רואי החשבון המבקרים השונים בגין שירותי ביקורת, מיסוי ושירותים אחרים בגין שנת 2015 עמדו על כ-1,020 אלפי ש"ח. סה"כ שעות שהושקעו הסתכמו בכ-5,001 שעות, המחולקות לכ-4,815 שעות בגין ביקורת מיסוי ו-ISOX וכ-186 שעות בגין שירותים אחרים:

שירות		ביקורת ומסים		אחרים
משרד	שעות	תשלום (אלפי ש"ח)	שעות	תשלום (אלפי ש"ח)
Baker Tilly	4,085	870	166	53
BDO	290	37	-	-
אחרים	440	55	20	5
סה"כ	4,815	962	186	58

שכר הטרחה של Baker Tilly ישראל נקבע על ידי דירקטוריון החברה, על פי החלטת אסיפת בעלי המניות של החברה אשר הסמיכה את דירקטוריון החברה לכך.

שכר הטרחה של Baker Tilly הולנד, בלגיה ורומניה נקבע על ידי הנהלות החברות הבנות בחו"ל.

שכר הטרחה של BDO רוסיה וקרוואטיה נקבע על ידי הנהלות החברות הבנות בחו"ל.

שכר הטרחה של Baker Tilly סניף סרביה נקבע על ידי הנהלת החברה בארץ.

10. פרטים בדבר תעודות התחייבויות של התאגיד

סדרה	אגרות חוב סדרה ד' - מהותית
א. מועד ההנפקה	26.02.2015
ב. סך כל שווייה הנקוב במועד ההנפקה	50,000 אלפי ש"ח
ג. השווי הנקוב	50,000 אלפי ש"ח
ד. שווי נקוב משוערך	אין
ה. סכום הריבית שנצברה	0
ו. השווי ההוגן בדוחות הכספיים	48,911 אלפי ש"ח
ז. שווי בורסאי	52,555 אלפי ש"ח
ח. סוג הריבית	ריבית שנתית קבועה לא צמודה בשיעור של 5.5%
ט. מועדי תשלום קרן	תשעה תשלומים חצי שנתיים כאשר התשלום הראשון יבוצע ביום 31 בדצמבר 2017 והתשלום האחרון יבוצע ביום 31 בדצמבר 2021
י. מועדי תשלום ריבית	החל מחודש יוני 2015, בתשלומים חצי שנתיים
יא. תנאי הצמדה קרן וריבית	אין
יב. זכות המרה	אין
יג. זכות פירעון מוקדם	בכפוף להחלטת דירקטוריון החברה, ובלבד שהסכום המינימלי לפירעון מוקדם לא יפחת מ-1 מיליון ש"ח ושסכום הפדיון האחרון לא יפחת מסך של 3.2 מיליון ש"ח. חרף האמור לעיל, יכול ההיקף המזערי של פדיון מוקדם להיות קטן מ-1 מיליון ש"ח ובלבד שתדירות הפדיונות לא תעלה על פדיון אחד לשנה
יד. ערבויות לתשלום	אין
טו. פרטים על הנאמן אחראי: מען למשלוח מסמכים: פרטי התקשרות:	רזניק פז נבו נאמנויות בע"מ דקל זיו מרחוב יד חרוצים 14, תל אביב טלפון: 03-6389200 פקס: 03-6389222
טז. דירוג חברת הדירוג: דירוג במועד ההנפקה: דירוג במועד הדוח:	סטנדרט אנד פור'ס מעלות בע"מ BBB+ אופק יציב BBB+ אופק יציב
יז. עמידה בתנאים והתחייבויות	כן (ראה באור 5.ג.18 לדוחות הכספיים)
יח. התקיימות עילת פירעון מידי	אין
יט. שינוי בתנאי אג"ח בשנת הדוח	אין
כ. נכסים משועבדים להבטחת פירעון אג"ח	אין

11. עסקאות זניחות

בישיבת הדירקטוריון ביום 26 במרץ, 2012, קבע דירקטוריון החברה כללים וקווים לסיווג עסקאות זניחות כמשמעותן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ושנתיים), התש"ע-2011 (להלן: "תקנות דוחות כספיים").

תחולתה של קביעת הדירקטוריון הינה לגבי התקשרויות בין החברה לבין חברות קשורות בה, וביניהן לבין עצמן, כאשר לפחות אחד מהצדדים המתקשרים אינו מוחזק על ידי החברה (בין במישרין ובין באמצעות שרשור החזקות) בהחזקה ובשליטה מלאה.

בישיבתו כאמור, קבע דירקטוריון החברה שני סוגי התקשרויות שניתן לסווגן כעסקאות זניחות, בכפוף לכללים ואמות המידה אשר יפורטו להלן –

(א) העברת שירותי הנדסה ו/או השאלת עובדים, בין אם החיוב הבין-חברתי נערך על פי תחשיב של מכפלת שעות העבודה בתעריף שעתי שנקבע בין הצדדים, ובין אם החיוב נערך על פי סכום קבוע שנקבע בין הצדדים המתקשרים;

(ב) העברת עבודות בהן מחויבת מי מחברות הקבוצה כלפי לקוח חיצוני, לביצוע בפועל על ידי חברה אחרת בקבוצה, בתנאי גב-אל-גב עם התנאים הקבועים מול הלקוח.

כאמת מידה לבחינת זניחותן של עסקאות כאמור מן ההיבט של היקפן הכספי, קבע דירקטוריון החברה בישיבתו האמורה כי –

- כלל ההתקשרויות הנכללות בקבוצה (א) לעיל, אשר היקפן השנתי במצטבר הינו נמוך מסך שיעור של 1.5% מסך ההכנסות של החברה, כפי שמופיעים בדוחות הכספיים (המאוחדים) השנתיים האחרונים של החברה, יחשבו כעסקאות זניחות; ובנוסף,

- כלל ההתקשרויות הנכללות בקבוצה (ב) לעיל, אשר היקפן השנתי במצטבר הינו נמוך מסך שיעור של 1.5% מסך ההכנסות של החברה, כפי שמופיעים בדוחות הכספיים (המאוחדים) השנתיים האחרונים של החברה, יחשבו כעסקאות זניחות.

בין שיקולי הדירקטוריון לסווג התקשרויות כאמור כעסקאות זניחות, ציין הדירקטוריון כי בהתקשרות בין-חברתית כאמור, קיימים יתרונות של ניצול משאבים ארגוני יעיל יותר, שמירת ידע בקבוצה, צבירת ידע וניסיון בקבוצה, ואפשרות חדירה לשווקים בהם כבר קיימת נוכחות של חברות הקבוצה. לאור זאת, ולאור היקפן המצומצם של ההתקשרויות, סובר דירקטוריון החברה כי מדובר בהתקשרויות שהינן לטובתה של החברה.

מסיווגן של התקשרויות כאמור כעסקאות זניחות, ייגזר גם אופן הגילוי והדיווח בקשר עם אותן התקשרויות, וזאת על פי הוראות הדין.

בפני ועדת הביקורת (בישיבתה מיום 29 בדצמבר 2016) ודירקטוריון החברה (בישיבתו מיום 28 במרץ 2017) הובאה סקירה של ההתקשרויות שניתן לסווגן כעסקאות זניחות שנערכו בין חברות הקבוצה במהלך שנת 2015.

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו כי ההתקשרויות כאמור עומדות בכללים ואמות המידה המפורטים לעיל, וסווגו כעסקאות זניחות.

12. אירועים מהותיים לאחר תקופת הדו"ח

לא אירעו אירועים מהותיים לאחר תקופת הדו"ח.

החברה מודה לעובדיה על תרומתם ומאמצייהם.

דו"ח זה אושר ע"י דירקטוריון החברה בישיבתו מיום 28 במרץ 2017.

ארנון אהרון
מנכ"ל משותף

משה לוסקי
יו"ר הדירקטוריון

פרק ג'

דוחות כספיים

לודן חברה להנדסה בע"מ
דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן העניינים

עמוד

71	דוח רואה החשבון המבקר
72-73	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
74	דוחות רווח והפסד מאוחדים
75	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
76-78	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
79-81	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
82-157	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של לודן חברה להנדסה בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של **לודן חברה להנדסה בע"מ** (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח וההפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ- 3.86% וכ- 5% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 בהתאמה, והכנסותיהן הכלולות באיחוד מהוות כ- 2.6% וכ- 3% מכלל ההכנסות המאוחדות לכל אחת משלוש השנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016, 2015 ו-2014 בהתאמה. כמו כן, לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות כלולות הנכללות על בסיס שווין המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ- 25,407 אלפי ש"ח וכ- 19,323 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן (בהפסדיהן) הינו כ- (1,133) אלפי ש"ח, כ- (192) אלפי ש"ח וכ- 32 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016, 2015 ו-2014 בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מיזגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים כאמור לעיל, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה וחברות מאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע - 2010.

הורוביץ עידן סבו טבת & כהן טבח

רואי חשבון

רמת-גן, 28 במרץ, 2017

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוחות מאוחזים על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר

2015	2016	באור	
אלפי ש"ח			
			נכסים
			נכסים שוטפים
63,922	34,823		מזומנים ושווי מזומנים
7,880	3,437	6	פקדונות מיועדים בבנקים מוגבלים בשימוש
170,780	178,623	א-7	לקוחות והכנסות לקבל
20,330	20,200	ב-7	חייבים אחרים ויתרות חובה
3,420	3,572		נכסי מיסים שוטפים
15,179	16,684	8	מלאי
281,511	257,339		סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים שאינם שוטפים
19,323	25,407	9	חברות כלולות - השקעות והלוואות
18,280	11,491	10	הלוואות ללקוחות ולאחרים
(*) 19,244	17,697	11	רכוש קבוע
(*) 32,459	27,491	12	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
455	435		נכסים אחרים
11,748	11,773	27	נכסי מיסים נדחים
101,509	94,294		סה"כ נכסים שאינם שוטפים
383,020	351,633		סה"כ נכסים

(*) סווג מחדש – באור 2 כד'.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוחות מאוחזים על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר

2015	2016	באור	
אלפי ש"ח			
			התחייבויות והון
			התחייבויות שוטפות
30,852	37,269	א-13	אשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים
-	5,435	14	חלויות שוטפות של אגרות חוב
57,026	52,288	15	ספקים ונותני שירותים
37,904	22,265	א-7	מקדמות מלקוחות
76,773	69,864	16	זכאים אחרים ויתרות זכות
2,238	4,845		התחייבויות בגין מיסים שוטפים
204,793	191,966		סה"כ התחייבויות שוטפות
			התחייבויות שאינן שוטפות
40,208	21,705	ב-13	התחייבויות לתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים
48,577	43,476	14	אגרות חוב
2,365	-	5	זכאים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות
6,540	6,615	א-4	אופציית PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
313	341		זכאים אחרים לזמן ארוך
(*) 1,200	442	27	התחייבויות בשל מיסים נדחים
12,562	13,049	17	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
111,765	85,628		סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות
316,558	277,594		סה"כ התחייבויות
		19	הון
12,936	12,936		הון מניות
28,439	28,439		פרמיה על מניות
(6,486)	(7,211)		קרן מהפרשי תרגום
(6,735)	(6,734)		קרנות הון אחרות
33,480	41,237		עודפים
61,634	68,667		סה"כ הון המיוחס לבעלים של החברה
4,828	5,372		זכויות שאינן מקנות שליטה
66,462	74,039		סה"כ הון
383,020	351,633		סה"כ התחייבויות והון

(*) סיווג מחדש – ראה באור 2 כד'.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

גונן בצר
סמנכ"ל כספים

ארנון אהרון
מנכ"ל משותף

משה לוסקי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות : 28 במרץ, 2017

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

2014	2015	2016	באור	
	אלפי ש"ח			
468,416	518,816	581,799	21	הכנסות
411,373	(*) 461,580	495,854	22	עלות ההכנסות
57,043	57,236	85,945		רווח גולמי
(*) 1,218	(*) 5,759	9,949	א - 23	הוצאות מכירה ושיווק
(*) 3,086	(*) 2,642	2,065		הוצאות פיתוח עסקים
41,243	45,656	46,854	ב - 23	הוצאות הנהלה וכלליות
11,496	3,179	27,077		רווח תפעולי לפי הכנסות (הוצאות) אחרות
755	(4,378)	(3,753)	24	הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו
12,251	(1,199)	23,324		רווח (הפסד) תפעולי
(6,726)	(8,760)	(9,266)	25	הוצאות מימון
2,004	2,290	1,655	25	הכנסות מימון
(4,722)	(6,470)	(7,611)		הוצאות מימון, נטו
32	(192)	(1,133)	26	חלק ברווחי (בהפסדי) חברות כלולות, נטו
7,561	(7,861)	14,580		רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
2,279	(1,605)	5,551	27	מיסים על ההכנסה (הטבת מס)
5,282	(6,256)	9,029		רווח נקי (הפסד)
				מיוחס ל:
2,947	(7,495)	7,277		בעלים של החברה
2,335	1,239	1,752		זכויות שאינן מקנות שליטה
5,282	(6,256)	9,029		רווח נקי (הפסד)
			28	רווח (הפסד) למניה המיוחס לבעלים של החברה (בש"ח):
0.26	(0.65)	0.63		רווח בסיסי (הפסד)

(*) סווג מחדש – ראה באור 2 כד'.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוחות מאוחזים על הרווח הכולל לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
5,282	(6,256)	9,029	רווח נקי (הפסד)
			רווח (הפסד) כולל אחר (לאחר השפעת המס):
			סכומים שישוו או מסווגים מחדש לרווח
			והפסד בהתקיים תנאים ספציפיים:
(728)	(3,731)	(952)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
815	-	-	שחרור מקרן הפרשי תרגום בגין סיום פעילות חוץ
			סכומים שלא ישוו לאחר מכן לרווח והפסד:
502	2,043	1	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
589	(1,688)	(951)	רווח (הפסד) כולל אחר לשנה, נטו ממס
5,871	(7,944)	8,078	סה"כ רווח (הפסד) כולל לשנה, נטו ממס
			מיוחס ל:
3,905	(8,744)	6,553	בעלים של החברה
1,966	800	1,525	זכויות שאינן מקנות שליטה
5,871	(7,944)	8,078	סה"כ רווח (הפסד) כולל לשנה

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לודן חברה להנדסה בע"מ
דוח מאוחד על השינויים בהון

הון מיוחס לבעלים של החברה							
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון מיוחס לבעלים של החברה	עודפים אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות	קרן מהפרשי תרגום	פרמיה על מניות	הון מניות
66,462	4,828	61,634	33,480	(6,735)	(6,486)	28,439	12,936
יתרה ליום 1 בינואר 2016							
התנועה בשנת 2016:							
9,029	1,752	7,277	7,277	-	-	-	-
רווח נקי							
(952)	(227)	(725)	-	-	(725)	-	-
רכיבים אחרים של הרווח הכולל:							
1	-	1	-	1	-	-	-
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ							
8,078	1,525	6,553	7,277	1	(725)	-	-
רווח אקטוארי בגין תוכנית להטבה מוגדרת							
סה"כ רווח (הפסד) כולל השנה							
(981)	(981)	-	-	-	-	-	-
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
480	-	480	480	-	-	-	-
תשלום מבוסס מניות							
74,039	5,372	68,667	41,237	(6,734)	(7,211)	28,439	12,936
סך ההון ליום 31 בדצמבר 2016							

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוח מאוחד על השינויים בהון - המשך

הון מיוחס לבעלים של החברה							
סה"כ הון	זכויות שאינן שליטה	סה"כ הון מיוחס לבעלים של החברה	עודפים אלפי ש"ח	קרנות הון אחרות	קרן מהפרשי תרגום	פרמיה על מניות	הון מניות
74,546	4,948	69,598	40,495	(9,078)	(3,194)	28,439	12,936
יתרה ליום 1 בינואר 2015							
התנועה בשנת 2015:							
(6,256)	1,239	(7,495)	(7,495)	-	-	-	-
רווח נקי (הפסד) רכיבים אחרים של הרווח הכולל:							
(3,731)	(439)	(3,292)	-	-	(3,292)	-	-
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ							
2,043	-	2,043	-	2,043	-	-	-
רווח אקטוארי בגין תוכנית להטבה מוגדרת							
(7,944)	800	(8,744)	(7,495)	2,043	(3,292)	-	-
סה"כ רווח (הפסד) כולל השנה							
300	-	300	-	300	-	-	-
קרן הון ויתור על שכר בעלי עניין							
(920)	(920)	-	-	-	-	-	-
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
480	-	480	480	-	-	-	-
תשלום מבוסס מניות							
66,462	4,828	61,634	33,480	(6,735)	(6,486)	28,439	12,936
סך ההון ליום 31 בדצמבר 2015							

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוח מאוחד על השינויים בהון - המשך

הון מיוחס לבעלים של החברה								
סה"כ הון	זכויות שאינן שליטה	סה"כ הון מיוחס לבעלים של החברה	קורות הון אחרות		קרן מהפרשי תרגום	פרמיה על מניות	הון מניות	
			עודפים	אלפי ש"ח				
83,693	8,814	74,879	37,548	(394)	(3,650)	28,439	12,936	יתרה ליום 1 בינואר 2014
5,282	2,335	2,947	2,947	-	-	-	-	התנועה בשנת 2014:
(728)	(369)	(359)	-	-	(359)	-	-	רווח נקי
815	-	815	-	-	815	-	-	רכיבים אחרים של הרווח הכולל:
502	-	502	-	502	-	-	-	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
5,871	1,966	3,905	2,947	502	456	-	-	שחרור קרן הפרשי תרגום בגין סיום פעילויות חוץ
(15,018)	(5,832)	(9,186)	-	(9,186)	-	-	-	רווח אקטוארי בגין תוכנית להטבה מוגדרת
74,546	4,948	69,598	40,495	(9,078)	(3,194)	28,439	12,936	סה"כ רווח כולל לשנה
								רכישה נטו, של מניות בחברה מאוחדת מבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
								סך ההון ליום 31 בדצמבר 2014

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוחות מאוחדים על תזרימי מזומנים

2014	2015	2016	
	אלפי ש"ח		
			תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
			מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת, לפני מימון ומיסים (נספח א)
(16,096)	42,140	2,465	ריבית ששולמה
(5,091)	(6,341)	(7,303)	ריבית שהתקבלה
2,120	1,678	1,160	מיסים ששולמו
(8,115)	(5,695)	(5,268)	מיסים שהתקבלו
766	3,603	1,565	
(26,416)	35,385	(7,381)	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
			תזרימי מזומנים מפעילות השקעה:
7,006	80	4,334	משיכה של פיקדונות מיועדים בבנקים, נטו
(810)	(5,434)	(6,970)	השקעות בחברות כלולות, כולל הלוואות
(449)	(10,776)	(4,115)	רכישת רכוש קבוע, נטו
(4,292)	(1,994)	(1,404)	רכישת נכסים בלתי מוחשיים, נטו
-	1,217	2,338	החזר בגין הלוואות שניתנו, נטו
(1,674)	-	-	תשלום בגין רכישת חברות מאוחדות
143	(8,028)	-	חברות בנות ופעילות שנרכשו ואוחדו לראשונה (נספח ג')
(5,000)	-	-	רכישת זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה מאוחדת (נספח ב')
(5,076)	(24,935)	(5,817)	מזומנים נטו, ששימשו לפעילות השקעה
			תזרימי מזומנים מפעילות מימון:
13,373	5,800	517	קבלת הלוואות לזמן ארוך מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים (נספח ב')
(17,264)	(10,990)	(11,068)	פרעון הלוואות לזמן ארוך לתאגידים בנקאיים ולנותני אשראי אחרים
-	(1,217)	(2,338)	קיטון בזכאים בגין רכישת זכויות בחברה מאוחדת
-	48,358	-	תמורה מהנפקת אגרות חוב, נטו
-	(920)	(981)	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
14,750	(23,428)	(1,536)	גידול (קיטון) באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים, נטו
10,859	17,603	(15,406)	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(1,311)	(1,925)	(495)	הפרשי תרגום בגין יחידות חוץ
(21,944)	26,128	(29,099)	עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
59,738	37,794	63,922	מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
37,794	63,922	34,823	מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוחות מאוחדים על תזרימי מזומנים

נספח א' - תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת לפני מימון ומיסים:

<u>2014</u>	<u>2015</u> <i>אלפי ש"ח</i>	<u>2016</u>	
5,282	(6,256)	9,029	רווח (הפסד) לפי דוח רווח והפסד
			הכנסות והוצאות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים:
(32)	192	1,133	חלק (ברווחי) בהפסדי חברות כלולות
6,779	9,151	8,697	פחת והפחתות
-	4,378	3,351	הפחתות בגין ירידת ערך נכסים, נטו
-	480	480	עלות תשלום מבוסס מניות
2,279	(1,605)	5,551	מיסים על ההכנסה (הטבת מס)
(755)	-	402	הפסד (רווח) מממוש רכוש קבוע, נטו
(1,168)	85	537	עליה (ירידה) בהתחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
-	300	-	ויתור על שכר בעלי ענין
3,400	4,743	6,116	הוצאות מימון, נטו
<u>15,785</u>	<u>11,468</u>	<u>35,296</u>	
			שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות:
7,424	(13,229)	(6,691)	ירידה (עליה) בלקוחות ובהכנסות לקבל
88	(4,143)	(505)	ירידה (עליה) בחייבים ויתרות חובה
(874)	(395)	(1,504)	עליה במלאי
(1,695)	(5,197)	(3,511)	ירידה בספקים ונותני שירותים
(26,040)	26,617	(14,934)	עליה (ירידה) במקדמות מלקוחות
(10,784)	27,019	(5,686)	עליה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות
<u>(31,881)</u>	<u>30,672</u>	<u>(32,831)</u>	
<u>(16,096)</u>	<u>42,140</u>	<u>2,465</u>	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת לפני מימון ומיסים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לודן חברה להנדסה בע"מ

דוחות מאוחדים על תזרימי מזומנים

נספח ב' - פעולות עיקריות שלא במזומן:

<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	
<i>אלפי ש"ח</i>			
500	-	-	חייבים בגין רכוש קבוע
2,688	-	-	הלוואות ללקוח כנגד פרעון אשראי לקוחות - מוצגת בנכסים שאינם שוטפים
5,921	1,200	-	זכאים בגין רכישת זכויות בחברה מאוחדת (באור 9-ה')
5,921	-	-	חייבים בגין מכירת זכויות בחברה מאוחדת (באור 9-ה')
10,000	-	-	הלוואות מוכר בגין רכישת זכויות בחברה מאוחדת (באור 9-ה')
-	6,540	-	אופציית PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

נספח ג' - חברה בת ופעילויות שנרכשו ואוחדו לראשונה

<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	
<i>אלפי ש"ח</i>			
			נכסים של חברות הבת והפעילות שנרכשה ליום איחודן, למעט מזומנים ושווי מזומנים
(5,445)	(39,909)	-	התחייבויות החברה הבת והפעילות שנרכשה ליום איחודן
5,018	32,133	-	קשרי לקוחות, צבר הזמנות ומוניטין
-	(11,487)	-	מיסים נדחים
-	1,353	-	זכאים בגין רכישת זכויות בחברה מאוחדת
-	1,200	-	אופציית PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	8,682	-	יתרה שטרם שולמה
570	-	-	
143	(8,028)	-	

א. תיאור כללי של החברה ופעילותה

לודן חברה להנדסה בע"מ (להלן - "החברה" או "החברה האם") התאגדה בישראל ביום 26 באוקטובר 1977 וכתובתה הרשמית היא: רחוב גרניט 6 פתח תקווה. החברה הינה חברה ציבורית, מניותיה ואגרות החוב שהנפיקה, רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה, כוללים את הדוחות הכספיים של החברה והחברות המאוחדות (כל אלה להלן - "הקבוצה"), וכן את זכויות הקבוצה בחברות כלולות, כל אלה כמפורט בבאור 9 לדוחות הכספיים. הקבוצה פועלת בארץ ובחו"ל ולה 3 תחומי פעילות עיקריים המתבצעים בשלושת מגזרי פעילותה: מגזר פעילות הנדסה, מגזר פעילות תוכנה ובקרה ומגזר פעילות אנרגיה ואיכות הסביבה. לעניין תיאור פעילות המגזרים ראה באור 29.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

- **תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS")** - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- **חברה מאוחדת** - חברה אשר לחברה שליטה בה (כהגדרתה ב- IFRS 10) ואשר דוחותיה מאוחדים עם דוחות החברה.
- **פעילות משותפות** - חברה בשליטה משותפת עם גורמים אחרים, אשר ביניהם קיים הסדר לשליטה משותפת על הזכויות בנכסים וההתחייבויות של הפעילות המשותפת אשר מוצגים בדוחות החברה לפי חלקה היחסי בנכסים ובהתחייבויות, בהכנסות ובהוצאות של אותה פעילות.
- **עיסקה משותפת** - חברה בשליטה משותפת עם גורמים אחרים, אשר ביניהם קיים הסדר לשליטה משותפת בנכסים נטו של ההסדר. השקעת הקבוצה בה, במישרין או בעקיפין, נכללת בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
- **חברה כלולה** - חברה אשר לקבוצה השפעה מהותית בה, ואשר השקעות הקבוצה בה, במישרין או בעקיפין, נכללות בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
- **חברה מוחזקת** - חברה מאוחדת, חברה בשליטה משותפת וחברה כלולה.
- **הקבוצה** - החברה והחברות המוחזקות.
- **בעל עניין ובעל שליטה** - כהגדרתם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968, על תקנותיו.
- **צד קשור** - כהגדרתו בתקן חשבונאות בינלאומי 24.
- **פרויקט Turn-Key** - פרויקט במתכונת של אחריות כוללת, במסגרתו אחראית הקבוצה לתכנון, רכש וביצוע כולל של כל שלבי הפרויקט.

ג. הדוחות הכספיים המאוחדים אושרו לפרסום ע"י דירקטוריון החברה ביום 28 במרץ, 2017.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) הצהרה לגבי יישום תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)

הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - תקני IFRS) והבהרות להם שפורסמו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB). עיקרי המדיניות החשבונאית המפורטים בהמשך יושמו באופן עקבי לגבי כל תקופות הדיווח המוצגות בדוחות כספיים מאוחדים אלה.

(2) תקנות ניירות ערך

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התשי"ע - 2010.

(3) בסיס הדיווח בדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של הקבוצה ערוכים על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות פיננסיות מסוימים המוצגים בהתאם לשווים ההוגן דרך רווח והפסד. נכסים לא כספיים בישראל (בעיקר רכוש קבוע ורכוש אחר) ופריטי הון, נמדדו לפי העלות ההיסטורית המותאמת לשינויים במדד המחירים לצרכן וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2004.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לתקני IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים וכן על הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם של אומדנים אלה, לרבות אלו שמקורם בסביבת הפעילות הכלכלית של חברות הקבוצה, נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

לודן חברה להנדסה בע"מ
באורים לדוחות הכספיים

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית – המשך

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת - המשך

אומדנים קריטיים

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית והם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

<u>אומדן קריטי</u>	<u>ההנחות העיקריות</u>	<u>השלכות אפשריות של פרטים בבאור האומדן</u>
1. סיכויי התביעות המשפטיות כנגד חברות הקבוצה מוערכות בהסתמך על חוות דעת היועצים המשפטיים של הקבוצה. הערכות אלה מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים.	סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד חברות הקבוצה מוערכות בהסתמך על חוות דעת היועצים המשפטיים של הקבוצה. הערכות אלה מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים.	18.ד. תוצאות התביעה תהיינה שונות מהערכות החברה. יצוין כי במרבית המקרים החשיפה מוגבלת לאור פוליסות הביטוח שיש לחברה.
2. ירידת ערך נכסים	החברה בוחנת בכל תאריך מאזן האם אירעו אירועים או חלו שינויים בנסיבות המצביעות על ירידת ערך של הנכסים הלא כספיים (מוחשיים ולא מוחשיים למעט מוניטין). במידת הצורך החברה, בסיוע גורמים חיצוניים המתמחים בתחום, בוחנת את הסכום בר השבה תוך היוון של תזרימי המזומנים, לפי שיעורי היוון המשקפים את הסיכון הספציפי ועלות הכסף על פני זמן. האומדנים נקבעים בהתבסס על ניסיון העבר לגבי נכס או נכסים דומים, ועל הערכת החברה באשר לתנאים הכלכליים שישררו במהלך יתרת אורך החיים השימושיים של הנכס.	9. - חברות שינויים בהערכות או שינויים באומדנים, יכולים להביא לשינויים מהותיים בערכי הנכסים הלא כספיים הכלולים בדוחות הכספיים.
3. ירידת ערך מוניטין	החברה, בסיוע גורמים חיצוניים המתמחים בתחום, בוחנת אחת לשנה את סכום בר השבה של היחידה מניבת המזומנים, אליה מיוחס המוניטין, אשר מתבסס על שווי השימוש שלה, שנקבע בעזרת מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים.	12.ג. שינויים באומדנים יכולים להביא לשינוי מהותי בסכום המוניטין הכלול בדוחות הכספיים.
4. עבודות הנדסה על פי חוזה ביצוע	שינויים באומדנים יכולים להביא לשינוי מהותי בנכסים ובתוצאות הפעולות.	2.טו. שינויים באומדנים יכולים להביא לשינוי מהותי בנכסים ובתוצאות הפעולות.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך
 ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת - המשך

<u>פרטים</u>	<u>השלכות אפשריות של</u>	<u>ההנחות העיקריות</u>	<u>אומדן קריטי</u>
<u>בביאור</u>	<u>האומדן</u>		
17	בהנחות שינויים האקטואריות עשויים להשפיע על ערכן הפנקסני של התחייבויות הקבוצה לתשלום בגין סיום יחסי עובד מעביד.	הערך הנוכחי של התחייבות הקבוצה בגין סיום יחסי עובד מעביד מתבסס על מספר רב של נתונים, אשר נקבעים על בסיס הערכה אקטוארית, תוך שימוש במספר רב של הנחות, לרבות שיעור היוון. הנחות מפתח אחרות נקבעות בהתבסס על התנאים השוררים בשוק, ועל בסיס הניסיון שנצבר בקבוצה.	5. הטבות לעובדים
27	שינוי באומדן ההנהלה, עלול להוביל לשינויים מהותיים בערכם בספרים של נכסי מיסים נדחים.	נכסי מיסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצרכי מס ובגין הפרשים זמניים לניכוי, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. אומדן ההנהלה על מנת לקבוע את סכום נכסי המיסים נדחים, מתבסס על העיתוי וסכום ההכנסה החייבת העתידית.	6. נכסי מיסים נדחים

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ג. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של החברה ושל חברות שלחברה יש שליטה בהן וכן איחוד יחסי של פעילויות משותפות, המוחזקות בשליטה משותפת. שליטה מתקיימת כאשר החברה חשופה או שיש לה זכויות, לתשואות משתנות הנובעות מהחזקתה בחברה הנשלטת וכאשר לחברה יש את היכולת, במישרין או בעקיפין, להשפיע על אותן תשואות באמצעות הפעלת כח על החברה הנשלטת. בבחינת שליטה נלקחה בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות שניתנות למימוש בתאריך הדוח על המצב הכספי. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

יתרות ועסקאות הדדיות בין חברות הקבוצה בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את חלקן ברווח או בהפסד ובנכסים נטו שאינם מוחזקים על ידי הקבוצה והן מוצגות במסגרת ההון בסכום נפרד.

החברה מקצה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה את חלקם בהפסדי חברות מאוחדות, בהתעלם ממחויבויותיהם לבצע השקעות נוספות בחברה המאוחדת, וזאת גם בסכומים העולים על חלקם של בעלי זכויות אלה בהון של אותה חברה.

תוצאות עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, מכירת זכויות בחברה מאוחדת כאשר נשמרת השליטה בה, וכן עודף עלות רכישת חלק נוסף באותה החברה לאחר השגת השליטה, נזקפים להון.

אופציית מכר (PUT) שהונפקה על ידי הקבוצה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, המסולקת במזומן או במכשיר פיננסי אחר, מוכרת כהתחייבות בגובה הנוכחי השווי ההוגן של תוספת המימוש. בתקופות העוקבות, שינויים בשווי ההוגן של תוספת המימוש מוכרים בדוח רווח והפסד. חלקם של בעלי החברה ברווחי חברת הבת, כולל את חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה, להם הנפיקה הקבוצה אופציית מכר כאמור.

ד. צירופי עסקים ומוניטין

כל צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה. בשיטה זו מזוהים הנכסים וההתחייבויות של העסק הנרכש בהתאם לשווי ההוגן במועד הרכישה, וכל זכויות בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בישות הנרכשת מוצגות לפי חלקם נטו של פריטים אלו. שווי הנכסים וההתחייבויות שנרכשו ניתנים להתאמה עד שנים עשר חודשים ממועד הרכישה.

לגבי צירופי עסקים שאירעו לאחר 1 בינואר 2007 - המוניטין נמדד לראשונה כהפרש בין עלות הרכישה לבין חלק החברה בשווי הוגן נטו של הנכסים המזוהים, ההתחייבויות המזוהות וההתחייבויות התלויות של העסק הנרכש. לאחר ההכרה הראשונית נמדד המוניטין לפי עלות בניכוי הפסדים נצברים מירידת ערך. כאשר עודף זה הוא שלילי (מוניטין שלילי), הוא נזקף מיידית לרווח והפסד. המוניטין אינו מופחת באופן שיטתי. לצורך בחינת קיום ירידת ערך, המוניטין מוקצה לכל אחת מהיחידות מניבות המזומנים של הקבוצה.

לגבי צירופי עסקים שאירעו לפני 1 בינואר 2007, אימצה החברה את ההקלה ב-IFRS 1 ובחרה שלא ליישם את הוראות IFRS-3 למפרע. לפיכך, עבור רכישות שאירעו לפני 1 בינואר 2007 המוניטין ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ה. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות

הדוחות הכספיים ערוכים בשקלים חדשים, מטבע הפעילות של החברה, שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ואת עסקאותיה.

מטבע הפעילות נקבע בנפרד עבור כל חברה מוחזקת, ולפי מטבע זה נמדדים מצבן הכספי ותוצאות פעולותיהן.

כאשר מטבע הפעילות של חברה מוחזקת שונה מזה של החברה, החברה המוחזקת מהווה פעילות חוץ שנתוני דוחותיה הכספיים מתורגמים לצורך הכללתם בדוחות הכספיים של החברה כלהלן:

א) נכסים והתחייבויות (כולל מספרי השוואה) מתורגמים לפי שער סגירה בכל תאריך מאזן, מוניטין וכל התאמות שווי הוגן לסכום הפנקסני של הנכסים והתחייבויות במועד רכישת פעילות חוץ (מטופלים כנכסים והתחייבויות של פעילות החוץ) מתורגמים לפי שער הסגירה, בכל תאריך מאזן.

ב) הכנסות והוצאות לכל התקופות המוצגות בדוח הרווח והפסד (כולל מספרי השוואה) מתורגמים לפי שערי חליפין ממוצעים בכל התקופות המוצגות; אולם, במקרים בהם חלו תנודות משמעותיות בשערי החליפין, הכנסות והוצאות מתורגמים לפי שערי החליפין כפי שהיו במועד העסקאות עצמן.

ג) הון מניות, קרנות הון ותנועות הוניות אחרות תורגמו לפי שער חליפין היסטורי במועד התהוותן.

ד) יתרת הרווח תורגמה בהתבסס על יתרת הפתיחה שתורגמה לפי שער החליפין לאותו מועד ותנועות רלבנטיות נוספות במשך התקופה תורגמו כאמור בסעיפים ב' ו-ג' לעיל.

ה) כל הפרשי השער שנוצרו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בסעיף נפרד בהון, בקרן הון "קרן מהפרשי תרגום". כאשר פעילות חוץ הינה חברה בת שאינה בבעלות מלאה של הקבוצה, החלק היחסי של הפרשי השער בגין פעילות החוץ מוקצה לזכויות שאינן מקנות שליטה.

ו) בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה, השפעה מהותית או שליטה משותפת, הסכום המצטבר בקרן הפרשי תרגום שנובע מפעילות החוץ, נזקף לרווח והפסד.

ז) הלוואות בין חברות הקבוצה, אשר אין כוונה לסלקן והן אינן צפויות להיפרע בעתיד הנראה לעין (ולפיכך מהוות במהותן חלק מההשקעה בפעילות חוץ), מטופלות כחלק מההשקעה, כאשר הפרשי שער הנובעים מהלוואות אלו נזקפים לאותו סעיף בהון, כאמור בסעיף ה' ו-ו' לעיל. הפרשי שער בגין הלוואה במטבע חוץ המהווה גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ, נזקפים, בניכוי השפעת המס לאותו סעיף בהון, כאמור בסעיף ה' ו-ו' לעיל. במועד מימוש ההשקעה נטו, הפרשי תרגום אלו נזקפים להוצאות או הכנסות מימון.

2. עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע שאינו מטבע הפעילות מתורגמות למטבע הפעילות על בסיס שערי החליפין נכון ליום ביצוע העסקה. הפרשי שער הנובעים מיישוב עסקאות כאמור ומתרגום סכומי נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ על בסיס שערי סוף התקופה, נזקפים לדוחות רווח והפסד.

ו. מלאי

המלאי מוערך לפי העלות, על בסיס "נכנס ראשון - יוצא ראשון", או שווי מימוש נטו, כנמוך שבהם. שווי מימוש נטו הינו אומדן מחיר מכירה במהלך העסקים הרגיל, בניכוי אומדן עלויות השלמה והעלויות הדרושות לביצוע המכירה.

ז. עבודות הקמה בתהליך

עבודות הקמה בתהליך, משקפות את הסכום ברוטו שטרם הוצאו חשבונות בגינו, הצפוי להתקבל מהלקוחות בגין עבודה שבוצעה עד לאותו מועד. סכום זה נמדד לפי העלויות שהתהוו בתוספת רווחים שהוכרו.

עבודות הקמה בתהליך מוצגות בדוח על המצב הכספי כחלק מסעיף לקוחות והכנסות לקבל. במקרים בהם התשלומים שנתקבלו מלקוחות עולים על העלויות שהתהוו בתוספת רווחים שהוכרו, ההפרש מוצג בדוח על המצב הכספי כמקדמות מלקוחות.

ח. השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברות כלולות ובעסקאות משותפות נכללות בדוחות הכספיים תוך שימוש בשיטת השווי המאזני. על פי שיטת השווי המאזני, השקעות בחברות כלולות במאזן המאוחד בעלות המותאמת לשינויים שאירעו לאחר הרכישה בחלקה של הקבוצה בנכסים נטו, לרבות קרנות הון, בניכוי ירידת ערך, במידה וחלה, בערכה של החברה הכלולה. הפסדי חברה כלולה העולים על זכויות החברה באותה חברה (כולל זכויות כלשהן לזמן ארוך אשר במהותן הינן חלק בהשקעות הקבוצה נטו, בחברה הכלולה) אינם מוכרים אלא אם קיימת מחויבות משפטית או משתמעת של הקבוצה לשלם, או שבוצעו תשלומים בעבור החברה הכלולה.

עודף עלות הרכישה של חברה כלולה מעל חלקה של הקבוצה בשווי ההוגן של נכסים מזוהים, התחייבויות והתחייבויות תלויות של החברה הכלולה שהוכרו במועד הרכישה, מוכר כמוניטין. המוניטין נכלל בערך הפנקסני של ההשקעה בחברה הכלולה, ונבחן לצורך ירידת ערך כחלק של ההשקעה. עודף כלשהו של חלק הקבוצה בשווי ההוגן נטו של נכסים מזוהים, התחייבויות והתחייבויות תלויות על עלות הרכישה של החברה הכלולה, לאחר הערכה חוזרת, מוכר מיידיית בדוח הרווח והפסד.

ט. רכוש קבוע

(1) הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה, וכן עלויות פירוק ופינוי הפריטים ושיקום האתר בו ממוקם הפריט. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד שנרכש, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

ט. רכוש קבוע - המשך

(1) הכרה ומדידה - המשך

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערך בספרים, ומוכרים נטו בסעיף הכנסות אחרות בדוח רווח והפסד.

(2) עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בפריט תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

(3) פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריט הרכוש הקבוע. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות אינן מופחתות. אומדן שיעורי הפחת, בהתבסס על אורך החיים השימושי לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואתיות, הינו כדלקמן:

	%	
	2	מבנים
	10-33 (בעיקר 33%)	ציוד
	6-20 (בעיקר 10%)	ריהוט משרדי
	15	כלי רכב
	10	שיפורים במושכר

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

שיפורים במושכר מופחתים לאורך תקופת השכירות (כולל האופציה שבידי החברה להארכת תקופת השכירות), שאינה עולה על אורך חייו השימושיים המשוער של הנכס.

י. נכסים חכורים

חכירות, בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות. לעניין תקן חדש IFRS 16 ראה באור 2 כו'2.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

יא. נכסים בלתי מוחשיים, פרט למוניטין

נכסים בלתי מוחשיים הם נכסים לא כספיים ניתנים לזיהוי חסרי מהות פיזית. נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושי בלתי מוגדר אינם מופחתים, ונבדקים לצורך בחינת ירידת ערך אחת לשנה, או בכל עת שקיים סימן, המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך בהתאם להוראות IAS 36. אומדן משך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושי בלתי מוגדר, נבחן בתום כל שנת דיווח. שינוי אומדן אורך החיים השימושי של נכס בלתי מוחשי המשתנה מבלתי מוגדר למוגדר, מטופל בדרך של "מכאן ולהבא".

לעניין הטיפול החשבונאי במוניטין ראה באור 2-ד'.

נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו במסגרת צירופי עסקים הינם מזוהים ומוכרים בנפרד ממוניטין כאשר הם עומדים בהגדרת נכס בלתי מוחשי ושוויים ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן. העלות של נכסים בלתי מוחשיים כאלה היא שווים ההוגן במועד צירוף העסקים.

בתקופות העוקבות להכרה הראשונית, נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו במסגרת צירופי עסקים מוצגים לפי עלותם בניכוי הפחתה והפסדים מירידת ערך שנצברו. הפחתת נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר, מחושבת על פני משך החיים השימושי המשוער שלהם. אומדן משך החיים ושיטת הפחתה נבחנים בתום כל שנת דיווח כאשר השפעת שינויי אומדן מטופלת בדרך של "מכאן ולהבא".

הפחתת נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושי מוגדר נערכת על פי האומדנים כדלקמן:

אורך חיים שימושי

על בסיס השימוש הצפוי עד 5-10 שנים (בעיקר 10)	בסיס לקוחות
על בסיס השימוש בפועל	צבר הזמנות
על בסיס השימוש הצפוי 2-10 שנים (בעיקר 5)	הסכם אי תחרות
על בסיס השימוש 5 שנים	הוצאות פיתוח
על בסיס השימוש הצפוי 3-5 שנים	תוכנות

הוצאות פיתוח של מוצרים ויישומים חדשים, העומדות במבחנים שנקבעו בתקינה, מהוונות ומופחתות על פני תקופת ההנאה הצפויה החל מתחילת מכירת המוצרים.

מבחנים אלו כוללים בין השאר, בחינת קיומן הסביר של הטבות כלכליות שיצמחו לחברה ממוצרים ויישומים אלה וכן את האפשרות למדוד באופן אמין, את עלותן של הוצאות המהוונות.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י.ב. מכשירים פיננסיים

(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים מזומנים ושווי מזומנים, פקדונות מיועדים, השקעות במניות ובמכשירי חוב, לקוחות וחיובים אחרים.

ההכרה לראשונה בנכסים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן בתוספת, לגבי נכסים שאינם מוצגים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד, כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, נכסים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

נכס פיננסי מוכר כאשר הקבוצה מקבלת על עצמה את התנאים החוזיים של המכשיר. נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכסים הפיננסיים פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה לאחרים את הנכסים הפיננסיים מבלי להשאיר בידה שליטה בנכס או מעבירה למעשה את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהנכס. רכישות ומכירות של נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה, מוכרות במועד קשירת העסקה, משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס.

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

הלוואות וחיובים

הלוואות ויתרות חובה הינן נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות ויתרות חובה נמדדות לפי העלות המופחתת לפי שיטת הריבית האפקטיבית לאחר ייחוס של עלויות עסקה ובניכוי הפסדים לירידת ערך.

(2) התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

התחייבויות פיננסיות של החברה כוללות אגרות חוב שהנפיקה, הלוואות ואשראי שנתקבלו מתאגידים בנקאיים ואחרים, אשראי ספקים וזכאים אחרים. הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר התחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית – המשך

י.ב. מכשירים פיננסיים – המשך

(3) קיזוז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי, כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו, או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית. הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית בכל מצב ואסור שתהיה תלויה באירוע עתידי.

(4) נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור שינוי המדד בפועל ונוקף לדוחות רווח והפסד.

(5) הון מניות

מניות רגילות

הוצאות הנפקת מניות רגילות וכתבי אופציה למניות, מוצגים כהפחתה מההון.

י.ג. ירידת ערך נכסים

(1) נכסים פיננסיים

ירידת ערך של נכס פיננסי נבחנת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס.

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית.

כל ההפסדים מירידת ערך נוקפים לרווח והפסד.

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים נוקף לרווח והפסד.

(2) נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם נכסי מלאי ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. הקבוצה מבצעת אחת לשנה, הערכה של סכום בר ההשבה של מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או שאינם זמינים לשימוש או באופן תכוף יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך.

סכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה). בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מיסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הכסף בתקופת היוון והסיכונים הספציפיים המתחייבים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה, למטרת בחינת ירידת ערך, ליחידות מניבות מזומנים אשר צפויות להניב הטבות מצירוף העסקים.

(2) נכסים שאינם פיננסיים - המשך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי. הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. כאשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שהפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

(3) השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך. מוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה, אינו מוכר כנכס נפרד ולכן לא נבחן בנפרד לירידת ערך. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך ההשקעה, מתבצעת הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה כגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה. בקביעת שווי השימוש של ההשקעה, הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים שיופקו על ידי החברה הכלולה והתמורה ממימושה או הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים החזוי שינבע מדיבידנד והמימוש הסופי.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י. הטבות לעובדים

(1) הטבות לאחר סיום העסקה

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לאחר העסקה. התכניות ממומנות בדרך כלל על ידי הפקדות לחברות ביטוח או לקופות פיצויים מרכזיות, והן מסווגות כתכניות הפקדה מוגדרת וכן כתכניות הטבה מוגדרת.

(א) תכניות להפקדה מוגדרת

מחויבויות הקבוצה להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד במועד בו נוצרת המחויבות להפקיד.

(ב) תכניות להטבה מוגדרת

מחויבות נטו של הקבוצה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שיגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לריבית הנגזרת מעקום ריבית המבוסס על תשואות אגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד פירעון דומים לתנאי המחויבות של הקבוצה.

החישובים נערכים על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

כאשר לפי תוצאות החישובים נוצר נכס לקבוצה, מוכר נכס עד לסכום נטו של הערך הנוכחי של ההטבות הכלכליות הזמינות, בצורה של החזר מהתוכנית או הקטנה בהפקדות עתידיות לתוכנית. הטבה כלכלית בצורת החזרים או הקטנת הפקדות עתידיות תחשב זמינה, כאשר ניתן לממשה במהלך חיי התוכנית או לאחר סילוק המחויבות.

כאשר קיימת חובה, במסגרת דרישת הפקדה מזערית, לתשלום סכומים נוספים ביחס לשירותים שניתנו בעבר, מכירה החברה במחויבות נוספת (הגדלת התחייבות נטו או הקטנת נכס נטו), במידה בה סכומים כאמור לא יהיו זמינים כהטבה כלכלית, בצורה של החזר מהתוכנית או הקטנה בהפקדות עתידיות.

רווחים והפסדים אקטואריים בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך נזקפים לרווח כולל אחר במועד היווצרותם. עלות שירותי עבר מוכרת ברווח והפסד במועד תיקון התוכנית או במועד ההכרה בעלויות בגין שינוי מבני לפי IAS 37 או בהטבות בגין פיטורין, לפי המוקדם מביניהם. רווחים והפסדים אקטואריים שנזקפו לרווח כולל אחר לא יסווגו מחדש לרווח או הפסד במועד מאוחר יותר.

(2) הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר סיום העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון של המחויבות נקבע בהתאם לריבית הנגזרת מעקום ריבית המבוסס על תשואות אגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה שהמטבע שלהן ומועד הפירעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

י.ד. הטבות לעובדים - המשך

(3) הטבות לטווח קצר

מחויבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר נמדדות על בסיס לא מהוון, וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות נשוא ההטבה. הפרשה בגין הטבות לעובדים לזמן קצר בגין בונוס במזומן, מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד בעבר וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

(4) עסקאות תשלומים מבוססי מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של כתבי אופציה לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון, בסעיף עודפים, על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לכתבי האופציה. הסכום שנזקף כהוצאה מותאם על מנת לשקף את כתבי האופציה למניות אשר צפויים להבשיל.

השווי ההוגן של הסכום המגיע לעובדים בגין זכויות לעליית ערך מניות, המסולקות במזומן, נזקף כהוצאה, כנגד גידול מקביל בהתחייבויות, על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לתשלום. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל מועד דיווח, וכן במועד הסילוק. כל שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות נזקף כהוצאת שכר ברווח והפסד.

טו. הכרה בהכנסות

ההכנסות מוכרות בדוח רווח והפסד כאשר סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן, צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לחברה וכן העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן. ההכנסות נמדדות על פי שווי ההוגן של התמורה בעסקה בניכוי הנחות מסחריות, הנחות כמות והחזרות.

1. ההכנסה מעבודות על-פי חוזי ביצוע מוכרת לפי שיטת "שעור ההשלמה" בהתאם לקביעות תקן חשבונאות בינלאומי מס' 11 "חווה הקמה". שיעור ההשלמה בפרוייקטים "עתידי ציוד וחומרים" נקבע לפי היחס בין העלויות שהושקעו בפועל לבין אומדן סך העלויות הצפויות או לפי שלב הביצוע ההנדסי, וזאת בהתאם לאופי הפרוייקט, אשר להערכת החברה משקף באופן המהימן ביותר את שלבי קידום הפרוייקט ושיעור ההשלמה; בפרוייקטים המאופיינים ברכישות המתבצעות שלא במקביל להתקדמות העבודה בפועל, שיעור ההשלמה מחושב לפי שלב הביצוע ההנדסי הנקבע ע"י מהנדס הפרוייקט ובמקרים אחרים לפי יחס העלויות שהושקעו. השיטה נקבעת בתחילת הפרוייקט ונשמרת לאורך כל חי הפרוייקט. בפרוייקטים של מתן שירותים בתמורה לסכום קבוע, שיעור ההשלמה נקבע על בסיס גמר שלבים הנדסיים של העבודה, המחושב בעיקר על בסיס שעות העבודות שהושקעו לעומת סך השעות הצפויות להשלמת הפרוייקט. ההכרה בהכנסות, מותנית בכך שההכנסות והעלויות ניתנות לאומדן סביר וקיימת אפשרות להשלים את הפרוייקט ולעמוד בהתחייבויות חוזיות כלפי הלקוחות. כל עוד לא מתקיימים תנאים אלה, תוכר ההכנסה בגובה העלויות שהוצאו ואשר השבתן צפויה ("הצגת מרווח אפס"). לגבי עבודות בהן צפוי הפסד נזקפת הפרשה למלוא ההפסד הצפוי.

2. ההכרה בהכנסה, מעבודות שהתמורה בגינן מבוססת על שעות עבודה או על בסיס כתבי כמויות, מחושבת לפי מחיר מוסכם לשעת עבודה או לכתב כמויות בהתאמה ונרשמת באופן שוטף, על סמך מספר שעות העבודה שהושקעו בכל עבודה, או מספר כתבי הכמויות שהושלמו.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

טו. הכרה בהכנסות - המשך

3. הכנסה ממכירת רישיונות תוכנה (בעיקר "תוכנות מדף" של ספקים אחרים) מוכרת כאשר: בוצעה מסירת התוכנה ללקוח, קיימות ראיות לקיום הסכם מכירה, סכום ההכנסות ניתן לקביעה באופן מהימן וגביית התמורה צפויה.
בעבודות לאספקת שירותים שמרכיב התוכנה הינו משני לשירותים בכללותם, נזקפת ההכנסה לפי "שעור השלמה" בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מס' 11.
4. הכנסות משירותים במסגרת הסכמי אחזקה, מוכרות בשיטת הקו הישר באופן יחסי על פני תקופת ההסכם. הכנסות משירותים במסגרת התקשרות מזדמנת מוכרת עם מתן השירות באם זרימתן של ההטבות הכלכליות המיוחסות למתן השירות בידי החברה הינה ודאית.
5. כאשר ההכנסה מתקבלת בתנאי אשראי חריגים (וזאת בהשוואה לתנאי האשראי המקובלים בענף וכן למדיניות האשראי המקובלת של החברה), מפוצלת תמורת המכירה בהתאם לריבית המקובלת בשוק בין מרכיב המכירה למרכיב המימון.
6. הכנסות מריבית או דיבידנדים, הנובעות משימוש שעושים אחרים בנכסי החברה מוכרות על בסיס צבירה בשיטת הריבית האפקטיבית.
7. לעניין ההכרה בהכנסה, ראה גם ביאור 2-כו'-1 בדבר תקן חשבונאות חדש אשר טרם יושם.

טז. הפרשות

(1) כללי

הפרשות נעשות כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, בגינן צפוי שימוש במשאבים כלכליים הניתנים לאומדן באופן מהימן על מנת לסלק את המחויבות.
הסכום המוכר כהפרשה משקף את האומדן הטוב ביותר של ההנהלה לגבי הסכום שיידרש ליישוב המחויבות במועד המאזן, תוך התחשבות בסיכונים ובאי הוודאות הכרוכים במחויבות. הערך הפנקסני של ההפרשה הוא בגובה הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים החזויים.
שינויים בגין מרכיבי ערך הזמן שחלף ייזקפו לדוח רווח והפסד.
כאשר צד שלישי אמור לשאת בסכום הדרוש ליישוב המחויבות בהווה, כולה או חלקה, מכירה הקבוצה בנכס, בגין ההשבה, עד לגובה ההפרשה שהוכרה, רק כאשר וודאי למעשה שהשיפוי יתקבל וכן ניתן לאומדו באופן מהימן.

(2) אחריות

ההוצאות המשוערות בגין אחריות המוצר, הנאמדות על בסיס ניסיון העבר, נזקפות לחשבון הרווח וההפסד בתקופה בה נרשמות ההכנסות מאותם מוצרים.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

טז. הפרשות - המשך

(3) חוזים מכבידים

מחויבויות בהווה הנובעות מחוזים מכבידים מוכרות ונמדדות כהפרשות. חוזה מכביד הינו חוזה, אשר העלויות הבלתי נמנעות של הקבוצה לצורך עמידה במחויבות עולות על התועלות הכלכליות הצפויות להיות מופקות בגיננו.

(4) חובות מסופקים

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים המשקפות בצורה נאותה, לפי הערכת ההנהלה, את ההפסד הגלום בחובות, שגבייתם מוטלת בספק. בקביעת נאותות ההפרשות התבססה ההנהלה, בין היתר, על הערכת הסיכון על סמך המידע שבידה בדבר מצבם הכספי של החייבים, היקף פעילותם והערכת הביטחונות שנתקבלו מהם. חובות מסופקים, אשר לדעת הנהלת החברה אין סיכוי לגבותם, נמחקים מספרי החברה על פי החלטת ההנהלה.

(5) תביעות משפטיות

ההפרשה בגין תביעות נכללת כאשר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not), כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן.

יז. הכנסות והוצאות מימון

הכנסות מימון כוללות הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים בגין מניות סחירות, רווחים ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים מהפרשי שער (נטו) ורווחים ממכשירי גידור המוכרים ברווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית על הלוואות שנתקבלו, שינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, הפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים והפסדים ממכשירי גידור המוכרים ברווח והפסד. עלויות האשראי נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

רווחים והפסדים מהפרשי שער מדווחים בנטו, בהכנסות או בהוצאות מימון בהתאם.

יח. מיסים על ההכנסה

מיסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד כוללים מיסים שוטפים ונדחים. תוצאות המס בגין מיסים שוטפים או נדחים נזקפות לדוח רווח והפסד למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים ישירות להון, או ברווח כולל אחר. במקרים אלה השפעת המס אף היא נזקפת לסעיף הרלבנטי בהון או ברווח כולל אחר.

1. מיסים שוטפים

חבות בגין מיסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך המאזן הדוח על המצב הכספי, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

יח. מיסים על ההכנסה - המשך

2. מיסים נדחים

מיסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס ובשל הפסדים וניכויים להעברה, למעט מספר מצומצם של חריגים.

יתרות המיסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר מיסים אלה ייקפו לדוח רווח והפסד או להון, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך המאזן הדוח על המצב הכספי. סכום המיסים הנדחים בדוח רווח והפסד מבטא את השינויים ביתרות הנ"ל בתקופת הדוח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את ההפרשים הזמניים. נכסי המיסים הנדחים נבדקים בכל תאריך חתך, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתמשו, הם מופחתים.

בחישוב המיסים הנדחים, לא מובאים בחשבון המיסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד קרוב לוודאי שמכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא מובאים בחשבון מיסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבדנדים, וזאת לאור מדיניות הקבוצה שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנדים הכרוכים בתוספת מס, יוצרת החברה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה להתחייב בה.

נכסי מיסים נדחים והתחייבויות מיסים נדחים מוצגים במאזן כנכסים בלתי שוטפים והתחייבויות לזמן ארוך, בהתאמה. מיסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית בת אכיפה המאפשרת קיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטף והמיסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

יט. רווח למניה

החברה מחשבת את סכומי הרווח הבסיסי למניה לגבי רווח או הפסד, המיוחס לבעלים של החברה על ידי חלוקת רווח או הפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה, בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור במהלך תקופת הדיווח. לצורך חישוב הרווח המדולל למניה מתאמת החברה את הרווח או הפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות, ואת הממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הפוטנציאליות המדללות.

כ. עסקאות עם בעל שליטה

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה נמדדים לפי שווים ההוגן במועד העסקה. ההפרש בין השווי ההוגן, לבין התמורה בפועל, נזקף להון.

כא. תקופת המחזור התפעולי

המחזור התפעולי של הקבוצה הינו שנה. עקב כך כוללים הרכוש השוטף וההתחייבויות השוטפות פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כב. דיווח מגזרי

הקבוצה מיישמת את הוראות תקן 8 IFRS, מגזרי פעילות (להלן: "התקן"). התקן קובע כי הדיווח המגזרי יוצג בהתאם ל"גישת ההנהלה", דהיינו בהתאם למתכונת הדיווח הפנימית למקבלי החלטות התפעוליות של הקבוצה. בהתאם לכך מגזר פעילות הינו רכיב של הקבוצה לגבי קיים מידע זמין, העוסק בפעילות עסקית שממנה עשוי להניב הכנסות ובגינה עשויות להתהוות עלויות וכן תוצאותיו התפעוליות נסקרות באופן סדיר על ידי מקבל החלטות התפעוליות הראשי של הקבוצה, על מנת להעריך את הביצועים ולקבל החלטות לגבי המשאבים שיוקצו.

תמחור בין-מגזרי נקבע בהתבסס על מחירי עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

תוצאות, נכסי והתחייבויות המגזר כוללים פריטים המיוחסים ישירות למגזר ופריטים אשר ניתן לייחסם על בסיס סביר. פריטים שלא הוקצו מורכבים בעיקר מהשקעות וההכנסות המיוחסות להן, הלוואות ואשראי וההוצאות המיוחסות, נכסי הקבוצה (בעיקר של מטה החברה) וכן נכסי והתחייבויות מיסים על הכנסה והוצאות המיסים.

הוצאות הונויות של המגזר הן סך העלויות שהתהוו במהלך התקופה לשם רכישת רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים שאינם מוניטין.

כג. שערי חליפין ובסיס הצמדה

(1) יתרות במטבע חוץ או הצמודות אליו, נכללות בדוחות הכספיים לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל והיו תקפים ליום המאזן.

(2) יתרות הצמודות למדד המחירים לצרכן מוצגות בהתאם למדד הידוע האחרון בתאריך המאזן או בהתאם למדד בגין החודש האחרון של תקופת הדיווח, בהתאם לתנאי העסקה.

כד. סיווג מחדש

(1) במהלך השנה שינתה החברה את סיווגם של הוצאות מסויימות ברווח והפסד מסעיף עלות ההכנסות והוצאות פיתוח עסקים לסעיף הוצאות מכירה ושיווק, על מנת לשקף נכונה את מהותן. מספרי השוואה סווגו מחדש לשם עקביות כך שבשנים 2015 ו-2014 נזקפו להוצאות מכירה ושיווק סך של 5,759 אלפי ש"ח ו-1,218 אלפי ש"ח בהתאמה, שסווגו כדלקמן: בשנת 2015, סכום של 4,698 אלפי ש"ח סווג מעלות ההכנסות וסכום של 1,061 אלפי ש"ח מהוצאות פיתוח עסקים. בשנת 2014 סכום של 1,218 אלפי ש"ח סווג מהוצאות פיתוח עסקים.

(2) כמו כן סווגו מחדש סכומים בלתי מהותיים בדוח על המצב הכספי, אשר השפעתם הייתה כדלקמן: גידול של 1,605 אלפי ש"ח בסעיף מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים כנגד קיטון של כ-1,360 אלפי ש"ח בסעיף רכוש קבוע, בעיקר עקב סיווג של העלות המופחתת של תוכנות בחברה מאוחדת וכן כנגד גידול של כ-245 אלפי ש"ח בסעיף התחייבות בשל מיסים נדחים עקב השלמת עבודת PPA.

לסיווגים מחדש לא היתה השפעה על התוצאות העסקיות וההון העצמי של החברה.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כה. יישום לראשונה של פרשנויות ותיקונים לתקני חשבונאות

בתאריך ה-1 בינואר 2016 נכנסו לתוקף פרשנויות ותיקונים לתקני חשבונאות אשר השפעת יישומם של פרשנויות ותיקונים אלה על הדוחות הכספיים איננה מהותית.

כו. תקני חשבונאות חדשים שטרם יושמו ותיקונים לתקנים קיימים שטרם יושמו

1. IFRS 15 - "הכנסות בגין חוזים עם לקוחות"

IFRS 15 - (להלן - "התקן החדש") פורסם על ידי ה- IASB בחודש מאי, 2014.

התקן החדש מחליף בעיקר את IAS 18 "הכנסות" ו- IAS 11 "חוזי הקמה". העיקרון המרכזי של התקן הינו להכיר בהכנסה מחוזים עם לקוחות בדרך המשקפת את העברת השליטה בסחורות או בשירותים המסופקים ללקוחות במסגרת אותם חוזים.

התקן החדש מציג מודל בן חמישה שלבים :

שלב 1 - זיהוי החוזה על הלקוח.

שלב 2 - זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות בחוזה.

שלב 3 - קביעת מחיר העסקה, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי ותמורה שאינה במזומן.

שלב 4 - הקצאת מחיר העסקה למחויבויות הביצוע השונות בחוזה.

שלב 5 - הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע, תוך הבחנה בין קיום מחויבות בנקודת זמן ספציפית לבין קיום מחויבות ביצוע לאורך זמן.

התקן החדש ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018 או לאחוריו. התקן מאפשר אימוץ מוקדם. בשלב זה אין בכוונת החברה לאמץ את התקן באימוץ מוקדם.

התקן החדש מאפשר לבחור ביישום למפרע חלקי עם הקלות מסויימות, לפיו הוא ייושם על חוזים קיימים החל מתקופת היישום לראשונה ואילך ולא תדרש הצגה מחדש של מספרי השוואה. במקרה זה על החברה להכיר בהשפעה המצטברת של היישום לראשונה כתיאום של יתרת הפתיחה של העודפים. לחילופין התקן מאפשר יישום למפרע מלא. החברה מעריכה כי תבחר בגישת יישום למפרע חלקי בעת היישום לראשונה של התקן החדש.

החברה החלה לבחון את השפעת יישום התקן החדש. הגם, שבשלב זה, אין ביכולת החברה לאמוד את השפעתו של התקן החדש על דוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017, החברה מעריכה כי ליישומו של התקן החדש לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

כו. תקני חשבונאות חדשים שטרם יושמו ותיקונים לתקנים קיימים שטרם יושמו – המשך

2. IFRS 16 - חכירות

IFRS16 (להלן -" התקן") פורסם על ידי ה-IASB בינואר, 2016. התקן מחליף את IAS 17 חכירות, IFRIC4 קביעה אם הסדר מכיל חכירה, SIC-15 חכירות תפעוליות - תמריצים ו-SIC-27 הערכת המהות של עסקאות אשר קיים בהן המבנה המשפטי של חכירה. לעניין חוכרים, התקן מציג מודל אחד לטיפול החשבונאי בכל החכירות, לפיו על החברה החוכרת להכיר בנכס ובהתחייבות בגין החכירה בדוחותיה הכספיים. כמו כן, התקן קבוע דרישות גילוי נוספות. התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ינואר 2019, עם אפשרות לאימוץ מוקדם, ובלבד שהחברה מיישמת באימוץ מוקדם גם את תקן IFRS 15. התקן כולל חלופות שונות עבור יישום הוראות מעבר, כך שחברות יוכלו לבחור באחת מהחלופות הבאות בעת היישום לראשונה: יישום רטרואספקטיבי מלא או יישמו תוך התאמת יתרת העודפים למועד היישום לראשונה בגין העסקאות שטרם הסתיימו. החברה טרם החלה בבחינת השלכות אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

3. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9 - "מכשירים פיננסיים"

התקן הסופי כולל מספר תיקונים ולמעשה מבטל את השלבים הקודמים של IFRS 9 שפורסמו בשנים 2009, 2010 ו-2013. בנוסף, התקן מבטל את פרשנות IFRIC 9 "בחינה מחדש של נגזרים משובצים". להלן עיקרי התקן:

נכסים פיננסיים

להלן עיקרי המדידה וההכרה של נכסים פיננסיים;

- לאחר ההכרה לראשונה מכשירי חוב יסווגו ויימדדו לראשונה באחת מהחלופות הבאות: עלות מופחתת, שווי הוגן דרך רווח או הפסד, או שווי הוגן דרך רווח כולל אחר. מודל המדידה ייקבע בהתחשב במודל העסקי של הישות בנוגע לניהול נכסים פיננסיים ובהתאם למאפיינים של תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מאותם נכסים פיננסיים.
- ככלל, מכשירי הון יימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. ניתן ליעד במועד ההכרה לראשונה מכשירי הון לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר. מכשירים שיועדו כאמור לא יהיו כפופים יותר לבחינה לירידת ערך ורווח או הפסד בגינם לא יועבר לרווח או הפסד, לרבות בעת המימוש.
- מכשירי חוב יסווגו מחדש רק כאשר החברה משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסים פיננסיים.
- מכשירי הון שאין להם מחירי שוק מצוטטים בשוק פעיל יימדדו לפי שווי הוגן. יחד עם זאת, התקן מציין שבנסיבות מסוימות עלות עשויה להיות אומדן נאות לשווי הוגן.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית - המשך

כו. תקני חשבונאות חדשים שטרם יושמו ותיקונים לתקנים קיימים שטרם יושמו - המשך

3. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9 - "מכשירים פיננסיים" - המשך

התחייבויות פיננסיות

- בהתחייבות פיננסיות שיועדו במועד ההכרה לראשונה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, שינויים המיוחסים לשינוי בסיכון האשראי של ההתחייבות, ייזקף ישירות לרווח כולל אחר אלא אם זקיפה זו יוצרת או מגדילה חוסר עקביות במדידה החשבונאית.
- בעת מימוש או סילוק ההתחייבות הפיננסית, סכומים שנוקפו לרווח כולל אחר לא יסווגו לרווח או הפסד.

התקן ייכנס לתוקף לגבי תקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018 או לאחריו. יישום מוקדם אפשרי.

ככלל הוראות התקן לגבי נכסים והתחייבויות פיננסיות יישומו למפרע, למעט חריגים מסוימים שמובאים בהוראות המעבר של התקן. עוד נקבע כי חברות שמיישמות את התקן לראשונה לא תחויבנה לתקן את מספרי ההשוואה שלהן לתקופות קודמות. הוראות המתייחסות לגידור יישומו ככלל, בדרך של "מכאן ולהבא" עם יישום למפרע מוגבל.

החברה בוחנת את ההשפעה האפשרית של התקן, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתו על הדוחות הכספיים.

4. תיקונים ל- IAS 7 דוח על תזרימי המזומנים

בחודש ינואר 2016 פורסמו תיקונים ל- IAS 7 דוח על תזרימי המזומנים, הדורשים מתן גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות.

התיקונים יישומו החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2017 או לאחריו. לא נדרש לכלול גילויים בהתייחס לתקופות קודמות.

החברה תכלול את הגילויים הנדרשים בדוחותיה הכספיים הרלוונטים.

באור 3 - שווי הוגן

ביישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה, נדרשת החברה לקבוע את השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות פיננסיים ושאינם פיננסיים. ערכי השווי ההוגן נקבעים לצרכי מדידה ו/או גילוי על בסיס השיטות המתוארות להלן. מידע נוסף לגבי ההנחות ששימשו בקביעת ערכי השווי ההוגן ניתן בבאור המתייחס לאותו נכס או התחייבות.

כל הנכסים והתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1 - מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2 - נתונים שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1, אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3 - נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

א. נכסים בלתי מוחשיים אשר נרכשו בצירוף עסקים

השווי ההוגן מבוסס על הערך המהוון של תזרימי המזומנים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכסים (רמה 3).

ב. עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן של כתבי אופציה לעובדים נמדד באמצעות מודל בלק ושולס. הנחות המודל כוללות את מחיר המניה למועד המדידה, מחיר המימוש של המכשיר, תנודתיות צפויה (על בסיס ממוצע משוקלל של תנודתיות היסטורית המותאם לשינויים צפויים בעקבות מידע זמין לציבור), הממוצע המשוקלל של אורך החיים הצפוי של המכשירים (על בסיס ניסיון העבר וההתנהגות הכללית של המחזיקים בכתב האופציה), דיבידנדים צפויים ושיעור ריבית חסרת סיכון (על בסיס אגרות חוב ממשלתיות). תנאי שירות ותנאי ביצוע שאינם תנאי שוק אינם נלקחים בחשבון בעת קביעת השווי ההוגן (רמה 3).

באור 4 - צירופי עסקים

א. רכישת ארדן קונטרול-טק בע"מ

ביום 20 בינואר, 2015 השלימה חברה בת של החברה עסקה במסגרתה רכשה 51% מהון המניות המונפק והנפרע בדילול מלא של ארדן קונטרול - טק בע"מ (להלן: "ארדן"), בתמורה לסך של 5.8 מיליון ש"ח. בנוסף, הוענקו לצדדים אופציות אשר יהיו ניתנות למימוש לאחר שלוש שנים ממועד הרכישה, כדלקמן:

- למוכרים ניתנה אופציית PUT, למכור לחברה את יתרת החזקותיהם בארדן, בשיעור 49%, בהתאם לגובה מבין ההון של החברה, נכון למועד המימוש, ובין שווי החברה אשר יחושב כדלקמן:
מכפיל 8 על ה- EBITDA הממוצעת על פי הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה לשנים 2015 – 2017, בניכוי החוב הפיננסי נטו לאותו מועד ובניכוי 50% מיתרת ההתחייבויות לסיום יחסי עובד ומעביד, לא כולל הלוואות בעלים או חוב פיננסי הנובע מפירעון מוקדם של הלוואות בעלים, לא כולל הוצאות בגין האופציות שהוקצו למנכ"ל החברה ולא כולל הפחתה בנכסים פיננסיים בסכום ששימש, אם שימש, לפירעון מוקדם של הלוואות הבעלים.
- ככל והמוכרים לא יממשו את אופציית ה- PUT, לחברה הרוכשת הוענקה אופציית CALL לרכישת יתרת החזקות המוכרים בארדן (49%). מחיר המימוש של אופציית ה- CALL יהיה גבוה ב- 10% ממחיר המימוש של אופציית ה- PUT.

לודן חברה להנדסה בע"מ
באורים לדוחות הכספיים

באור 4 - צירופי עסקים - המשך

א. רכישת ארדן קונטרול-טק בע"מ - המשך

לאור אופציית ה-PUT שניתנה למוכרים כאמור, טופלה הרכישה בדוחות הכספיים, בהתאם ל-IFRS 3, לפיה עסקת הרכישה נכללה כרכישה של 100% מארדן, תוך יצירת התחייבות למוכרים בגין יתרת החזקותיהם בארדן (49%). ההתחייבות מוצגת בהתחייבויות שאינן שוטפות - "אופציית PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה". שוויה ההוגן של האופציה כפי שהוערך על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי, חברת חיסונים פיננסיים בע"מ, ליום הרכישה הינו 8,682 אלפי ש"ח. הקצאת עלות צירוף העסקים למועד הרכישה, בוצעה על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי, חברת חיסונים פיננסיים בע"מ, בעל כישורים מתאימים להערכות מסוג זה, כדלקמן:

<u>אלפי ש"ח</u>	
34,307	נכסים שוטפים
<u>3,041</u>	נכסים בלתי שוטפים
<u>37,348</u>	סה"כ נכסים
26,140	התחייבויות שוטפות
<u>3,926</u>	התחייבויות בלתי שוטפות
<u>30,066</u>	
<u>7,282</u>	נכסים, נטו בספרי ארדן
	נכסים בלתי מוחשיים
2,310	צבר הזמנות
2,797	קשרי לקוחות
(1,353)	התחייבויות מסים נדחים בגין הנכסים הבלתי מוחשיים
<u>3,446</u>	מוניטין ⁽¹⁾
<u>7,200</u>	סה"כ נכסים בלתי מוחשיים
<u>14,482</u>	סך עלות הרכישה
	סך עלות הרכישה הסתכמה לכ- 14,482 אלפי ש"ח, כדלקמן:
5,800	תשלום במזומן
8,682	שווי הוגן של אופציה ה-PUT למועד הרכישה
<u>14,482</u>	סך עלות הרכישה

(1) שווי המוניטין הינו ערך שיורי שנגזר מהפרש בין עלות צירוף העסקים לבין השווי ההוגן של מימוש הנכסים.

לודן חברה להנדסה בע"מ
באורים לדוחות הכספיים

באור 4 - צירופי עסקים – המשך

א. רכישת ארדן קונטרול-טק בע"מ - המשך

כמפורט בבאור 12-ג-2 לדוחות הכספיים להלן, הוערך שווי בר ההשבה של ארדן לתום שנת 2015 וכן השווי ההוגן של אופציית ה-PUT שניתנה למוכרים. בהתאם לעבודה לבחינת ירידת ערך שבוצעה בתום שנת 2015, על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי, חברת חיסונים פיננסיים בע"מ, ביצעה החברה הפחתה לירידת ערך בספרים בסך של כ- 6.5 מליון ש"ח, הכוללת הפחתת מלוא המוניטין, צבר הזמנות וקשרי לקוחות ובמקביל הופחתה ההתחייבות בגין אופציית ה-PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, בכ- 2.1 מיליון ש"ח. סך ההפחתה נטו (הפחתת הנכסים בניכוי הפחתת שווי האופציה), הסתכמה בכ- 4.4 מליון ש"ח ונזקפה בשנת 2015 לרווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות – ראה באור 24.

השווי ההוגן של ההתחייבות בגין אופציית ה-PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה הוערך ליום 31.12.2016 בסך 6,615 אלפי ש"ח (31.12.15 – בסך 6,540 אלפי ש"ח). ההפרש בשווי ההוגן בסך 75 אלפי ש"ח נזקף לרווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ב. רכישת אקו טק שירותי סביבה בע"מ

ביום 2 ביוני, 2015 השלימה חברה בת של החברה עסקה במסגרתה רכשה 80% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת אקו טק שירותי סביבה בע"מ (להלן: "אקו טק"), בתמורה לסך של 4 מיליון ש"ח. בנוסף, בתום שנה ממועד ההשלמה רכשה חברת הבת 20% נוספים מהון המניות המונפק והנפרע של אקו טק בתמורה נוספת של 1.2 מיליון ש"ח.

הקצאת עלות צירוף העסקים למועד הרכישה, בוצעה על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי, חברת פרומתאוס בע"מ, בעל כישורים מתאימים להערכות מסוג זה, כדלקמן:

<u>אלפי ש"ח</u>	
<u>3,244</u>	נכסים שוטפים
<u>1,090</u>	נכסים בלתי שוטפים
<u>4,334</u>	סה"כ נכסים
 <u>1,180</u>	התחייבויות שוטפות
<u>888</u>	התחייבויות בלתי שוטפות
<u>2,068</u>	
<u>2,266</u>	נכסים, נטו בספרי אקו טק
	נכסים בלתי מוחשיים
<u>926</u>	אי תחרות
<u>(245)</u>	התחייבויות מסים נדחים בגין הנכסים הבלתי מוחשיים
<u>2,253</u>	מוניטין
<u>2,934</u>	סה"כ נכסים בלתי מוחשיים
 <u>5,200</u>	סך עלות הרכישה

לודן חברה להנדסה בע"מ
באורים לדוחות הכספיים

באור 4 - צירופי עסקים – המשך

ב. רכישת אקו טק שירותי סביבה בע"מ (המשך)

כמפורט בבאור 12-ג-3 לדוחות הכספיים להלן, הוערך שווי בר ההשבה של אקו טק לתום שנת 2016. בהתאם לעבודה לבחינת ירידת ערך שבוצעה על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי, חברת פרומתאוס בע"מ, ביצעה החברה הפחתה לירידת ערך של המוניטין בסך של כ- 1.2 מליון ש"ח. ההפחתה נזקפה לרווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות – ראה באור 24.

ג. דוחות פרפורמה

צירופי העסקים המפורטים בסעיפים א', ב' לעיל אינם בגדר "צירוף עסקים מהותי", בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל 1970; לפיכך לא צורפו דוחות פרפורמה בהתאם לתקנות.

באור 5 - זכאים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
5,584	-
4,703	2,365
1,200	-
11,487	2,365
9,122	2,365
2,365	-

זכאים בגין רכישת חברה בת בהולנד (א')
"תשלום נדחה" בגין רכישת זכויות שאינן מקנות שליטה ב-
Ludacom (ב')
התחייבות לרכישת זכויות שאינן מקנות שליטה באקו-טק (ג')
חלויות שוטפות (באור 16)
יתרה לזמן ארוך

א. זכאים בגין רכישת מניות מיעוט בחברת בת בהולנד

בחודש דצמבר 2013 הושלמה עסקה לפיה רכשה החברה הבת, Ludacom B.V. (להלן: "החברה הבת"), מצד ג' את מלוא הבעלות והשליטה בחברה הולנדית העוסקת בביצוע בדיקות בקרת איכות, התאמה לתקנים וחקיקה ועמידות ואמינות ציוד ומערכות בתעשיית הנפט והגז. עלות צירוף העסקים למועד השלמת העסקה הסתכמה בכ- 1,592 אלפי אירו; 100 אלפי אירו שולמו בחודש דצמבר 2013, 350 אלפי אירו שולמו בחודש אפריל 2014 והיתרה שולמה בחודש ינואר 2016.

ב. "תשלום נדחה" בגין רכישת זכויות המיעוט בסך 1,275 אלפי אירו.

ג. ראה באור 4-ב'.

לודן חברה להנדסה בע"מ
באורים לדוחות הכספיים

באור 6 - פקדונות מיועדים בבנקים מוגבלים בשימוש

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
1	1
129	129
7,750	3,307
<u>7,880</u>	<u>3,437</u>

ההרכב:

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
פקדון בשקלים
פקדונות לזמן קצר במטבע חוץ (בעיקר אירו)⁽¹⁾

(1) פקדונות בבנקים המשמשים כבטוחה לערבויות בנקאיות שנתן הבנק לטובת לקוחות הקבוצה.

באור 7-א - לקוחות והכנסות לקבל

1. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
177,608	183,278
6,828	4,655
<u>170,780</u>	<u>178,623</u>

חובות פתוחים והכנסות לקבל
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

2. כולל הכנסות לקבל בחוזי הקמה :

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
647,993	747,707
630,409	723,113
<u>17,584</u>	<u>24,594</u>

עלויות שהתהוו בתוספת רווחים שהוכרו
בניכוי - מקדמות שנתקבלו וחשבונות על התקדמות העבודות
יתרת הכנסות לקבל בחוזי הקמה

3. התחייבות בגין עבודות בחוזי הקמה :

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
37,105	127,510
44,065	145,961
<u>6,960</u>	<u>18,451</u>

עלויות שהתהוו בתוספת רווחים שהוכרו
בניכוי - מקדמות שנתקבלו וחשבונות על התקדמות העבודות
יתרה המוצגת בהתחייבויות שוטפות בסעיף מקדמות מלקוחות

לודן חברה להנדסה בע"מ
באורים לדוחות הכספיים

באור 7-ב - חייבים אחרים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>		
5,122	6,185	הוצאות מראש
1,838	2,070	מוסדות ממשלתיים
3,941	1,435	מקדמות לספקים
309	144	עובדים
6,756	6,795	חלויות שוטפות של הלוואות שניתנו לזמן ארוך ⁽¹⁾
2,364	3,571	אחרים
20,330	20,200	

(1) ראה באורים 10(2) ו-10(3).

באור 8 - מלאי

המלאי מתייחס בעיקר למוצרים, אביזרים וחלקי חילוף בחברות הבנות שימקוטק וארדן.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות

א. חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

1. להלן תמצית נתונים כספיים לגבי חברות כלולות עיקריות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, ללא התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה ⁽¹⁾:

היקף ההשקעה כולל הלוואות בספרי החברה	רווח (הפסד) לשנה	הוצאות	הכנסות	סך התחייבויות	התחייבויות שאינן שוטפות אלפי ש"ח	התחייבויות שוטפות	סך נכסים	נכסים שאינם שוטפים	נכסים שוטפים	שיעור בעלות %	
2016											
490	(2,497)	2,511	14	814	39	775	1,430	456	974	22%	לקסטרן בע"מ
4,707	204	13,113	13,317	19,718	18,260	1,458	22,301	18,773	3,528	40%	Agro Giethoorn Energy B.V.
5,379	(1,656)	10,348	8,692	18,252	14,269	3,983	29,284	28,604	680	45%	BioGast Agro Hensbroek BV
4,387	(144)	144	-	34,777	29,477	5,300	31,788	31,201	587	40%	Green Gas Almere BV
2015											
851	(6,751)	9,094	2,343	400	39	361	2,802	723	2,079	21%	לקסטרן בע"מ
4,521	^(*) 152	^(*) 7,164	^(*) 7,316	23,103	^(*) 19,741	^(*) 3,362	25,524	22,517	3,007	40%	Agro Giethoorn Energy B.V.
5,673	^(*) (3,207)	^(*) 7,967	4,761	18,826	15,887	2,939	^(*) 31,389	^(*) 30,191	1,198	45%	BioGast Agro Hensbroek BV

^(*) סווג מחדש.

(1) כמו כן לחברה מספר חברות כלולות נוספות, נכון ליום 31 בדצמבר 2016 ו-2015, בעלות היקף נכסים ופעילות לא מהותיים.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות - המשך

א. חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני - המשך

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
5,122	5,122
(5,701)	(6,729)
(579)	(1,607)
19,902	27,014
19,323	25,407

2. הרכב ההשקעות

עלות השקעה בהון (1)
הפסדים וקרנות שנצברו, נטו
סך ההשקעה במניות
שטרי הון והלוואות (2)
סה"כ השקעה בחברות כלולות

(1) כולל יתרת מוניטין שטרם הופחתה לימים 31 בדצמבר 2016 ו- 2015 בסך של כ- 218 אלפי ש"ח.
(2) ליום 31 בדצמבר 2016 כולל הלוואות בסך 26,435 אלפי ש"ח נקובות באירו אשר נושאות ריבית בגובה של 6% (אשתקד - 19,534 אלפי ש"ח). מועד פירעון טרם נקבע.

3. פרטים נוספים:

(א) רואי החשבון של לקסטרן בע"מ הפנו בחוות דעתם, מבלי לסייגה, את תשומת הלב לכך שהמשך קיומה מותנה בהמשך מכירות המוצרים ושירותים, בגיוס מקורות מימון להמשך פעילותה ובהצלחת הפיתוח של המוצרים והשירותים שפותחו.
(ב) דוחות כספיים של חברות כלולות לא צורפו לדוחות אלה, לאור חוסר מהותיות.

ב. פרטים בדבר החברות המוחזקות במישרין ע"י החברה

היקף ההשקעה	סכומים שהעמידה החברה לחברות מוחזקות הלוואות		זכויות החברה	מדינת התאגדות	
	ערביות	ושטרי הון			
בחברה	אלפי ש"ח		בהון		
			%		
2016					
19,781	14,333	7,502	100	ישראל	לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ
1,162	724	1,697	100	ישראל	לודן פרויקטים נדלן בע"מ
(2,156)	-	12,450	100	ישראל	לודן אנרגיה חו"ל - מימון בע"מ
34,664	14,576	16,403	100	ישראל	לודן-טק בע"מ
(14,824)	5,198	18,044	100	ישראל	לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ
38,627	34,831	56,096			
2015					
15,524	16,959	3,090	100	ישראל	לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ
1,080	2,114	1,598	100	ישראל	לודן פרויקטים נדלן בע"מ
(1,277)	-	12,450	100	ישראל	לודן אנרגיה חו"ל - מימון בע"מ
26,767	26,286	15,832	100	ישראל	לודן-טק בע"מ
(11,740)	370	17,449	100	ישראל	לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ
30,354	45,729	50,419			

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות - המשך

ג. פרוט החזקות בתאגידים עיקריים המוחזקים בשרשור על ידי החברה ליום 31 בדצמבר 2016:

שיעור החזקה ע"י החברה המוחזקה ב-%	מדינת ההתאגדות	התאגיד המוחזק	החברה המוחזקה
100	ישראל	לודן הנדסה ישראל בע"מ	לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ
80	רומניה	Ludan Engineering S.R.L	לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ
81.5	הולנד	Ludancom B.V	לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ
100	סרביה	Ludan Engineering D.O.O Serbia	לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ
98	ישראל	לודן מערכות תוכנה ובקרה בע"מ	לודן-טק בע"מ
3.4	ישראל	שימקוטק בע"מ	לודן-טק בע"מ
51	ישראל	ארדן קונטרול טק בע"מ ⁽²⁾	לודן-טק בע"מ
48.3	ישראל	שימקוטק בע"מ	לודן-טק החזקות בע"מ
48.3	ישראל	שימקוטק בע"מ	לודן-טק החזקות ישראל בע"מ
100	הולנד	KH Engineering B.V.	Ludancom B.V.
100	בלגיה	KH Engineering N.V. KH Engineering Belgie N.V. (formerly Technip Benelux N.V.)	Ludancom B.V.
100	בלגיה	LUDAN Renewable Energy B.V.	Ludancom B.V.
95	הולנד	Ludan Energy Overseas B.V	לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ
100	הולנד	אקו טק שירותי סביבה בע"מ ⁽³⁾	לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ
22	ישראל	לקסטרן בע"מ ⁽⁴⁾	לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ
40	הולנד	⁽¹⁾ Agro Giethoorn Energy B.V	לודן אנרגיה חו"ל - מימון בע"מ
45	הולנד	⁽¹⁾ BioGast Agro Hensbroek BV	לודן אנרגיה חו"ל - מימון בע"מ
40	הולנד	⁽¹⁾ Groen Gas Almere B.V.	Ludan Energy Overseas B.V.

בנוסף, קיימות חברות נוספות, בעלות היקפי פעילות שאינם מהותיים, המוחזקות בשרשור על ידי החברה.

(1) חברות כלולות המוצגות לפי שווי מאזני.

(2) ראה באור 4-א'.

(3) ראה באור 4-ב'.

ד. פרטים בדבר דיבידנד שנתקבל או שהחברה זכאית לקבלו מחברות מאוחדות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
-	4,062	4,327

מחברה מאוחדת

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות – המשך
ה. מידע נוסף לגבי חברות מאוחדות מהותיות

1. Ludancom B.V. והחברות בשליטתה (להלן "קבוצת לודן הולנד")

1.1 החברה מחזיקה (באמצעות חברת הבת - לודן שירותי הנדסה בין-לאומיים בע"מ) ב- 81.5% מהון המניות ומזכויות ההצבעה ב- Ludancom B.V. והיתרה, 18.5% מוחזקת על ידי מנהלים בכירים בקבוצת לודן הולנד.

1.2 מידע פיננסי עיקרי מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים של קבוצת לודן הולנד :
נתונים על המצב הכספי :

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>		
77,168	66,470	נכסים שוטפים
16,526	13,979	נכסים שאינם שוטפים
<u>93,694</u>	<u>80,449</u>	סה"כ נכסים
67,596	52,157	התחייבויות שוטפות
2,047	1,067	התחייבויות שאינן שוטפות
69,643	53,224	סה"כ התחייבויות
24,051	27,225	הון
<u>93,694</u>	<u>80,449</u>	סה"כ התחייבויות והון
		הון מיוחס :
19,561	22,098	לחברה
4,490	5,127	לזכויות שאינן מקנות שליטה
<u>24,051</u>	<u>27,225</u>	

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות – המשך
ה. מידע נוסף לגבי חברות מאוחדות מהותיות - המשך

1. **Ludancom B.V. והחברות בשליטתה (להלן "קבוצת לודן הולנד") - המשך**

נתוני דוחות רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
211,034	231,833	260,526	הכנסות
32,835	33,848	41,241	רווח גולמי
8,551	8,146	13,608	רווח תפעולי
5,988	6,386	9,848	רווח נקי
			רווח נקי המיוחס:
3,610	5,193	7,983	לחברה
2,378	1,193	1,865	לזכויות שאינן מקנות שליטה
5,988	6,386	9,848	

1.3 פרטים לעניין מגבלות משמעותיות החלות על קבוצת לודן הולנד:

1.3.1 בקשר למגבלות בחלוקת דיבידנד ו/או העברת תשלומים אחרים לבעלי מניותיה, מתוקף הסכם מימון שיש לקבוצת לודן הולנד עם תאגיד בנקאי, ראה באור 18-ג-6. בהתאם להתניות הפיננסיות הני"ל, ליום 31 בדצמבר 2016, לקבוצת לודן הולנד לא קיימת מגבלה בחלוקות בעלי המניות בדרך של דיבידנד ו/או בדרך של מתן הלוואות, תוך עמידה בהתניות. בשנת 2016 חילקה קבוצת לודן הולנד דיבידנד לבעלי מניותיה בסך של כ- 5.3 מליון ש"ח (חלק החברה כ- 4.3 מליון ש"ח). בשנת 2015 חילקה קבוצת לודן הולנד דיבידנד לבעלי מניותיה בסך של כ- 5 מליון ש"ח (חלק החברה כ- 4.1 מליון ש"ח). בשנת 2014 לא חילקה קבוצת לודן הולנד דיבידנד.

1.3.2 הערכים של הנכסים וההתחייבויות של קבוצת לודן הולנד מפורטים בסעיף 1.2. לעיל.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות – המשך

ה. מידע נוסף לגבי חברות מאוחדות מהותיות - המשך

2. לודן-טק בע"מ (קבוצת לודן-טק):

- 2.1 החברה מחזיקה ב-100% מההון ומזכויות ההצבעה בקבוצת לודן-טק. מקום התאגדותן של חברות קבוצת לודן-טק בישראל ושם גם מבוצעת עיקר פעילות החברות בקבוצה.
- 2.2 מידע פיננסי עיקרי מתוך הדוחות הכספיים של קבוצת לודן טק :

נתונים על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
98,293	89,167	נכסים שוטפים
14,054	19,152	חברות הקבוצה
40,558	38,896	נכסים שאינם שוטפים
<u>152,905</u>	<u>147,215</u>	סה"כ נכסים
54,215	52,192	התחייבויות שוטפות
12,258	-	חברות הקבוצה
59,560	60,237	התחייבויות שאינן שוטפות
126,033	112,429	סה"כ התחייבויות
26,872	34,786	הון המיוחס לחברה
<u>152,905</u>	<u>147,215</u>	סה"כ התחייבויות והון

נתוני דוחות רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
65,000	135,877	150,078	הכנסות
8,748	12,287	26,418	רווח גולמי
1,661	5,222	12,734	רווח תפעולי
955	(693)	7,828	רווח (הפסד) נקי

- 2.3 פרטים על הגבלות משמעותיות החלות על קבוצת לודן-טק :
- במסגרת הסכמי מימון שיש לחברות בנות בקבוצת לודן-טק עם בנקים מסחריים התחייבו חברות הבת לשמירה על אמות מידה פיננסיות כמפורט בביאורים 18-ג-2, 18-ג-3 ו-18-ג-4.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

- באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות – המשך
ה. מידע נוסף לגבי חברות מאוחדות מהותיות – המשך
3. לודן הנדסה ישראל בע"מ:

3.1 החברה מחזיקה ב-100% מההון ומזכויות ההצבעה בלודן הנדסה ישראל, באמצעות חברת בת לודן שירותי הנדסה בינלאומיים בע"מ. מקום התאגדותה של חברת לודן הנדסה ישראל בע"מ בישראל ושם גם מבוצעת עיקר פעילותה.

3.2 מידע פיננסי עיקרי מתוך הדוחות הכספיים של לודן הנדסה ישראל בע"מ:

נתונים על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>		
35,831	42,911	נכסים שוטפים
386	-	חברות הקבוצה
4,806	3,963	נכסים שאינם שוטפים
41,023	46,874	סה"כ נכסים
21,495	15,780	התחייבויות שוטפות
16,939	27,221	חברות הקבוצה
2,382	3,190	התחייבויות שאינן שוטפות
40,816	46,191	סה"כ התחייבויות
207	683	הון
41,023	46,874	סה"כ התחייבויות והון

לודן חברה להנדסה בע"מ

ביאורים לדוחות הכספיים

באור 9 - חברות כלולות - השקעות והלוואות – המשך

ה. מידע נוסף לגבי חברות מאוחדות מהותיות - המשך

3. לודן הנדסה ישראל בע"מ - המשך

3.2. מידע פיננסי עיקרי מתוך הדוחות הכספיים של לודן הנדסה ישראל בע"מ - המשך

נתוני דוחות רווח והפסד

2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
98,268	104,245	105,065	הכנסות
5,169	9,040	9,891	רווח גולמי
(206)	224	2,067	רווח (הפסד) תפעולי
(1,340)	(2,349)	475	רווח (הפסד) נקי

3.3. פרטים על הגבלות משמעותיות החלות על לודן הנדסה ישראל בע"מ:

במסגרת הסכם מימון שנחתם בין החברה לבין גוף פיננסי (להלן: "הסכם המימון" הנזכר בבאור 13-ו' להלן) הוטלו על חברת הבת לודן הנדסה ישראל בע"מ (להלן - לודן הנדסה ישראל) המגבלות הבאות:

1. שעבוד שלילי - לודן הנדסה ישראל אינה רשאית ליצור בטוחה או לשעבד נכס מנכסיה, למעט שעבודים ספציפיים על נכסים ספציפיים, להבטחת המימון שנועד לרכישתם (שסל"ן), ולמעט לטובת הגוף הפיננסי ובהסכמתו.
2. לודן הנדסה ישראל חתמה על כתב ערבות צולבת, ביחד עם לודן שרותי הנדסה בין לאומיים בע"מ, לפיו החברות תבטחנה בערבותן האמורה את הסילוק המלא והמדויק של כל הסכומים אשר יגיעו מהחברה לגוף הפיננסי המממן ולבעלי התפקיד בו, בקשר עם האשראי שניתן לה.
3. במסגרת כתבי ערבויות שחתמה לודן הנדסה ישראל עם בנקים שונים, חלה עליה מגבלה בנוגע לעשיית כל שינוי במבנה ו/או בשליטה בה ללא הסכמת הבנק.

לודן חברה להנדסה בע"מ

ביאורים לדוחות הכספיים

באור 10 - הלוואות ללקוחות ולאחרים

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
693	699	עובדים ⁽¹⁾
19,540	15,122	הלוואות ללקוח ⁽²⁾
4,703	2,365	חייבים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות ⁽³⁾
100	100	אחרים
25,036	18,286	
6,756	6,795	חלויות שוטפות (באור 7-ב)
18,280	11,491	יתרה לזמן ארוך

(1) ההלוואות צמודות בחלקן למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית בשיעור הנע בין 4.5% ל- 6.24% לשנה.

(2) בהתאם להתקשרות בין חברה בת לבין לקוח בקשר לפרויקטים מסוימים שהיקפם הכולל הסתכם בסך של כ- 33 מליון ש"ח, העמידה החברה הבת ללקוח הלוואות בשיעור של כ- 80% מהיקף החיובים בגין הפרויקטים הספציפיים. כ- 20% שולמו בשוטף בהתאם לאבני דרך. ההלוואות נושאות ריבית אפקטיבית בשיעור 6.3% לשנה. סכום ההלוואות הכולל שהעמידה החברה הבת בגין הפרויקטים בכללותם הסתכם בסך של כ- 27 מליון ש"ח. ההלוואות החלו להיפרע החל מחודש פברואר 2014 למשך תקופה של כ- 6 שנים. ההלוואות מובטחות בשעבוד ספציפי של הציוד שסופק במסגרת הפרויקטים ללקוח. למימון ההלוואות קיבלה החברה הבת הלוואה מתאגיד בנקאי בהיקף זהה לסכום ההלוואה שהעמידה, למועדי פרעון הדומים למועדי פרעון ההלוואות מהלקוח.

(3) הלוואה באירו, שהעמידה הקבוצה למנהלים בכירים למימון רכישת החזקות (כ-15%) ב- Lodancom B.V, בסוף שנת 2014, מבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה. מקור המימון להלוואות הוא "מתשלום נדחה" למוכר, אשר עמד במועד העסקה על סך של כ- 1,275 אלפי אירו. ההלוואות משולמות לשיעורין במהלך שנתיים ממועד השלמת העסקה (באור 9 ה 1.1).

ליום 31 בדצמבר
2016

אלפי ש"ח
6,795
4,431
4,430
1,880
750
11,491
18,286

(4) יתרות הלוואות לפי זמני פירעון

שנה ראשונה - חלויות שוטפות
שנה שנייה
שנה שלישית
שנה רביעית
שנה חמישית ואילך
יתרה לזמן ארוך
סך הכל

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 11 - רכוש קבוע

א. הרכב הרכוש הקבוע לפי קבוצותיו העיקריות והתנועה בו בשנת 2016 ו-2015, הינם כדלקמן:

סה"כ	שיפורים במושכר	כלי רכב אלפי ש"ח	ציוד וריהוט	קרקע ובניינים ^(א)	
עלות:					
55,869	14,659	3,279	30,552	7,379	יתרה ליום 1 בינואר 2016
5,236	2,102	261	2,873	-	תוספות
(10,699)	(3,743)	(930)	(4,706)	(1,320)	גריעות
(1,347)	(341)	(194)	(812)	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים
49,059	12,677	2,416	27,907	6,059	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
פחת נצבר:					
36,625	10,546	2,546	21,328	2,205	יתרה ליום 1 בינואר 2016
4,807	961	271	3,440	135	תוספות
(9,176)	(3,649)	(821)	(4,706)	-	גריעות
(894)	(207)	(171)	(498)	(18)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים
31,362	7,651	1,825	19,564	2,322	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
17,697	5,026	591	8,343	3,737	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016
עלות:					
42,707	8,097	2,370	26,173	6,067	יתרה ליום 1 בינואר 2015
11,398	3,542	795	7,061	-	איחוד חברה לראשונה
(6,280)	-	-	(6,280)	-	מיון רכוש קבוע לרכוש אחר
10,776	3,227	429	5,787	1,333	תוספות
(276)	-	(58)	(218)	-	גריעות
(2,456)	(207)	(257)	(1,971)	(21)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים
^(*) 55,869	14,659	3,279	^(*) 30,552	7,379	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
פחת נצבר:					
29,695	6,666	1,915	19,059	2,055	יתרה ליום 1 בינואר 2015
9,411	3,188	677	5,546	-	איחוד חברה לראשונה
(4,920)	-	-	(4,920)	-	מיון רכוש קבוע לרכוש אחר
4,434	790	227	3,267	150	תוספות
(276)	-	(58)	(218)	-	גריעות
(1,719)	(98)	(215)	(1,406)	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים
^(*) 36,625	10,546	2,546	^(*) 21,328	2,205	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
19,244	4,113	733	9,224	5,174	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015

(*) סווג מחדש – ראה באור 2 כד'

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 11 - רכוש קבוע - המשך

ב. הקרקע בפתח תקוה, בה ממוקמים משרדי הקבוצה חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל לתקופה של 49 שנים (ראה להלן). לקבוצה קיימת אופציה להארכת תקופת החכירה ל- 49 שנים נוספות. זכויות החכירה טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין. החברה קבעה שהחכירה האמורה מהווה חכירה מימונית בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 17 - "חכירות". הסכומים מופחתים על פני תקופת החכירה.

להלן פרטים בדבר יתרות דמי חכירה המהוונים:

ליום 31 בדצמבר		מועדי סיום תקופת החכירה	
2015	2016		
<i>אלפי ש"ח</i>			
1,417	1,400	2043	בחכירה מהוונת - פתח תקווה

באשר לשעבודים על הנכסים, ראה באור 18-א.

באור 12 - מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים

יתרה להפחתה		הפחתה שנצברה	הסכום המקורי	א. ההרכב:
2015	2016	2016	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>				
4,157	3,347	21,845	25,192	בסיס לקוחות ⁽¹⁾
^(*) 1,350	681	16,771	17,452	הסכם אי תחרות ⁽¹⁾
-	-	2,310	2,310	צבר הזמנות ⁽¹⁾
^(*) 17,428	16,126	4,908	21,034	מוניטין ⁽²⁾
^(*) 9,524	7,337	16,376	23,713	תוכנות והוצאות פיתוח
32,459	27,491	62,210	89,701	

(1) ההפחתה מחושבת על בסיס השימוש הצפוי.

(2) לעניין בדיקת ירידת ערך ליחידות מניבות מזומנים הכוללות את המוניטין ראה סעיף ג' להלן.

(*) סווג מחדש – ראה באור 2 כד'

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 12 - מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים – המשך

ב. להלן התנועה בסעיפי המוניטין ונכסים בלתי מוחשיים:

מוניטין	קשרי לקוחות וצבר הזמנות	תוכנות והוצאות פיתוח	הסכמי אי תחרות	סה"כ
עלות:				
2016 ^(*)	21,132 ^(*)	27,713 ^(*)	22,801 ^(*)	89,098 ^(*)
תוספות	-	1,404	-	1,404
תרגום דוחות כספיים	(98)	(211)	-	(801)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	21,034	27,502	17,452	89,701
הפחתה נצברת:				
2016	3,704	23,556 ^(*)	13,277 ^(*)	56,639 ^(*)
הפחתות 2016	-	647	2,575	3,891
הפחתה עקב ירידת ערך תרגום דוחות כספיים	1,204	-	859	2,063
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	4,908	24,155	16,376	62,210
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016	16,126	3,347	7,337	27,491

(*) סווג מחדש – ראה באור 2 כד'

(**) לאחר הקצאת עלות רכישה של אקו טק (באור 4 ב').

ג. בדיקת ירידת ערך מוניטין

1. מוניטין שימקוטק

מוניטין בסכום של כ- 12.6 מיליון מיוחס לחברת שימקוטק בע"מ, אשר הינה יחידה מניבת מזומנים והכלולה במגזר הפעילות "תוכנה ובקרה", כמפורט בבאור 29.

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין, הוערך הסכום בר ההשבה של שימקוטק, בהתבסס על שווי השימוש שלה, שנקבע בעזרת מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, חברת פרומתאוס בע"מ (להלן "מעריך השווי"), ב"שיטת ה-D.C.F".

הסכום בר ההשבה שהוערך כאמור, הינו גבוה מהערך בספרים של שימקוטק הכולל את המוניטין המיוחס; הסכום בר ההשבה הסתכם בסך של כ- 59.7 מיליון ש"ח בעוד שהערך בספרים מסתכם בסך של כ- 35.3 מיליון ש"ח.

בהערכת הסכום בר ההשבה, הסתמך מעריך השווי על נתונים פיננסיים הקשורים לשימקוטק ועל מידע שהתקבל מהנהלת החברה, וכן הובאו בחשבון, בין היתר, ההנחות כדלקמן:

(1) שיעור היוון לפני מס של כ- 14.1%.

אומדן שיעור היוון התבסס על שיעור ריבית חסרת סיכון של אג"ח ממשלתי שיקלי ל- 15 שנים, מותאם לפרמיית הסיכון בשוק הישראלי המתבססת על נתוני דמורדן.

באור 12 - מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים – המשך

ג. בדיקת ירידת ערך מוניטין – המשך

1. מוניטין שימקוטק – המשך

- (2) שיעור צמיחה לטווח ארוך - 2%.
- שימקוטק הינה חברת פרויקטים, אולם הלקוחות שלה בתחום התחבורה הציבורית הם לקוחות ארוכי טווח אשר הצמיחה הטבעית שלהם מבטיחה צמיחה לשימקוטק לאורך זמן. לפיכך הונחה צמיחה לטווח ארוך בשיעור של 2%.
- (3) רווח גולמי בשנות התחזית 18.5% ובשנה המייצגת 17.8%.
- (4) רגישות לשינויים בהנחות:
- שינוי בהנחות הנ"ל יכול לגרום לכך שהסכום בר ההשבה יהיה נמוך מהערך בספרים. להלן הפרטים לענין השינוי בהנחות אשר יביא לכך שהסכום בר ההשבה יהיה זהה לערך בספרים:
- שיעור היוון לפני מס של כ- 17.2%.
 - שיעור צמיחה שלילי.
 - שיעור רווח גולמי בשנה מייצגת 18.3%.

2. מוניטין ארדן

- מוניטין בסכום של כ- 3.4 מיליון ש"ח יוחס לחברת ארדן קונטרול טק בע"מ (להלן – ארדן) במועד הרכישה בשנת 2015 (באור 4 א'). ארדן הינה יחידה מניבת מזומנים והכלולה במגזר הפעילות "תוכנה ובקרה", כמפורט בבאור 29.
- לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין, הוערך הסכום בר ההשבה של ארדן, בהתבסס על שווי השימוש שלה, שנקבע בעזרת מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, חברת חיסונים פיננסים בע"מ (להלן "מעריך השווי"), ב"שיטת ה-D.C.F".
- סכום בר ההשבה של ארדן, שבוצע בסוף 2015, היה נמוך מערכה בספרים, ולכן ביצעה החברה בסוף שנת 2015 הפחתה לירידת ערך בספרים בגובה של 6.5 מיליון ש"ח הכוללת הפחתה של מלוא המוניטין ושל מלוא יתרת הנכסים הבלתי מוחשיים, צבר הזמנות וקשרי לקוחות.
- בהערכת הסכום בר ההשבה, הסתמך מעריך השווי על נתונים פיננסיים הקשורים לארדן ועל מידע שהתקבל מהנהלת החברה, וכן הובאו בחשבון, בין היתר, ההנחות כדלקמן:
- (1) שיעור היוון לפני מס של כ- 16% (כ- 12% לאחר מס).
 - אומדן שיעור ההיוון התבסס על שיעור ריבית חסרת סיכון של אג"ח שקליות (אפס קופון), מותאם לפרמיית הסיכון הנובעת מהשקעה בהון ואת הסיכון הספציפי של ארדן.
 - (2) שיעור צמיחה לטווח ארוך – 2.5%.

3. מוניטין אקו-טק

- מוניטין בסכום של כ- 2.2 מיליון ש"ח יוחס לחברת אקו טק שירותי סביבה בע"מ (להלן – אקו טק) במועד הרכישה בשנת 2015 (באור 4 ב'). אקו טק הינה יחידה מניבת מזומנים והכלולה במגזר הפעילות "טכנולוגיות סביבה", כמפורט בבאור 29.
- לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין, הוערך הסכום בר ההשבה של אקו טק, בהתבסס על שווי השימוש שלה, שנקבע בעזרת מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, חברת פרומתאוס בע"מ (להלן "מעריך השווי"), ב"שיטת ה-D.C.F".
- סכום בר ההשבה שהוערך כאמור ליום 31.12.2016, הינו נמוך מהערך בספרים של אקו טק, הכולל את המוניטין המיוחס; הסכום בר ההשבה הסתכם בסך של כ- 3.5 מיליון ש"ח בעוד שהערך בספרים מסתכם בסך של כ- 4.7 מיליון ש"ח.
- החברה ביצעה הפחתה לירידת ערך בספרים בגובה של 1.2 מיליון ש"ח הכוללת הפחתה של חלק מהמוניטין. יתרת המוניטין שטרם הופחתה ליום 31.12.2016 מסתכמת בסך של כ- 1 מיליון ש"ח.

באור 12 - מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים – המשך

ג. בדיקת ירידת ערך מוניטין – המשך

3. מוניטין אקו-טק (המשך)

בהערכת הסכום בר ההשבה, הסתמך מעריך השווי על נתונים פיננסיים הקשורים לאקו טק ועל מידע שהתקבל מהנהלת החברה, וכן הובאו בחשבון, בין היתר, ההנחות כדלקמן:

- (1) שיעור היוון לפני מס של כ- 14%.
אומדן שיעור ההיוון התבסס על שיעור ריבית חסרת סיכון של אג"ח ממשלתי שקלי לתקופה של 15 שנה, מותאם לפרמיית הסיכון הנובעת מהשקעה בהון ואת הסיכון הספציפי של אקו טק.
- (2) שיעור צמיחה לטווח ארוך – 1.5%.

באור 13 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של הלוואות ואשראי נושאי ריבית של הקבוצה, הנמדדים לפי העלות המופחתת. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בבאור 20 מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים.

ליום 31 בדצמבר		התחייבויות שוטפות	הרכב:
2015	2016		

19,973	18,439
10,879	18,830
30,852	37,269

אשראי מתאגידים בנקאיים
חלויות שוטפות של התחייבויות לזמן ארוך
סה"כ התחייבויות שוטפות

ליום 31 בדצמבר		התחייבויות שאינן שוטפות
2015	2016	

37,326	27,116
10,000	10,000
3,761	3,419
51,087	40,535
10,879	18,830
40,208	21,705

הלוואות מתאגידים בנקאיים
הלוואות מוכר⁽¹⁾
הלוואות מנותני אשראי אחרים⁽²⁾
בניכוי חלויות שוטפות
סך התחייבויות שאינן שוטפות

(1) הלוואה שנתקבלה ממוכר זכויות המיעוט ב- LUDANCOM B.V., בחודש דצמבר 2014. ההלוואה נושאת ריבית שנתית קבועה בשיעור 5%, המשולמת כל רבעון. סכום קרן ההלוואה יוחזר בתשלום אחד בתום 3 שנים ממועד מתן ההלוואה. נכון למועד הדוח, קיבלה החברה, מידי המוכר, אופציה להארכת מועד הפירעון.

(2) הלוואות מנותני אשראי אחרים:

448	397
2,700	2,700
613	322
3,761	3,419

התחייבות בגין חכירה מימונית
הלוואות מבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
הלוואות מנותני אשראי אחרים
סה"כ

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 13 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים - המשך

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה

ליום 31 בדצמבר		ריבית נקובה	הצמדה / מטבע	
2015	2016			
אלפי ש"ח				
18,596	17,247	פריים + 2.6% - 1%	ש"ח - לא צמוד	הלוואות On-Call
353	216	5%	אירו	הלוואות On-Call
1,024	976	ליבור + 5%	רון	הלוואות On-Call
1,410	287	פריים + 1.45%	ש"ח - לא צמוד	הלוואות מבנקים לזמן ארוך
18,476	14,300	5.1%-5.33%	ש"ח - לא צמוד	הלוואות מבנקים לזמן ארוך
10,251	7,697	3.35%-4.25%	ש"ח - לא צמוד	הלוואות מבנקים לזמן ארוך
5,075	4,108	4.11%	ש"ח - לא צמוד	הלוואות מבנקים לזמן ארוך
2,114	724	5.6%-6.9%	ש"ח - צמוד למדד המחירים	הלוואות מבנקים לזמן ארוך
-	321	5.45%	אירו	הלוואות מאחרים לזמן ארוך
103	60	4.73%-6.49%	אירו	התחייבות בגין חכירה מימונית
345	338	5%-6.5%	רון	התחייבות בגין חכירה מימונית
613	-	5.9%	ש"ח - צמוד למדד המחירים	הלוואות לזמן ארוך מנותני אשראי אחרים
10,000	10,000	5%	ש"ח לא צמוד	הלוואות מוכר
2,700	2,700	פריים + 1%	ש"ח לא צמוד	הלוואות מבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
71,060	58,974			סך הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים

באור 13 - הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים – המשך

ד. פרטים נוספים בדבר התחייבויות שאינן שוטפות

(1) לעניין פילוח לפי מטבעות ובסיסי הצמדה ראה ביאור ד-20-1.

ליום 31 בדצמבר 2016	(2) יתרות לפי זמני פירעון
<i>אלפי ש"ח</i>	
18,830	שנה ראשונה - חלויות שוטפות
11,006	שנה שנייה
7,632	שנה שלישית
2,788	שנה רביעית
279	שנה חמישית ואילך
40,535	סך הכל

ה. הלוואות מבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

הלוואות בעלים שהעמידו בעלי המניות בארדן עוד בטרם רכישתה על ידי הקבוצה (באור 4-א).
ההלוואות נושאות ריבית בשיעור של פריים+1% המשולמת בתום כל שנה קלנדרית. קרן ההלוואה תיפרע בסכום אחד, בתום שלוש שנים מיום 1 בינואר 2015 בכפוף להתקיימותם של תנאים מסוימים.

ו. הלוואות מנותני אשראי אחרים

ההלוואות בשנת 2016 הינן הלוואות המשמשות כבטוחה לערבויות בנקאיות שהתקבלו עי"י בנקים ונותני אשראי אחרים לטובת חברה מאוחדת של החברה.
ההלוואה בשנת 2015 היתה הלוואה צמודה למדד המחירים לצרכן ונשאה ריבית בשיעור של 5.9% לשנה. (נפרעה במלואה ביום-30.6.2016).

בנוסף לריבית על ההלוואה, ישולם סכום נוסף תלוי הצלחת ההשקעה - "קיקר" - 17% מחלקה של החברה ברווח התפעולי התזרימי של כל חברת פרויקט, בניכוי הוצאות מיסוי והוצאות מימון בנקאי, למשך 5 שנים ממועד מסירת כל מתקן הממומן בכספי הסכם המימון למזמין, או בכל מועד אחר בתוך 18 חודשים ממועד המסירה האמור, על פי שיקול הדעת של המממן.

ז. לעניין שעבודים, ערבויות והתניות פיננסיות, ראה באור 18.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 14 - איגרות חוב

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2016		
שווי	ערך נקוב	שווי	ערך נקוב	
בספרים	אלפי ש"ח	בספרים	אלפי ש"ח	
48,577	50,000	48,911	50,000	אגרות חוב (סדרה א)
-	-	(5,435)	(5,555)	בניכוי - חלויות שוטפות
<u>48,577</u>	<u>50,000</u>	<u>43,476</u>	<u>44,445</u>	יתרה לזמן ארוך

(1) השווי ההוגן של אגרות החוב מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2016 בסך של 52,555 אלפי ש"ח. השווי ההוגן נקבע בהתאם לשער האג"ח בבורסה למועד זה.

ב. פרטים:

ב- 26 בפברואר 2015, הנפיקה החברה לציבור 50,000,000 ע.ג. אגרות חוב (סדרה ד'). אגרות החוב אינן צמודות ועומדות לפירעון בתשעה תשלומים חצי שנתיים כאשר התשלום הראשון יבוצע ביום 31 בדצמבר 2017 והתשלום האחרון יבוצע ביום 31 בדצמבר 2021. אגרות החוב נושאות ריבית שנתית קבועה לא צמודה בשיעור של 5.5%; הריבית האפקטיבית, המביאה בחשבון את עלויות ההנפקה, הינה כ- 6.42% בשנה. הריבית משולמת החל מחודש יוני 2015, בתשלומים חצי שנתיים. לעניין אמות מידה פיננסיות ראה באור 18-ג-5.

אגרות החוב נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ליום 31 בדצמבר 2016	יתרות לפי זמני פירעון
אלפי ש"ח	
5,435	שנה ראשונה - חלויות שוטפות
10,869	שנה שנייה
10,869	שנה שלישית
10,869	שנה רביעית
10,869	שנה חמישית ואילך
<u>48,911</u>	סך הכל

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 15 - ספקים ונותני שירותים

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
41,572	32,132	הרכב:
7,011	12,990	חשבונות פתוחים
8,443	7,166	המחאות לפירעון
57,026	52,288	הוצאות לשלם

באור 16 - זכאים אחרים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
37,567	35,591	התחייבות בשל הטבות לעובדים
17,535	12,859	מוסדות ממשלתיים
7,372	9,942	הוצאות לשלם
2,169 ^(*)	5,544	הכנסות מראש
1,692	1,118	הפרשה לתביעות משפטיות
9,122	2,365	חלויות שוטפות של זכאים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות (באור 5)
1,316 ^(*)	2,445	אחרים
76,773	69,864	

באור 17 - התחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר והטבות לאחר סיום העסקה.

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
8,192	7,529	הטבות לאחר סיום העסקה (א)
4,370	5,520	התחייבויות אחרות לזמן ארוך (ג)
12,562	13,049	סה"כ התחייבויות בשל הטבות לזמן ארוך

א. הטבות לאחר סיום העסקה

(1) ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית הטבה מוגדרת או כתוכנית הפקדה מוגדרת.

דיני העבודה וחוק "פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963" בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובדים בעת פיטוריהם או פרישתם, או לבצע הפקדות שוטפות בתוכניות הפקדה מוגדרת לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. חישוב ההתחייבות בשל סיום יחסי עובד - מעביד מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד אשר לדעת ההנהלה, יוצרת את הזכות לקבל את הפיצויים.

באור 17 - התחייבויות בשל הטבות לעובדים - המשך

א. הטבות לאחר סיום העסקה - המשך

(2) KH, חברה מאוחדת בהולנד (להלן החברה המאוחדת ו/או KH);

על פי הדין הנהוג בהולנד, מוטלת על מעסיק בהולנד חובה לערוך הפרשות לפיצויי פיטורים רק מקום בו הוא יודע מראש על הכוונה לפטר עובדים וביחס לאותם עובדים המיועדים לפיטורים. בדוחות הכספיים לא נכללת הפרשה לתשלום פיצוי פיטורים לעובדי KH, מאחר ואין כוונה לצמצם את מצבת כח האדם באופן מהותי. החברה מעריכה כי לא קיימת חשיפה מהותית בגין הנ"ל.

(3) לודן רומניה - חברה מאוחדת ברומניה;

עובדים ברומניה כלולים בתוכנית פנסיה מטעם ממשלת רומניה ולא קיימת למעסיקים חובת תשלום פיצויי פיטורים ו/או פנסיה. לפיכך, בדוחות הכספיים לא נכללה הפרשה בגין עובדי לודן רומניה.

(4) לודן KH בלגיה - חברה מאוחדת בבלגיה;

על פי הדין הנהוג בבלגיה, מוטלת על מעסיק בבלגיה חובה לערוך הפרשות לפיצויי פיטורים רק מקום בו הוא יודע מראש על הכוונה לפטר עובדים וביחס לאותם עובדים המיועדים לפיטורים. בדוחות הכספיים לא נכללת הפרשה לתשלום פיצוי פיטורים לעובדי KH בלגיה, מאחר ואין כוונה לצמצם את מצבת כח האדם בבלגיה באופן מהותי. החברה מעריכה כי לא קיימת חשיפה מהותית בגין הנ"ל.

תכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי החוק אשר על-פיו הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פטורות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תכניות להפקדה מוגדרת.

הסכום הכולל של ההוצאות שהוכרו ברווח והפסד בגין תכניות להפקדה מוגדרת בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 הינו 1,607 אלפי ש"ח (2015 - 1,206 אלפי ש"ח).

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 17 - התחייבויות בשל הטבות לעובדים - המשך

ב. תכניות הטבה לאחר סיום העסקה - תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה הקבוצה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

(1) נכסי והתחייבויות התוכנית, נטו

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
46,131	45,694	ערך נוכחי של המחויבות בגין תכנית הטבה מוגדרת
39,880	39,177	שווי הוגן של נכסי התכנית
6,251	6,517	התחייבות נטו בגין הטבה מוגדרת
1,941	1,012	התחייבות כללית אחרת
8,192	7,529	התחייבויות נטו, בגין הטבות לאחר סיום העסקה

(2) התנועה בערך נוכחי במחויבות בגין תכניות הטבה מוגדרות

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
40,266	46,131	מחויבות בגין תכניות הטבה מוגדרות ליום 1 בינואר
11,732	-	איחוד לראשונה
(8,634)	(4,620)	הטבות ששולמו
5,184	5,027	עלויות שרות שוטף ועלויות ריבית
(2,417)	(844)	רווחים אקטואריים
46,131	45,694	מחויבות בגין תכניות הטבה מוגדרות ליום 31 בדצמבר

(3) התנועה בנכסי התכנית

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
33,067	39,880	שווי הוגן של נכסי התכניות ליום 1 בינואר
9,686	-	איחוד לראשונה
3,633	4,812	סכומים שהופקדו
(7,763)	(4,993)	הטבות ששולמו
896	(507)	תשואה צפויה מנכסי התוכניות
361	(15)	רווחים (הפסדים) אקטואריים
39,880	39,177	שווי הוגן של נכסי התכניות ליום 31 בדצמבר

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 17 - התחייבויות בשל הטבות לעובדים - המשך

ב. תכניות הטבה לאחר סיום העסקה - תכנית הטבה מוגדרת - המשך

(4) הוצאה שנזקפה לרווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
3,735	4,050	3,189
230	200	143
<u>3,965</u>	<u>4,250</u>	<u>3,332</u>

עלויות שרות שוטף
עלויות ריבית, נטו

(5) תנועה ברווח כולל אחר

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
(1,808)	(1,306)	795
-	(641)	-
502	2,742	(228)
<u>(1,306)</u>	<u>795</u>	<u>567</u>

יתרת לתחילת שנה
כניסה לאיחוד
רווח אקטוארי
יתרה לסוף שנה

(6) הנחות אקטואריות

ההנחות האקטואריות העיקריות למועד הדיווח (לפי ממוצע משוקלל נומינלי):

2015	2016
%	
3.24%	3.14%
2.59%	2.59%
2.46%	2.50%

שיעור ההיוון ביום 31 בדצמבר
תשואה צפויה על נכסי תוכנית ליום 1 בינואר
שיעור עליות שכר עתידיות

ההנחות בדבר שיעור התמותה העתידי מבוססות על נתונים סטטיסטיים שפורסמו ועל לוחות תמותה מקובלים.

ג. התחייבויות בגין הטבות אחרות

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
15,129	13,793
22,438	21,798
<u>#37,567</u>	<u>35,591</u>
4,370	5,520
<u>#4,370</u>	<u>5,520</u>

לטוח קצר:
התחייבויות בגין חופשה
עובדים בשל משכורות, נלוות ומענקים

התחייבויות בגין חופשה

א. שעבודים

(1) על נכס הנדלי"ן ועל כל הזכויות החוזיות של לודן פרויקטים נדלי"ן בע"מ (להלן - "לודן נדלי"ן") בפתח תקווה (בגוש 6364 חלקה 60 מגרש מס 1006) מוטלים שעבודים קבועים מדרגה ראשונה לטובת בנקים להבטחת הלוואות שנתקבלו מהם. כמו כן, התחייבה לודן נדלי"ן לרשום משכנתא על הנכס בלשכת רישום המקרקעין לכשיהיה ניתן לעשות כן. בנוסף, מגובות הלוואות שנתקבלו מבנקים כאמור לצורך רכישת נכס הנדלי"ן הנזכר לעיל בערבות של החברה ללא הגבלה בסכום.

(2) KH Engineering B.V. (להלן - "לודן הולנד") מממנת את פעילותה השוטפת ממקורותיה העצמאיים. בנוסף עומד לרשותה אשראי מבנק מסחרי הולנדי, שנכון למועד הדוח, לודן הולנד אינה מנצלת אותו, למעט מתן ערבויות ללקוחות בקשר לפרויקטים נוכחיים. מסגרת האשראי ללודן הולנד ניתנה כנגד שעבוד שוטף כללי וכנגד שעבוד שלילי שניתן לבנק מסחרי בהולנד.

(3) כספי הלוואות הסכם המימון, הנזכר בבאור 13-ו, מובטחים, בין היתר, בשעבוד החזקויה של החברה בחברת לודן אנרגיה חו"ל - מימון בע"מ וכן שעבודים צולבים בין החברה לבין לודן הנדסה ישראל בע"מ.

ההלוואה נפרעה במלואה ביום 30.6.2016, אך טרם הוסרו השעבודים שנרשמו.

לעניין התחייבות שלא ליצור שעבודים (שעבוד שלילי) ראה סעיף ג' להלן.

ב. ערבויות

החברה ערבה להתחייבויות חברות מאוחדות לבנקים ולאחרים, כלדקמן;

(1) קיימת ערבות הדדית למוסדות בנקאיים ולנותני אשראי אחרים, ללא הגבלה בסכום, בין חברות קבוצת לודן.

(2) הערבויות הבנקאיות שהוצאו עבור חברות בקבוצת לודן הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2016 בסך של כ- 27 מליון ש"ח (כ- 25 מליון ש"ח לאחר ניכויי מזומנים משועבדים לערבויות).

(3) לענין ערבויות שהעמידה החברה לחברות המוחזקות במישרין ראה באור 9ב'. כמו-כן, החברה ערבה לאשראי שקיבלה חברה מוחזקת מנותן אשראי בסך של כ- 5 מליון ש"ח.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות - המשך

ג. התניות פיננסיות

1. להלן פרטים עיקריים לעניין התחייבויות החברה להתניות פיננסיות בקשר לאשראי שנתקבל מגופים מממנים (בנקים):

הערות	התניה הפיננסית	החברה המתחייבת
התחייבות שלא ליצור לטובת צדדים שלישיים שעבודים שוטפים על נכסי החברה	א. סה"כ ההון המאוחד של החברה לא יפחת מ- 70 מליון ש"ח	החברה
	ב. יחס סה"כ ההון המאוחד של החברה לעומת המאזן המאוחד לא יפחת מ: 2015 - 11% 2016 - 13% 2017 - 16% 2018 ואילך - 17%	
	שלושת הרבעונים הראשונים של השנה ייבחנו בערכים הנדרשים לשנה הקודמת והרבעון האחרון של כל שנה ייבחן לפי הערכים הנדרשים לאותה שנה.	
	ג. יחס ערבויות בנקאיות לסה"כ ההון מאוחד של החברה קטן מ 2.	
	ד. יחס חוב פיננסי נטו ל- EBITDA לא יעלה על: 2015 - 5.25 2016 - 4.75 2017 - 4.25 2018 ואילך - 4.00	
	שלושת הרבעונים הראשונים של השנה ייבחנו בערכים הנדרשים לשנה הקודמת והרבעון האחרון של כל שנה ייבחן לפי הערכים הנדרשים לאותה שנה.	
	ה. יחס EBITDA תזרימית לשירות החוב לא יפחת מ: 2015 - 2016 - 1.2 2017 ואילך - 1.3	
ו. יחס החוב לזמן קצר (ללא חלויות שוטפות של הלוואות לזמן ארוך) להון חוזר תפעולי לא יעלה על 70%		

בהתאם לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2016 החברה עומדת בהתניות הפיננסיות המוזכרות לעיל.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות - המשך

ג. התניות פיננסיות - המשך

2. לחברת הבת שימקוטק בע"מ (להלן – שימקוטק) התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי תאגיד בנקאי, בקשר עם הלוואה שנטלה לצורך מימון ביצוע פרויקט עבור לקוח, כדלקמן:

החברה המתחייבת	התניה הפיננסית	הערות
חברת הבת שימקוטק בע"מ	א. ההון העצמי המוחשי המיוחס לבעלי המניות (ההון העצמי בניכוי נכסים בלתי מוחשיים, נכסי מסים נדחים ובתוספת/ניכוי יתרות זכות/יתרות חובה של חברות הקבוצה נטו) לא יפחת מ- 15 מליון ש"ח ומ- 20% מהמאזן המוחשי של שימקוטק	התחייבות שלא ליצור לטובת צדדים שלישיים שעבודים שוטפים על נכסי שימקוטק וכן התחייבות להודיע לבנק על כל תביעה משפטית שתעלה על 2 מיליון ש"ח
	ב. היחס בין חוב פיננסי ל- EBITDA לא יעלה על 4 ביחס לשנת 2015.	

ליום 31 בדצמבר 2016, שימקוטק עומדת באמות המידה הפיננסיות אליהן התחייבה כלפי המערכת הבנקאית.

3. לחברת הבת ארדן קונטרול טק בע"מ (להלן – ארדן) התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי תאגיד בנקאי, בקשר עם אשראי בנקאי אשר העמיד התאגיד הבנקאי לצורך פעילות החברה, כדלקמן:

החברה המתחייבת	התניה הפיננסית	הערות
חברת הבת ארדן קונטרול טק בע"מ	א. ההון העצמי בתוספת הלוואות הבעלים, של ארדן סולו לא יפחת מ- 9 מיליון ש"ח.	
	ב. היחס בין ההון העצמי סולו בתוספת הלוואות בעלים לבין סך המאזן לא יפחת מ- 20%.	
	ג. היחס לפי הדוח המאוחד בין מלאי, לקוחות ושטרות לגבייה לבין אשראי מתאגידים בנקאיים לזמן קצר (בקיצוץ מזומנים ושווי מזומנים) לא יפחת בכל עת מ- 4.	
	ד. היחס לפי הדוח המאוחד בין מלאי, לקוחות ושטרות לגבייה לבין אשראי מתאגידים בנקאיים וערבויות (בקיצוץ מזומנים ושווי מזומנים) לא יפחת בכל עת מ- 1.5.	
	ה. היחס לפי דוח הסולו בין החוב הפיננסי (ללא ערבויות) לבין ה- EBITDA של החברה לא יעלה בכל עת על 5.5.	

בהתאם לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016, ארדן עומדת בהתניות הפיננסיות המוזכרות לעיל.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות - המשך

ג. התניות פיננסיות – המשך

4. לחברת הבת לודן מערכות תוכנה ובקרה בע"מ (להלן – למ"ת) התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי תאגיד בנקאי, בקשר עם אשראי בנקאי אשר העמיד התאגיד הבנקאי לצורך פעילות החברה, כדלקמן:

החברה המתחייבת	התניה הפיננסית	הערות
חברת הבת לודן מערכות תוכנה ובקרה בע"מ	א. ההון העצמי המוחשי של למ"ת לא יפחת מ: 2015 – מאוזן (0) 2016 – 0.7 מיליון ש"ח 2017 – 1.2 מיליון ש"ח 2018 ואילך – יגדל ב- 0.5 מיליון ש"ח מידי שנה כך שבשנת 2020 לא יפחת מסך של 2.7 מיליון ש"ח.	
	ב. מינימום EBITDA לא יפחת כל העת מ- 1.5 מיליון ש"ח	

בהתאם לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016, לודן מערכות תוכנה ובקרה עומדת בהתניות הפיננסיות המוזכרת לעיל.

5. בקשר לאגרות חוב שהנפיקה החברה בשנת 2015, התחייבה החברה לעמוד באמות מידה פיננסיות המפורטות להלן:

החברה המתחייבת	התניה הפיננסית	הערות
החברה בגין אגרות חוב	סה"כ ההון המאוחד של החברה לא יפחת מ- 60 מיליון ש"ח	התחייבות שלא ליצור לטובת צדדים שלישיים שעבודים שוטפים על נכסי החברה
	יחס סה"כ ההון המאוחד של החברה לעומת המאזן המאוחד לא יפחת מ: 2016 - 13% 2017 - 16% 2018 ואילך - 17%	
	יחס חוב פיננסי נטו ל- EBITDA לא יעלה על: 2016 - 5.25 2017 ואילך - 5.00	
	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לא תפחת מריבית לשלם בגין האג"ח (חצי שנתי).	

ליום 31 בדצמבר 2016, החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות אליהן התחייבה כלפי מחזיקי אגרות החוב.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות – המשך

ד. תביעות משפטיות

כנגד החברה וחברות בנות, תלויות מספר תביעות משפטיות, אשר חלקן נכללות בכיסוי הביטוחי (בחלקן בסכום לא מוגדר) ו/או אשר לא הופעל בגין הכיסוי הביטוחי, ואשר הוגשו נגדן במהלך העסקים הרגיל. כמו כן קיימות תביעות משפטיות בגין נזקי גוף בהן נתבעות חברות הקבוצה. תביעות אלה אינן מוגדרות בסכום ולהערכת הנהלת החברה הן מכוסות באמצעות פוליסות הביטוח שלה. תביעות אלה מטופלות באמצעות יועצים משפטיים מטעם המבטחים. ספרי החברה כוללים הפרשה בגין כל ההליכים הנ"ל, אשר לדעת הנהלת החברה הינה מספקת.

ה. התקשרויות

(1) חברות הקבוצה קשורות בהסכמי שכירות משרדים לתקופות שונות. דמי השכירות לרבות דמי ניהול מסתכמים בכ- 10.9 מיליון ש"ח בשנה. להלן פרטים בדבר הסכמי השכירות בקשר עם משרדיהם העיקריים של חברות הקבוצה, נכון ליום 31.12.2016, כדלקמן:

שכ"ד שנתי כולל דמי ניהול באלפי ש"ח ליום 31.12.2016	תום תקופה	שטח עיקרי במ"ר	מיקום
1,454	ספטמבר 2016, וכן 4 תקופות אופציה בנות שנה כ"א	2,632	עומר (פארק התעשייה)
788	מרץ 2019 וכן אופציה לחמש שנים נוספות.	1,818	יקנעם
1,514	דצמבר 2016*	1,303 + מחסן	איירפורט סיטי
756	ינואר 2018	1,500	חולון
2,277	נובמבר 2020 וכן אופציה לחמש שנים נוספות	3,865	סכידם (הולנד)
1,051	ינואר 2020 וכן אופציה לחמש שנים נוספות	1,776	אמסטרדם (הולנד)
259	דצמבר 2016	243	סכידם (הולנד)
166	יוני 2017 וכן אופציה לשלוש שנים נוספות	350	דוין (הולנד)
599	אוקטובר 2019 וכן אופציה לשלוש שנים נוספות	1,073	אנטוורפן (בלגיה)
965	מאי 2019	1,400	בוקרשט (רומניה)

* ביום 31.12.2016 פונו המשרדים והמחסן, והועברו לבנין משרדים שנשכר באור יהודה.

(2) לעניין הסכמי העסקה עם מנכ"לים משותפים - ראה באור 30-א.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 19 - הון

א. הון המניות של החברה מורכב כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2016	
מספר המניות		מספר המניות	
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום
11,524,676	50,000,000	11,524,676	50,000,000

⁽¹⁾ מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ.

(1) המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים

א. ניהול סיכונים פיננסיים - כללי

הקבוצה חשופה לסיכונים הבאים הנובעים משימוש במכשירים פיננסיים:

(1) סיכון אשראי

(2) סיכון נזילות

(3) סיכון שוק (הכולל סיכון מטבע, סיכון ריבית וסיכון מחיר אחר)

בבאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של הקבוצה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, מטרות הקבוצה, מדיניות ותהליכים לגבי מדידה וניהול של הסיכון. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך כל דוחות כספיים אלה.

האחריות המקיפה לבסס את מסגרת ניהול הסיכונים של הקבוצה ולפקח עליה מצויה בידי הדירקטוריון. ניהול הסיכונים מבוצע ע"י מנכ"ל משותף וסמנכ"ל הכספים, בהתאם למדיניות שאושרה על ידי הנהלת החברה.

מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה גובשה בכדי לזהות ולנתח את הסיכונים העומדים בפני הקבוצה, לקבוע הגבלות הולמות לסיכונים ובקורות ולפקח על הסיכונים והעמידה בהגבלות. המדיניות והשיטות לניהול הסיכונים נסקרות באופן שוטף בכדי לשקף שינויים בתנאי השוק ובפעילות הקבוצה.

המידע הכלול במסגרת באור זה נסמך, במידה רבה, על אומדנים. לעניין זה תשומת הלב מופנית לאמור בבאור 2 ב' דלעיל, לעניין שימוש באומדנים במסגרת הדיווח הכספי, ולאי-הוודאות הכרוכה באומדנים אלה.

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

א. ניהול סיכונים פיננסיים - כללי - המשך

(1) סיכון אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לקבוצה באם לקוח או צד שכנגד למכשיר פיננסי לא יעמוד בהתחייבויותיו החוזיות, והוא נובע בעיקר מחובות של לקוחות וחייבים אחרים והשקעות נזילות אחרות.

(א) לקבוצה מזומנים, שווי מזומנים ופקדונות אשר מופקדים בתאגידים בנקאיים גדולים. בהתאם, הנהלת החברה אינה צופה הפסדים הנובעים מסיכון אשראי זה.

(ב) לקבוצה מספר רב של לקוחות. החשיפה לסיכון אשראי בקשר ללקוחות הינה מוגבלת בעיקר לפרויקטים ארוכי טווח ובהיקפים גדולים. בעבודות מסוג זה, בהן צופה החברה חשיפה לסיכונים אשראי, היא משתדלת לשמור על תזרים מזומנים חיובי ומוסרת את העבודה רק עם פירעון מרבית חובות הלקוחות. החברה בוחנת באופן שוטף את מצבת החובות וכוללת בדוחותיה הפרשה לחובות מסופקים בהתאם לאומדני החברה.

(2) סיכון נזילות

סיכון נזילות הוא הסיכון שהקבוצה לא תוכל לעמוד במחויבויותיה הפיננסיות בהגיע מועד תשלומן. גישת הקבוצה לניהול סיכונים הנזילות שלה היא להבטיח, ככל הניתן, את מידת הנזילות המספקת לעמידה בהתחייבויותיה במועד, בתנאים רגילים ובתנאי לחץ מבלי שיגרמו לה הפסדים בלתי רצויים או פגיעה במוניטין.

הקבוצה עוקבת באופן שוטף אחר דרישות תזרים המזומנים ומוודאת קיומן של רמות מספקות של מזומנים על פי דרישה לתשלום הוצאות התפעול הצפויות, הסכומים הדרושים לעמידה בהתחייבויות הפיננסיות וסכומים הדרושים להשקעות ולפיתוח עסקי הקבוצה.

(3) סיכונים שוק

סיכון שוק הוא הסיכון ששינויים במחירי שוק, כגון שערי חליפין של מטבע חוץ, מדד המחירים לצרכן, שיעורי ריבית ומחירים של מכשירים פיננסיים נסחרים, ישפיעו על הכנסות הקבוצה או על ערך החזקותיה במכשירים פיננסיים. מטרת ניהול סיכונים השוק הינה לנהל ולפקח על החשיפה לסיכונים שוק במסגרת פרמטרים מקובלים, תוך כדי מיקסום התשואה.

(א) סיכון שער חליפין ומדד

(1) הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל וחלק מהכנסות חברות בנות בישראל צמודות למט"ח ו/או נקובות במט"ח, בעיקר לאירו. כיוצא בכך קיימת חשיפה מטבעית בכל הקשור לשמירת יחס נאות בין הוצאות במטבע מסוים לבין הכנסות באותו מטבע. החברה מבצעת לעתים פעולות מכוונות לגידור סיכונים בדרך של שמירת היחס הנאות בין הוצאות במטבע מסוים לבין הכנסות באותו מטבע, וכן, בדרך של הצמדת התמורה המשולמת במטבע מקומי לאירו או דולר ארה"ב. יחד עם זאת, עלולה הקבוצה להימצא בחשיפה לתשלומים במטבע מסוים מבלי שנערכה כיאות להכנסה מקבילה באותו המטבע או בשווה ערך לו. חשיפה כזאת עלולה לנבוע משינויים מהותיים, אם יהיו, ביחסי המרה בין מטבעות וכן מפערי עיתוי. בנוסף לחברה חשיפה בגין שינויים בשערי המטבע של האירו, הרוני הרומני והדינר הסרבי, שהינם מטבעות הפעילות של החברות המאוחדות בהולנד, בלגיה, רומניה וסרביה. החברה מתקשרת מעת לעת בעסקאות אקדמה להחלפת מטבע חוץ על מנת לנהל את הסיכון הנלווה לחשיפה במטבע חוץ כאמור.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

א. ניהול סיכונים פיננסיים - כללי - המשך

(3) סיכוני שוק - המשך

(א) סיכון שער חליפין ומדד – המשך

(2) חלק מינורי מהתחייבות החברה לזמן ארוך מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים צמוד למדד המחירים לצרכן, לפיכך לחברה חשיפה לשינויים במדד המחירים. לאור הטווח הארוך של מועדי הפירעון של התחייבויות אלו, החברה לא רואה צורך בגידור חשיפה זו.

(ב) סיכון שערי ריבית

(1) חלק מהתחייבויות החברה לתאגידים בנקאיים ואחרים, וכן אגרות החוב שבמחזור, הינם בריבית קבועה, לפיכך לחברה חשיפה לסיכון שווי הוגן בגין שינוי שיעור ריבית.

(2) חלק מהאמצעים הנוילים של החברה מופקדים בפקדונות צמודי מט"ח, נושאי ריבית המשתנה בעת חידוש הפקדון, או בפקדונות שקליים נושאי ריבית מבוססת פריים. לפיכך לחברה חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בגין הפקדונות הנ"ל.

(3) לחברה אשראי מתאגידים בנקאיים לזמן קצר ולזמן ארוך שהינו אשראי שקלי נושא ריבית פריים, לפיכך לחברה חשיפה לשינויים בשיעורי ריבית הפריים.

ב. סיכון אשראי

(1) חשיפה לסיכון אשראי

הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים מייצג את חשיפת האשראי המירבית של הקבוצה. החשיפה המירבית לסיכון האשראי בתאריך המאזן, מסווגת לפי "הצד שכנגד" לנכסים הפיננסיים והינה כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
הערך בספרים		
<i>אלפי ש"ח</i>		
71,801	38,260	מזומנים ופקדונות בבנקים
170,780	178,623	לקוחות
19,540	15,122	הלוואה ללקוח
5,496	3,164	הלוואות לאחרים
11,872	13,399	חייבים אחרים
279,489	248,568	

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

ג. סיכון אשראי - המשך

(1) חשיפה לסיכון אשראי - המשך

החשיפה המירבית לסיכון אשראי בגין הנכסים הפיננסיים לתאריך המאזן, מסווגת לפי אזורים גיאוגרפיים והינה כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
הערך בספרים		
<i>אלפי ש"ח</i>		
174,074	156,025	ישראל
87,385	77,766	מערב אירופה
18,030	14,777	מזרח אירופה
279,489	248,568	

(2) גיול חובות לקוחות והכנסות לקבל

להלן גיול חובות של לקוחות והכנסות לקבל:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>		
141,235	121,470	אינם בפיגור
18,493	38,137	פיגור של 0-30 יום
5,352	8,040	פיגור של 31-90 יום
1,552	5,781	פיגור של 91-180 יום
4,175	4,388	פיגור של 181-360 יום
6,801	5,462	פיגור של מעל שנה
177,608	183,278	
6,828	4,655	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
170,780	178,623	

התנועה בהפרשה חובות מסופקים הייתה כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>		
2,896	6,828	יתרה ליום 1 בינואר
1,643	-	כניסה לאיחוד
2,289	1,443	הפרשה שבוצעה במהלך השנה, נטו
-	(3,616)	חוב אבוד
6,828	4,655	יתרה ליום 31 בדצמבר

גם בהתחשב ביתרת לקוחות בפיגור, החברה מעריכה כי ההפרשה לחובות מסופקים נאותה וזאת לאור היכרות החברה את הלקוחות וניסיון העבר.

לעניין מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים ראה באור 2-טז-4.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

ג. סיכון נזילות

להלן מועדי הפירעון החזויים של התחייבויות פיננסיות ונכסים פיננסיים, כולל אומדן תשלומי ריבית:

(1) ליום 31 בדצמבר 2016						
מספר 5 שנים	שנים 3-5	שנים 1-2	עד שנה אלפי ש"ח	תזרים מזומנים חזוי	הערך בספרים	
התחייבויות פיננסיות						
-	-	-	8,140	8,140	8,140	אשראי מתאגידים בנקאיים
-	-	-	52,288	52,288	52,288	ספקים
-	-	-	66,800	66,800	66,800	זכאים ויתרות זכות
-	-	-	2,365	2,365	2,365	זכאים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות
-	-	6,615	-	6,615	6,615	אופציית PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	10,670	15,889	8,763	35,321	27,116	הלוואות מבנקים לז"א
-	-	2,848	10,743	13,591	13,022	הלוואות מאחרים לז"א
-	23,750	26,194	8,306	58,250	48,911	אגרות חוב
-	58	172	176	406	397	חכירה מימונית
-	34,478	51,718	157,580	243,776	225,655	סה"כ
נכסים פיננסיים						
-	-	-	34,823	34,823	34,823	מזומנים ושווי מזומנים
-	-	-	3,472	3,472	3,437	פקדונות מיועדים בבנקים
-	-	-	178,623	178,623	178,623	לקוחות והכנסות לקבל
-	-	-	10,792	10,792	10,792	חייבים אחרים ויתרות חובה
-	7,503	4,711	7,074	19,288	18,286	הלוואות ללקוח ואחרים
-	7,503	4,711	234,783	246,997	245,961	סה"כ
-	(26,975)	(47,007)	77,204	3,222	20,306	סה"כ, נטו

(1) תזרים המזומנים הצפוי אינו מביא בחשבון מימוש ערבויות חוץ מאזניות.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

ג. סיכון נזילות - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015⁽¹⁾						
מכל 5 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	עד שנה	תזרים מזומנים חזוי	הערך בספרים	
			<i>אלפי ש"ח</i>			
						התחייבויות פיננסיות
						אשראי מתאגידים
-	-	-	19,973	19,973	19,973	בנקאיים
-	-	-	57,026	57,026	57,026	ספקים
-	-	-	67,651	67,651	67,651	זכאים אחרים
						זכאים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות
-	-	2,365	9,122	11,487	11,487	אופציית PUT לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	6,540	-	6,540	6,540	הלוואות מבנקים לזמן ארוך
244	19,544	9,688	11,597	41,073	37,326	הלוואה מאחרים לזמן ארוך
-	2,716	10,500	746	13,962	13,761	אגרות חוב
11,572	38,372	8,305	2,750	60,999	48,577	חכירה מימונית
-	116	137	195	448	448	סה"כ
<u>11,816</u>	<u>60,748</u>	<u>37,535</u>	<u>169,060</u>	<u>279,159</u>	<u>262,789</u>	
						נכסים פיננסיים
						מזומנים ושווי מזומנים
-	-	-	63,922	63,922	63,922	פקדונות מיועדים בבנקים
-	-	-	7,879	7,879	7,879	נכסים פיננסיים בשווי הוגן
-	-	-	1	1	1	לקוחות והכנסות לקבל
-	-	-	170,780	170,780	170,780	חייבים אחרים
-	-	-	10,846	10,846	10,846	הלוואות ללקוח ואחרים
-	12,213	7,260	7,131	26,604	22,698	סה"כ
-	12,213	7,260	260,559	280,032	276,126	
<u>(11,816)</u>	<u>(48,535)</u>	<u>(30,275)</u>	<u>91,499</u>	<u>873</u>	<u>13,337</u>	סה"כ, נטו

(1) תזרים המזומנים הצפוי אינו מביא בחשבון מימוש ערבויות חוץ מאזניות.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

ד. סיכוני מדד ומטבע חוץ

(1) החשיפה לסיכון מדד ומטבע חוץ

חשיפת הקבוצה לסיכון מדד ומטבע חוץ, המבוסס על ערכים נקובים, הינה כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2016					
פריטים כספיים					
סה"כ	במטבע ישראלי		במטבע חוץ או בהצמדה אליו		
	ללא הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	אחר	אירו	
34,823	12,081	-	4,932	17,810	נכסים מזומנים ושוי מזומנים
3,437	130	-	1,532	1,775	פקדונות בבנקים מיועדים
178,623	107,338	-	11,971	59,314	לקוחות והכנסות לקבל
3,572		2,528	266	778	מיסים שוטפים לקבל
7,220	2,335	-	1,441	3,443	חייבים ויתרות חובה
18,286	15,921	-	-	2,365	הלוואות ללקוחות ואחרים
<u>245,960</u>	<u>137,804</u>	<u>2,528</u>	<u>20,143</u>	<u>85,485</u>	סה"כ נכסים
					התחייבויות
27,269	25,284	382	1,114	489	אשראי מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים
52,288	30,062		7,085	15,141	ספקים וקבלני משנה
61,698	21,295		666	39,738	זכאים ויתרות זכות
2,632			-	2,632	זכאים בגין רכישת זכויות בחברות מאוחדות
4,845		2,307	294	2,244	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
48,911	48,911		-		אגרות חוב
31,706	30,336	724	338	308	התחייבויות לז"א לבנקים ואחרים
<u>180,438</u>	<u>106,977</u>	<u>3,413</u>	<u>9,496</u>	<u>60,552</u>	סה"כ התחייבויות
<u><u>65,523</u></u>	<u><u>30,827</u></u>	<u><u>(885)</u></u>	<u><u>10,647</u></u>	<u><u>24,933</u></u>	עודף נכסים (התחייבויות)

לודן חברה להנדסה בע"מ

ביאורים לדוחות הכספיים

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

ד. סיכוני מדד ומטבע חוץ - המשך

(1) החשיפה לסיכון מדד ומטבע חוץ - המשך

ליום 31 בדצמבר 2015						
פריטים כספיים						
סה"כ	במטבע ישראלי		במטבע חוץ או בהצמדה אליו			
	ללא הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	אחר	דינר סרבי	אירו	
63,922	17,727	-	3,848	8,330	34,017	נכסים
7,879	2,848	-	1,094	-	3,937	מזומנים ושווי מזומנים פיקדונות מיועדים בבנקים
1	1	-	-	-	-	נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
170,780	99,298	-	8,297	562	62,623	לקוחות והכנסות לקבל מיסים שוטפים לקבל
3,420	2,775	-	139	202	304	חייבים ויתרות חובה הלוואות ללקוחות ואחרים
20,330	14,491	-	2,371	209	3,259	
18,280	15,915	-	-	-	2,365	
284,612	153,055	-	15,749	9,303	106,505	סה"כ נכסים
						התחייבויות
30,852	27,444	1,836	1,180	-	392	אשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים
57,026	34,081	-	5,300	8,066	9,579	ספקים וקבלני משנה
77,086	18,802	-	2,410	3,616	52,258	זכאים ויתרות זכות התחייבות בגין מיסים שוטפים
2,238	-	199	119	-	1,920	זכאים בגין רכישת חברה מאוחדת
2,365	-	-	-	-	2,365	אגרות חוב
48,577	48,577	-	-	-	-	התחייבויות לתאגידים בנקאיים ולאחרים לזמן ארוך
40,208	39,057	898	190	-	63	
258,352	167,961	2,933	9,199	11,682	66,577	סה"כ התחייבויות
26,260	(14,906)	(2,933)	6,550	(2,379)	39,928	עודף נכסים (התחייבויות)

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

ד. סיכוני מדד ומטבע חוץ - המשך

(2) ניתוח רגישות

התחזקות האירו כנגד הש"ח לתאריך 31 בדצמבר ועליה במדד המחירים לצרכן, היתה מגדילה (מקטינה) את ההון ואת הרווח או ההפסד בסכומים המוצגים להלן. ניתוח זה נעשה בהנחה שכל שאר המשתנים, ובמיוחד שערי הריבית, נשארו קבועים. הניתוח לגבי שנת 2015 נעשה בהתאם לאותו בסיס.

ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2016		
רווח (הפסד) כולל	הון	רווח (הפסד) כולל	הון	
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
(108)	(108)	(33)	(33)	עליה במדד המחירים לצרכן ב- 5%
1,467	1,467	935	935	עליה בשער החליפין של 5% : אירו
156	156	399	399	מטבעות אחרים במוצע

ה. סיכון שיעורי ריבית

(1) סוג ריבית

המכשירים הפיננסיים נושאי הריבית של הקבוצה הינם מכשירים פיננסיים שבחלקם בריבית קבועה ובחלקם בריבית משתנה המבוססת ריבית פריים. יתרת ההתחייבויות הפיננסיות ליום 31 בדצמבר 2016 הנושאות ריבית קבועה מסתכמות בסך של 40,248 אלפי ש"ח והנושאות ריבית משתנה בסך של 18,510 אלפי ש"ח.

(2) ניתוח רגישות השווי ההוגן לגבי מכשירים בריבית קבועה

המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה של הקבוצה אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, וכן הקבוצה אינה מייעדת נגזרים (חוזי החלפת ריבית) כמכשירים מגדרים בהתאם למודל חשבונאות גידור של שווי הוגן. לכן, לשינוי בשערי הריבית לתאריך המאזן, לא צפויה כל השפעה על הרווח או ההפסד בגין שינויים בערך הנכסים וההתחייבויות בריבית קבועה.

(3) ניתוח רגישות תזרים מזומנים לגבי מכשירים בשיעורי ריבית משתנים

השפעת שינוי בשיעור ריבית הפריים על ההון ועל הרווח אינה מהותית.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 20 - מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים - המשך

1. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

(1) כללי

המכשירים הפיננסיים של החברה כוללים נכסים והתחייבויות כדלקמן: מזומנים ושווי מזומנים, פקדונות בבנקים, חייבים ויתרות חובה, הלוואות ללקוחות ואחרים, התחייבויות לתאגידיים בנקאיים ולאחרים, ספקים, זכאים ויתרות זכות ואגרות חוב. בשל אופיים, השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של החברה שצוינו לעיל, למעט אגרות החוב שהונפקו על ידי החברה, זהה או קרוב לערך בו הם מוצגים בחשבונות.

לעניין השווי ההוגן של אגרות החוב ראה באור 14-א.

(2) היררכיית שווי הוגן

השווי ההוגן של יתרות החוב נקבע בהתאם למחירים מצוטטים, דהיינו רמה 1.

באור 21 - הכנסות

כולל לקוחות עיקריים כדלקמן:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2014		2015		2016		
אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	
47,805	10	-	-	-	-	לקוח א'
						הרכב:
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2014	2015	2016				
	אלפי ש"ח					
107,605	38,374	90,807				הכנסות מפרויקטי TURN-KEY
46,495	47,011	63,388				הכנסות אחרות מ"חוזי ביצוע"
154,100	85,385	154,195				סה"כ הכנסות על פי "חוזי ביצוע" (IAS11)
314,316	433,431	427,604				הכנסות ממכירות ושירותים
468,416	518,816	581,799				סה"כ הכנסות

באור 22 - עלות ההכנסות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
	אלפי ש"ח		
197,157	230,713 ^(*)	241,387	שכר עבודה ונלוות
102,526	97,910	102,075	עבודות חוץ
53,096	71,449	86,839	ציוד וחומרים
52,440	52,778 ^(*)	58,019	הוצאות תפעול אחרות
6,154	8,730	7,534	פחת והפחתות
411,373	461,580	495,854	

(*) סווג מחדש - ראה באור 2 כד' (1)

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 23-א הוצאות מכירה ושיווק

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
260	4,435	8,152
958	1,324	1,575
-	-	222
<u>1,218</u>	<u>5,759</u>	<u>9,949</u>

שכר עבודה ונלוות
הוצאות מכירה אחרות
פחת והפחתות

באור 23-ב הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
27,333	28,518	29,454
36	1,459	1,443
625	421	941
3,542	2,782	2,496
6,780	9,450	9,465
2,927	3,026	3,055
<u>41,243</u>	<u>45,656</u>	<u>46,854</u>

שכר עבודה, נלוות ודמי ניהול
חובות אבודים ומסופקים
פחת והפחתות
שכר דירה ואחזקת משרד
שכר מקצועי וביטוחים
אחרות

באור 24 - הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
-	(4,378)	(2,138)
-	-	(1,213)
755	-	(402)
<u>755</u>	<u>(4,378)</u>	<u>(3,753)</u>

הפחתות בגין ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים,
בניכוי התאמת שווי אופציית PUT⁽¹⁾
הפרשה לירידת ערך נכסים בחברה מוחזקת, נטו⁽²⁾
רווח (הפסד) מממוש רכוש קבוע, נטו⁽³⁾

- (1) ראה באור 12, באור 4א' ובאור 4ב'.
(2) מתייחס בעיקר להפרשות שביצעה החברה בגין חברה מוחזקת בסרביה.
(3) בשנת 2016 מתייחס בעיקר להפסד שנבע לקבוצה מממוש נכס נדל"ן בסרביה. בשנת 2014 מתייחס בעיקר לרווח שנבע לחברה מממוש נכס נדל"ן בישראל.

באור 25 - הוצאות מימון, נטו

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
-	(2,558)	(3,084)
(6,726)	(6,202)	(6,182)
<u>(6,726)</u>	<u>(8,760)</u>	<u>(9,266)</u>
2,004	2,290	1,655
<u>(4,722)</u>	<u>(6,470)</u>	<u>(7,611)</u>

מוצג בהוצאות מימון
הוצאות מימון בגין אגרות חוב
הוצאות מימון אחרות

מוצג בהכנסות מימון
הכנסות מימון אחרות

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 26 - חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות, נטו

מתייחס בעיקר לחלק החברה בהפסדי (רווחי) לקסטרן והשקעות במתקני ביו-גז (ראה באור 9).

באור 27 - מיסים על הכנסה (הטבת מס)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			א. ההרכב:
2014	2015	2016	
	אלפי ש"ח		
4,375	3,089	6,154	מיסים שוטפים
(1,742)	(4,620)	(668)	מיסים נדחים (ראה ב' להלן)
(354)	(74)	65	מיסים שנים קודמות
<u>2,279</u>	<u>(1,605)</u>	<u>5,551</u>	

ב. נכסי והתחייבויות מיסים נדחים:

(1) נכסי והתחייבויות מיסים נדחים שהוכרו

המיסים הנדחים בגין חברות בישראל מחושבים לפי שיעור מס הצפוי לחול במועד ההיפוך כמפורט בבאור 2-יח-2 לעיל. מיסים נדחים בגין חברות בנות הפועלות מחוץ לישראל חושבו לפי שיעורי המס הרלוונטיים בכל מדינה.

נכסי והתחייבויות מיסים נדחים מיוחסים לפריטים הבאים:

סה"כ	אחרים	ניכויים והפסדים להעברה	הטבות לעובדים	
7,388	703	2,473	4,212	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
				התנועה בשנת 2015:
751	(446)	-	1,197	איחוד לראשונה
4,620	(*) 1,538	4,161	(1,079)	זקיפה לדוח רווח והפסד
(2,211)	(1,331)	(117)	(763)	זקיפה לרווח כולל
10,548	(*) 464	6,517	3,567	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
				התנועה בשנת 2016:
668	100	1,030	(462)	זקיפה לדוח רווח והפסד
115	-	94	21	זקיפה לרווח כולל
<u>11,331</u>	<u>564</u>	<u>7,641</u>	<u>3,126</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

(*) סווג מחדש - ראה באור 2 כדי (2).

א. נכסי והתחייבויות מיסים נדחים – המשך

(2) נכסי מיסים נדחים שלא הוכרו

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
1,992	2,713

בגין הפסדים לצרכי מס

לפי חוקי המס הקיימים, אין הגבלת זמן על ניצול הפסדים לצורכי מס הניתנים לניכוי. נכסי מיסים נדחים לא הוכרו בגין הפסדים אלה בחברות מאוחדות מסוימות, בשל העדר ציפייה סבירה כי תהיה לה הכנסה חייבת בעתיד הנראה לעין, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את הטבות המס.

(3) הפסדים וניכויים לצורכי מס להעברה לשנים הבאות

לקבוצה הפסדים לצורכי מס המועברים לשנה הבאה ומגיעים ליום המאזן לכדי סכום של כ- 45,350 אלפי ש"ח (2015 : 27,971 אלפי ש"ח). כמו כן לקבוצה הפסדי הון בסך של כ- 2,100 אלפי ש"ח (2015 : 2,100 אלפי ש"ח).
יתרת ההפסדים כאמור שבגינם לא נזקפו מיסים נדחים הינה 10,852 אלפי ש"ח (2015 : 7,519 אלפי ש"ח) בגין הפסדים עסקיים וכ- 2,100 אלפי ש"ח (2015 : כ- 2,100 אלפי ש"ח) בגין הפסדי הון.

(4) מיסים נדחים מוצגים כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
11,748	11,773
(1,200) ^(*)	(442)
10,548	11,331

נכסים שאינם שוטפים
התחייבויות שאינן שוטפות

(*) סווג מחדש – ראה ביאור 2-כד'.

ג. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) התשמ"ה - 1985, הנהיג מדידה של התוצאות לצרכי מס על בסיס ריאלי. החברה והחברות המוחזקות הרשומות בישראל נישומו לפי החוק הני"ל. בחודש פברואר 2008, התקבל בכנסת תיקון לחוק הני"ל המגביל את תחולתו משנת 2008 ואילך. בהתאם לכך, החל משנת 2008 נמדדות התוצאות לצרכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים בממד המחירים לצרכן לתקופה שעד 31 בדצמבר 2007.
2. בפברואר 2007, היחידה למיסוי בינלאומי בישראל, החלה לפעול לקידום הליכי הסכמה הדדית מול שלטונות המס ברומניה על מנת להשיב (ולו בחלקם) את הסכומים שנוכו במקור מהכנסות לודן דרום. בהתאם הוקפאו חובות לודן דרום לשלטונות המס בישראל עד להשלמת ההליכים כאמור לעיל. להערכת החברה אין לה חשיפה מהותית בנושא זה.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 27 - מיסים על הכנסה - המשך

ג. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה - המשך

להלן נתונים עיקריים לעניין מיסוי חברות הבת בחו"ל:

דיני קיזוז הפסדים	יתרת הפסדים להעברה	שיעור המס החל בעת קבלת דיבידנד	שיעור המס	מדינה
ניתן לקיזוז כנגד רווח בשנה הקודמת וכן כנגד רווח עתידי ב-9 השנים הבאות.	7,714	5%	20% עד 200 אלף אירו. 25% מעל 200 אלף אירו.	4.1 הולנד
כנגד רווחים עתידיים ללא מגבלת זמן.	-	15%	כ- 34%	4.2 בלגיה
ניתן לקיזוז כנגד רווחים ב-7 שנים הבאות.	-	15%	16%	4.3 רומניה
ניתן לקיזוז כנגד רווחים ב-5 שנים הבאות.	-	20%	15%	4.4 סרביה
ניתן לקיזוז כנגד רווחים ב-10 שנים הבאות.	2,144	10%	20%	4.5 רוסיה

ד. שומות מס

- לחברה שומות מס סופיות או הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת 2012.
- לחברות המאוחדות של הקבוצה שומות מס סופיות או הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת 2012.

לודן חברה להנדסה בע"מ

ביאורים לדוחות הכספיים

באור 27 - מיסים על הכנסה - המשך

ליום 31 בדצמבר			ה. מס תיאורטי
2014	2015	2016	
	<i>אלפי ש"ח</i>		
7,561	(7,861)	14,580	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
26.5%	26.5%	25%	שיעור המס הסטטוטורי
2,004	(2,083)	3,645	מס תיאורטי (הטבת מס), לפי שיעורי מס רגילים
			הקטנה (הגדלה) בחבות המס בשל:
(208)	-	-	הכנסות בשיעורי מס אחרים
(49)	3	1,012	שינוי בשיעור המס
(354)	(74)	65	מיסים שנים קודמות
(8)	51	261	החלק בהפסדי חברות כלולות
(4)	(290)	-	הכנסות שאינן חייבות במס
-	203	216	מס בגין דיבידנד שהתקבל מחברת בת
203	238	142	הוצאות לא מוכרות
-	(311)	-	קיצוץ הפסד מועבר שבגינו לא נוצר מס נדחה
688	195	292	הפסדים והפרשים שלא נוצרו בגינם מיסים
7	463	(82)	נדחים, נטו
			אחרים, נטו
2,279	(1,605)	5,551	מיסים על הכנסה

1. תיקונים לפקודת מס הכנסה וחוק מס שבח מקרקעין

תיקונים לפקודת מס הכנסה וחוק מס שבח מקרקעין

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2017 ו-2018), התשע"ז - 2016 במסגרתו נחקקו שינויי המס כדלקמן:

- שיעור מס החברות בשנת 2017 יופחת מ- 25% ל- 24% וימשיך ויופחת ל- 23% בשנת 2018 ואילך.
- תיקון חוק עידוד השקעות הון -
 1. שיעור מס החברות לכל חברה בעלת מפעל מועדף על הכנסותיה ממפעל מועדף יופחת ל- 7.5% במקום 9% באזור פיתוח א' החל מיום 1 בינואר 2017.
 2. יצירת מסלולי מס נוספים חדשים למפעל טכנולוגי מועדף (שיעור מס של 7.5% באזור פיתוח א' ושיעור מס של 12% באזור אחר) ולמפעל טכנולוגי מועדף מיוחד (שיעור מס של 6%).
 3. קביעת הקלות בתנאי הסף להיכנס למסלול של "מפעל מועדף מיוחד" הרלוונטי לחברות ענק המקנה שיעור מס של 5% באזור א' או 8% באזור אחר.

יתרות המיסים הנדחים הנכללות בדוחות הכספיים שליום 31 בדצמבר, 2016 מחושבות לפי שיעורי המס שבתוקף לתאריך המאזן.

החברה מעריכה כי השפעת השינוי בשיעור המס כאמור על דוחותיה הכספיים תהיה בלתי מהותית.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 28 - רווח למניה

רווח בסיסי למניה

להלן נתונים לגבי כמות המניות והרווח ששימשו בחישוב הרווח למניה:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
	<i>אלפי ש"ח</i>	
2,947	(7,495)	7,277

רווח (הפסד) לשנה מיוחס לבעלים של החברה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
	<i>מספר מניות- באלפים</i>	
11,525	11,525	11,525

ממוצע משוקלל של מספר המניות

באור 29 - דיווח מגזרי

מתכונת הדיווח של הקבוצה בהתאם ליישום "גישת ההנהלה", כהגדרתה ב- IFRS 8, דהיינו בהתאם למתכונת הדיווח הפנימית למקבלי החלטות התפעוליות לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועי המגזרים.

א. הקבוצה מורכבת מהמגזרים העסקיים העיקריים הבאים

(1) שרותי הנדסה

הקבוצה מספקת את פעילות ההנדסה וניהול פרויקטים של הקבוצה בארץ ובעולם וזאת באמצעות מהנדסים, הנדסאים ואנשי צוות טכני.

שרותי ההנדסה הניתנים במסגרת הקמת פרויקטים תעשייתיים (בעיקר הקמת מתקני ייצור במפעלים תעשייתיים) הינם שרותי ניהול, תכנון, רכש והקמה.

בנוסף מעניקה הקבוצה גם שרותי הנדסה שוטפים באמצעות כח אדם של החברה העומד לרשות הלקוחות לתקופות קצרות.

כמו כן, מספקת הקבוצה שרותי הנדסה גם במתכונת של Turn-Key, בהם היא אחראית לביצוע כולל של כל שלבי הפרויקט.

א. הקבוצה מורכבת מהמגזרים העסקיים העיקריים הבאים- המשך

(2) שרותי תוכנה ובקרה

הקבוצה, באמצעות החברות המאוחדות שימוטק ולודן מערכות וארדן קונטרול טק, עוסקת בפיתוח וייצור מערכות בדיקה אוטומטיות ומערכות ממוחשבות למכירת כרטיסים ובקרת כניסה בתחומי התחבורה הציבורית.

הקבוצה מספקת גם שירותים בתחום התוכנה, לרבות שיווק מוצרי תוכנה ויישומים אצל הלקוח. בנוסף היא מתמחה בתחום מערכות מכשור ובקרה המשמשות לפיקוד ובקרה על תפעול מפעלים בעיקר בתעשייה התהליכית.

(3) אנרגיה ואיכות הסביבה

הקבוצה, באמצעות לודן טכנולוגיות מרכזת את כל פעילות הקבוצה בתחום איכות הסביבה והאנרגיה בארץ ובחול. פעילות הכוללת פתרונות טכנולוגיים לשפכים תעשייתיים, יעוץ וביצוע שיקום של קרקעות ומי תהום, טיפול בגזי פליטה, טיפול במים ושפכים מזהמים וייזום, פיתוח, הקמה והפעלה של מתקני ביו-גז במערב אירופה.

ב.

תוצאות הפעילות של המגזרים העסקיים כוללות את הכנסות המגזר ואת העלויות וההוצאות המתייחסות באופן ישיר לכל מגזר. הוצאות משותפות המרוכזות בחברה האם מוקצות למגזרים באופן סביר, המיוחס לשיעורי ההוצאות בפועל, כדלקמן:

החברות המהותיות בחו"ל, לודן הולנד ולודן רומניה, נושאות בדמי ניהול בסכומים קבועים. דמי הניהול הללו הינם בגין הוצאות ההנהלה הבכירה בלבד של מטה הקבוצה בישראל.

החברות הבנות בישראל נושאות בדמי ניהול לצורך כיסוי ההוצאות המשותפות, על פי מפתח חלוקה המחושב לפי היחס שבין היקף ההכנסות בחברות הישראליות לבין סך היקף ההכנסות של החברות הבנות בישראל, על פי נתוני תכנית העבודה השנתית.

ג.

נכסי המגזר כוללים את כל הנכסים התפעוליים בהם משתמש המגזר וכוללים בעיקר מזומנים ושווי מזומנים, חייבים ויתרות חובה, מלאי ורכוש קבוע. התחייבויות המגזר כוללות את כל ההתחייבויות התפעוליות וכוללות בעיקר התחייבות לספקים, זכאים, התחייבויות לתאגידים בנקאיים והתחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד.

ד.

תוצאות המגזרים כוללות העברות בין המגזרים. העברות נרשמות בהתאם למחירי העברה מוסכמים ומבוטלות במסגרת איחוד הדוחות הכספיים.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 29 - דיווח מגזרי - המשך

ד. להלן נתונים לעניין המגזרים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	משותף והתאמות למאוחד	חטיבת אנרגיה ואיכות הסביבה	חטיבת תוכנה ובקרה	חטיבת הנדסה	
מבוקר					
אלפי ש"ח					
279,969	-	14,552	159,547	105,870	הכנסות מלקוחות חיצוניים חברות ישראליות
301,830	-	24,096	-	277,734	הכנסות מלקוחות חיצוניים חברות חו"ל
	(5,812)	-	32	5,780	בין מגזרים
581,799	(5,812)	38,648	159,579	389,384	
14,467		121	13,997	349	תוצאות המגזר בישראל
12,610		531	-	12,079	תוצאות המגזר בחו"ל
27,077		652	13,997	12,428	סה"כ תוצאות המגזר
(3,753)	-	(1,201)	(937)	(1,615)	הוצאות אחרות, נטו
(7,611)					הוצאות מימון, נטו לא מוקצות
(1,133)					חלק בהפסדי חברות כלולות מיסים על ההכנסה
(5,551)					
9,029					רווח נקי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	משותף והתאמות למאוחד	חטיבת אנרגיה ואיכות הסביבה	חטיבת תוכנה ובקרה	חטיבת הנדסה	
מבוקר					
אלפי ש"ח					
261,854	-	3,583	142,094	116,177	הכנסות מלקוחות חיצוניים חברות ישראליות
256,962	-	11,459	-	245,503	הכנסות מלקוחות חיצוניים חברות חו"ל
	(7,018)	541	805	5,672	בין מגזרים
518,816	(7,018)	15,583	142,899	367,352	
(4,084)		(11,118)	2,034	5,000	תוצאות המגזר בישראל
7,263		(486)	-	7,749	תוצאות המגזר בחו"ל
3,179		(11,604)	2,034	12,749	סה"כ תוצאות המגזר
(4,378)	-	-	(4,378)	-	הוצאות אחרות, נטו
(6,470)					הוצאות מימון, נטו לא מוקצות
(192)					חלק בהפסדי חברות כלולות
1,605					הטבת מס
(6,256)					הפסד לתקופה

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 29 - דיווח מגזרי - המשך

ה. להלן נתונים לעניין המגזרים - המשך:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	ביטולים	חטיבת אנרגיה ואיכות הסביבה	חטיבת תוכנה ובקרה	חטיבת הנדסה	
אלפי ש"ח					
219,268		9,574	62,854	146,840	הכנסות מלקוחות חיצוניים חברות ישראליות
249,148		67,373	3,893	177,882	הכנסות מלקוחות חיצוניים חברות חו"ל
-	-21,979	8,652	7,599	5,728	בין מגזרים
<u>468,416</u>	<u>-21,979</u>	<u>85,599</u>	<u>74,346</u>	<u>330,450</u>	
1,966	-	1,052	1,660	-746	תוצאות המגזר בישראל
9,530	-	405	18	9,107	תוצאות המגזר בחו"ל
11,496					סה"כ תוצאות המגזר
755					הוצאות אחרות, נטו
(4,722)					הוצאות מימון, נטו לא מוקצות
(2,279)					הטבת מס
32					חלק בהפסדי חברות כלולות
<u>5,282</u>					רווח נקי

ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה	מגזר תוכנה ובקרה	מגזר הנדסה	
אלפי ש"ח				
347,435	43,493	147,216	156,726	נכסי המגזר
4,198				נכסים משותפים שאינם מוקצים
<u>351,633</u>				סה"כ נכסים במאוחד
274,558	60,892	112,429	101,237	התחייבויות המגזר
3,036				התחייבויות משותפות שאינן מוקצות
<u>277,594</u>				סה"כ התחייבויות במאוחד
13,784	7,155	2,462	4,167	השקעות הוניות
-				השקעות הוניות שאינן מוקצות
<u>13,784</u>				
8,550	486	2,857	5,207	פחת והפחתות
3,351	1,201	937	1,213	הפחתות בגין ירידת ערך נכסים, נטו
148				פחת והפחתות לא מוקצה
<u>12,049</u>				

לודן חברה להנדסה בע"מ
 ביאורים לדוחות הכספיים

באור 29 - דיווח מגזרי - המשך

ה. להלן נתונים לעניין המגזרים - המשך:

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	מגזר אנרגיה ואיכות הסביבה	מגזר תוכנה ובקרה	מגזר הנדסה
<i>אלפי ש"ח</i>			
377,198	(*) 56,980	154,252	165,966
5,822			
<u>383,020</u>			
311,816	(*) 70,471	126,033	115,312
4,742			
<u>316,558</u>			
23,271	3,867	8,835	10,569
-			
<u>23,271</u>			
8,975	181	4,512	4,282
4,378	-	4,378	-
176			
<u>13,528</u>			

נכסי המגזר
 נכסים משותפים שאינם מוקצים
 סה"כ נכסים במאוחד

התחייבויות המגזר
 התחייבויות משותפות שאינן
 מוקצות
 סה"כ התחייבויות במאוחד

השקעות הוניות
 השקעות הוניות שאינן מוקצות

פחת והפחתות
 הפחתות בגין ירידת ערך נכסים,
 נטו
 פחת והפחתות לא מוקצה

(*) סווג מחדש – ראה באור 2 כד'.

לודן חברה להנדסה בע"מ
ביאורים לדוחות הכספיים

באור 29 - דיווח מגזרי - המשך

1. אזורים גיאוגרפיים

הקבוצה פועלת באזורים גיאוגרפיים עיקריים, כדלקמן:

1. ישראל.
2. מערב אירופה.
3. מזרח אירופה.

להלן תמצית הנתונים לאזורים גאוגרפיים:

הכנסות ממכירות לפי שווקים גיאוגרפיים			
2014	2015	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>			
173,745	232,663	279,968	ישראל
233,281	270,082	282,811	מערב אירופה
61,390	16,071	19,020	מזרח אירופה
468,416	518,816	581,799	

השקעות הוניות		נכסי המגזר		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	2015	2016	
<i>אלפי ש"ח</i>		<i>אלפי ש"ח</i>		
10,569	11,128	234,409	238,229	ישראל
8,835	1,997	114,833	95,809	מערב אירופה
3,867	659	33,778	17,595	מזרח אירופה
23,271	13,784	383,020	351,633	

א. תנאי העסקת בעלי עניין

תנאי העסקתם של ה"ה יהודה שריד וארנון אהרון:

מר יהודה שריד - מנכ"ל משותף בחברה ומר ארנון אהרון - מנכ"ל משותף בחברה (להלן ביחד: "המנכ"לים המשותפים", וכל אחד מהם להלן: "מנכ"ל משותף"), הועסקו בחברה החל מחודש אוקטובר 1998 ממנכ"לים משותפים וקודם לכן בתפקידים שונים.

ביום 4.12.2011, לאחר שניתן לכך אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון, אשרה האסיפה הכללית של בעלי המניות בחברה התקשרות מחודשת לקבלת שירותי ניהול מהמנכ"לים המשותפים (באמצעות חברות פרטיות בשליטתם), אשר נכנסה לתוקף מיום 15.11.2011 למשך תקופה של 3 שנים אשר עיקריה כדלקמן: (1) בגין שירותי הניהול והייעוץ המוענקים לחברה על ידי המנכ"לים המשותפים, בתקופה שתחילתה ביום 15.11.2011, ועד ליום 31.12.2012 תשלם החברה לכל אחד מהמנכ"לים המשותפים תשלום חודשי בסך של 122 אלפי ש"ח בצירוף מע"מ כדין (להלן: "דמי הניהול"). סכום זה יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן, כאשר מדד הבסיס ישמש המדד בגין חודש אוקטובר 2011. החל מחודש ינואר 2013 ואילך יעודכנו דמי הניהול באופן חד פעמי, ויוסף להם סך בשיעור של 3% לעומת הסך שישולם בגין חודש דצמבר 2012 (להלן: "סכום דמי הניהול המעודכן"). סכום דמי הניהול המעודכן יהיה צמוד למדד. דמי הניהול כוללים גם את הוצאות החזקת הרכב, למעט הוצאות דלק.

(2) לא מתקיימים יחסי עובד-מעביד בין החברה לבין מי מהמנכ"לים המשותפים, כך שאינם זכאים לתנאים סוציאליים והפרשות (למעט שמירת הזכות לניצול ימי מחלה, כפי שיפורט להלן).

החברה נושאת בכל ההוצאות הישירות בגין כרטיסי הטיסה והשהייה בחו"ל אשר יוצאו במסגרת הענקת שירותי הניהול, וכן הוצאות שימוש בטלפון סלולארי (בארץ ובחו"ל), דלק ולינה בארץ (בהתאם לצרכים), הכל בהתאם לנוהלי החברה וכמקובל לעובדים הבכירים בקבוצה. בנוסף, כל מנכ"ל משותף זכאי להחזר הוצאות אירוח ושיווק, אשר יוצאו במסגרת הענקת השירותים, וזאת עד לסך שנתי כולל של 50,000 ש"ח. סכום זה יהיה צמוד למדד, ויתעדכן בראשית כל שנה קלנדרית.

ההתקשרות ניתנת לסיום על ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בכתב לצד השני של 6 חודשים. במקרה כזה יהיה כל מנכ"ל משותף זכאי לתשלום דמי הניהול במהלך כל התקופה, והוא יהיה חייב ליתן לחברה את שירותי הניהול במשך תקופת ההודעה המוקדמת, אלא אם נתבקש אחרת בכתב על ידי החברה.

בנוסף לאמור, על פי אישור האסיפה הכללית של החברה מיום 4.12.2011, ולאחר שניתן לכך אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון, הוחלף מנגנון המענקים הקודם של המנכ"לים המשותפים במנגנון מענקים על פיו בגין השנים 2011 ועד 2013 (כולל) יהיה זכאי כל מנכ"ל משותף (באמצעות החברה הפרטית שבשליטתו), למענקים כדלקמן:

בכפוף לרווח שנתי נקי של החברה כפי שהוא מוצג בדוח רווח והפסד של החברה (לפני הפרשה למענקים) העולה על 8 מיליון ש"ח ועד 12 מיליון ש"ח, יהיה זכאי כל מנכ"ל משותף למענק בסך כולל של 408,000 ש"ח, צמוד למדד חודש אוקטובר 2011. כמו כן יהיה זכאי כל אחד מהמנכ"לים המשותפים לתוספת למענק האמור כדלהלן: (א) ככל שהרווח השנתי הנקי של החברה, (לפני הפרשה למענקים) יעלה על 12 מיליון ש"ח ועד 16 מיליון ש"ח, יהיה זכאי כל מנכ"ל משותף לתוספת מענק בשיעור של 0.25% מסך כל הרווח השנתי הנקי, (לפני הפרשה למענקים); או

באור 30 - בעלי עניין וצדדים קשורים - המשך

א. תנאי העסקת בעלי עניין - המשך

תנאי העסקתם של ה"ה יהודה שריד וארנון אהרון - המשך:

(ב) ככל שהרווח השנתי הנקי של החברה (לפני הפרשה למענקים) יעלה על 16 מיליון ש"ח, יהיה זכאי כל מנכ"ל משותף לתוספת מענק בשיעור של 0.5% מסך כל הרווח השנתי הנקי, (לפני הפרשה למענקים) להסרת ספק מובהר כי ככל שתחול הזכאות לתוספת על פי סעיף (ב) זה לא יהיו המנכ"לים המשותפים זכאים לתוספת בהתאם לאמור בסעיף קטן (א) לעיל (להלן: "מנגנון המענקים החדש"). עוד מובהר כי בכל מקרה לא יהיו המנכ"לים המשותפים זכאים למענק בסכום העולה על סך כולל של 544,000 ש"ח, צמוד למדד אוקטובר 2011.

ביום 7 באוקטובר 2014, לאחר שניתן לכך אישור ועדת התגמול והדירקטוריון, אשרה האסיפה הכללית של בעלי המניות בחברה התקשרות מחודשת לקבלת שירותי ניהול מהמנכ"לים המשותפים (באמצעות חברות פרטיות בשליטתם), אשר נכנסה לתוקף מיום 15.11.2014 למשך תקופה של 3 שנים נוספות, באותם התנאים כפי שפורטו לעיל.

ב. הטבות לבעלי עניין:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
	<i>אלפי ש"ח</i>	
3,641	3,376	3,027
453	548	475

הרכב:

א. שכר ונלוות ודמי ניהול לדירקטורים ובעלי עניין המועסקים בחברה⁽¹⁾

ב. גמול דירקטורים ובעלי עניין אחרים אשר אינם מועסקים בחברה⁽²⁾

(1) ב- 2016 ל- 2 אנשים, ב- 2015 ל- 3 אנשים, ב- 2014 ל- 3 אנשים.

(2) ב- 2016 ל- 6 אנשים, ב- 2015 ל- 6 אנשים, ב- 2014 ל- 8 אנשים.

ג. הטבות בגין העסקת אנשי מפתח ניהוליים המועסקים בחברה:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
	<i>אלפי ש"ח</i>	
2,978	2,747	2,985
75	64	42
3,053	2,811	3,027

הטבות לזמן קצר
הטבות אחרות

ב-2016 ל- 2 אנשים, ב- 2015 ל- 2 אנשים, ב- 2014 ל- 2 אנשים

ד. יתרות עם בעלי עניין:

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
	<i>אלפי ש"ח</i>	
325	293	300

התחייבות לבעלי עניין- בשל הטבות

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע כספי נפרד

לפי תקנה 9 ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל 1970

ליום 31 בדצמבר 2016

לכבוד

בעלי המניות של לודן חברה להנדסה בע"מ

, א.נ.,

**הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד
לפי תקנה 9 ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970**

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי תקנה 9 ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970, של לודן חברה להנדסה בע"מ (להלן: "החברה") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן נסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016, ואשר נכלל בדוח התקופתי של החברה. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את המידע הכספי מתוך הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות אשר הנכסים בניכוי ההתחייבויות המיוחסות להן, נטו הסתכמו לסך של 2,196 אלפי ש"ח ו-6,585 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 בהתאמה ואשר ההפסד מחברות מוחזקות אלה הסתכם לסך של 413 אלפי ש"ח, 380 אלפי ש"ח ו-146 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016, 2015 ו-2014 בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים אשר נכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד בכללותו. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות של רואי חשבון אחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 9 ג' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970.

**הורוביץ עידן סבו טבת & כהן טבח
רואי חשבון****רמת-גן, 28 במרץ, 2017****Baker Tilly International
Network of the Year**Accounting International Accounting Bulletin and
Accountant The Accountant Awards 2016

Baker Tilly הינו שמה המסחרי של הורוביץ עידן סבו טבת & כהן טבח.
הפירמה הינה פירמה עצמאית ברשת ראיית החשבון Baker Tilly International.
השם Baker Tilly והלוגו הקשור אליו נמצאים בשימוש תחת רישיון שהוענק על ידי Baker Tilly International.

לודן חברה להנדסה בע"מ

נתונים על המצב הכספי מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה
עצמה, ליום 31 בדצמבר

2015	2016	מידע נוסף	
אלפי ש"ח			
			נכסים
			נכסים שוטפים
13,801	5,967	1-ב	מזומנים ושווי מזומנים
4,487	130	2-ב	פקדונות מיועדים בבנקים
(*) 11,104	10,735	1-ג	לקוחות והכנסות לקבל
(*) 56,085	55,592	ז	חברות מוחזקות – חובות שוטפים
1,102	1,051	1-ג	חייבים אחרים ויתרות חובה
-	1,093	1-ג	נכסי מיסים שוטפים
86,579	74,568		סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים שאינם שוטפים
80,773	94,723	ז	חברות מוחזקות
327	243		רכוש קבוע
377	1,040		נכסים בלתי מוחשיים
17	16		נכסים אחרים לזמן ארוך
198	212		הלוואות
4,487	4,530	2-ו	נכסי מיסים נדחים
86,179	100,764		סה"כ נכסים שאינם שוטפים
172,758	175,332		סה"כ נכסים

(*) סווג מחדש

לודן חברה להנדסה בע"מ

נתונים על המצב הכספי מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה
עצמה, ליום 31 בדצמבר

2015	2016	מידע נוסף	
<i>אלפי ש"ח</i>			
התחייבויות והון			
התחייבויות שוטפות			
16,282	14,095	ג-2	אשראי מתאגידים בנקאיים ואחרים
-	5,435		חלויות שוטפות של אגרות חוב
(*) 9,485	1,985	ג-3	ספקים ונותני שירותים
3,991	108	ג-3	מקדמות מלקוחות
(*) 16,882	30,476	ז	חברות מוחזקות – חשבונות שוטפים
7,089	3,897	ג-3	זכאים אחרים ויתרות זכות
207	1,315	ג-3	התחייבות בגין מיסים שוטפים
53,936	57,311		סה"כ התחייבויות שוטפות
התחייבויות שאינן שוטפות			
7,950	5,090	ג-2	התחייבויות לתאגידים בנקאיים ולנותני אשראי אחרים
48,577	43,476	ד	אגרות חוב
661	788		התחייבויות בשל הטבות לעובדים
57,188	49,354		סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות
111,124	106,665		סה"כ התחייבויות
הון			
12,936	12,936		הון מניות
28,439	28,439		פרמיה על מניות
(6,486)	(7,211)		קרן מהפרשי תרגום
(6,735)	(6,734)		קרנות הון אחרות
33,480	41,237		עודפים
61,634	68,667		סה"כ הון עצמי המיוחס לבעלים של החברה
172,758	175,332		סה"כ התחייבויות והון
(*) סווג מחדש			

גונן בצר
סמנכ"ל כספים

ארנון אהרון
מנכ"ל משותף

משה לוסקי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור המידע הכספי הנפרד : 28 במרץ, 2017

לודן חברה להנדסה בע"מ

נתוני רווח והפסד מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה,
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

2014	2015	2016	
	אלפי ש"ח		
72,837	24,926	22,514	הכנסות
59,055	21,079	10,816	עלות ההכנסות
13,782	3,847	11,698	רווח גולמי
2,358	1,752	1,141	הוצאות פיתוח עסקים
13,340	11,784	12,174	הוצאות הנהלה וכלליות
(1,916)	(9,689)	(1,617)	הפסד תפעולי
(5,230)	(4,675)	(5,192)	הוצאות מימון
3,622	3,672	5,345	הכנסות מימון
(1,608)	(1,003)	153	הכנסות (הוצאות) מימון, נטו
6,108	415	8,777	חלק ברווחי חברות מוחזקות
2,584	(10,277)	7,313	רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
(363)	(2,782)	36	מיסים על ההכנסה (הטבת מס) ו-1
2,947	(7,495)	7,277	רווח (הפסד) לשנה המיוחס לבעלים של החברה

לודן חברה להנדסה בע"מ

**נתונים על הרווח הכולל מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה
עצמה, לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר**

<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	
<i>אלפי ש"ח</i>			
<u>2,947</u>	<u>(7,495)</u>	<u>7,277</u>	רווח (הפסד) לשנה
			רווח (הפסד) כולל אחר (לאחר השפעת המס):
			סכומים שישווגו או מסווגים מחדש לרווח והפסד
			בהתקיים תנאים ספציפיים:
(359)	(3,292)	(725)	הפסד כולל אחר בגין חברות מוחזקות
<u>815</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	שחרור מקרן הפרשי תרגום בגין סיום פעילות חוץ
<u>502</u>	<u>2,043</u>	<u>1</u>	סכומים שלא ישווגו לאחר מכן לרווח והפסד:
			רווח אקטוארי בגין תוכנית להטבה מוגדרת
<u>958</u>	<u>(1,249)</u>	<u>(724)</u>	רווח (הפסד) כולל אחר לשנה, נטו ממס
<u>3,905</u>	<u>(8,744)</u>	<u>6,553</u>	סה"כ רווח (הפסד) כולל לשנה, המיוחס לבעלים של החברה

לודן חברה להנדסה בע"מ

נתונים על תזרימי המזומנים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה
עצמה, לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
			תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
			מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
			לפני מימון ומיסים (נספח א)
(22,344)	10,693 ^(*)	(11,606)	ריבית ששולמה
(2,536)	(3,965)	(4,166)	ריבית שהתקבלה
444	396	-	מיסים ששולמו
(2,657)	(986)	-	מיסים שהתקבלו
10	18	-	
(27,083)	6,156	(15,772)	
(7,836)	(12,934)	13,920	שינויים ביתרות שוטפות של חברות מוחזקות, נטו
(34,919)	(6,778)	(1,852)	מזומנים נטו, ששימשו לפעילות שוטפת
			תזרימי מזומנים מפעילות השקעה:
			מכירה של ניירות ערך סחירים, נטו
1	-	-	משיכה של פקדונות מיועדים בבנקים, נטו
6,601	498	4,357	רכישת רכוש קבוע
(97)	(87)	(68)	רכישת נכסים בלתי מוחשיים
(17)	-	(996)	הלוואות שנפרעו
266	-	-	
6,754	411	3,293	
(6,729)	(10,331)	(4,228)	מזומנים נטו מפעילות השקעה בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
25	(9,920)	(935)	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
			תזרימי מזומנים מפעילות מימון:
			גידול (קיטוף) באשראי לזמן קצר מתאגיד בנקאי
13,222	(18,621)	(756)	קבלת (פרעון) הלוואות לזמן ארוך, נטו
288	(4,873)	(4,291)	תמורה מהנפקת אגרות חוב, נטו
-	48,358	-	
13,510	24,864	(5,047)	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(21,384)	8,166	(7,834)	עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
27,019	5,635	13,801	מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
5,635	13,801	5,967	מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

(*) סווג מחדש.

לודן חברה להנדסה בע"מ

נספח לנתונים על תזרימי המזומנים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה
עצמה, לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

נספח א' - תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת לפני מימון ומיסים:

2014	2015	2016	
	אלפי ש"ח		
2,947	(7,495)	7,277	רווח (הפסד) לפי דוח רווח והפסד
			הכנסות והוצאות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים:
(6,108)	(415)	(8,777)	חלק ברווחי חברות מוחזקות
540	252	488	פחת והפחתות
(363)	(2,782)	36	מיסים על ההכנסה (הטבת מס)
495	1,942	51	עליה (ירידה) בהתחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
-	300	-	ויתור על שכר בעלי ענין
2,451	(228)	3,474	הוצאות מימון, נטו
(38)	(8,426)	2,549	
			שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות:
15,281	(*) 12,524	369	ירידה בלקוחות ובהכנסות לקבל
(3,570)	4,185	51	ירידה (עליה) בחייבים ויתרות חובה
(1,103)	1,103	-	ירידה (עליה) במלאי
(2,503)	(*) (7,178)	(7,500)	ירידה בספקים ונותני שירותים
(26,044)	3,152	(3,883)	עליה (ירידה) במקדמות מלקוחות
(4,367)	5,333	(3,192)	עליה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות
(22,306)	19,119	(14,155)	
(22,344)	(*) 10,693	(11,606)	מזומנים נטו, שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת, לפני מימון ומיסים

(*) סווג מחדש.

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע נוסף לדוחות הכספיים הנפרדים

א. כללי

1. המידע הכספי הנפרד של החברה ערוך בהתאם להוראות תקנה 9 ג' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970.
2. במידע כספי נפרד זה - חברות מוחזקות כהגדרתן בראור 1-ב' בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה (להלן: "הדוחות הכספיים המאוחדים").
3. המידע הכספי הנפרד נערך בהתאם למדיניות החשבונאית המפורטת בראור 2 לדוחות הכספיים המאוחדים, לרבות האופן בו סווגו הנתונים הכספיים במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים, בשינויים המתחייבים, כמפורט להלן:
 - (א) הנכסים וההתחייבויות מוצגים בגובה ערכם בדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה, למעט בגין חברות מוחזקות.
 - (ב) יתרה בגין חברות מוחזקות מוצגת כסכום נטו המיוחס לבעלים של החברה, של סך הנכסים בניכוי סך ההתחייבויות המציגים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה מידע כספי בגין החברות המוחזקות, לרבות מוניטין.
 - (ג) סכומי ההכנסות וההוצאות משקפים את ההכנסות וההוצאות הכלולות בדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה, למעט סכומי הכנסות והוצאות בגין חברות מוחזקות.
 - (ד) חלק החברה בתוצאות חברות מוחזקות מוצג כסכום נטו, בהתבסס על הדוחות המאוחדים המיוחס לבעלי החברה, של סך ההכנסות בניכוי סך ההוצאות המציגים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה תוצאות פעילות בגין חברות מוחזקות, לרבות ירידת ערך מוניטין או ביטולה.
 - (ה) סכומי תזרימי המזומנים משקפים את תזרימי המזומנים הכלולים בדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה, כשהם לקוחים מתוך הדוח על תזרימי המזומנים המאוחד, למעט סכומי תזרימי המזומנים בגין חברות מוחזקות שיוצגו בנפרד.

ב-1. מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
84	5,076
110	-
5,277	680
8,330	211
13,801	5,967

הרכב:

מזומנים ושווי מזומנים נקובים בשקל חדש
 מזומנים ושווי מזומנים הצמודים לדולר
 מזומנים ושווי מזומנים הצמודים לאירו
 מזומנים ושווי מזומנים הצמודים לדינר הסרבי
סה"כ מזומנים ושווי מזומנים

ב-2. פקדונות מיועדים בבנקים

לפרטים ראה בראור 6 לדוחות הכספיים המאוחדים.

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע נוסף לדוחות הכספיים הנפרדים

ג. מכשירים פיננסיים

1. לקוחות וחייבים אחרים

ליום 31 בדצמבר 2016			
שקל חדש לא צמוד	צמוד לדינר סרבי או נקוב בדינר סרבי	צמוד או נקוב במטבעות אחרים	סך הכל
<i>אלפי ש"ח</i>			
7,203	3,532	-	10,735
758	293	-	1,051
-	188	905	1,093
7,961	4,013	905	12,879

נכסים שוטפים
לקוחות והכנסות לקבל
חייבים אחרים ויתרות
חובה
נכסי מיסים שוטפים
סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015			
שקל חדש לא צמוד	צמוד לדינר סרבי או נקוב בדינר סרבי	צמוד או נקוב במטבעות אחרים	סך הכל
<i>אלפי ש"ח</i>			
10,542	562	-	11,104
893	209	-	1,102
11,435	771	-	12,206

נכסים שוטפים
לקוחות והכנסות לקבל
חייבים אחרים ויתרות
חובה
סך הכל

2. הלוואות ואשראי

להלן נתונים להלוואות שנתקבלו מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים:

ליום 31 בדצמבר		ריבית נקובה	הצמדה	משיכות יתר מבנקים
2015	2016			
<i>אלפי ש"ח</i>				
11,958	11,201	פריים + 1%-2.6%	לא צמוד	הלוואות מלבנק לזמן ארוך
1,410	287	פריים + 1.45% - 1.4%	לא צמוד	הלוואות מלבנק לזמן ארוך
10,251	7,697	3.35% - 3.05%	לא צמוד	הלוואות מנותני אשראי אחרים ⁽¹⁾
613	-	5.9% - 7%	צמוד מדד	
24,232	19,185			
16,282	14,095			מוצג בהתחייבויות שוטפות
7,950	5,090			מוצג בהתחייבויות שאינן שוטפות

(1) לפרטים נוספים ראה ביאור 13 לדוחות הכספיים המאוחדים.

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע נוסף לדוחות הכספיים הנפרדים

ג. מכשירים פיננסיים - המשך

3. ספקים, מקדמות מלקוחות וזכאים אחרים

ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	צמוד או נקוב במטבעות אחרים	צמוד לדינר סרבי או נקוב בדינר סרבי	שקל חדש לא צמוד	
1,985	-	1,843	142	ספקים ונותני שירותים
3,897	-	-	3,897	זכאים אחרים ויתרות זכות
1,315	1,315	-	-	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
7,197	1,315	1,843	4,039	

ליום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	צמוד או נקוב במטבעות אחרים	צמוד לדינר סרבי או נקוב בדינר סרבי	שקל חדש לא צמוד	
9,485	102	8,066	1,317	ספקים ונותני שירותים
3,991	-	3,616	375	מקדמות מלקוחות
7,089	-	367	6,722	זכאים אחרים ויתרות זכות
207	207	-	-	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
20,772	309	12,049	8,414	

ד. אגרות חוב

לענין אגרות החוב שהנפיקה החברה, ראה באור 14 לדוחות הכספיים המאוחדים.

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע נוסף לדוחות הכספיים הנפרדים

ה. סיכון נזילות הנובע מההתחייבויות הפיננסיות המיוחסות לחברה עצמה

סיכון נזילות הוא הסיכון שהחברה לא תוכל לעמוד במחויבויותיה הפיננסיות בהגיע מועד תשלומן. גישת הקבוצה לניהול סיכונים הנזילות שלה היא להבטיח, ככל הניתן, את מידת הנזילות המספקת לעמידה בהתחייבויותיה במועד, בתנאים רגילים ובתנאי לחץ מבלי שיגרמו לה הפסדים בלתי רצויים או פגיעה במוניטין.

החברה עוקבת באופן שוטף אחר דרישות תזרים המזומנים ומוודאת קיומם של רמות מספקות של מזומנים על פי דרישה לתשלום הוצאות התפעול הצפויות, הסכומים הדרושים לעמידה בהתחייבויות הפיננסיות וסכומים הדרושים להשקעות ולפיתוח עסקי הקבוצה.

להלן מועדי הפירעון החוזיים של התחייבויות פיננסיות, כולל אומדן תשלומי ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2016						
מעל 5 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	עד שנה	תזרים מזומנים חוזי	הערך בספרים	
אלפי ש"ח						
-	-	-	11,201	11,201	11,201	התחייבויות פיננסיות
-	-	-	1,985	1,985	1,985	אשראי מתאגידים בנקאיים
-	-	-	3,897	3,897	3,897	ספקים ונותני שירותים
-	2,428	2,662	2,894	7,984	7,984	זכאים אחרים
-	23,750	26,194	8,306	58,250	48,911	הלוואות מתאגידים בנקאיים
-	26,178	28,856	28,283	83,317	73,978	אגרות חוב
-						סה"כ

ליום 31 בדצמבר 2015						
מעל 5 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	עד שנה	תזרים מזומנים חוזי	הערך בספרים	
אלפי ש"ח						
-	-	-	11,958	11,958	11,958	התחייבויות פיננסיות
-	-	-	9,485	9,485	9,485	אשראי מתאגידים בנקאיים
-	-	-	7,296	7,296	7,296	ספקים ונותני שירותים
-	5,278	3,148	4,072	12,498	11,661	זכאים אחרים
-	-	-	613	613	613	הלוואות מתאגידים בנקאיים
11,572	38,372	8,305	2,750	60,999	48,577	הלוואות מאחרים ⁽¹⁾
11,572	43,650	11,453	36,174	102,849	89,590	אגרות חוב
						סה"כ

(1) תזרים המזומנים החוזי אינו מביא בחשבון תשלום תלוי הצלחת ההשקעה - "קיקר" - כמפורט בבאור 13-ו' לדוחות הכספיים המאוחדים.

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע נוסף לדוחות הכספיים הנפרדים

1. מיסים על הכנסה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			1. ההרכב:
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
(450)	-	-	מיסים שוטפים
833	2,774	(55)	מיסים נדחים (ראה 2 להלן)
(20)	8	19	מיסים בגין שנים קודמות
363	2,782	(36)	הטבת מס (הוצאות מס)

2. נכסי והתחייבויות מיסים נדחים:

(1) נכסי והתחייבויות מיסים נדחים שהוכרו

המיסים הנדחים מחושבים לפי שיעור מס הצפוי לחול במועד ההיפוך כמפורט לעיל.
נכסי והתחייבויות מיסים נדחים מיוחסים לפריטים הבאים:

סה"כ	אחרים	ניכויים והפסדים להעברה	הטבות לעובדים	
(1,698)	(398)	(1,091)	(209)	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
				התנועה בשנת 2015:
(2,774)	72	(2,888)	42	זקיפה לדוח רווח והפסד
(15)	-	-	(15)	קרן הון אקטואריה
(4,487)	(326)	(3,979)	(182)	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
				התנועה בשנת 2016:
55	55	(30)	30	זקיפה לדוח רווח והפסד
(98)	-	-	(98)	קרן הון אקטואריה
(4,530)	(271)	(4,009)	(250)	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

2. נכסי והתחייבויות מיסים נדחים - המשך:

ליום 31 בדצמבר		(2) מיסים נדחים מוצגים כדלקמן:
2015	2016	
אלפי ש"ח		
4,487	4,530	נכסים שאינם שוטפים

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע נוסף לדוחות הכספיים הנפרדים

ז. קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. להלן הרכב יתרות בגין חברות מוחזקות

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
30,354	38,627
50,419	56,096
39,203	25,116
119,976	119,839

השקעות בהון בצירוף רווחים שנצברו
הלוואות - ושטרי הון - ראה 2 להלן
יתרות חייבים בחשבונות שוטפים, נטו - ראה 1 להלן

מוצג בספרים:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
56,085	55,592
(16,882)	(30,476)
39,203	25,116

נכסים שוטפים
התחייבויות שוטפות

2. הלוואות שניתנו לתאגידים מוחזקים

ליום 31 בדצמבר		ריבית נקובה	הצמדה / מטבע
2015	2016		
אלפי ש"ח		%	
27,450	27,450	-	לא צמוד שטרי הון
22,969	28,646	3%-5.5%	צמוד מדד הלוואות לתאגידים מאוחדים
50,419	56,096		

3. יתרות בחשבונות מסחריים שוטפים

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
-	2,408

במסגרת לקוחות והכנסות לקבל

4. ערבויות פיננסיות

לעניין ערבויות שהחברה ערבה להתחייבויותיהם של התאגידים מוחזקים לבנקים ולאחרים, ראה באורים 9-ה ו-18 לדוחות הכספיים המאוחדים.

לודן חברה להנדסה בע"מ

מידע נוסף לדוחות הכספיים הנפרדים

ז. קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות - המשך

5. הכנסות מחברות מוחזקות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
1,287	215	-	(א) הכנסות בגין מתן שירותים, נטו
13,111	14,776	15,022	(ב) הכנסות מדמי ניהול
2,235	3,647	5,332	(ג) הכנסות (הוצאות) מימון, נטו
<u>16,633</u>	<u>18,638</u>	<u>20,354</u>	

(א) הכנסות והוצאות בגין מתן שירותים בתוך חברות הקבוצה, מתבצעת בהתאם למחירי עסקאות במהלך עסקים הרגיל.

(ב) ההסכמים בין החברה לחברות מוחזקות, הינם בחלקם הסכמים רב שנתיים בסכום קבוע ובחלקם הסכמים המתחדשים מידי שנה ונקבעים בהתאם לשיטה הלוקחת בחשבון את היקף הפעילות הצפוי ומספר העובדים היחסי.

(ג) הכנסות מימון בגין אשראים שהעמידה החברה לחברות המוחזקות כמפורט בסעיף 2 לעיל.

6. דיבידנד מחברות מוחזקות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
-	4,062	4,327	דיבידנד מחברות מאוחדות בשרשור

**פרק ד'
פרטים נוספים על
התאגיד**

לודן חברה להנדסה בע"מ פרטים נוספים על התאגיד

תקנה 10.א: תמצית דו"חות רווח והפסד רבעוניים (מאוחדים) (נתונים באלפי ש"ח)

לפירוט תוצאות רבעוניות לשנת 2016 ראה פרק ב – דוח דירקטוריון – סעיף 1.13.

דוח על הרווח הכולל (באלפי ש"ח)

<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>הרווח (הפסד) הכולל לשנת:</u>
(6,256)	9,029	רווח (הפסד) לשנה
(3,731)	(952)	רווח (הפסד) כולל אחר הפרשי תרגום מט"ח
<u>2,043</u>	<u>1</u>	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(7,944)	8,078	סה"כ רווח (הפסד) כולל לשנה, נטו ממס

תקנה 10.ג: שימוש בתמורת ניירות ערך תוך התייחסות ליעדי התמורה עפ"י התשקיף

התמורה מהנפקת האג"ח משנת 2015 שימשה לפירעון אשראי לטווח קצר ולרכישת שליטה בחברה בת בישראל.

תקנה 11: רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות לתאריך הדוח

ערך(²) מאזני	מספר המניות שהוצא	ע"נ למניה	סוג המניה	שיעור החזקה ב- % (¹)	שם החברה
(באלפי ש"ח)					
21,930	907,600	0.1 אירו	מ"ר	81.5%	LUDANCOM B.V
	27,765 [מתוכן, 100 מניות A מוחזקות בנאמנות על ידי ארנון אהרון]	1 אירו	מ"ר A	81.5%	KH ENGINEERING B.V.
	1		מ"ר B		
	18,000 [מתוכן מניה אחת מוחזקת בנאמנות על ידי ארנון אהרון]	1 אירו	מ"ר	81.5%	KH International Projects B.V.
	61,500	ללא ערך נקוב	מ"ר	81.5%	KH ENGINEERING N.V.
	100	RON 35	מ"ר	81.5%	KH PROCESS ENGINEERING SRL
	10,000	1 אירו	מ"ר	81.5%	LudanFlex B.V.
	10,000			81.5%	Smart Engineering B.V.
	180	10 אירו	מ"ר	81.5%	Promaen Piping & Procesinstalaties B.V.
	640	1.25 אירו	מ"ר	65.2%	Promaen Balkan d.o.o.
	5,000	100 אירו	מ"ר	81.5%	KH Engineering Belgie N.V. (formerly Technip Benelux N.V)
2,990	900	RON 10	מ"ר	80%	LUDAN ENGINEERING SRL
	100	BGN 50	מ"ר	80%	LUDAN ENGINEERING LTD.
639	1	450 אירו	מניה	100%	Ludan Engineering D.O.O
	1	50 אירו	מניה		

שם החברה	שיעור החזקה ב- % ⁽¹⁾	סוג המניה	ע"נ למניה	מספר המניות שהוצא	ערך ⁽²⁾ מאזני (באלפי ש"ח)
לודן תשתיות ובינוי (1993) בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	20,800	3,110
לודן פרוייקטים נדלן בע"מ	100%	מ"ר הנהלה	1 ש"ח	100,000 ⁽³⁾ 1,000	3,062
לודן פרויקטים דרום בע"מ	100%	מ"ר הנהלה	0.001 ש"ח	100 100	
CHARISMA CONSTRUCT S.R.L	26%	מ"ר	RON 10	78	
לודן הנדסה ישראל בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	200	682
לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	200	25,257
Ludan Engineering Rus LLC	100%	מ"ר	ללא ערך נקוב	10,000	2,026
לודן-טק בע"מ	100%	מ"ר	0.01 ש"ח	581	60,804
לודן מערכות תוכנה ובקרה בע"מ ⁽⁴⁾	98%	מ"ר א' מ"ר ב'	0.01 ש"ח 0.01 ש"ח	10,000 1,812	7,057
סימס מערכות תוכנה בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	1,000	
ארדן קונטרול טק בע"מ	51%	מ"ר	1 ש"ח	12,000	9,932
LUDAN SYSTEMS SOLUTION SRL	90%	מ"ר	RON 10	360	198
לודן-טק החזקות בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	100	
לודן-טק החזקות ישראל בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	100	
שימקוטק בע"מ	100%	מ"ר הנהלה	0.001 ש"ח 0.001 ש"ח	139,278,000 1,000	56,100
לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ	100%	רגילות	0.01 ש"ח	300,101	1,737
לקסטרן בע"מ	21%	מ"ר	0.01 ש"ח	4,197,131	
אקו – טק שרותי סביבה בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	150	
Ludan Maintenance and Operations B.V.	100%	מ"ר	0.01 אירו	100	
Ludan Environmental Technologies S.R.L.	100%	מ"ר	RON 10	20	
Ludan Renewable Energy B.V.	95%	מ"ר	0.01 אירו	1,800,000	3,235
Ludan Renewable Energy S.L.	95%	מ"ר	0.01 אירו	3010	1,901

שם החברה	שיעור החזקה ב- % ⁽¹⁾	סוג המניה	ע"נ למניה	מספר המניות שהוצא	ערך ⁽²⁾ מאזני (באלפי ש"ח)
לודן אנרגיה חו"ל בע"מ	100%	מ"ר	1 ש"ח	100	198
לודן אנרגיה חו"ל - מימון בע"מ	100%	מ"ר	0.01 ש"ח	1,000	10,294
Groen Gas Almere B.V.	40%	מ"ר	0.1 אירו	1,000	
Biogast Agro Hensbroek B.V.	45%	מ"ר	1 אירו	100	
Agro-Giethoorn – Duurzaam Drogen B.V.	30%	מ"ר	1 אירו	18,000	
Planta de biogas de Balsa de Ves S.L.	25%	מ"ר	1 אירו	12,000	
Planta de biogas de Chinchilla S.L.	25%	מ"ר	1 אירו	12,000	
Planta de biogas de Bonete S.L.	25%	מ"ר	1 אירו	12,000	
Ludan Energy Overseas B.V.	100%	מ"ר	1 אירו	18,000	425
				[מתוכנן מניה אחת מוחזקת בנאמנות על ידי ארנון אהרון]	
Imedes bioenergía SL (IBE)	50%	מ"ר	10 אירו	600	
Biogas Extremadura SL	49%	מ"ר	30.61 אירו	100	
Bioenergías de la Sierra de Gata SL	95%	מ"ר	1 אירו	3,010	
Bioenergías de Huelva SL	95%	מ"ר	1 אירו	3,010	
BAVIWE B.V.	25%	מ"ר	1 אירו	18,000	
Agro Giethoorn Energy B.V.	40%	מ"ר	1 אירו	18,000	
Biogast Agro Veelerveen B.V.	46.5%	מ"ר	1 אירו	18,000	
Ludan Environmental D.O.O.	100%	מ"ר	KUNA 1	20,000	

- (1) אם לא צויין אחרת - בהון, בכוח ההצבעה ובסמכות למנות דירקטורים.
- (2) כולל הלוואות ושטרי הון לזמן ארוך בסכום כולל של 56,096 אלפי ש"ח (נכון ל- 31.12.2016), שניתנו ע"י החברה לחברות הבנות ולחברות הכלולות לתקופה לא מוגדרת. לפרטים על הלוואות לחברות מוחזקות ראה ביאור 9 ב. לדוחות הכספיים. ההלוואות צמודות למדד המחירים לצרכן או לשינויים בשער החליפין של השקל מול מטבע חוץ.
- (3) חלק מהמניות טרם נפרעו.
- (4) בהון בלבד. בזכויות ההצבעה ובסמכות למנות דירקטורים שיעור ההחזקה הוא 100%.

שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות קשורות בשנת הדו"ח תקנה 12:

שם החברה	מהות השינוי	תאריך השינוי
אקו – טק שרותי סביבה בע"מ	השלמת רכישת חברה על ידי חברת בת – רכישת 20% נותרים ממניות החברה	9.6.2016
Groen Gas Oude Tonge	הקמת מיזם משותף לפיתוח מתקן ביו-גז בהולנד, הקמתו והפעלתו	16.6.2016
Independent Power Plant B.V.	רכישת זכויות למיזם מתקן ביו-גז בהולנד, שיוקם על ידי Groen Gas Goor	7.9.2016

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן (נתונים באלפי ש"ח)

ריבית	דמי ניהול	דיבידנד	רווח (הפסד) אחרי מס	רווח לפני מס וכלולות	שם החברה
-	2,201	4,327	(697)	(875)	LUDANCOM B.V
-	-	-	8,291	11,053	KH ENGINEERING B.V
-	-	-	(161)	374	KH ENGINEERING N.V
-	-	-	-	-	KH PROCESS ENGINEERING SRL
-	-	-	-	-	KH International Projects B.V
-	-	-	365	484	LudanFlex B.V
-	-	-	(195)	(242)	Smart Engineering B.V
-	-	-	(582)	(731)	KH Promaen B.V
-	-	-	(225)	(212)	KH Promaen DOO
-	-	-	1,564	1,577	KH Engineering Belgia NV - Technip
-	610	-	(346)	(742)	LUDAN ENGINEERING SRL
-	-	-	-	-	LUDAN ENGINEERING LTD
-	-	-	(638)	(638)	Ludan Engineering D.O.O
106	-	-	59	68	Ludan Engineering Rus LLC
-	6,260	-	475	1,027	לודן הנדסה ישראל בע"מ
285	-	-	(2,480)	(2,480)	לודן שירותי הנדסה בין לאומיים בע"מ
-	-	-	(72)	(72)	לודן-פרויקטים דרום בע"מ
-	526	-	(127)	(48)	לודן תשתיות ובינוי (1993) בע"מ
-	-	-	430	(1)	סימס מערכות תוכנה בע"מ
-	-	-	1	1	LUDAN SYSTEMS SOLUTION SRL
99	32	-	82	67	לודן פרוייקטים גדלן בע"מ
-	-	-	-	-	CHARISMA CONSTRUCT S.R.L
581	-	-	7,814	(237)	לודן-טק בע"מ
-	821	-	713	1,078	לודן מערכות תוכנה ובקרה בע"מ
-	-	-	1,484	1,918	ארדן קונטרול טק בע"מ
-	-	-	-	-	לודן-טק החזקות בע"מ
-	-	-	-	-	לודן-טק החזקות ישראל בע"מ
-	305	-	(79)	(87)	אקו טק שירותי סביבה בע"מ
-	3,003	-	5,365	7,177	שימקוטק בע"מ
-	-	-	214	214	לודן סייבר סקיריטי שותפות
864	872	-	(2,100)	(2,671)	לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ
-	-	-	(2,497)	(2,497)	לקסטרן בע"מ
-	-	-	(112)	(13)	לודן אנרגיה חו"ל בע"מ
-	-	-	(879)	(956)	לודן אנרגיה חו"ל מימון בע"מ
170	-	-	1,249	1,615	Ludan Renewable Energy B.V

ריבית	דמי ניהול	דיבידנד	רווח אחרי מס (הפסד)	רווח לפני מס וכלולות (הפסד)	שם החברה
100	-	-	(620)	(620)	(1) Ludan Renewable Energy Espana, S.L
-	-	-	(63)	(63)	Ludan Environmental Technologies S.R.L
-	-	-	-	-	Clean Soils Experts S.R.L
22	-	-	(100)	(108)	Ludan Energy Overseas B.V
-	-	-	-	-	Ludan Environmental D.O.O
-	-	-	-	-	Baview B.V
-	-	-	190	190	Agro Gethoorn Energy B.V
-	-	-	-	-	Planta de Biogas de Balsa de Ves
-	-	-	-	-	Planta de Biogas de Chinchila
-	-	-	-	-	Planta de Biogas de Bonete
-	-	-	(1,741)	(1,741)	Biogast Agro Hensbroek B.V
-	-	-	100	100	Agro-Giethoorn –Duurzaam Drogen B.V
-	-	-	(151)	(151)	Groen Gas Almere BV
-	-	-	(3)	(3)	Groen Gas Goor BV
-	-	-	(30)	(30)	Groen Gas Oude-Tonge
-	-	-	-	-	Independent Power Plant B.V.
-	-	-	-	-	Biogast Agro Veelerveen B.V
-	-	-	-	-	Imedes bioenergía SL (IBE)
-	-	-	-	-	Biogas Extremadura SL
-	-	-	-	-	Bioenergías de la Sierra de Gata SL
-	-	-	-	-	Bioenergías de Huelva SL

(¹) התוצאות מוצגות בערכים מלאים של החברה (ללא התחשבות בשיעור אחזקה).
(²) חברות החזקה ללא כל פעילות עסקית.

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

לא רלוונטי.

תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

לא ידוע לחברה על הפסקות מסחר בניירות הערך שלה, למעט הפסקות מסחר שנעשו בסמוך לאחר פרסום דוחות כספיים וכן הפסקת מסחר שהתקיימה בסמוך לפרסום דוח הדירוג אודות החברה. במקרים בהם אירעו הפסקות מסחר כאמור, המסחר חודש בתוך כשעה משהופסק.

תקנה 21:

תגמולים לבעלי ענין ולנושאי משרה בכירה

להלן יפורטו התגמולים שניתנו בתקופת הדוח, לכל אחד מחמשת מקבלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה ובעלי ענין אחרים (הסכומים המפורטים הינם באלפי ש"ח):

סה"כ	תגמולים ⁽¹⁾ אחרים			תגמולים בעבור שירותים (באלפי ש"ח)							פרטי מקבל התגמולים			
	אחר	דמי שכירות	ריבית	אחר ⁽²⁾	עמלה	דמי ייעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות	מענק	שכר ⁽¹⁾	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
1,532	26						1,505				10.11%	מלאה	מנכ"ל משותף	יהודה שריד
1,496	16						1,480				10.95%	מלאה	מנכ"ל משותף	ארנון אהרון
1,196				76				181		938		מלאה	מנכ"ל חברת בת בחו"ל	Frans Jansen
999				74				109		817		מלאה	מנהל כספים חברה בת בחו"ל	Ruud Kamp
837				66						772		מלאה	מנכ"ל חברת בת בארץ	יובל אלון
773				60						713		מלאה	סמנכ"ל כספים	גונן בצר

(1) נתוני השכר מובאים במונחי עלות לתאגיד, וכוללים שכר חודשי והפרשות לתנאים סוציאליים.

(2) אחר כולל הוצאות רכב וטלפון.

(3) הוצאות אש"ל והחזרי הוצאות בהתאם להסכמי הניהול המתוארים בפסקה בבאור 30.א. לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תנאי התגמולים של ארנון אהרון ויהודה שריד – ראה באור 30.א. לדוחות הכספיים.
Frans Jansen – מועסק בחברת לודן הולנד החל משנת 1979 (עוד טרם רכישתה על ידי החברה), ומכהן כמנכ"ל לודן הולנד ופעילות החברה במערב אירופה משנת 2008. שכרו החודשי נבחן על ידי הדירקטוריון ונמצא תואם את מדיניות התגמול שאומצה בחברה, ואושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות.

Ruud Kamp - מועסק בחברת לודן הולנד החל משנת 2009 ומכהן מאז כמנכ"ל הכספים של לודן הולנד 2008. שכרו החודשי נבחן על ידי הדירקטוריון ונמצא תואם את מדיניות התגמול שאומצה בחברה, ואושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות לגבי נושאי משרה בתפקידי מטה בישראל.

מאחר שתכנית מדיניות התגמול שאומצה בחברה ואושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות לא מציינת תקרת שכר לנושאי המשרה בתפקידי מטה של חברות הקבוצה בחו"ל, מצא דירקטוריון החברה שכלל שמדובר בתנאי שכר של נושא משרה במערב אירופה, שם עלויות השכר גבוהות מישראל, די בכך ששכרו עומד בקריטריונים שנקבעו לגבי נושאי משרה מקבילים בישראל, כדי לקבוע כי נמצא תואם את מדיניות התגמול שאומצה בחברה ואושרה על ידי אסיפת בעלי המניות.

יובל אלון - מועסק בחברה החל משנת 2003, והחל מחודש מרץ 2014 מכהן כמנכ"ל חברת בת בקבוצה. שכרו החודשי נבחן על ידי הדירקטוריון ונמצא תואם את מדיניות התגמול שאומצה בחברה, ואושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות.

גונן בצר - מועסק בחברה החל משנת 2015, ומכהן מאז כמנכ"ל הכספים של החברה. שכרו החודשי נבחן על ידי הדירקטוריון ונמצא תואם את מדיניות התגמול שאומצה בחברה, ואושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות.

כמו כן, שולם לדירקטורים שאינם נושאי משרה בחברה (דח"צים ודירקטורים בלתי תלויים) סך של 475 אלפי ש"ח בגין השתתפותם בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון, ובגין הגמול השנתי, בהתאם להחלטות האסיפה הכללית של בעלי המניות בנוגע לגמול הדירקטורים האמורים.

תקנה 21.א.: השליטה בתאגיד

לפי מיטב ידיעתה של החברה, אין בחברה בעלי שליטה.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה

בדבר עסקאות עם בעלי השליטה בחברה, או שלבעלי השליטה יש ענין אישי באישורן, אשר החברה התקשרה בהן בתקופת הדוח ועד למועד דוח זה או שהן עדיין בתוקף במועד הדוח ראה באור 30.א. לדוחות הכספיים.

בנוסף, למיטב ידיעתה של החברה, בין החברה ובין חברות קשורות בקבוצת לודן, וכן בין לבין עצמן, נערכו במהלך שנת 2016 ועד למועד דוח זה, מספר התקשרויות שעניינן העברת שירותי הנדסה בין חברות הקבוצה, ו/או העברת ביצוע פרויקט בין חברות הקבוצה, בהיקפים זניחים, ובאופן אשר עומד בתנאים שנקבעו על ידי דירקטוריון החברה על מנת לסווגן כעסקאות זניחות. לפרטים נוספים, ראה סעיף 11 לפרק ב' – דוח הדירקטוריון.

תקנה 24: החזקות בעלי ענין

לפרטים בדבר המניות וניירות הערך ההמירים המוחזקים על ידי בעלי הענין בחברה, ראה דו"ח מיידי על מצבת החזקות בעלי ענין ונושאי משרה בכירה, שפורסם על ידי החברה ביום 5 בינואר, 2017 (מס' אסמכתא 2017-01-002871).

תקנה 24.א.: הון החברה

לפרטים בדבר הון החברה, ראה באור 19.א. לדוחות הכספיים.

תקנה 24 ב.:

מרשם בעלי המניות של התאגיד

נכון ליום 31 במרץ 2016, בעלי המניות הרשומים של התאגיד הינם כדלקמן:

הערות	כמות מניות רגילות 1 ש"ח ע.ב. כ"א	מען	אזרחות/ארץ התאגדות או רישום	סוג הזיהוי ומספר הזיהוי	שם בעל המניות
--	10,124,886	ז'בוטינסקי 7 רמת גן	ישראל	510422249	ח.פ. מזרחי טפחות חברה לרישומים בע"מ
--	1	אליהו חכים תל 16/36 אביב-יפו	ישראל	68909126	ת.ז. אהרון דויטש
נאמן	143,507	מנחם בגין 7 ר"ג	ישראל	58865742	ת.ז. עו"ד רונן ציטבר
--	476,590	ערבה 27 עומר	ישראל	6136832	ת.ז. יעקב זלוסצר
	366,036	ערבה 27 עומר	ישראל	25215641	ת.ז. אור זלוסצר
--	140,252	ערבה 27 עומר	ישראל	6136832	ת.ז. יעקב וציונה זלוסצר
--	1	חנה 23 חיפה 34815	ישראל	30594758	ת.ז. יהודה שריד
--	1	אלי כהן 3/25 תל אביב	ישראל	512748138	ח.פ. אהרון ארנון בע"מ ויהודה שריד בע"מ
--	1	אלי כהן 3/25 תל אביב	ישראל	26858886	ת.ז. אהרון ארנון
--	273,270	זמנהוף 21 חיפה	ישראל	512931064	ח.פ. עודד שפק בע"מ
--	1	זמנהוף 21 חיפה	ישראל	9583618	ת.ז. יעל שפק
--	100	ברסקי 6 ת"א 69080	ישראל	64837123	ת.ז. יהודה בר לב
--	29	הארבעה 10 תל אביב 64739	ישראל	511348476	ח.פ. מררי צוקי פרוייקטים בע"מ (לשעבר: המחלקה הטכנית - פרוייקטים (ל.ת.ה.) בע"מ)
--	1	טהון 6 חיפה	ישראל	56140346	ת.ז. גד הבר
	11,524,676				סך הכל:

תקנה 25 א: מען רשום

ת.ד. 3584, פתח תקוה, 49130.

טלפון: 03-9182000 פקס: 03-9182022

דוא"ל: rome@ludan.co.il

שם הדירקטור/ית	משה לוסקי	אורלי בן יוסף	אבי וינטר	יוסף זינגר	רני ליפשיץ	יפעת אדורם
ת.ז.	052114501	056590102	052827060	055741672	022682603	058677147
תאריך לידה	6.1.1954	26.9.1960	20.8.1954	14.4.1959	24.8.1966	22.3.1964
מען	לואי מרשל 18 תל אביב	יגאל ידין 11, חולון	אלוף דוד 132 רמת גן	מרדכי זעירא 14, תל אביב	אלתרמן 11, תל אביב	עמוס 13, רמת גן
נתיבות	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון	לא	ועדת ביקורת, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת תגמול	ועדת השקעות	ועדת השקעות	ועדת ביקורת, ועדת התגמול הועדה לבחינת הדוחות הכספיים	ועדת ביקורת, ועדת התגמול הועדה לבחינת הדוחות הכספיים
דח"צ/דירקטור/ית בלתי תלוי/ה	בלתי תלוי	בלתי תלוי	בלתי תלוי	בלתי תלוי	דח"צ	דח"צ
האם עובד/ת של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין	לא	לא	לא	לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור/ית	21.8.2009	1.6.2010	1.4.2012	8.10.2014	4.12.2014	4.12.2014
השכלה	אקדמאית - בוגר משפטים, האוניברסיטה העברית	אקדמאית - בוגרת כלכלה, וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב	אקדמאי - בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת בר אילן	אקדמאי - בוגר מדעי החברה כלכלה ומנהל עסקים, מוסמך מנהל עסקים התמחות במימון אוניברסיטת בר-אילן	אקדמאי - בוגר כלכלה אוניברסיטת תל אביב, בוגר משפטים אוניברסיטת בר-אילן	אקדמאית - בוגרת מנהל עסקים התמחות בשיווק בין לאומי Baruch College New York City, מוסמכת מנהל עסקים הקריה האקדמית אונו
התעסקות בחמש השנים האחרונות	פעילות עסקית עצמאית / בורר בבוררות עסקיות	מרצה במכללה למנהל בתל-אביב בנושאי שוק ההון	בעבר מנכ"ל אימג'סט בע"מ, מנכ"ל אפקון תעשיות בע"מ,	בעבר מנכ"ל גבעות עולם חיפשי נפט - שותפות מוגבלת (1993), מנכ"ל גרנית הכרמל השקעות בע"מ ודירקטור בחברות נוספות בקבוצת גרנית הכרמל השקעות	מנכ"ל Solangia Ltd.	מנהלת השקעות נכסים אלטנרטיביים כלל ביטוח, מנכ"לית האיגוד הישראלי לקרנות הון סיכון IVA
פירוט התאגידים שבהם משמשת/ת דירקטור	יור"ר דירקטוריון פ.ו.ס. מטיע הדר ישראל בע"מ, דירקטור בשגביון אחזקות בע"מ ומילאנו בדינג בע"מ	חברת ועדת השקעות בהראל חברה לביטוח בע"מ	בוני התיכון הנדסה אזרחית ותשתיות בע"מ (דח"צ); אורד מערכות בקרה בע"מ (דירקטור), מקורות חברת מים בע"מ, גולפית בע"מ וחבר ועדת הביקורת במרכז הרפואי הדסה	מדרוג בע"מ, החזקות מדרוג בע"מ, זינגר את אבן קרייזברג החזקות בע"מ, חברת השקעות דיסקונט בע"מ, תדיראן הולדינגס בע"מ, פועלים IBI חיתום והנפקות בע"מ, יוסי זינגר זינגר בע"מ, אלון חברת הדלק לישראל בע"מ. דירקטור חיצוני בחברת צור שמיר אחזקות בע"מ. יור"ר עמותת דרך לוטן (ע"ר)	אר.אס.אל אלקטרוניקה בע"מ, יור"ר מרחביה אחזקות והשקעות בע"מ וכן דירקטור בג'ינום טכנולוגיות בע"מ ואיכות חיים אבן יקרה בע"מ	
האם בן/בת משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד	לא	לא	לא	לא	לא	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא	כן	כן	כן	כן	כן
בעלת כשירות מקצועית	כן	כן	כן	כן	כן	כן

תקנה 26א.: נושאי משרה בכירה של התאגיד

שם נושא/ת המשרה	ארנון אהרון	יהודה שריד	גונן בצר	תדהר גולן	אבי ליבר	Frans Jansen
ת.ז.	026858886	030594758	022915771	024287476	055449045	Frans Jansen מספר דרכון הולנדי NUHFKLCF3
תאריך לידה	25.11.1950	31.10.1949	11.3.1967	27.06.1969	1.9.1958	7.4.1955
תאריך תחילת כהונה	אוקטובר 1998	אוקטובר 1998	01.04.2015	01.09.2014	1996	25.8.2013
התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל ענין בתאגיד	מנכ"ל משותף דירקטור בחברות בנות בקבוצת לודן	מנכ"ל משותף דירקטור בחברות בנות בקבוצת לודן	סמנכ"ל כספים דירקטור בחברות בנות בקבוצת לודן	מנכ"ל חברת בת – לודן טכנולוגיות סביבה בע"מ דירקטור בחברות בנות בקבוצת לודן	מנכ"ל חברות בנות בקבוצה (לודן מערכות תוכנה ובקרה בע"מ ושימקוטק בע"מ) דירקטור בחברות בנות בקבוצה	מנכ"ל חברת KH Engineering B.V.
בעל ענין בתאגיד, בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין	כן	כן	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית - בוגר הנדסת מכונות, אוניברסיטת בן גוריון	אקדמאית - בוגר הנדסת מכונות, הטכניון חיפה	אקדמאי - בוגר מנהל עסקים המכללה למנהל; בוגר חשבונאות ומימון המכללה למנהל מוסמך מנהל עסקים המכללה למנהל	אקדמאית - בוגר ומוסמך משפטים, אוניברסיטת בר-אילן	אקדמאית - בוגר ומוסמך מתמטיקה ומדעי המחשב, אוניברסיטת בן גוריון	
ניסיון עסקי באחרונות	מנכ"ל משותף – לודן חברה להנדסה בע"מ (כיהן גם כדירקטור בחברה)	מנכ"ל משותף – לודן חברה להנדסה בע"מ (כיהן גם כדירקטור בחברה ויו"ר הדירקטוריון)	סמנכ"ל כספים – מעבדות שרון, Stanley Black & Decker	מנכ"ל חברת AMS Technologie s מנכ"ל חברת תה"ל נכסים, סמנכ"ל פיתוח עסקי IDE טכנולוגיות	מנכ"ל חברות בנות בקבוצת לודן (כיהן גם כדירקטור בחברה)	מנכ"ל חברת KH Engineering B.V.

תקנה 26א.: נושאי משרה בכירה של התאגיד - המשך

שם נושא/ת המשרה	Dmitri Militescu	דב אינגבר	יובל אלון	רום ארז
ת.ז.	051797629 מספר דרכון רומני	058239377	065165045	024416893
תאריך לידה	13.8.1955	22.8.1963	28.4.1948	20.05.1969
תאריך תחילת כהונה	25.8.2013	27.11.1997	2.3.2014	1.2.2010
התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה-בת, בחברה קשורה או בבעל ענין בתאגיד	מנכ"ל חברת Ludan Engineering SRL	מבקר פנימי	מנכ"ל חברת בת בקבוצה-לודן הנדסה ישראל בע"מ	יועץ משפטי ומזכיר חברה יועץ משפטי בחברות הבנות בקבוצה, דירקטור בחברות בנות בקבוצה
בעל ענין בתאגיד, בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין	לא	לא	לא	לא
השכלה	אקדמאית – בוגר הנדסה גרעינית Bucharest Polytechnic Institute ומוסמך EMBA Bucharest ASEBUS	אקדמאית - בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב; מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב	אקדמאית – בוגר הנדסת כימיה, הטכניון חיפה	אקדמאית - בוגר משפטים, אוניברסיטת תל אביב
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	מנכ"ל חברת Ludan Engineering SRL	שותף במשרד חשבון ורדי, ברוקנר, אינגבר, רוזנצווייג, רואי חשבון	מנהל הנדסה ופרויקטים סניף דרום לודן הנדסה, מנהל סניף דרום לודן הנדסה	יועץ משפטי ומזכיר חברה - לודן חברה להנדסה בע"מ

תקנה 26 ב.:

מורשי חתימה של התאגיד

אין בתאגיד מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27:

רואה החשבון של התאגיד

הרוביץ, עידן, סבו, טבת, & כהן, טבח רואי חשבון (Baker Tilly) מדרך מנחם בגין 11 (מגדל רוגובין תדהר), רמת גן

תקנה 28:

שינוי בתזכיר או בתקנון

לא חלו שינויים בשנת הדו"ח.

תקנה 29:

המלצות והחלטות

לא התקבלו החלטות ולא ניתנו המלצות דירקטוריון החברה בקשר עם החלטות כמפורט בתקנה.

תקנה 29א.:

(4)

פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי שבתוקף בתאריך הדוח

ביטוח

בחודש דצמבר 2015 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה התקשרות מראש של החברה בפוליסות ביטוח אחריות נושאי משרה ביחס לדירקטורים ונושאי משרה בחברה והמכהנים כנושאי משרה מטעם החברה בחברות בנות בהן מחזיקה החברה, במישרין או בעקיפין, בשיעור של 20% מהזכויות בהון ו/או בהצבעה, שאינם נמנים עם בעלי השליטה בחברה, המכהנים וכפי שיכהנו בעתיד (להלן: "נושאי המשרה"), בהן יבוטחו נושאי המשרה, ואשר יכול וייעשו גם בדרך של הארכות נוספות של הפוליסה הקיימת ו/או חידושה, תוך שינוי בתנאיה, ובלבד ש: (א) גבולות הכיסוי על-פי הפוליסות לא יעלו על 15 מיליון דולר ארה"ב ולא יפחתו מ-5 מיליון דולר ארה"ב לכל מקרה ולכל תקופת ביטוח; (ב) פרמיית הביטוח השנתית לא תעלה על 25,000 דולר ארה"ב; (ג) סכום ההשתתפות העצמית של החברה לא יעלה על 10,000 דולר ארה"ב לכל תביעה, 35,000 דולר ארה"ב בתביעות בארה"ב ובקנדה ו-50,000 דולר ארה"ב בגין תביעות בישראל בנוגע לניירות ערך.

למועד הדוח, קשורה החברה בפוליסה לביטוח הדירקטורים ונושאי המשרה בסכום חיסוי, למקרה ולתקופה, כמפורט לעיל, בפרמיה שנתית של כ-25 אלפי דולר ארה"ב, אשר תואמים את המסגרת שאושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של החברה.

התחייבות לפטור ושיפוי

בחודש אוקטובר 2013, אישרה האסיפה הכללית של החברה התחייבות מראש לשיפוי נושאי המשרה לרבות אלו שהינם בעלי השליטה בחברה, כדלקמן:

בכפוף לתנאים המפורטים בכתב ההתחייבות ובחוק החברות, החברה התחייבה מראש, באופן בלתי חוזר, לשפות כל אחד מנושאי המשרה באופן הרחב ביותר הניתן ו/או שיהיה ניתן על פי הוראות הדין בשל כל חבות או הוצאה שתוטל עליו עקב פעולות שעשה או יעשה בתוקף היותו נושא משרה ו/או מחדל ו/או נגזרת של מי מהן (להלן: "פעולה"), ובלבד שסכום השיפוי שעשויה החברה לשלם על פי כתב ההתחייבות בגין האירועים ממסכת האירועים המפורטים בכתב ההתחייבות המוצע, לא יעלה על סך השווה ל- 3 מיליון דולר ארה"ב או ל- 25% מהונה העצמי של החברה במועד היוודע לחברה לראשונה על מקרה בר שיפוי, לפי הגבוה מביניהם, וזאת לכל אחד מנושאי המשרה ולכולם ביחד, בגין מקרה בודד ובמצטבר. מובהר בזאת כי סכום השיפוי האמור הינו בנוסף ומעבר לתקבולים שיתקבלו בידי נושא המשרה מכוח פוליסת ביטוח ו/או בדרך אחרת בגין אותו אירוע.

נכון למועד דוח זה, לא ידוע לחברה על פעולות או אירועים כאמור שאירעו ושבינם תידרש החברה לשיפוי.

אין באמור לעיל כדי לפגוע בחובת החברה לפעול בהתאם להתחייבותה לשיפוי כאמור, במידה ופעולות או אירועים כאמור יובאו לידיעתה גם בקשר לתקופה שקדמה למועד מתן ההתחייבות לשיפוי.

ההתחייבות מראש לשיפוי תהיה תקפה הן ביחס להליכים שינקטו נגד נושא המשרה תוך כדי עבודתו או כהונתו בחברה והן ביחס להליכים שינקטו נגדו, לרבות כנגד עזבונו, לאחר מועד סיום עבודתו או כהונתו בחברה ובלבד שהם מתייחסים לפעולות שנעשו על ידו במהלך תקופת כהונתו כנושא משרה ותוך כדי או עקב היותו נושא משרה או כתוצאה מכך. ההתחייבות לשיפוי תעמוד גם לזכות עיזבונו של נושא המשרה, יורשיו וחליפים אחרים שלו על פי דין.

בכפוף להוראות הדין, ההתחייבות לשיפוי מראש תכלול שיפוי בגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא המשרה או שחויב בהן.

כמו כן, ההתחייבות לשיפוי מראש, לעניין חבות כספית שהוטלה עליו או שהוציא לטובת אדם אחר על פי פסק דין בלבד, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר על ידי בית משפט, תוגבל לסוגי האירועים שלדעת דירקטוריון החברה ניתן לצפותם מראש בפועל לאור פעילות החברה במועד מתן ההתחייבות לשיפוי, ובגינם ניתן השיפוי לנושאי המשרה כאמור לעיל, ובכפוף להוראות סעיפים 260(א)(1) ו-263 לחוק החברות. סוגי אירועים אלה הינם כמפורט בנספח ב' לדו"ח המידי שפרסמה החברה מיום 17.9.2013 מספר אסמכתא 2013-01-148914.

ההתחייבות לשיפוי כאמור לעיל לא תחול בכל אחת מאלה, אלא אם הדבר יותר על פי הוראות הדין:

- הפרת חובת אמונים, למעט אם נושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה;
- הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות, למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד;
- פעולה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין;
- קנס או כופר שהוטל עליו.

ההתחייבות לשיפוי כאמור לעיל תהיה תקפה גם כלפי כל אדם, לרבות נושא משרה, המכהן או שכיהן מטעם החברה או על פי בקשתה כדירקטור או נושא משרה בחברה אחרת (לרבות חברה זרה) שהחברה מחזיקה בה מניות כלשהן, במישרין או בעקיפין, או שלחברה עניין כלשהו בה (לעיל ולהלן: "נושא משרה בחברה האחרת"), בשל חבות שתוטל עליו או הוצאה שיוציא או שיחויב בה, כאמור לעיל, עקב מעשה או מחדל בתוקף היותו נושא משרה בחברה האחרת.

על פי כתב השיפוי החברה תהיה רשאית ליטול על עצמה את הטיפול בהגנה המשפטית על נושא המשרה בהליך ובמקרה כאמור תישא החברה בכל הוצאות ההגנה המשפטית. על אף האמור לעיל, יהיה רשאי נושא המשרה להתנגד לייצוגו על ידי בא כח שנבחר על ידי החברה וזאת מטעמים סבירים או בנסיבות של ניגוד עניינים בין הגנת נושא המשרה והגנת החברה, והכל כפי שיודיע לחברה בכתב. במקרה כזה או במקרה בו לא נטלה החברה על עצמה את הגנת נושא המשרה, יהיה רשאי נושא המשרה למסור את הטיפול בהגנה לבא כח מטעמו, והוא יהיה זכאי להשתתפות החברה בהוצאות משפטיות מכח כתב השפוי, בסכום ו/או בסכומים סבירים בנסיבות העניין, בהתאם לתנאים המקובלים בשוק.

28 במרץ, 2017

לודן חברה להנדסה בע"מ

תאריך

תפקידים:

יו"ר הדירקטוריון

מנכ"ל משותף

שמות החותמים:

משה לוסקי

ארנון אהרון

**פרק ה' - דוח בדבר
האפקטיביות על
הבקרה הפנימית על
הדיווח הכספי ועל
הגילוי**

(א) הצהרת מנהל כללי לפי תקנה 9ב(ד)(1)

**הצהרת מנהלים
הצהרת מנהל כללי**

אני, ארנון אהרון, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוח התקופתי של לודן חברה להנדסה בע"מ (להלן - התאגיד) לשנת 2016 (להלן – הדוחות).
2. לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות.
3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות.
4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של התאגיד כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בדיווח הכספי הגילוי ובבקרה עליהם.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ארנון אהרון - מנהל כללי

28 במרץ 2017

תאריך

הצהרת מנהל כללי לפי תקנה 9ב(ד)(1)

**הצהרת מנהלים
הצהרת מנהל כללי**

אני, יהודה שריד, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוח התקופתי של לודן חברה להנדסה בע"מ (להלן - התאגיד) לשנת 2016 (להלן – הדוחות).
2. לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות.
3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות.
4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של התאגיד כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בדיווח הכספי הגילוי ובבקרה עליהם.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יהודה שריד - מנהל כללי

28 במרץ 2017
תאריך

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים לפי תקנה 9(בד)2

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, גונן בצר, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות של לודן חברה להנדסה בע"מ (להלן - התאגיד) לשנת 2016 (להלן - הדוחות).
2. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות.
3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות.
4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של התאגיד כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בדיווח הכספי הגילוי ובבקרה עליהם.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

גונן בצר - סמנכ"ל כספים

28 במרץ 2017

תאריך

פרק ו' – שאלון ממשל תאגידי

שאלון ממשל תאגידי¹

עצמאות הדירקטוריון		
לא נכון	נכון	
	√	<p>1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר.</p> <p>בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א.ב(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים):</p> <p>דירקטור א': רני ליפשיץ.</p> <p>דירקטור ב': יפעת אדורם – זק.</p> <p>מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 2.</p>
—	—	<p>2. שיעור² הדירקטורים הבלתי תלויים³ המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 6 מתוך 6 חברי דירקטוריון.</p> <p>שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון⁴ התאגיד⁵: _____.</p> <p>√ לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).</p>
	√	<p>3. בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240ב(ו)-ו(ז) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).</p>

¹ פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16.3.2014.

² בשאלון זה, "שיעור" – מספר מסוים מתוך הסך הכל. כך לדוגמה 3/8.

³ לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.

⁴ לענין שאלה זו - "תקנון" לרבות על פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמא בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).

⁵ חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

	√	<p>4. כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים⁶ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים).</p> <p>אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.</p>	
	√	<p>5. כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של ענין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות):</p> <p>אם תשובתכם הינה "לא נכון" -</p> <p>האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה:</p> <p>☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה).</p> <p>יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: _____.</p>	
	√	<p>6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח.</p> <p>אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור:</p> <p>זהות: _____.</p> <p>תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): _____.</p> <p>פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): _____.</p> <p>האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה).</p> <p>שיעור נוכחותו⁷ בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: _____, נוכחות אחרת: _____.</p> <p>√ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>	

⁶ לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן כנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב כ"כפיפות" לעניין שאלה זו.

⁷ תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

כשירות וכישורי הדירקטורים			
לא נכון	נכון		
	√	בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה – קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה) ⁸ . אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין –	7.
		פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.	א.
		הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	ב.
		מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	ג.
		הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.	ד.
√		התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון" – יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)	8.

⁸ חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

	√	<p>בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.</p> <p>אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע : 3.</p>	.א.		9.
		<p>מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח - בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית⁹ : 5.</p> <p>בעלי כשירות מקצועית : 6 (כולל הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית).</p> <p>במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.</p>	.ב.		
	√	<p>בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים.</p> <p>אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור : _____.</p> <p>בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים : _____.</p>	.א.		10.
		<p>מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה : גברים : 4, נשים : 2.</p>	.ב.		

⁹ לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו – 2005.

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)							
לא נכון	נכון						
		<p>מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח:</p> <p>רבעון ראשון (שנת 2016): 3</p> <p>רבעון שני: 1</p> <p>רבעון שלישי: 2</p> <p>רבעון רביעי: 2</p>					
		<p>לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו):</p> <p>(יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).</p>					
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת ¹⁰	שיעור השתתפותו בישיבות הוועדה לבחינת הדוחות כספיים ¹¹	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)
		משה לוסקי – יו"ר הדירקטוריון	7/8				
		אורלי בן יוסף	6/8	2/3	3/4	2/2	

10 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.
11 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.
12 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.

		3/3 ועדת השקעות				8/8	אבי וינטר				
		3/3 ועדת השקעות				7/8	יוסף זינגר				
			2/2	4/4	3/3	8/8	רני ליפשיץ				
			2/2	3/4	3/3	8/8	יפעת אדורם זק				
√		בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.									12.

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון			
לא נכון	נכון		
	√	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א.2 (לחוק החברות), ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: _____.	13.
	√	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א.6 (לחוק החברות), ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.	14.
		בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, ככל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121ג) לחוק החברות ¹³ . √ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).	15.
	√	המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) –	16.
_____	_____	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.	
_____	_____	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121ג) לחוק החברות ¹⁴ : ☐ כן ☐ לא <i>(יש לסמן x במשבצת המתאימה)</i>	
		בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. √ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).	17.

¹³ בחברת איגרות חוב – אישור בהתאם לסעיף 121ד) לחוק החברות.

¹⁴ בחברת איגרות חוב – אישור בהתאם לסעיף 121ד) לחוק החברות.

ועדת הביקורת			
לא נכון	נכון		
—	—	בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח -	18.
		א. בעל השליטה או קרובו. √ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).	
	√	ב. יו"ר הדירקטוריון.	
	√	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.	
	√	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.	
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. √ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).	
	√	מי שאינו ראוי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות.	19.
	√	מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור : _____.	20.
	√	ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.	21.
	√	בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו ראוי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).	22.
	√	בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתיתן לעובדים שהתלוננו כאמור.	23.
	√	ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.	24.

תפקידי הועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן - הועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים			
לא נכון	נכון		
_____	_____	יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: 3 ימי עסקים לגבי דוחות תקופתיים, 2 ימי עסקים לגבי דוחות רבעוניים.	א. 25.
_____	_____	מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת ההמלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2016): 2. דוח רבעון שני: 1. דוח רבעון שלישי: 2. דוח שנתי: לא רלוונטי, בשל ביטול המינוי של ועדת המאזן.	ב.
		מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון (שנת 2016): 4. דוח רבעון שני: 6. דוח רבעון שלישי: 4. דוח שנתי: 6.	ג.
	√	רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפותו: _____	26.
_____	_____	בועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:	27.
	√	מספר חברה לא פחת משלושה (במועד הדיון בועדה ואישור הדוחות כאמור).	א.
	√	התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לענין כהונת חברי ועדת ביקורת).	ב.
	√	יו"ר הועדה הוא דירקטור חיצוני.	ג.
	√	כל חברה דירקטורים ורוב חברה דירקטורים בלתי תלויים.	ד.
	√	לכל חברה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	ה.
	√	חברי הועדה נתנו הצהרה עובר למינויים.	ו.
	√	המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בועדה היה רוב חברה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.	ז.
_____	_____	אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: _____.	

ועדת תגמול			
לא נכון	נכון		
	√	הועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיווח בועדה). ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיווח).	28.
	√	תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת הגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.	29.
_____	_____	בועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -	30.
		א. בעל השליטה או קרובו. √ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).	
	√	ב. יו"ר הדירקטוריון.	
	√	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.	
	√	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.	
		ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. √ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).	
		בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים.	31.
	√	ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג) ו-272(ג1)(1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יצוין – סוג העסקה שאושרה כאמור: _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: _____	32.

לא נכון	נכון	
	√	33. יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	√	34. יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: _____ (יש לסמן x במשבצת המתאימה). ניהול מלאי בחטיבת לודן-טק, ניהול ובקרה על פעילות החברות בחו"ל, פעילות ההסבה לגז, בקרה וניהול חשבונות בנק בישראל ובחו"ל.
_____	_____	35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות ¹⁵): 232
	√	בשנת הדיווח התקיים דיון (בועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	√	36. המבקר הפנימי אינו בעל ענין בתאגיד, קרובו, רו"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם.

¹⁵ כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידים מוחזקים ובביקורת מחוץ לישראל, ולפי העניין.

עסקאות עם בעלי עניין

לא נכון	נכון	
		<p>37.</p> <p>בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יצוין – מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): _____.</p> <p>- האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדין : ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) ✓ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>
		<p>38.</p> <p>למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה " לא נכון" – יצוין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו : ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) ✓ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).</p>

יו"ר הועדה לבחינת הדוחות הכספיים¹⁶: רני ליפשיץ

יו"ר ועדת הביקורת: יפעת אדורם

יו"ר הדירקטוריון: משה לוסקי

16 במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 בוטל מינויה של הועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בעקבות אימוץ הקלות שניתנו לתאגידי קטנים.